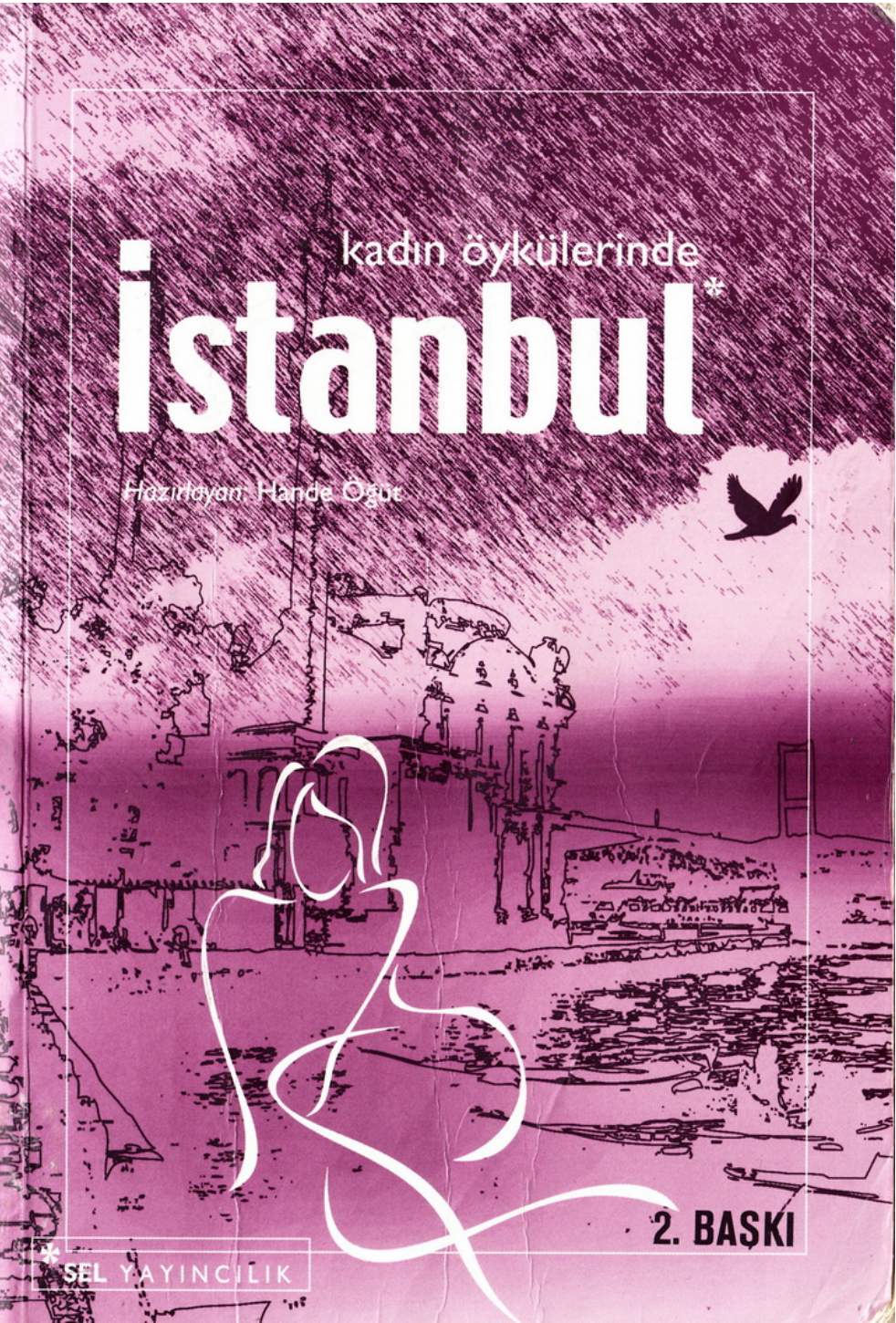
kadın öykülerinde

İstanbul*

Hazırlayan: Hande Öğüt

2. BASKI

SEL YAYINCILIK

kadın öykülerinde
İSTANBUL*

* **SEL** YAYINCILIK / ÖYKÜ

SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel.: (212) 516 96 85 Faks: (212) 516 97 26

http://www.selyayincilik.com
E-mail: posta@selyayincilik.com

ISBN 978-975-570-344-2

SEL YAYINCILIK: 343

kadın öykülerinde
İSTANBUL

Hazırlayan: Hande Öğüt

© Sel Yayıncılık 2007

Birinci Baskı: **Şubat 2008**
İkinci Baskı: **Mart 2009**

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Litros Yolu, Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203 Topkapı-İstanbul, 567 80 03

kadın öykülerinde

İSTANBUL

Hazırlayan: Hande Öğüt

İÇİNDEKİLER

Stella Acıman
Mâhur Saz Semâi'm... İstanbul'um 9

Nilüfer Açıkalın
Solmaz Solarken 18

Cihan Aktaş
Sınırların İstanbul'u 42

Berat Alanyalı
Öküz Boynuzu Müziği 60

Sabâ Altınsay
Merhamet, Sevgi, Masumiyet... Ve İşte Öylesine... . .67

Erendiz Atasü
Kısa Bir Üzüntü 77

Esmahan Aykol
Bayan Naciye Evi 81

Sezer Ateş Ayvaz
Çağrılmadan Gelen 110

Nalan Barbarosoğlu
Mecnun'u Yok Leylâ 119

Oya Baydar
Bir Şehri Hatırlamak 131

Gaye Boralıoğlu
Mi Hatice 135

Sevinç Çokum
Tarlabaşı'nda Sabah Oluyor 141

Nazlı Eray
Unutmayı Başlatma Düğmesi 149

Leyla Erbil
Trianon Pastanesi 159

Müge İplikçi
Bir Soru 165

Gül İrepoğlu
Ağaç 171

Şebnem İşigüzel
Marilyn'i Güldürmek 178

Berrin Karakaş
Mihr, Mahr, Mihrimah 191

Karin Karakaşlı
An-bul-ist 196

Gönül Kıvılcım
Anneannemin İstanbul'u 212

Handan Öztürk
Kilyos'ta Mayomu Poseydon'a, Boğaz'da Bulicinimi Bosforos'a, Adalar'da Yüreğimi Eros'a Kaptırdım . . . 220

Yıldız Ramazanoğlu
Anemon Çiçeği 227

Suzan Samancı
Morsalkımların Hüznünde 241

Jale Sancak
Dilan 246

Mine Söğüt
Kendimi Neden İstanbul'da Öldürdüm? 251

Feryal Tilmaç
Can'la Başla 255

Aslı Tohumcu
Fit 264

Semra Topal
Sevinç Duman'ın Sessizliği 275

Menekşe Toprak
Transaksiyon 285

İstanbul'da doğmuşum ama hatırladığım İstanbul, Tarlabaşı'nın arasından eğile büküle geçen körüklü otobüsten öte görülenler, otobüsle oradan oraya taşınanlar ve sıkça hissedilen ağır bir endişe duygusu, yalnızca.

İlk çocukluğumun geçtiği Ambarlı'dan İstanbul'a ancak "inildiği" için orayı sınır dışı tutuyorum. Yemyeşil kocaman bahçeyi, gri kumsalı, sandal sefalarını, dalından meyve yeme heyecanını, kedileri, kuşları... Çünkü İstanbul'a indiğimizde bu pastoral kartpostal yerini, bir üçüncü sayfa gazete kupürüne bırakırdı adeta... Beyoğlu'na çıkmak için geçilen Taksim, Tarlabaşı ve Tepebaşı, mağazaları, kalabalığı, hızlı karmaşasıyla bu kente dair endişeyi gizli gizli büyüttü içimde. O kadar büyüktü ki bu kent; hangi mağazanın önünde yorgunluktan düşeyazmıştım hatırlamıyorum...

İlkokulu bir taşra kentinde bitirdikten sonra yeniden buluştum İstanbul ile. Ergenlik çağının tüm endişesini ikiyi katlamış, benimle birlikte o da bir kat daha büyümüştü sanki. Görmüştüm ama bu büyümeyi yavaş yavaş... Tüm tatillerde soluğu İstanbul'da alırdık çünkü. O zamanlar, İstanbul'a gelmek anneannemlere gelmekti. Tatil planlarında adı anılmazdı İstanbul'un, varsa yoksa anneannem!

Bu kente dair her şeyle doluydu da orası ondan mı İstanbul yer değiştirirdi "anneanne"yle? Kalabalık, tantana, eğlenceli akşam yemekleri, komşu gezmeleri, kahve falla-

n, geç sabah kahvaltıları... Bazen bir köy evinin tazeliği, bazen bir emekli balkon sefasının dinginliği...

Endişeme alışmaya, hatta onu sevmeye başlamıştım. Kafası karışıklık halinden gizli bir haz duyan kadınlar gibi bu endişe, bu karamsarlık ve abartıdaki bu arabesklik beni besleyen, bitmek bilmeyen dinamizm ve tehlike ise kışkırtan bir kaynağa dönüştü. İstanbul'u bir kadına benzetirdi kimi ama, benim için İstanbul bir kadına gitmekti. Bir kadına varmak ve onun arka bahçesinde kendi ruh iklimini yaratmak...

Bu seçkideki kadın öykücüler bize kendi İstanbul'larını, İstanbul ve kadını, İstanbul'da kadın olmayı anlattılar. Kadın olarak yazan her kuşaktan öykücünün yolu Tarlabaşı'ndan geçti, Beyoğlu'nda bir pastanede soluklandı, kimi bu şehirde öldü, kimi bu şehrin pavyonlarında soldu... Kimi vapurlarca İstanbul doldu, kimi bir kedi yavrusuyla sarıp sarmaladı ona dair sevgisini... Ama tümü de sevdi İstanbul'u, direnmeyi, özgürlüğü ve yan yana yürümeyi sevdiği, iyi bildiği için...

Leyla Erbil, Nazlı Eray ve Şebnem İşigüzel'in daha önce yayımlanmış birer öykü ile katıldıkları seçkideki diğer tüm öyküler, gözlerini mahmur bir sabaha ilk kez açıyorlar; martı seslerinin peşi sıra...

Hande Öğüt

Stella Acıman

MÂHUR SAZ SEMÂİ'M İSTANBUL'UM

"Niçin geçmiş zaman bizi kuyu gibi çekiyor? İyi biliyorum ki aradığım şey bu insanların kendileri değildir; ne de yaşadıkları devre hasret çekiyorum. Hayır, muhakkak ki bu eski şeyleri kendileri için sevmiyoruz. Bizi onlara doğru çeken bıraktıkları boşluğun kendisidir. Ortada izi bulunsun veya bulunmasın, içimizdeki didişmede kayıp olduğunu sandığımız bir tarafımızı onlarda arıyoruz. Çünkü bu daüssıla'nın kendisi başlıbaşına bir alemdir. Onunla geçmiş hayatın en iyi izahını yapabiliriz ve biraz da böyle olduğu için onun ışığında daha içli, daha kendimiz olan bugünü yaşamamız kabildir."*

Ahmet Hamdi Tanpınar
Beş Şehir

Rumelihisarı'ndaki çay bahçesinden karşı tepelerde artık iyice azalmış erguvan ağaçlarının görüntüsüne bakarak yazıyorum bu satırları sana. "Bir zamanlar..." diye düşünmeye başlıyorum ama o zamanların da uzak olmadığı geliyor hemen aklıma.

Henüz doldurulmamış Arnavutköy'ün sahilinde balık tuttuğum ilkbahar günleri, başımı karşı kıyıya kaldırdığımda gözlerimi mor rengin en güzel tonuyla buluşturan onlarca erguvan ağacı ne zaman yerini beton apartmanlara bırakmış ve beni Boğaziçi'ne bağlayan zincirlerden birini hoyratça kırmıştı?

Arnavutköy deyince aklıma, mevsimi geldiğinde manavların önünden geçerken burnuma gelen o nefis kokunun büyüsüne kapı-

* Nostalji

lır ve küçük, alacalı renkli, yedikten sonra damakta inanılmaz bir tat bırakan o çileğe anında sahip olmak ister, manava "İki kilo verir misin?" derdim. Manavların baş tacıydı o yıllar *Arnavutköy Çileği*. Tezgâhların en ön sırasında, elde örülmüş sepetlerin içine, sanki bir inci kolye zarifliğinde, özenle, yaprakları üste gelecek şekilde dizilirler, "*Arnavutköy Çileği* bunlar... Başka yerde yok hanımmm..." diye malını öven manavın sesiyle gururlanırlar, mutfaklarda reçel olmayı, sofraları süslemeyi beklerlerdi. Kaybolan zamanın içinde önce çilek yetiştirilen topraklar betonlara yenilmeye başladı. Kimi toprak parçası, kazma kürek tutan nasırlı ellere karşı koymaya çalıştı ama heyhat! Aç gözler, kuvvetli eller topraktan gelen hüzünlü sese kulak vermek yerine, kazmayı onun böğrüne vurmayı tercih ettiler, umursamazlıkla. *Arnavutköy Çileğini* yetiştiren tarlalar yok oldukça, sepetlerin boyları da küçülmeye başladı; manav tezgâhlarının ön sıralarında yine yerleri hazırdı ama güzellikleri hüznü barındırıyordu artık...

Seneler önce bir sabah Arnavutköy'ün çarşısından gazete alırken sokağın köşesinde, kaldırıma oturmuş yaşlı bir kadının önünde küçük bir sepet içinde *Arnavutköy Çileği* görmüştüm. Yüksek apartmanların arasında, zamana yenilmeyen küçük ahşap evinin bahçesinde yetiştiriyormuş meğerse.

"Her sene on küçük sepet verir o ufacık toprak parçası bana. Bir kısmını çocuklara, torunlara ayırırım; birazını yerler, birazını reçel yaparlar. Kalanını da şu gördüğün sepetlere koyar buraya gelirim. İnsanların şu küçük ama tadı büyük meyveyi unutmasını istemez şu kocamış gönlüm. Bilirim ki ben öldükten sonra çocuklarım o bereketli topraklarıma koca betonu konduracaklar, şu gördüğün nimet artık olmayacak..." demişti yaşlı kadın.

İlk ve son görüşüm olmuştu o yaşlı kadını yanında içi *Arnavutköy Çileği* dolu hasır sepeti ile ve "Yenilgilerin her geçen gün çoğalıyor İstanbul'um" diye söylenmiştim sana.

Hazır söz kaybettiğin tatlardan açılmışken, içimi biraz daha dökeyim satırlara. Hatırlar mısın bilmem, enginarı ne kadar çok sevdiğimi? Sözünü ettiğim mevsimi bile gelmeden, her köşe başında

renkli plastik leğenlerin içindeki limonlu suda yüzen ayıklanmış uçuk sarı, ruhsuz enginarlar değil tabii ki. Hatırladın belli ki, çünkü yüzüne hüzün çöktü aniden... Diyeceksin ki "Enginarın ruhu mu olurmuş?" Senin ruhun yok muydu bir zamanlar, kaybetmeye başladığın ruhunun peşine düşmedin mi son yıllarda?

Neyse bu konuya daha sonra dönmek istiyorum, ben yine enginarlardan söz edeyim... *Bayrampaşa Enginarı*! İnsanlar, özellikle gençler Bayrampaşa'yı sınırları içinde barındırdığı cezaevinden dolayı bilirler. Şu an sanayi ve yerleşim bölgesi olarak kalabalıkların koşuşturduğu, plansız yapılaşmadan nasibini alan Bayrampaşa'nın, yakın geçmişte çağla yeşili, yedikten sonra damaklarda uzun süre geçmeyen nefis bir tat barındıran iri enginarları yetiştiren tarlalardan ibaret olduğu zamanları unutmuş olamazsın. Zamana yenilmişliğin yüzünde bıraktığı derin çizgilerin hüzünle dolduğunu görür gibiyim ama ne yazık ki geriye dönüşümüz yok artık, birçok şey gibi.

Kurukahveci Mehmet Efendi'nin dükkânı önünden geçerken mis gibi taze çekilmiş kahvenin kokusuna, dayanılmaz cazibesine karşı koyabilen kaç kişi vardır, sorarım sana? Şimdilerde ise bakır cezvede, kısık ateşte telvesiyle sevişerek pişen bir fincan kahveye hasret kaldık. Gençlerimiz her köşe başında açılan şaşaalı kafelerde, cappuccino, espresso, cafe latte ile büyürken, bir damak tadımız daha geçmişin doymamış kollarına doğru koşuyordu. Sen ise bir köşeye sinmiş, her zamanki sessizliğinle oturuyor, gözünden akan yaşlara sığınıyordun sadece...

Düşünüyorum da... Ne mutlu günler yaşamıştık seninle. O, genç ve güzel bedeninin anlamlı köşelerinden biri olan *Yeşilköy*'de paylaştıklarımızı unutmak ne mümkün!

Şen kahkahalarımız, mutlu yüzlerimiz ile hayat bulurdu parke taşı döşenmiş sokaklar, yediveren güller, salkım söğüt ve ıhlamur ağaçları, hatırlar mısın?

Sağlı sollu köşk ve yalıların çevrelediği sokaklarında; bisikletlerimizin üstünde, rüzgârla yarış edercesine pedal çevirdiğimiz, bir söyleyip on güldüğümüz, herkesin birbirini tanıdığı, selam verdiği, hal hatır sorduğu, başımızda kavak yellerinin estiği günlerimiz...

Biliyor musun, *Röne Park*'ın asırlık çam ağaçlarının birinin gövdesine kazıdığımız isimlerimizin baş harfleri hâlâ ilk günkü gibi duruyor, eğreti çizilmiş bir kalp içinde iki harf, İ ve S... Sanki bizi bekliyor, "Gelin gölgemde oturun, sizlere sunduğum acımsı kokumu içinize çekin, engin maviliklere bakarak, birbirinizin kulağına sevginizi fısıldayın" diyor.

Bir zamanlar bu ağaçların altında oynaşan, sivri kayalıkların üzerinden dalgalı denize bedenlerini bırakan çocukların, dört lisanı karma ederek konuştukları, bağrıştıkları günleri hatırladın sende benim gibi değil mi?

Türkçe, Rumca, İspanyolca, Ermenice...

Ayşe, Necmettin, Sabahattin, Laki, Dimitri, Seta, Aram ve Ester...

Onların din, dil, ırk gözetmeksizin birbirlerine olan bağlılıklarına, sevgilerine, dostluklarına biraz kıskanarak bakardın ama çok da mutlu ederdi bu görüntü seni. Hoşgörümüzle, ezan sesine karışan çan sesiyle, çok dinli kültürümüzle övünürdün o yıllarda.

Ezan deyince aklıma *Mecidiye Camii*'nin o güzel sesli yakışıklı genç müezzini geldi. Rahmetli anacığım ve evimizin anası rahmetli Fatma Hanım'ı köşkün salonundaki, camın kenarında duran iki berjer koltukta karşılıklı otururak sessizce sabah ezanını dinledikleri ve dua ettikleri zamanları hatırlıyorum. Saba makamının hakkını vererek, gür, pürüzsüz sesiyle ezanı okur, ruhlarımızı rahatlatırdı o ses. Yakışıklı müezzinin, "Uykusundan çalıp kendisini dinleyen bir hayran kitlesinin olduğunu bilir miydi acaba?" diye çoğu zaman düşünmüşümdür. Annem, "Bu müezzin kim bilir ne kadar güzel Türk Sanat Müziği okur, eminim değme şarkıcılara taş çıkartırdı" derdi.

Hatırlarsın, Türk Sanat Müziği hastasıydı annem. Ne güzel piyano çalar ve o güzel sesiyle en ağır makamlarda notalara dökülmüş eserleri söylerdi. Kolayına kimseleri beğenmezdi.

Son senelerde seyretmeye mahkum olduğu televizyonda, Türk Sanat Müziği'nin nağmelerini yakalamaya çalışırdı kanalları tarayarak. Eski sanatçılardan birini gördüğünde güzel yüzüne hüzün çöker, gözleri nemlenirdi. Derin bir iç geçirir "Ah, ah nerede o eski gazinolar, nerede o eski şarkıcılar?" diye söylenirdi. Artık yerlerinde

olmayan, yine zamana yenilen, kültür bozgununa uğrayan *Taksim Maksim, Kazablanka, Küçük Çiftlik, Bebek Maksim, Taşlık, Çakıl Gazino*'larınm şaşaalı günlerini; Zeki Müren'in sahneye adımını attığı anda yeri göğü inleten alkışları, platin rengi saçları, şık tuvaletleri ile sahnede parlayan, 'sesinde Boğaziçi yaşanan sanatkar' diye tanımlanan Behiye Aksoy'u özlediğini anlardım yüzüne yerleşen buruk ifadeden.

Anacığıma "Çal sevgilim için bir parça!" dediğimde Rus yapısı eski piyanonun, siyah beyaz tuşlarının arasından bestekâr Refik Talat Alpman'ın *Mahur Saz Semai*'si köşkün bahçesinde yankılanmaya başlar, akasya ve salkım söğüdün dalları müziğe eşlik eden minik serçe, saka kuşlarıyla dolardı.

Neden "*Mahur Saz Semai'si*" diye sorduğumda "O kadar çok renk, koku barındırıyor ki İstanbul'um... Ona hüzün yaraşır" der ellerini notalara teslim ederdi.

Ne çok severdi anacım seni...

Zamana karşı direncini kaybetmeye başladığın senelerden birinde, sana olan sevgimin nefrete dönüşmeye başladığını hissetmiş ve bu duygunun derinleşmesine fırsat vermemek için senden uzaklaşmayı yeğlemiştim. Gittiğim yerin seninle uzaktan yakından alakası yoktu belki ama değişiminin tanığı olmayacaktım en azından. Sana o kadar kızgındım ki, seni çok sevenlerin de senden uzaklaşmasını istedim ve anneme "Bak buralar çok güzel, hadi yanıma gel artık, beraber yaşayalım" dedim.

"Yapamam, buralardan ayrılamam kızım. Benim ruhumu; tüm kayıplarına, değişimlerine, yenilgilerine rağmen İstanbul'dan başka hiçbir yer dolduramaz. Henüz onu özlemeye hazır değilim. Belki bir gün..." demişti.

O 'bir gün' hiç gelmedi...

Beyoğlu'nun *Pera* diye anıldığı yıllarda, *Galatasaray Lisesi'nin* yan sokağında, Ermeni bir ustanın elinden çıkma; önceleri Bukis Apartmanı, Rum sahipleri 1964'te apar topar sınır dışı edildikten sonra, Anadolu'nun bağrından kopup gelen yeni sahiplerinin koyduğu adla Bozoğlu Apartmanı'nda sana "Merhaba" demişti annem.

Pera'nın kozmopolit kalabalığında bonjour,* kalimera,** bongiorno,*** iyi günler sesleri eşliğinde *Tokatlıyan Oteli, Markiz, Lebon, Baylan ve Nisuaz Pastanesi* gibi zamana yenilen mekânlarda güzellikleri yaşadı doyasıya. *Park Otel'in* nezih salonunda sonradan eşi olan ilk aşkıyla, orkestranın çaldığı vals ve tangolara dansıyla eşlik etti. Ben ise tarihin sayfalarını içinde barındıran otelin restoranında annemle yediğim, Fransız'ların şatobrian diye adlandırdıkları, içi yarı pişmiş, soslu koca et parçasını hatırlıyorum hayal meyal. Çocukluk işte. İnsan o zamanlar o görkemli ve zarif otelin yerini hiç bitmeyecek, çirkinlik abidesi bir beton yığınına bırakacağını bilemiyor... Yıllar sonra otelin barını Nişantaşı'nda müdavimi olduğum *Zihni Bar*'da gördüğümde sevinçle hüznü bir arada yaşamış, parmaklarımı 1925 yılında bir İtalyan ustanın elinden çıkma; gül ağacı, masif meşe karışımı barın üzerinde gezindirirken "kim bilir ne hikâyelere tanıklık ettin sen?" diye düşünmüştüm.

"Neo-barok üslupta yapılmıştı. Kemerli girişinin üzerindeki alınlığa 'garlandlar' işlenmişti, alınlığın tam ortasında oymalı bir saat, saatin üstünde bir insan başı yontusu, iki yanında içinden meyveler dökülen deniz külahları vardı..." diye anlatır Jak Deleon, *Eski İstanbul'un Yaşayan Tadı* adlı kitabında, 10 Mayıs'ı 11 Mayıs 1978'e bağlayan gece yarısı Beyoğlu'nu birbirine katan korkunç bir gürlemeyle çöken *Çiçek Pasajı*'nı.

Bir zamanlar, menekşe, sümbül ve mimoza kokularının hüküm sürdüğü pasaj 1940'lardan sonra yerini yavaş yavaş meyhanelere bırakıyor ve gün geliyor meyhaneler sayılarıyla çiçekçileri alt ediyordu.

Bina, 102 senenin yorgunluğunu üzerinde taşıdığını anlatmaya çalışıyordu ama dinleyen yoktu.

Beyoğlu'na her gittiğimde, önünden geçerken başımı aksi istikamete çevirir, onun o yüreğimi acıtan mahzun haline bakmazdım.

On yıl sonra Beyoğlu Belediyesi'nin öncülüğünde yenilenerek

* Bonjour-İyi günler (Fr.)
** Kalimera-İyi günler (Rumca)
*** Bongiorno-İyi günler (İtaly.)

açıldığında eski *Cite de Pera*'nın yerinde yeller esiyordu. Tek tip masalar, garsonların tek tip kıyafetleri, tepelerde sıra sıra asılmış, kötü birer taklitten öte geçmeyen art nouveau fenerlerin ışığında ruhunu geçmişe teslim etmiş bir Çiçek Pasajı...

Ruhumu ısıtacak, eski günleri hatırlatacak, tanıdık bir insan, bir obje arıyor gözlerim. Madam Anahit'i görüyorum. Artık ayakta dolaşamıyor, köşeye konulan bir iskemlenin üzerinde boynuna astığı akerdeonuyla zaman doldurmaya çalışır bir halde masalara dizilmiş insanları inceliyor. Göz göze geliyoruz bir an... Eski bir tanış görmenin mutluluğuyla gülümsüyor, akerdeonun tuşlarına daha bir istekle basıyor sanki... Birbirimizin gözlerinin içinde, yakın geçmişi yaşayarak bitiriyoruz o geceyi...

Yakın geçmiş deyince *Yeşilçam Sokağı*'ndaki *Bab-Cafeteria* geldi aklıma. Çocukluğumu geride bıraktığım ilk gençlik yıllarım, en sevdiğim parçam, Beyoğlu'nun o yıllardaki en popüler mekânı, yani 68-70'li yıllar...

Varlığını hâlâ koruduğun *Emek Sineması*'nın kalın kadife perdelerinin ardına gizlenmiş geniş ekranda film seyretmek ne büyük mutluluk verirdi bana. Film bittikten sonra sinemadan çıkar, hafif eğimli yokuşun aşağısında, sağ köşede beni bekleyen Bab-Cafeteria'ya atardım kendimi. Geniş salonu, lezzetli yemekleri, güler yüzlü personeli; Yavuz Özkan, Ertem Eğilmez, Ömer Kavur, Orhan Elmas, Memduh Ün gibi ünlü yönetmenleri, Kemal Sunal, Fatma Girik, Adile Naşit, Tarık Akan gibi ünlü aktris ve aktörleri, Yasin-Gökmen gibi Galatasaray'ın popüler futbolcularının vazgeçemediği bir mekân olarak yaşamımda çok önemli bir yeri kaplardı Bab-Cafeteria. Kapının girişinde, sağ köşedeki müzik kutusundan dönemin en yeni yabancı müziklerini içine para atarak dinlerdik. 45'lik plakların dönemiydi. Mekânın sahibi Aslan Bey sürekli yurtdışına gider, en yeni plakları alır ve bizlere sunardı.

1963 yılında açılan mekân, 80'lerin sonuna gelindiğinde eski popülerliğini yitirmeye başlamıştı. Orası da senin baş döndürücü değişim hızına, çok mücadele etmesine rağmen dayanamadı, kendini fast-food ve lahmacun kültürüne teslim etti. Bab-Cafeteria'nın bu değişimini de biz içimize sindiremedik ve terk etmeyi yeğledik, anı-

larımızın arasına yerleştirdik. Kısa bir süre sonra O da bu değişime ayak uydurmayacağını anladı ve bir başka maceraya doğru savruldu, gitti...

Sen benim 7 tepeli sevgilimdin bir zamanlar ama ruhunda varolan fahişeliğe yenildin ve 77 tepeye ulaştın.

Önceleri beni aldatmana seyirci kaldım, üzüntümü içime gömdüm. Güzel, zarif bedenine vurulan her balyoz, üzerinden geçen her buldozer benim ruhumu yaraladı ama aldırmadın, sanki beni yanından uzaklaştırmaya çabalıyordun. Kulağıma, *"Biz Heybeli'de Her Gece... Sana Dün Bir Tepeden Baktım Aziz İstanbul... Çek Küreği Güzelim Uzanalım Göksu'ya... Kalamış..."* gibi sevdiğim şarkıları söylemez oldun.

Önceleri güzel yüzünde başlayan karalık, yavaşça, bakmalara, dokunmaya kıyamadığım ince bedenini sarmaya başladı. Bedenin artık bu yükü taşıyamaz olmuştu ama en önemlisi kaybetmeye başladığını hissettiğim şey ruhundu. Gözlerinde nem, yüzünde acı benden yardım bekliyordun ama ben ne yaptım? Bedeninde sağlam kalan yerleri kurtarmana yardımcı olmaktansa seni kör kazmalara kurban vermeyi tercih ettim, yani kaçtım..

"Ruhum acıyor, bedenim sızlıyor..." diye yakınıyordun son yıllarda. Her geçen gün bedeninin biraz daha yaşlandığını, yüzünün solduğunu, ruhunun eridiğini görmemek için senden uzaklaşmanın yollarını arıyordum ben, sen acı çekerken.

Sana "Gidiyorum artık, senden ayrılıyorum" dediğim gün üzüntünü yağmur olarak üzerime dökmüş, göz yaşların her yanımı ıslatmıştı.

Son gün bedeninin en sevdiğim yerlerini... *Sultanahmet*'i, *Mısır Çarşısı*'nı, *Beyoğlu*'nu, *Kuledibi*'ni *Yeşilköy*'ü, *Cihangir*'i, *Nişantaşı*'nı dolaşırken bana bir gazetede çıkan yazıyı okumam için verdin. Bir paragrafı özellikle siyah kalemle ayırmıştın.

"Soyun buralı mı
başka yerden mi
kız sen İstanbul'un...
neresindensin?

Polonezköy Muhtarı Daniel Ohotski, 5'inci göbek, doğma büyüme İstanbullu...

*İstanbul Belediye Başkanı, Artvinli, Şişli Başkanı Erzincanlı, Eminönü Başkanı Malatyalı, Pendik Başkanı Sakaryalı, Ümraniye Başkanı Balıkesirli, Üsküdar Başkanı Trabzonlu, Kadıköy Başkanı Muşlu, Gaziosmanpaşa Başkanı Kastamonulu... En ünlü restoranı, Konyalı! Gazi Osman Paşa da Tokatlı'ydı zaten."**

Yazıyı okuduktan sonra yüzüne utançla baktığımı hatırlıyorum.

"İşte beni bunlara teslim ettin..." demiştin yüzümün o halini görünce. İçtiğim çayın boğazımdan aşağı inemediğini hissediyordum, tıkanmıştım... Haklıydın, seni bu hale ben getirmiştim, sevgime sahip çıkamamıştım... Ve artık ikimiz için de çok geçti kaybettiğimiz, geçmişin derin karanlıklarına teslim ettiğimiz şeyleri eski haline döndürmek.

Son gecemi bir arkadaşımın Cihangir'deki evinin terasından tarihi yarımadayı seyrederken gözlerimden akan yaşlar yağmur oldu. Gecenin sessiz karanlığında *Topkapı Sarayı*'nın sarı ışıklar altındaki puslu görüntüsü, *Marmara Denizi*'nin laciverdinde süzülen yolcu gemilerinin sirenleri, tepemde çığlıklar atarak dolaşan martılar bana seni ne kadar çok sevdiğimi ve asla senden kopamayacağımı anlatmaya yetmişti.

Hiçbir söz söyleyemedim sana giderken, suçluluğun verdiği utanç her yanımı sarmıştı çünkü. Sen de vedalardan hoşlanmazsm ve bir gün mutlaka sana dönüleceğinden eminsindir zaten.

Ve... Affet beni sevgilim, sana yaptığım tüm kötülüklerden dolayı.

Bekle beni hüzün şehrim, *Mahur Saz Semai*'m... Seni çok seviyorum... *İstanbul*'um!

*Yılmaz Özdil-Hürriyet Gazetesi (8 Eylül 2007)

Nilüfer Açıkalın

SOLMAZ SOLARKEN

Tanrının masasında serili duran eşi benzeri bulunmaz, paha biçilmez bir mücevher gibiydi İstanbul. Şıkır şıkırdı, ışıl ışıl parlıyordu gecenin içinde ve dolunayın altında.

On dokuz saattir yoldaydım. Münih Havaalanı'nda geçirdiğim 6 saati saymazsak 16 saati havada. 6 saat arayla iki kez, iki ayrı kıtada, dolunayı gördüm. İstanbul üzerinde tur atmaya başladığımızda o dakikaya kadar beni terk etmiş ruhum, geldi yerine yerleşti.

Bir düş'tüm sanki yavaş yavaş gerçekleşen.

Köpüren kahve gibiydim ve birazdan fincana dökülecektim,

falıma bakılacağı kesin.

...

Ne kadar da özlemişim her şeyi...

Saymayacağım.

...

En çok özlediğim; her şeyin gelişigüzel oluşu, her şeyin her an değişebilirliği.

Saymayacağım.

...

Yaşayan, yaşayana yaşadığını hissettiren ve ölümlü olduğunu bir daha, bir daha hatırlatan, 'hayat ne mene bir yermiş' diye tekrar tekrar sorduran, soluk alan, soluk veren, can veren, can alan, can taşıyan ölümüne ve kurban olunası bir kent.

Saymasam keşke.

...

Bu yurdun sınırlarını aşınca tüm coğrafya bir sahneye dönüşüyor da toprağıma ayak bastığımda oyun bitiyor gibi.

Oradaki insanlar hayatın değil rollerinin kişileri olmuş da, bizim insanımız daima kuliste sanki.

Aşırı gerçek, ülkemde her şey.

Somurtkanlıklarına hayranım insanlarımın. Kendine özgü zafer kazanmış pozlarda güvenle, tüm kızgınlıklarını içlerine sindirmiş hallerde dolaşıyorlar. Her an patlamaya hazır birer bomba herbiri. Kimsenin kimseye müdanası yok. Zoraki gülümsemeler yok. Kanun yok, kural yok, korku yok. Bir tezgâhtar istemezse yüzüne bile bakmaz müşterinin, bakkal telefon konuşması bitmeden ekmek vermez, memur siniri bozuksa tersler, tartışmaya açıktır, kavgaya meyillidir insanlar ama biri tökezleyip düşse hemen yapışıp kaldırırlar. Sözcükler büyülüdür benim dilimde, her türlü mânâya çekilir, tek bir anlamı yoktur, asla yoktur, yoruma açıktır en basit cümle bile, mânâ söyleme biçimine göre değişir.

Sözlüklerden çıkmış kelimeleri çocuklarına öğretmeye devam eder aileler.

Gelenekleri inatla, ısrarla sürdürürler.

Böylesine özledikten sonra o kadar iyi gözlerle bakıyor ki insan, her şeyin güzel gelmesi bu yüzden herhalde.

Bu kadar hareketli bir şehirde, bu kadar hararetli insanlar arasında ve onlardan biri olduğum için gerçekten mutluyum.

Koca bir tabak kebap yedim. Ne yediğinden emin olmak gibisi yok. Şehrime döndüm ya artık lokantalarda yiyecek listesi incelemeye son. Söyle sözcükleri dökülsün tabağa. Köfte-piyaz, sahanda yumurta, kokoreç, ayran, dolma, kelle-paça, fasulye, çorba, tanıdığın tatlar.

En çok zeytini özledim, en çok.

Tramvayın sesi, ona asılmış giden çocukların neşesi.

Delilerin çehresi değişmiş biraz. Düşmüşler biraz daha düşmüş, yenileri eklenmiş yanlarına, bazıları yok olmuş.

Mağazalarda daima indirim var. Her mevsim ürünler yarı fiyatına. Aslında gerçek fiyatlarının 'indirim' dedikleri rakam olduğunu herkes biliyor ama herkeste aynı kandırmacaları tekrar tekrar yutup, sindirip, unutma eğilimi var. Öğrenmek, bilmek ve bilmezden gel-

mek, sonra unutmak kurallaşmış nerdeyse. Magazin için, medya için, politika için de geçerli tabii bu kurallar.

Erkekler bıkıp usanmadan kızları kesiyor, kızlar fark etmezmiş gibi yapıyor ustalıkla. Herkes halinden memnun. Görünen bu.

İstiklal Kitapevi. Ah ne çok özlemişim seni. Yeni kitaplar, indirimli CD'ler, eski kitaplar ve yeni basımları...

Büyülü Cadde'ye yeni bir alışveriş merkezi yapma hazırlıkları tüm hızıyla sürüyor hiç gerek olmadığı halde. Kapitalizm, parası olana istediğini değiştirme hakkı sunuyor ve para kapitalistin elinde yine sadece paraya dönüşüyor. Büyülü Cadde'nin ihtiyacı olan yeni bir alışveriş merkezi değil yeni tiyatro, yeni sinema, yeni sergi salonu, yeni kitapçı, parası olanın tabii umurunda değil kültür ve sanat, parası olanın amacı daha çok kazanmak.

Sinirlenecek bir şeyler aramaya başlar başlamaz kolayca bulunur sanırdım ama pek de kolay olmuyor. Pek güzel, pek güzel her şey. Aylarca uzak kaldığım zaman içinde bir başka kültürü anlamaya çalıştım ve uyum sağlamama kararlılığım sayesinde asla içlerinden biri gibi hissetmedim kendimi, işte bu durum her yanlışa olabilirlik payıyla bakmamı sağlıyor şimdi ve böylece daha sakinim. Evet uyumsuzdum her zaman, şehrimi kaçarcasına terk ettim ve gittiğim o çok uzak ülkede de uyumsuz davranmaya devam ettim. Her seferinde kuralların çokluğuna şaşarak, herkesin büyük korkularını sahte saygılarıyla örtmeye çalıştıklarını gördükçe, kavgadan, stresten uzak dururken nasıl da yorulduklarını fark ettikçe geri çekildim.

Yüzlerine sızıp otomatikleşmiş sahte gülümsemeleri söküp atmak gerek Amerikalıların ama ne yazık ki bu mümkün değil. Her önüne gelene, her önünden geçene, her yanında durana, bakışının değdiği herkese gülüverip sonra aniden gülümsemesi patlayan bir balon gibi sönen insanlara inanamam ki. Böyle bir maskeye gerek yoktur benim sokaklarımda. Herkes birbirine bakar, 'göz hakkı' diye bir şey var. Bakar ve yoluna devam eder. Hatta biri olur olmaz bir zamanda yanından geçerken 'İyi günler'! ya da 'Selam!' derse önce şaşırıp sonra şöyle bir an bir durup;

"Yahu bir yerden tanıyor muydim yoksa, selam da vermedim

ayıp mı oldu acaba?" diye düşünür, doğrusu da bu.

İşte yanımdan geçti biri ve selam verdi, ben de verdim. Daha bu sabah geldim ve ne kadar uyumsuz da olsam, gerçek bir gülümsemeyle gelen selama karşılık veririm. Amerika'da da bu otomatik selam hikâyesine uyanmadan önce en az beş yüz kişiye selam vermişimdir. Şimdi de öylesine verdim. Veriverdim.

"Solmaz!"

"Efendim?"

"Benim!"

"Ah tabii ya sensin! Kusura bakma dalgınım biraz, fark etmedim."

"Selam verdin!"

"Verdim de öylesine verdim, şey, yani, yeni geldim ben, daha bu sabah. Şaşkınım, dalgınım, kusura bakma. Nasılsın?"

"İyiyim. Sen?"

"Ben de iyiyim. İyi, hadi iyi bak kendine, görüşürüz."

"Sen de iyi bak, görüşürüz."

Gitti. Adı neydi bu çocuğun, adı neydi?

"Solmaz! Solmaz!"

"Efendim!"

Geri geldi. Adı neydi?

"Solmazcım ben taşındım. Uzağa değil ama, bi arka sokağa. Benim eski ev var ya Simsar Sokak'taki, Mecnun'un arkasında, biliyosun!"

"Hı hı!"

Bilmiyorum, hatırlayamıyorum, adı neydi...

"Şimdi Mecnun'un tam karşısındaki eve geçtim, sarı bina, 17 numara, çatı."

"Hayırlı olsun."

"Olacak tabii. Yarın akşam kutluyoruz, Osman, Naci, Şefo, Melda, bi de yeni davulcu aldık gruba o, sonra..."

Hatırladım.

"Eskisi ne oldu?"

Ne oldu? Ömer, Ömer, aşkım ne oldu?

"Ha Ömer mi diyosun?"

"Ömer miydi adı?"

"Ömer. Ayrıldı gruptan ama o da gelecek haberi var yani, gelebilirsen sen de gel."

"Olur. Bakalım. İnşallah. Biraz işlerim var, yeni geldim, söylemiştim, gelebilirsem..."

"17 numara. Hadi eyvallah!"

Eyvallah.

Tünel'e kadar yürüdüm. Aklımda Ömer. Gidişimden bir ay önce hesapsız kitapsız, sessiz sedasız yakınlaşmıştık. İçimde estirdiği fırtınaları fark ettirmedim ona, o da bana bir söz olsun söylemedi. Aramızda olup bitenler, duygularımız, düşüncelerimiz hakkında tek bir konuşma bile yapmadık. Böylesi daha güzeldi sanki. Gideceğimi öğrendiğinde ya hiç üzülmedi ya da benim gibi o da belli etmedi. Kişi karşısındakini kendi gibi bilir ya o hesap, yaşadığımızı sadece yaşadık. Yarın gece o adrese gideceğim ve yaşayacağım bir şeyler kaldıysa devam, kalmadıysa bittiği yerden yine devam. Ne yapılabilir ki başka?

Doktora uğramalıyım, tahlil sonuçlarım gelmiş, görüşmeliymişiz.

Tamam görüşeceğiz ama önce kallavi bir kahve, Türk kahvesi, şekerli, mis gibi.

İçtim.

Doktora gittim.

Büyük haber; kansermişim...

Ne garip, çok garip hisler içindeyim.

Doktorcağız ezile büküle bin bir dereden su getirerek "Maalesef kansersin!" dediğinde daima bildiğim bir şey nihayet teşhir olmuş gibi derin bir "oh!" çektim.

"Ha şöyle doktorcuğum, dökül, saçıl, anlat bakalım ayrıntıları. Yo hayır tedaviden söz etme, gerek yok, tedavi istemiyorum. Ne bileyim ilaç ziyanlığı olur benim durumumda. Yaşama şansım ne ki? Kurtulma ihtimalim var mı? Sadece zaman kazandıracaksınız bana, beraberinde bir sürü eziyet. Bütün içimi sarmış mı bu meret? Sarmış.

Sarmış sarmalamış beni. Demek ki çok sevmiş! Söyle bana, ne kadar ömrüm var sen onu söyle, bir de acı çekmememi sağla yeter. Olmaz deme, olacak, oldu bile."

Doktora bak, sanki ben değil de kendisi kansermiş gibi bir soğuk, bir asık suratlı, bir lanet ki sorma gitsin, biraz da aşağılanmış hissetti sanırım kendini. Tedavisine ihtiyaç duymayan hastayı ne yapsın, ben olsam kovardım beni. Üstelik giderek artan neşemle sinirini de bozuyor olmalıyım. Benim gibisini hiç görmemişmiş. Ben de görmedim.

Tedavi olmazsam üç ayda bile götürürmüş beni. Ha şöyle, çıkar ağzındaki baklayı. Acı çeker miyim peki? Çekermişim. Çekerim tabii, çekmediğim şey mi? Neyse bunu geçelim, basit sıradan bir durum, o kadar çok insanın başında ki bu dert, ben de onlardan biriyim işte.

Dedem gibi, akciğer kanseri.

Doktordan çıktım, bir paket sigara aldım hemen bir tane yaktım, tüttüre tüttüre aradım sevdiğimi. Beni sevdiğini sandığım kişiyi. Biraz önceki haberi almamış olsaydım imkân yok arayamazdım, ne zaman öleceğini bilmenin verdiği cesarete hayranım, fark ettikçe daha çok seveceğim her anımı.

"Nasılsın?"

"İyiyim! Sen nasılsın?"

"Ben de iyiyim, çok iyiyim."

Bir fırt daha çektim sigaramdan, bir iki öksürük yokladı, oradan devam ettim muhabbete.

Hiç söz etmedim kanserden manserden, ne gerek var, kimseye de söylemeyeceğim.

Bu durum bana daha keskin bir kavrayış sunacak sanırım.

"Eee, daha nasılsın?"

"İyi. Bu sabah geldim. Bak ne soracağım gelir ayak, aramızda olanlardan söz ettin mi kimseye?"

Damdan düşer gibi soruverdim. En doğru yanıtlar böyle beklenmedik zamanlarda sorulan doğru sorulardan alınan yanıtlardır. Ve işte cevap:

"Aramızdaki mi? Hangisi?"

"Sağdan beşinci!"

"Efendim?"

Okkalı bir küfür geçti içimden ama söylemedim, bir fırt daha çektim tütünden boş boş.

"Aramızdaki canım, hani şu özel şeyler!"

"Ha onlar mı, onları unutalım gitsin. Bir kazaydı olanlar, sarhoştuk, boş bulunduk, hepsi bu."

"Sen öyle diyorsan!"

"Sence de öyle değil m?"

"Doğru!"

Kapattım telefonu. Gülüşünün çarpık ucu dudağının kenarından gamzesine kadar uzayan güzel gözlü adam da kapattı.

Bıraktığı yerden içmeye koyuldu.

Sarhoştuk, boş bulunduk.

İtalyan Yokuşu'ndan bıraktım aşağı kendimi Tophane'ye indim.

Demek öyle ha! Bir kazaydı aramızda olup bitenler.

Her şey bir kazadan ibaretti ve...

Bu durumda unutulması gerekiyor.

Yara almadan kurtulduğumuzu varsayarak unutmalıyız.

Bahsetmeme kim mani olacak peki?

Mis gibi lodos kokuyordu hava, usuldan başım ağrıyordu ama takmadım. Kanserim ben be, baş ağrısına pabuç bırakır mıyım hiç?

Dudağımda bir uçuk çıkmaya başladı aniden, çıksın gelsin yerine yerleşsin nasılsa öpüşmeyeceğiz artık.

Bir kaza! Sorsaydım keşke aynı kaza kaç kere tekrarlanırsa kaza olmaktan çıkar acaba? Bir fikri vardır mutlaka. Her konuda atıp tutar, saatlerce anlatır durur ama bu kez bir cevabı olmazdı herhalde.

Cevabına da, ona da...

Nargile falan ısmarlamadım kendime, kahvelerdeki tavla şakırtıları kafamda büyüdü büyüdü, oturmaktan vazgeçip devam ettim yola.

Kabataş, Beşiktaş, Ortaköy... Yürüyordum. Bir daha aramak geçti içimden vazgeçtim.

Tanışmamızdan bir süre sonra bir gün, beni öptü. Çarpışmaydı o an, hasar büyüktü. Her şey başkalaşmış ve biz artık iki uzak kişi olmaktan çıkıp nerdeyse bütünleşmiştik. Öylesine tutkulu ve cesurca zamanlar geçirdik ki ardından, bu bir kazaysa gerçekten un ufak olmuştuk. Hakkında çok şey bildiğimi sanıyordum. Ne yanılgı!

Yürümekten değil, düşünmekten yoruldum, kendimi yiyip bitirmekten vazgeçtim, nasılsa beni yiyip bitiren bir şey var, dahasına gerek yok.

Atladım bir taksiye, adresi verdim.

İstanbul, böylesine hoyrat kullanılmana rağmen bu kadar taze kalabilmeyi nasıl başarabiliyorsun?

Öleceğini bilmek gibisi yok. Son derece rahatlatıcı bir hale bürünüyor insan, bunun yanı sıra umulmayacak kadar büyük bir cesaretle doluyor. Hayata karşı vurdum duymaz olabiliyor, alaycı bir bakış takınıyor, olur olmaz bir şeye gülüverebiliyor. Aksilikler azalmıyor doğrusu ama aksilikler karşısındaki davranış farklılaşıyor.

Taksici aniden yönünü değiştirdi ve şaşılası gerekçe de şu;

"Ablacım fena halde kafam bozuk, şimdi bu trafiğe girersem kafayı yerim ben, durakta, çok af edersin bir dallama var, yani, acayip takık kafama. Şimdi ben dönüp onu dövmezsem rahat edemem, bi zahmet ben seni bi başka taksiye atayım, para mara da istemem, anlıyosun dimi abla?"

Anlamış gibi göründüğümü anladı. Kesinlikle anlaşılmaz olan bu durumu hemen kavrayıp kabullendim, araçtan indim.

Saçma sapan bir yerde, saçma sapan bir gerekçeyle araçtan inen biri gibi değil de, nasıl olsa ölecek biri gibi hissettim o an ilk defa kendimi. Saçmalık komikleşti.

Yüzlerce merdiven tırmanıp Cihangir'e oradan ağır adım Taksim'e çıktım, Büyülü Cadde'ye daldım.

İstanbul, kendisinden sonsuza dek -sonsuz neyse- kopmama ramak kala yine en heyecan verici oyunlarını oynuyorsun bana, bana ihtiyacın varmış gibi, yakamı bırakmayacakmış gibi hissettiriyorsun oysa ben elimden geleni yaptım, sana iyi baktım, aklım yettiğince doğru davrandım, elim erdiğince yardım ettim gerekene, görünürde

benim yüzümden düzelen bir şey yoksa bile, en azından bazı küçük şeyleri olumlu yönde başkalaştırdım.

Bir kelebeğin kanatlarına yazdım başarı zannettiklerimi, uçurdum gitti.

Adım adım, gide gele, kim bilir kaç kere, bir aşağı, bir yukarı, gittim geldim bu büyülü sokağı. Her noktası, üç noktası, virgülü, parantezi ezberimde. Artısı, eksisi, çarpmaları, kesirleri, bölmeleri, tüm başka isimleri, sıfatları, zamirleri yeni cümlelerle tamlana, tamamlana çoğalıyor içimde.

Her adım yeni bir olaya gebe.

Zabıta tinerciden ne anlar, bağırtıyorlar çocuğu krize takmışlar.

İnsanlar da seyrediyor akşam haberlerine dalmış gibi bakakalmışlar. İçlerindeyim tabii. Bir tek benim tir tir titreyen. Çocuğun haykırışları sokağı jiletlercesine kesiyor. İri kıyım zabıta sadece yalvardığı duygusuz bir duvar. İyice yaklaşınca kirli yüzünde temiz su yolları açan gözyaşları da var. Çok genç ve harika güzellikte gözler, sıfır numara tıraşlı olağanüstü biçimli bir kafa tası yapısı. Üst üste, tekrar tekrar söylediği şu: "Tinerimi verin, tinerimi verin, tinerimi verin..." Çok basit, sadece basit bir istek. Kendisine ait bir şeyi istiyor. Zabıta yol yordam bilmez, onu bir işporta tezgâhı gibi kaldırıp götürmeye meyilli, aklını ve duygularını kullanması gerektiğini düşünmüyor, gücü yeterli sanıyor. Yunus polisin gelmesine ramak var ama böyle bağırmaya devam ederse, duvardan kopan bir tuğla gibi inecek suratına zabıtanın yumruğu.

"Tamam canım, sakin ol!" diyorum, iyice yaklaştığımı tık diye fark ediyorum. Beni duymaz sanırım. Yanılmışım, duydu. Eminim duydu. Hıçkırık ve iç çekme molası verdi, sadece bir an etrafı dinledi, sesimi aradı, yineledim hemen yeniden:

"Tamam canım, geçecek, sakin ol!"

Kadın sesi, sen nelere kadirsin.

Kalabalığın tüm bakışlarını üzerimde hissettim, zavallı çocuk şefkat karşısında gücünü yitirmekten korktuğu için, duymamış olmayı istediği sesime daha büyük bir kuvvetle bağırarak karşılık verdi. Zabıtanın sabrı taştı bu ani çıldırışa, yapıştı çocuğun zayıf kolla-

rına, ah nasıl da, karton bir kutu gibi büküldü çocuk bu hoyrat eller arasında, nasıl da, yazık!

"Ay!" dedim "aman, aman canını yakmayın, sakın, sakın yakmayın!"

İki Yunus polis motorlarını durdurdu tam zamanında, tam yerinde ve zabıtanın kollarından söktüler çocuğu. Aynı tornadan çıkmış mükemmel iki heykel gibiydiler, canlı heykeller. Çocuğu arkadaşları gibi aralarına aldılar, caminin duvarına kadar götürdüler. İzledim. Dayak yemesinden korkuyordum. Polisin biri duvara sırtından yasladı bunu ve sessize konuşmaya başladı. Duyabilecek kadar yaklaştım.

"Oğlum sen karakol çocuğusun, yakışıyor mu hiç sana, ne hale düşmüşsün yine, hadi topla bakayım kendini, karakol çocuğusun sen, güçlüsün, aslan gibisin, topla kafayı, okula yazacak amirim seni, baş komiser Sami... Polis bile olursun istersen, Sami komiseri bilmiyor musun lan? Hoop sana diyorum Burak, bana bak! Gözüme bak! Sami komiseri... Hadi aslanım benim, topla kendini. Biliyorsun değil mi?"

"Tamam, tamam abi, tamam."

Tamamsa tamam. Anlayacağımı anladım, kalabalıkla beraber dağıldım.

Toparlanmanın zamanıdır. Hızlı adımlarla Mevlevihane'nin yolunu tuttum. Kapalı. Tadilat varmış. İçerisini toptan yeniliyorlarmış. Neden? Eskimişmiş. Tümden kapanır mı hiç Mevlevihane? Kapalı işte.

"Ne olursan ol gel. Şimdi git tadilattan sonra gel."

Bir süre bahçede oturdum. Yine de yakınındaydım işte, gözlerimi kapadım usul usul bir duanın içine daldım.

Yedi sekiz tane kedi yavrusu hoyratça oynuyorlardı bir uçta.

Tünelde gün akide şekeri kokusu tadında batar. Mis gibi, alacalı bulacalı.

Kuledibi'ne yürüdüm. Ayaklarım o bildiğim adrese taşıyordu beni.

Kapıyı çaldım, tedirgindim. Açar açmaz gülümsedi içime su ser-

pildi. Gamzesine bir öpücük kondurdum ve hemen daldım konuya. Acelem var, malum zamanım kısa, gidiciyim.

"Anlat bakalım" dedim, "şu kazadan bahset bana."

Gülüyordu, feci sarhoştu.

"Anlatırım ama hiçbir zaman inanamazsın doğruyu söyleyip söylemediğime."

"Olsun, anlat sen yine de!"

"Bir teşkilata üyeyim" dedi.

"Yok ya! Komutanınız kim?"

"Nimet Şanoğlu."

Sustum bu kez. Dalga geçmediği, gizli bir bilgiyi vermekten pişman olmuş ifadesinden belliydi. Sonra devam etti. Özel timmiş. Bir görev söz konusu olduğunda ararlarmış o da gidermiş.

"Eee, sonra?"

Sonra dalarmış hedefe. Bir insanı indirmek değil söz konusu olan, hedefi yok emek. Hedefin insan oluşunun bir önemi yok, hedef hedeftir. Çok iyi kullanırmış silahı. Üç kilometreden tam isabet. Komutan devletin en önemli adamlarından biri, kilit bir isim.

"Senin kadar sarhoş birini ne yapsınlar ki?"

"Hepimiz sarhoşuz" dedi, "Hepimizin kafası iyi." Çenesi beş kez kırılmış. Biliyordum çenesinin kırık olduğunu ama çocukken bisikletten düştüğünü sanıyordum. Öyle söylemişti. Yalanmış. Yalan söylemek zorundaymış.

Hedefleri kimlerdi peki?

"Kürtler, Amerikalılar fark etmez... Devlete sorun çıkaran herkes."

Belki yalandı söyledikleri, belki doğru. Yalandan çok doğruydu sanki. Birini ya da birilerini katlettiğini söylerken çarpık gülüşünün kenarından sarhoş bir salya süzülüyordu. Beni oyalamak, kandırmak niyetinde olsa neden böyle bir yol seçsin ki? Gözümde başkalaşmaya başladı. Daha gerçek görünüyordu artık. Sesindeki tını vahşileştikçe, davranışları belli belirsiz değiştikçe, belli belirsiz tikler yüzünden, garip seğirmeler bedeninden gelip geçtikçe savruk varlığı bir anlam kazanıyordu gözümde. Bir insanın, sandığın kişiden daha

fazlası olduğunu görmenin heyecanı, o an için her şeyi unutturuyor.

Ara sokak barlarından birinde haftada bir iki kez isimsiz bir grupta davul çalmakla hayat geçer mi? İşsiz güçsüz olup para kaygısı yaşamadan sürdürdüğü sefil hayata bakılırsa anlattığı hikâyeye uygun bir adamdı. Gerektiği zaman çağrılacak canlı bir silah. Hedefi tanıt ve sür üstüne, sonra da kaybet şehrin içinde izbe bir yerde. Hiçbir zaman bir yere varmayacak bir hayat. Ara sıra ortadan kaybolup yeniden dönüşleri, ortadan kaybolmadan önce ayakta duramayacak kadar sarhoş oluşu ve döndüğünde hiçbir zaman sarhoş olmamış kadar ayık ve sağlıklı hali. Kafa karıştıracak bir sürü ayrıntı. Döner dönmez hemen kaldığı yerden içmeye başlar, vücudu iflas edene kadar hiç ama hiç durmazdı.

"Senin kadar sarhoş birini ne yapsınlar ki?" diye ikinci kez sorduğumda bu soruya çok bozulduğunu iyice anladım.

"Bak..." dedi profesyonel katillere özgü sakin bir tavırla ve yine beni şaşırtarak;

"Üç gün. Üç gün Kuşlu Ermeni Hastanesi'ne alırlar beni, temizlerler. Serum, ilaç vesaire, biliyorsun... -Biliyordum-. Sonra oradan bir araçla aldırırlar, doğruca kampa. Bir şırınga dolusu kırmızı sıvı enjekte ederler, bayılıp kalırsın. Uyandığında aynı gün henüz bitmemiş olur. Koşman için bir araziye çıkarırlar koşmaya başlarsın, bir kilometreye kalmaz düşersin, düştüğün zaman tekmelerler, kalkman gerekir. Tekmelerler ama bu tamamen senin iyiliğin içindir, harekete geçmeni sağlar, bir görevin olduğunu hatırlatır, seninle ilgilenen birileri vardır, önemlisindir, bunu her an hissedersin. Ertesi gün yine aynı sıvıyı verirler damardan, bu kez biraz daha iyi uyur, uyanınca biraz daha iyi koşarsın. Düşersin ama yine düşersin, yine tekmelerler. Onlar senden yanadır. Senin iyiliğin içindir yapılanlar, vatanın bölünmezliği için. Üçüncü gün uyandığında yine aynı şey olur. Bir enjektör dolusu kırmızı sıvı. İçinde ne var diye düşünüyorsun biliyorum. Bilmiyorum. İçinde ne varsa var. Soramazsın, sorsan da öğrenemezsin. İyi gelir ama, bu da adam olana yetmeli. O gün koşmaya başlarsın ve artık düşmezsin. Bir haftada hazır olursun. Hedefi gösterirler, gider indirirsin. İşte bu. Böyle bir durumda, be-

nim gibi bir adamın başına gelebilecek herhangi romantik bir olay, kazadır sadece, sadece kazadır güzelim. Sen de bir kazadan ibaretsin."

"Anlattıklarına inanmıyorum."

Bunu söylemek zorundaydım. Her ne kadar inanıyorsam da "inanmıyorum" diyerek daha fazlasını öğrenme ihtiyacındaydım.

"Şimdi sana bir telefon açardım ama çok yanlış olur. Hiç uygun olmaz."

"Aç!" dedim. "Açsana, beni de alsınlar teşkilata. Kadın yok mudur orda? Vardır, olmaz mı? Ben de hizmet etmek istiyorum vatana."

"Öldürebilir misin?"

"Öldüremem. Bilmiyorum belki öldürebilirim, eğer bir yararı olacaksa..."

Bilinçsizce konuşuyordum. Birini öldürmenin kime ne yararı olacak, saçmalık işte. Aklımdan geçeni okumuş gibi

"Sen öldüremezsin!" dedi. İnat ettim, "Öldürebilirim" dedim. Yalan değil. Öldürebilirim. En azından kendimi öldürebilirim. Sahi buna gerek kalmayacak kanserim ben, yaşasın, kanserim. Başka birini öldürebilir miyim peki? Bunu düşünürken aklımdan bana ihanet etmiş, kötülüğü dokunmuş, düşmanca davranmış kişilerin görüntüleri akıp gidiyordu, hiçbiri katil olmaya değmez. Katil olmaya değecek biri var mı peki? Olmaz mı? Mesela bir savaş çıksa düşman topraklarımıza dalsa silahı kapar, herbirini, tek tek... Yapamam! Ben daha çok katliam tipiyim. Teker teker öldüremem ben. Potansiyel bir katil miyim yoksa ben? Değilim ama ya beni kandırmaya çalışıyorsa? Yenik düşmek istemem. Ne fark edecekse. Kanmıyordu. Beni deli ediyordu. Kim istemez gizli bir görevi olsun, vatan için çalışsın ve kusursuz bir hizmet versin, kim istemez?

"Hadi lütfen beni de alsınlar teşkilata!" Ona yalvarırken çocuklaşmıştım. Sanki dondurma ister gibi tutturmuş, bebek sesiyle mızmızlanıyordum.

Çok çekici görünüyordu gözüme.

Onunla beraber içmeye koyuldum. İçtim, içtim...

Öylesine sarhoş oldum ki, bir ara nerede olduğumu, ne yaptığımı tamamen unuttuğumu hatırlıyorum.

Sızıp kalmışım.

Sabah uyandığımda başucumda oturmuş saçımı okşuyordu.

"Bebeksin" dedi, "bebek!"

"İnandın mı anlattıklarıma. Ne kadar safsın. Sakın inanma, saflığının derecesini sınıyordum."

İşte o an film koptu ve çok fena karanlıkta kaldı aklımın içindeki durduğu yerde. Sadece görünmez değil tanınmaz oldu.

Kandırılabilir olmak, kanmak, inanmak, inandırılmak, anlamaya çalışmak, kabullenmek, saygı duymak, hoşgörü, sabır, şefkat, her türlü iyi niyet hislerim duman oldu, rüzgâra karıştı, dağıldı, uçtu, kayboldu.

Belki bir umudum olabilirdi onunla.

Yeniden tutunmak için hayata küçük bir sebep yeterdi bana.

Ama bir yalancıyla asla. Bir daha asla.

Son bir öpücük kondurdum gamzesine ve...

"Hoşça kal" dedim. "Beni şu kazada öldü say."

"Hoşça kal."

Çıktım, yürüdüm gittim.

Kulenin ara sokaklarına daldım, buram buram tarih kokan eski taş yapılara bakarken kim bilir kaç nesil insanın benimkine benzer duygularla dolup taşıp, gelip geçip, göçüp gittiğini düşünüyordum.

Ben de o bilinmez aleme karışacaktım çok geçmeden.

Üç ay, beş ay neyse ne. Nasıl da büyüdü bir an gözümde.

Değiştir kızım bu düşünceyi, değiştir. Hayat yaşadığın kadarıyla var. Karaköy'ü boylu boyunca yürüdüm, Köprüaltı'na girip bir kahveye oturdum, sırtımı Boğaz'a yasladım Pier Loti'yi seyre daldım.

Ayasofya'ya, Süleymaniye'ye girmeden ölenler var İstanbul'da. Topkapı Sarayı'nı, hisarı, Yedikule'yi görmeden koca bir hayat geçirenler var.

Bu şehirde, medeniyetlerin eşiğinde oturup kartpostal olarak çizilip kalıyoruz zamanın albümüne. Denizlerin kavuştuğu geçiş noktasındayız, sahip olduklarımızın değerini bilmezsek kurban rolü oy-

namaktan başka rol verilmez ki bize.

Antik dönemlerden bu yana Anadolu uygarlıklarında yaşamış tüm varlıkların yürüdüğü, büyüdüğü topraklar bunlar.

Mutsuz olmamaya çalışmakla, mutlu olmak arasında ne büyük fark varmış meğer.

Herkesin anlama şekli başka. Bazı insan görsel hafıza kullanıyor, bazısı işitsel, kimi de dokunsal hafızayla hareket ediyor. Bende garip bir koku hafızası var, belki de bu şehre bu kadar tutkun olmamın bir sebebi de bu. Bu koku. Aşk da bir kokudan başka nedir ki? Koklayarak severim ben sevdiğimi. Yanımdaysa, kokluyorsam aşığımdır. Yanımda değilse, en çok kokusunu özlerim.

Ben neden yalnız bir insanım?

Geç bunları, olumsuz düşünceleri at kafandan.

İnsanın öleceğini bilmesi harika bir duygu. Zamanın ne kadar azaldıysa hızın o kadar artıyor. Düşünce hızından söz ediyorum yoksa hâlâ Köprüaltı'ndayım ve gözümü Pier Loti'den ayırmadım.

Bir ara iki damla gözyaşı döktüm. Sadece iki damla ama bıçak gibi keskin, ok gibi hızlı, kurşun gibi sıcak, iğne gibi delici.

Öfkemi attım böylece ve iyi düşüncelere yönelttim fikrimi.

Ne garip bir hayatmış, yaşadıkça daha çok şaşıyorum.

Ne çok insanla karşılaşıp, tanışıp, hissedip, anlayıp yine ne çok garipsiyorum her şeyi ve herkesi. Bir türlü öğrenemedim şu iletişim denen mereti. Bir türlü binemedim feleğin salıncağına, giremedim kahpenin oyun parkına. Ne zaman adım atsam her yer hınca hınç dolu. Herkes kapışmış her şeyi. Kaydıraktan tahterevalliye, salıncaktan trene, uçan etekten zincirlere, çarpışan arabalara kadar her yer, hatta güldüren aynalar bile -hiç ummazdım doğrusu ama onların önü bile- hınca hınç dolu. Gülmekten katılanların üstüne basa basa yer bulup çıkıyor, kendilerine bakıp gülüyorlar. Düşüp kalkıp yine devam. Her oyuncakta sıra var. Sıra bekleyenler öylesine sabırsızlar ki oyuncaklara binenler bekleyenlerin huzursuzluğu yüzünden eğlenemiyorlar. Dışardan oyun parkı gibi görünen bu yer, aslında içine girildiğinde savaş alanından farksız. Bir farkla farksız; savaş değil oyun var. Oyun için savaşıyorlar.

Ne garip, ne utandırıcı, ne mide bulandırıcı bir durum. Herkes burnundan soluyor. Oyun sırasını bitiren, bir daha, bir daha sıraya giriyor. Bazısı hep aynı oyunun peşinde, bir kısmı habire oyun değiştiriyor. En önemli özellikleri hepsinin daima oynamak istemesi.

Oyuncular.

Çocuk olmadıklarından öfkelerini gizliyorlar. Tümünü 7 yaşına indirdiğimizi varsayıp yine bu sözünü ettiğim oyun alanında toplasak, ortaya çıkacak görüntüye işte o zaman savaş diyebiliriz.

Oysa sadece oyun oynanmalı değil mi?

Ne sade bir düşünce.

Yetinemezler ki. Oyun yetmez hiçbirine. Oyun bahçesinde olmak bile yetebilecekken, yetmez.

Tek amaçları vardır, yeniden, yeniden ve yeniden oynamak.

Parkın yemyeşil kır bahçesinde, sadece ölmüş oyuncuların ruhları dolaşır ve bir de benim gibi oyuna katılmak istemeyenler vardır ki sayıları çok azdır.

Düşünün bir oyun parkında oyuna katılmayan biriyle karşılaşmak isteyen için çok zordur arkadaş bulmak. Oysa benim gibi bir arkadaşla yeni bir oyun kurmak mümkün olabilir ama yalnız tanrının bildiği tesadüflerden ibaret olan hayat, bir türlü vermez beklediğini.

Şans yaver gitmez işte ne diyeyim, hele ki çok istiyorsan ha babam debelen dur. Felek, bizzat kendisi, oyun bahçesinin kahpe sahibi, çıksa ortaya, böyle görünmez olmasa, belki onunla dostluk kurar, herhangi yeni, kimsenin bilmediği bir oyuna ortak eder, oynayabilirim belki ama görünmez ki.

En iyisi bir ulu ağacın dibine oturmak ve umudu nadasa bırakıp beklentisiz görünmek. Böylece belki felek sıkılır, değiştirir de fikrini oynar benimle. Aslında acımıyor da değilim kendisine. Kurduğu düzeneklerden herbiri özenle seçilmiş, yerlerine yerleştirilmiş ve hırslarını, ilkel benliklerini, tüm günahları toplayıp eteklerine, insanoğlu çıkagelmiş, işgal etmiş eğlencelik alanı. Bir hırgür, bir çekişme, amansız bir cebelleşme... Tuttuğu zinciri bırakmayan, çarpışan arabayı çarpan, çarpan, parçalanmadıkça yine çarpan, salıncağın başını döndüren, dönme dolabın midesini bulandıran, zincirleri sinir-

lendirip zangır zangır titreten hep devam etmek isteyen oyuncular.

Ne kadar yalnızım bu bahçede.

Biri gelse, bir arkadaş, yeni bir oyun kursak, oynasak.

Biri vardı sahi. Kimdi? Kimdi?

Telefon defterimi tarama zamanı geldi.

Ama önce şu ulu ağacı bulmalı ve azıcık sarılmalı.

...

Ölmeden önce mezarımın başına bir ağaç dikeceğine söz vermesi gerek herhangi birinin.

...

Eve gidip, yıkanıp, paklanıp dinleneceğim. Hayır katiyen ölüme yatmak niyetinde değilim, aksine bu güne kadar kaçtığım her türlü sosyal faaliyetten faydalanmak niyetindeyim. Bakalım neler kaçırmışım.

Birkaç eski arkadaşı görerek başlayacağım keşfe. Bu akşamdı değil mi o adını hatırlayamadığım çocuğun evindeki parti. Mecnun'un karşısındaki bina, numara onyedi.

Artık benim bir şey beklediğim yok hayattan, esas hayat benden ne bekliyor bunu bir öğrenmeli.

...

Gittim.

...

Gece gerçekten tuhaf geçti.

Anlatsam mı gerçekleri? Yalanları örtmeye çalışan ama yeterli olmayan gerçeklerden söz etmek neye yarar ki, en iyisi yalanlarla avunmak.

Yepyeni biriyle tanıştım. Aşkın adını ağzına almaya korkan biri. Çok yaralı belli. Kalbi delik, delik deşik, zamanı geçkin, sırasını savmış, avarelik de yapmış çalışmanın yanı sıra ama iş bulsaymış avarelik yapmazmışmış.

Akıllıymış. Kalbi delik söylemiştim, bir özelliği de bu. Öyle delik kalple dolaşıyor. Bir şey de olmuyor, sadece dikkat etmesi gerekmiş biraz. Neye mi? Bir şeylere işte, bazı şeylere. Çok fazla yorulmayacak, koşmayacak, kavgaya dalmayacak falan. Ama sinirli de, sinirce-

li. Gamzesi var. Hayatım boyunca ilgi duyduğum tüm erkeklerin gamzeli olduğunu bu gece fark ettim. Bu yeni adam, Sami, dinlemediğim bir şeyler anlatırken aklımda bir sevgili listesi yaptım, seksen kuşağı, sağlam bir rock'çı için utanç verici bir skor, kısacık bir liste, sadece 7 kişi, yedisi de gamzeli. Bir ara mutfağa gidip en eski kız arkadaşıma bunu söyledim, güldü ve bana "Bir de utanmadan erkeklerden söz ediyorsun bana, akıl vermeye çalışıyorsun, yıkıl karşımdan" dedi, iyice bir güldük eğlendik.

Mutfaktan çıkarken de "Sami'yi bu gece götür, bekle bekle nereye kadar, bu gece sekizlemezsen yarın gözüme görünme" diye ikaz etti.

Herif benden çok hoşlanmışmış.

Yanına oturdum Sami'nin.

Kaskatı gülümsemesinin dudağından yanağına uzayan yolunda soğuk rüzgârlar esiyor. Bu bana biraz ilginç geliyor. Buz gibi bakışlar ve sade bir konuşma biçimiyle aşkı kaybettiğinden söz ediyor. Neyin aşk olup olmadığını artık anlayamadığını anlatıyor. Gecenin etkisi hepimizin üzerinde. Çift kâğıtlı sigaralar dönüyor ama biz es geçiyoruz. Sami'nin kalbi delik, benimse kafam ezelden kırık. Şaka bir yana tükettim o mevzuu, sıkıldım, bıraktım. Bir süre sonra sarıyapıştır, iç-karıştır muhabbeti eziyete dönüştü. Üstelik o kadar kolay ulaşılır oldu ki malzemelere ve dolayısıyla o kadar ucuzladı ki. Hem de her bakımdan, kaliteleri düştü, içerikleri değişti. Zevk bu kadar ucuz olmamalı, bu kadar kolay ulaşılmamalı. Bağımlılıktan söz etmiyorum, yamyamlıktan söz ediyorum. Duman altı olmuştuk bu arada. Biraz daha yakınlaşmıştık sanki. Daha iyi anlar gibiydik birbirimizi.

Gamzeli adamın soğuk gülümsemesi üzerinde esen sert rüzgârlar da, bir şeyler anlattıkça tatlı bir serinliğe, oradan ılık bir esintiye dönüşüyor.

Çocuklar oyun oynarken kurarlar kişiliklerini. Seçtikleri oyunlarda gizlidir, gelecekleri, adımları, idealleri, yolları, kararları, karakterleri, fikirleri, hisleri, insan, hayvan ve eşyayla ilişkileri.

"Çocukken hiç kovboy olmadım ben" diyor, "hep Apaçiydim."

Apaçiymiş. Ben de öyleydim. Yetimhanede büyümüş. Sustum.

"Ben de öyle" diyemedim. Diyebilsem tüm diğer gerçekleri de sıralamam gerekecekti, kanser olduğumu, kısır olduğumu, piç olduğumu...

Bu güzel geceyi berbat etmeye gerek yok. Hem bana bir şey sormuyordu zaten, sadece anlatmak istiyordu. Ben de dinledim sadece. Apaçiymiş ve misketlerini dağıtırmış. Yalancı Apaçi. Yetimhanede misket ne arasın, geldiği gibi yok olurdu hepsi. Hazineydi oyuncaklar hazine! Bir misketle birkaç dakika geçirebilmek için, yemekte ne zaman çıkacağını bilmediğim pastamı satmıştım bir keresinde. Neyse anlat gamzene kurban, anlat ve ufak at.

Kazanmak hiç umurunda olmamış!.. Bak bu akla yakın, çok iyi anlarım bu duyguyu.

"Oyunlar da, kaybetmek için oynanır!" dediğindeyse donakalıyorum.

Bu zavallı, bitik, yerin dibine iten ve herkesin kıçıyla güldüğü düşünce benim de düşüncem.

İlk defa bu konuda benim gibi düşünen birine rastlıyorum.

Atlayıp üstüne öpsem mi acaba?

Oturduğum yerde otursam daha iyi olur sanırım. Çünkü gecenin sonu yaklaştı, biz de birazdan aynı buluttan dökülen ve herbiri farklı bir noktaya düşen yağmur damlaları gibi dökülеceğiz yollara.

Aman aman aman! Aman dikkat! Yağmur da yağıyor iyice, kaymayalım dikkat. Bu havada yollar sakat.

Gitmek istediğimi anlayınca beni eve bırakmayı teklif etti. Melda da duydu bunu, bana göz kırptı, kikirdedi.

Ardından, adını hâlâ hatırlayamadığım Coy -bu onun takma ismi- "Durun ya, nereye bu saatte, daha size mis gibi bir sürprizim var" dedi.

Bir an durduk. Ben hemen anladım tabii hikâyeyi. İsmini hatırlayamıyorsam da, cismi, tüm davranış biçimleri ve cümlelerinin ardından gelecek yeni sürprizleri az çok tahmin edebiliyorum. İlk gençliğimizin en deli zamanından beri Coy var ve evi. Sıklıkla değişen evleri. Çok zengin bir ailenin çocuğu olduğu her halinden belli

ama ortada ne ana var, ne baba. Hep biraz acımışımdır ben buna. Ama iyi biri değil bence, hiç kimsenin başına hak ettiğinden fazlası gelmezse de bazen kader, garip sınavlara sokar insanı ve yanlış kişilerle karşılaştırıp gücünü tartar. Kendi yoluna giden kazanır, şeytana uyan kaybetmez ama labirente benzer bir patikada bulur kendini.

Tam da düşündüğüm gibi yeni bir malzeme çıkardı zuladan.

Melda hemen atladı ve çekmecenin gizli bölmesinden çıkarttığı pinpon topu büyüklüğünde ama eğri büğrü kalkersi mat beyaz bir taşa benzeyen zıkkımı kaptı Coy'un elinden.

"Ne lan bu!"

Coy, Melda'nın sincap hızındaki reflekslerine daima sinir olmuştur bense onun uyuşturucuya meyline.

Coy'un da, bu eğilimi olan herkesi ama herkesi kullanmasına feci gıcığım. Eso'yu eroine başlatan da buydu. Sonra ne oldu? Kız bir köşede ölü bulundu, kendisi sıyırdı paçayı.

Taşa benzeyen nesneyi Melda'nın elinden kaptım, ne de olsa ayıktım.

Coy elini uzattı, inadım tuttu, geri çektim nesneyi.

"Ne sahiden bu?"

"Ver de anlatayım!"

"Anlat da vereyim!"

Bu arada elimde tuttuğum şeyi inceleyip anlamaya çalışıyordum.

"Sıkma fazla, ufalanacak ya! Of ya versene kızım şunu, uzatma ya! Bak çok uzattın ama ha!"

Sami'ye azıcık yaklaşmıştım. Elimdeki dalgaya baktım, burnuma doğru götürürken sadece dudaklarını oynatarak şöyle dediğini gördüm:

"Koklama!"

Coy odanın içinde fırıldak gibi dönüyordu.

İçim sıkılmıştı sıkılmasına ama merakım azalmamıştı.

"Al hadi al" dedim bu kez uzattım, tam atladığı anda geri çektim yeniden elimi. Hava iyice gerginleşti. Biraz utandım ve "Tamam tamam şaka yaptım vereceğim. Vereceğim ama bir şartla..."

Şartımı söylemedim, sormadı da. Anladığını sandı. Avucuna alır almaz nadide bir bitkiyi kırıp incitmekten korkarcasına nazikleşti ve arkeolojik bir bulguyu öğrencilerine tanıtan bir profesör gibi hepimizin tek tek görebileceği şekilde göstererek ondan bahsetmeye koyuldu. Hava mı atıyor, bizi mi yiyor, satışta mı, anlamadım ama ilgilendim anlattıklarıyla. Esas aklımdan geçen Sami'yle birlikte çıkıp gitmek de olsa, Melda'yı orda bırakmaya gönlüm razı olmuyordu. Babasını üç ay önce kaybetti ve her ne kadar gizlemeyi başarıyorsa da, ben onun duygusal açıdan epeyce zayıf olduğunu biliyorum ve onu çok seviyorum.

Yetimhaneden ayrıldıktan sonra yaşlı bir Ermeni kadının bakıcılığını yapmaya başladığımda, Melda'yla tanışmıştım. Daha on sekiz yaşındaydık, arkadaş olduk. Melda'nın annesi, Madam Mari'nin komşusuydu, çok iyi dosttular. Bu yalnız kadımn beni evlatlık edinmesini, üniversiteye gitmemi ona borçluyum. Arkadaşlıklar insanın hayatını şekillendirir ve bir ailenin biricik kızı olan Melda'nın ne yazık ki yanlış arkadaş seçmekte üstüne yoktur. Yaşadığım sürece onu kollayacağımı daha o zaman anlamıştım ve bundan hiç yılmadım. Yılmam da.

Coy, ahşap sehpanın baş köşesine kuruldu. Çekmecelerden birini açıp bıçak koleksiyonuyla hava atmayı ihmal etmeden bir ustura çıkarttı ve o yamuk topun bir ucundan mercimek kadar bir parça kesip, parmaklarının arasında tutarak havaya kaldırdı. Sonra kendisi de ayağa kalkarken "Arkadaşlar bu geceki sürprizimin adı... 'Taş!'" dedi

"Metanfetamin, efedrin ne derseniz deyin, krank mili motosiklet için ne demekse bizim için de taş o demek. Minicik bir parçası bile çok ama çok kıymetli."

Malını öven işportacı gibi salonda tur atarken büyük parça taşı ve onun bir kırıntısı kadar olan küçük parçacığı bize izlettiriyordu. Sözleri bitince bir şarkı söyleyerek mutfağa doğru gitti.

Onu beklerken Melda bana "İbne mi olmuş bu herif?" diye sordu.

"Nereden çıkartıyorsun?" dedim.

"Ayol görmedin mi kırıtıp duruyor. Sen de çok safsın!"

"Esas sensin saf olan. Bana bak Melda, o boka elini sürersen yeminle annene söylerim. Bu ibne senin miras hikâyeni duymuştur aklını almaya çalışıyor, aman diyeyim aman ha!"

"Git be kızım, manyaksam o kadar da değilim."

"İspatlasana bana!"

Coy elinde boş bir pet şişe ve biraz da alüminyum kâğıt ile geldi. Bıçak çekmecesinden başka bir tane seçip şişede bir delik açtı.

Şişenin kapaksız ağzına alüminyum kağıdı yerleştirdi, ortasını hafifçe çukurlaştırdı ve taş dediği boku oraya koydu. Çenemi tutamadım ve "Oğlum bu kadar az kullanılıyorsa sende ne bok yemeye eşek kadar var. Satıyor musun yoksa?" diye sordum.

"Neden olmasın. Tadına bir defa baktın mı ne demek istediğimi anlayacaksın!"

"Ne dedin ki?"

"Taş dedim taş. Yeni keşfi babamın. Kristalize kokain. Daha etkili hem daha ucuz. Öyle bir kafası var ki anlatılmaz yaşanır. Birazdan, film kopacak diyorum daha ne diyeyim ya, birazdan!"

Kalbim hızla çarpmaya, ellerim titremeye başladı. Bu pis herif, azıcık temiz bir herif olsaydı diye hayıflandım. Asla içmeyecektim ama merak ediyordum, kızıyordum yine istemediğim bir durumun içinde bulmuştum kendimi. Sami'ye baktım sessizce izliyordu. Coy mutfağa gittiğinde ben Melda'yla konuşurken bir mesaj yazdı birine ve içimde tuhaf bir şüphe uyandı. Bir sevgilisi vardı belki, belki bir karısı. Bana ne! Sanki olmasa ne olacak, evlenip çoluk çocuğa karışacak halimiz yok ya, ben müsait bir zamanda öleceğim nasıl olsa. Doğru ya, bak bunu hatırladığım iyi oldu. Bu durumda bu taş olacak naneyi denememde bir sakınca yok.

"Hadi be Coy, yaksana şunu, napıcaksan yap hadi, duasını mı ediyorsun, bizi oyalamasana!"

Çakmağı çaktı, dudaklarını şişedeki deliğe yasladı, malzemeyi ateşledi aynı anda şişedeki havayı içine çekti, şişe dumanla doldu. Bu kez o dumanın yarısını çekti içine ve gözleri kaymış bir şekilde tavana bakarak içinde tuttu, tuttu.

"Tutuklusun arkadaşım!"

"Ne? Ne? Ne?..."

Seslere karışan kapı zili ve Coy'un öksürük krizi arasında Sami'nin ayağa kalkışını, onu karga tulumba yere yatırışını, Melda'ya "Git kapıyı aç" diye bağırışını, içeri giren polislerin hareket eden heykeller gibi davranışını, Sami'ye, "Komiserim!" diye hitap edişlerini, Melda'nın dizimin dibine gelip korkuyla sığınışını her şeyi, bakmayı sürdürdüğüm o tek noktadan gözlerimi ayırmadan fark ettim.

Coy'u apar topar götürürlerken şişenin dibinden dışarı doğru çıkan dumanın son zerreleri aklıma çizilsin istiyordum. Her şey bir dakikadan daha az bir zaman içinde olup bitmişti. Polislerden biri bizi gösterip Sami'ye;

"Komiserim kadınlar?" diye sordu.

Sami de "Onlar benimle, temizler" dedi.

Herkes çıktı gitti, biz hariç.

Ah İstanbul ne oyunlar oynuyorsun yine bana.

El çabukluğuyla uzanıp şişeyi kaptım ve kokladım. Bu güne kadar her türlü kokuyu hafızasına kazımış olan ben –ki gurmelik benim para kazandığım mesleğimdir- bunu da geçelim, aşırı hassas burnumun, aşırı hassas beş duyumun, o ana kadar -ki üniversite yıllarımda kimya laboratuvarı sorumlusuydum- öyle bir kokuyu ne anlatabilirim ne de tarif edebilirim. Hakikaten anlatılmaz yaşanır bir koku. İğrenç kelimesi yanında üzgün kalır. Uzay kokusu belki, belki oksijensiz bir atmosfer ancak böyle kokabilir. Tehlike kokusu. En kısa tanımı bu. Ya bir kere koklarsın ve tehlikenin boyutunu kavrar uzarsın ya da sen bitene kadar ona ihtiyaç duyarsın.

"Nasıl kokuyordu?" diye sordu Sami.

"Yoktu koku moku, uçmuş gitmiş" diye cevap verdim.

"İster misin peki?"

"Beni mi sınıyorsun aklınca? Sakın yapma. Kuru gürültüye pabuç bırakmam ben. Kalbimi kırma çünkü ben de senin kalbini kırmak istemem."

"Peki ne istersin sen?"

"Ben ölünce mezarımın başına ağaç dikecek bir arkadaş isterim."

"Ben o zaman yaşıyor olursam seve seve yaparım."

"Olursun, olursun merak etme."

Melda sessizce yanımda yürüyordu, koluma girdi ve şöyle konuştu;

"Kızım şimdi gerçekten polis mi bu herif? Hani kalbi delikti. Sen en iyisi bunu bu gece götürme, benim aklım sende kalır şimdi. Bu bizi bize bıraksın, sen bizde kal bu gece."

Melda ve annesinin birlikte yaşadığı eve geldik. Ayrılırken bir kalem çıkardı elimi tuttu ve üstüne bir telefon numarası yazdı.

"Aramak için ölmeyi bekleme sakın, hemen yarın sabah Saray'da kahvaltı yapalım, belki çok zamanımız yoktur vakit kaybetmemiş oluruz, hem senin şu ağaç işini konuşuruz, e mi yavrum?"

"Tamam, peki!"

Gitti.

Ölene kadar yaşayabileceğim harika bir aşkın eşiğinde olduğumu biliyordum. Hem de aşk şehrinin göbeğinde.

Tanrı'ya, hayata, geceye, İstanbul'a şükranla, minnetle doldum.

Cihan Aktaş

SINIRLARIN İSTANBUL'U

I.

Son zamanlarda her zaman bindiğim vapurdan iki sefer öncekine binmeye başlamıştım, bu, yarım saatlik bir süre kazandığım anlamına geliyordu. O beni iskelede bekliyor oluyordu. Birlikte üst geçidi geçerek, yokuşu çıkmaya başlıyorduk. Caddenin sol kenarındaki aşevlerinden birine girip ezo gelin çorbası içiyorduk. Sonra o beni işe bırakıyor, kendi işine gidiyordu. Beni her bırakıp gidişinde, sonsuzca terk ediliyormuş gibi bir hisse kapılıyordum. Okuduğu fakülteyi bitirdi, yakında yurduna dönecek, savaşa katılacak. Benim olmadığım bir hayatın içine yerleşecek. Onu bir daha görmeyeceğim. Herhalde yakında gidecek ama yurduna gitme, savaşa katılma, diyemiyordum. Yurdunun güneyi işgal altındaydı, doğduğu şehir bombardımanlar sonucunda viraneye dönmüştü.

Üsküdar'a iniyor, vapurla Beşiktaş'a geçiyordum. O beni iskelede bekliyor oluyordu. Bir kafeteryada oturuyorduk ve o bana, yurdundaki savaş üzerine aldığı en son bilgileri aktarıyordu. Sürüp giden savaş üzerine gazetelerde yayınlanan haberleri güvenilir bulmuyor, ailesinden aldığı haberler üzerinden yorumlar yapıyordu. Konuşurken elimi tutmasına izin vermiyordum. Aslında, elimi tutmaya kalktığı da olmuyordu. Elimi tuttuğunda, bir daha ayrılamayacaktık birbirimizden, bunu ikimiz de biliyorduk. Yüksek lisansını da tamamladığına göre, daha fazla oyalanmamalıydı buralarda. Birlikte Galata Köprüsü'nü geçerken gözlerinin nemlendiğini görüyordum.

Biri fedakârlık yapacaksa, niye o kişi sen olasın, diye soruyordu Zeliha.

Çünkü savaş var onun yurdunda, bu yüzden gitmek istiyor. Yurduna her zamankinden daha çok bağlı şimdi üstelik. Hem burada kalırsa akrabaları onun korktuğunu, saklandığını düşünmezler mi?

Akşamları eve dönerken bazen Üsküdar iskelesinde buluşuyor, Harem'e kadar yürüyorduk Zeliha ile. İstanbul'un siluetini değiştiren oteller yapılıyordu karşı yakada, bazılarının inşaatı durdurulmuştu ama Üsküdar değişmezdi kolay kolay. Zeliha bir Üsküdar, bir Boğaz aşığı. Karşıda kimisi durdurulan gökdelen otel inşaatları var ama hiçbirisi Boğaziçi'nin sunmaya devam ettiği aşina manzaraları bütünüyle kapatamıyor, değiştiremiyor. Ben manzaraya dalıp gidemiyorum onun gibi. Sevdiğimin kaygılı yüzü, ufkumu kaplıyor. Bensiz giderse yurduna, savaşta ölecek veya kaybolacak gibi bir duygu içindeyim.

Sen oralarda yapamazsın ki, diyordu Zeliha. Değil deniz, bir göl bile yok gideceğin şehirde.

Şehrin ortasından geçen bir ırmak varmış, bir de şehirden yarım saat kadar uzakta bir baraj.

Boğaz'ın yanında ince bir ırmağın, ruhsuz bir barajın lafı mı olur...

İyi de, onun yokluğunda Boğaz'ı her gün görsem de bu yüzden mutlu olacağımı sanmam. Şimdi senin yanında yürürken de sana göründüğü gibi görünmüyor manzara bana. Vapurla karşıya geçerken de iki kıtayı buluşturan bir denizde bulunduğum gelmiyor aklıma.

Orada savaş olduğunu unutuyorsun, hem de şehirler savaşı.

Ama o yakında gidecek ve ben onu belki de bir daha hiç görmeyeceğim.

Onunla nasıl bir geleceğin olabilir, diye soruyordu kız kardeşim de; memleketindeki savaş sona ermek bilmiyor. Etrafımdaki kimse onaylamıyordu, beni savaşın sürdüğü bir ülkeye götürecek bu aşkı. Bu yüzden ben de hep erteliyordum, karar verme zamanını.

II.

Çok sevdiği İstanbul'dan ayrılırken hatıra veya hediye olarak fotoğraflar, kartpostallar, limon kolonyası veya Yeni Cami ya da Galata Köprüsü manzaralı bir tablo değil de, bu şehri daha fazla hayatının içinde tutacak bir kızı mı götürmek istiyordu yanında... Sevdiği aslında tam olarak neydi, bir insan mı, bir şehir mi? Ona kalırsa anlamı yoktu bu soruların. Birini severken duygularımızın, sevdiğimizin yerleştiği bağlamdan kopuk olarak şekillenmesini beklememeliydik. Açıklamasını mantıklı bulmuştum, yine de ona mesafe koymaya çalıştım ama uzun sürmedi bu. Gidiş tarihini belirlediğini söylediğinde, onu yitirdiğimi duydum; sanki ebediyen gitmişti ve ben ömür boyu sürecek bir yas için gözyaşı dökmeye başlamıştım. Ardından koşan ben oldum bu kez, üzerine düşen. Onu hep affediyordum, her seferinde aynı nedenle: Kafası çok karışık; yurdu işgal altında, ailesinin yaşadığı şehir, şehirler savaşının kurbanlarından biri olabilir.

Bir keresinde Beşiktaş İskelesi'nde -bir yılbaşı günüydü- beklemiştim onu, Sarıyer'den gelecekti, Anadolu Kavağı'na gidecektik; yılın başı, önümden sarhoşlar geçiyor, o gelmek bilmiyordu. Unutmuş orada buluşacağımızı, beni almak için eve gitmiş; cep telefonu yoktu ki o zaman.

Orada öyle beklerken, ona kızmaktan çok, onun için –bensiz geçireceği hayat için- kaygılandığımı görerek kendime şaşıyordum.

III.

O bende İstanbul'u izliyor, kaç yıldır; benim içinse bu süre içinde, uzun otobüs yolculuklarıyla varılan bir şehir oldu, İstanbul. İlk yıllarda uçak veya otobüs İstanbul'dan hareket ettiğinde, karanlık ve sonu görülmeyen bir tünele girdiğimi duyar gibi olurdum. İstanbul'a döneceğim güne kadar da zaman ağır ilerlerdi, öyle gelirdi. Sınır geçişlerinde kucağımda bebekle kuyruklara girerdim. Bir imza bir mühür ya eksik ya hatalı olurdu, yeniden eklenirdim kuyruklardan birine. Kaynar su dolu termoslar. Bebeğin altını değiştirecek bir yer aradığım dinlenme tesisleri. Damlayan lavabolar. Sınırın iki ya-

kasındaki gümrük memurlarınca didik didik aranan bavulları yeniden yerleştirme telaşı. Suyu akmayan pis tuvaletler. Uzun kuyruklar. Yol boyunca otobüsümüzü izleyen, döviz, sigara veya içki satmak için otobüsümüzün etrafında koşuşturan esmer hüzünlü yüzlü, yoksul gençler.

Yanımdaki termostan bir çay doldurup uzatmıştım yanımdaki delikanlıya, sohbete başlamıştık. İstanbul'a gitmeye hazırlanıyordu. Sınır şehirlerinden bakıldığında İstanbul, bütün şehirlerin nüfusunu içine alacak kadar geniş görünüyor.

İstanbul dışında yaşadığım şehirlerin çoğu birbirine benziyor. Yine de arabaya atladığımda iki üç saat içinde akar bir suya, bir göle ulaşabilmeliyim, yaşadığım şehirde. Bir başkentten uzayan yol her zaman daha kısadır, bulunmak istediğin adrese. Uçak yolculuğu, dönüşler için uygun; uzun dar bir koridora girdiğini daha yumuşak bir şekilde fark ediyor insan, kısa sürüyor yolculuk ve bir koşuşturmayla geçiyor.

Ama ben İstanbul'daki sayılı günlerimde bile dönüyor dolaşıyor hüzünlü yüzlü gençleri buluyorum. Sınırı yanımda taşıyorum sanki. Günler hızla akıp gider, bir mevsim kısa bir süre; aradaki ikişer üçer haftalık yolculuklarda ise büyük planlar tasarlarken küçük planlar tarafından ayartılıyorum ya da tam tersi: Küçük tasarılar, büyük planların gürültüsünde dağılıyor. Dönünce de pişmanlıkla hatırlıyorum geçen günleri: İstanbul günleri aslında sessiz gizli köşelerin keşfiyle, yeşil bahçelerde sürdürülen dost sohbetleriyle geçecekti. Yakacık'ta, genç kızlık günlerimde gittiğim, rüzgâr alan, adalara hakim, yaza doğru erguvan ağaçlarının rengini alan salaş çay bahçesine gidebilmeliydim ama yine olmadı. Her seferinde o çay bahçesi yerine, hiç programımda olmayan bir mekânda buluyorum kendimi. İstanbul'un sınırları giderek genişliyor. Bir ayı bir gün gibi yaşamışım gibi geliyor dönüşlerimde.

Daha dikkatli, planlı programlı hareket etmem gerek. Ajandamda bir dizi not:

A. *Bu kez İstanbul'a gidince yapılacaklar:*
Üsküdar sahilinde Zeliha ile yürüyüş yapılacak

Süleymaniye'nin ara sokaklarında dolaşılacak
"Kayıp kutu" aranacak
İki yakanın sahaflarında dolaşılacak

B. *Bu kez İstanbul'a gidince alınacaklar:*
Sele zeytini, kekik
Birkaç paket yarımşar kilo lokum
Ramazan için Kemal Paşa ve Şam Baba tatlıları

C. *Bu kez İstanbul'a gidince görülecekler:*
Zeliha-Üsküdar sahili...
Süleymaniye Cami külliyesi
Yakacık'taki çay bahçesi
Sarıyer sokakları

D. *Bu kez İstanbul'a gidince ziyaret edilecekler:*
Süleymaniye
Dördüncü bebeğini dünyaya getiren Nuran
Ev sahibi olan Leyla

Bazı şıklar hem yapılacak hem ziyaret edilecekler listesinde yer alıyorlar. Zeliha'yı mutlaka aramalıyım. Bir termos çay, iki simitle bindiğimiz vapur Boğaz'a doğru süzülürken sohbete başlarız. Kaç yıldır görüşmüyoruz ki... Son olarak mesaj atan hangimizdik? Zeliha, sevgili Zeliha, bu sene mutlaka bir kez daha görüşelim.

Kaç yıl oldu, sadece telefonda konuşuyor ve en kısa zamanda görüşme umudunu iletiyoruz birbirimize.

İki elin parmaklarına yaklaşıyor geçen yılların sayısı, arkasını dağlara yaslamış, denizle de arasında altı saatlik bir mesafe olan bir şehirde yaşıyorum. En yakın arkadaşlarım, mahalle esnafı. Savaş yıllarında kupon kuyruklarına girmek benim işimdi; süt, tavuk, yumurta, yağ alabilmek için saatlerce beklemeyi göze almak gerekiyordu. Belki de o yıllarda uçlarına eklendiğim kuyruklar yüzünden, kuyrukta beklemeyi gerektiren konulara, girişimlere, işlemlere uzak duruyorum.

Manav, Bakkal, Kasap ve Fırıncı, her uğrayışımda şaşkınlıklarını dile getiriyorlar: İstanbul bırakılacak şehir mi?

Her yer karaydı, daha da kara olmuştu, gökten füze yağıyordu; şehirler savaşı sürüyordu çünkü. Giriş katında bir fırının bulunduğu oturduğum evin derme çatma merdiven altına sığınıyordum; güvenilmez bir sığınak, çarık çürük. Beş yüz metre ötede bir hastanenin vurulduğunu duyuyordum, caddeden ağıtlar ve dualar eşliğinde şehit cenazeleri geçiyordu. Büyük bir kabristanı ziyaret etmiştik, cepheden gönderilen komşu bir şehidin kırkıncı günü münasebetiyle. Kabristanın hemen yanı başında kırmızı suların çağladığı bir havuz duruyordu. Evlatlarından haber alamayan asker anaları bu havuzun etrafında oturarak göz yaşı döküyorlardı.

IV.

İstanbul, uzaktayken boğazdan süzülen bir vapur, bir de yerinde bulunacağı konusunda kuşku duyulan bir belge, bir sürü belge: Anne, o çekmecenin bana ait olduğunu biliyordun sen!

Ama temizlik için gelen hanımın bir şey bildiği yoktu; çekmecelerde bulduğu kâğıtları, belgeleri, bahar temizliği kapsamında birbirine katmıştı. Tozlu kâğıt yığınını defalarca elden geçirmiş ama o belgeyi bulamamıştım. Öyle bir belgeyi yeniden çıkartmak için kaç yerde kuyruğa girmem, bürokratik işlemlere özgü sıkıcı soruları cevaplandırmam gerek, biliyor musun anne?

Devlet dairelerinde kuyruklara girmeyi göze alamadığım için de belgelerimin korunması konusunda titizlik gösteriyordum. En önemlilerini bir araya getirip el işi bir tahta kutuya yerleştirmiş, kız kardeşime göre daha tertipli ve düzenli olduğunu düşündüğüm erkek kardeşime emanet etmiştim ama bu ahşap kutu muhtemelen taşınma telaşı sırasında kayboldu, erkek kardeşimin evinde. Manevi değeri büyüktü o kutunun, diye bağırdım, bu kaybı abarttığımı öne süren kardeşime, sana önemli gelmese de benim için değerli olan birçok şey o kutunun içindeydi. Bana, İstanbul'la ve geçmişimle bağlarımı koruduğum duygusunu yaşatan şu şeyler mesela: Diploma-

lar, karneler fotoğraflar, kartpostallar, mektuplar, hükümleri kalmamış olsa da zamanında yapılmış sözleşmeler anlaşmalar hatta lise yıllarından kalan bir hatıra defteri...

Annemle babamın evinde bıraktığım belgeyi yerinde bulamadığım yaz, önemli belgelerimi o kutunun içine yerleştirerek erkek kardeşime teslim ettiğimi kız kardeşim de hatırlıyor. Fakat erkek kardeşim, depremin yaşandığı sene, hasar meydana gelen evinden taşındığı sırada kutuyu bana geri verdiğini söylemeye devam ediyor. Tartışma biraz uzadığında ise kutunun içindekilere, onun evinde bulunduğu yıllarda bir kez bile ihtiyaç duymadığımı öne sürüyor. Olabilir, onca yıl boyunca kutunun içindekileri görmeyi istememiş olabilirim ama onların orada var olduğunu, herhangi birini ihtiyaç duyduğumda gidip bulabileceğimi biliyordum. Ayrıca kutuyu geri almadığımı sanıyorum, niye almış olayım ki, alıp da nereye koyacağım? Ona kalırsa kutuyu, gezip dolaştığım yerlerde unutmuş olabilirim. İyi de, benim için o kadar önemli olan bir kutuyu rasgele bir yere bırakmayacağıma o kadar eminim ki... Küçük bir kutuydu, evet ama gözden kaçırılacak kadar da küçük değildi.

Birlikte gidip evimi gözden geçirdik. Kutu benim evimde yok işte, diplomalarımı karnelerimi ufak tefek sözleşmelerimi fotoğraflarımı koyduğum kutu kayıp! Gelişlerimde kendi küçük evimi açmıyorum çoktandır, aslında depremden bu yana. Bazen annemle babamın, bazen kardeşlerimin evinde kalıyorum. Kutunun kaybolmasının ardından erkek kardeşimin evine gitmekten kaçınmaya başladım. Kız kardeşimin evinde de rahat ettiğimi söyleyemem. Sürekli onda kalayım istiyor, bu konudaki samimiyeti açık ama beni denetim altında tuttuğunu hissettiğim için, birkaç gün sonra sıkılmaya başlıyorum onun evinde. Nereye gidiyorum ve niye şimdi ve niçin onun haberi yok ve ne zamana kadar ve ne gerek var şu sıcakta ta nerelere gitmeye... Birlikte gerçekleştirmemiz gereken, yıl boyu biriktirdiği ziyaretleri belli bir sırayla gerçekleştirme konusunda da itiraz kabul etmek istemiyor.

Bir ölüm, iki doğum, iki evlilik, taşınma, satın alınan ev için hayırlı olsun ve hasta ziyaretleri, İngiltere'den gelen halamızı ziyaret,

umreden dönen teyze kızımızı ziyaret...

Zeliha için de bir gün ayırmalıyım.

Biz seninle depremden bu yana görüşmedik Zeliha, değil mi? Ben çoğu kez yaz sıcağında geliyorum İstanbul'a, sen ise yıllık iznini yaz sıcaklarına saklıyorsun. Niye gelip bende kalmıyorsun ki bir akşam... Bir gece gelirim, iskelede buluşur, sahil boyunda yürürüz. Biz hep yürürdük seninle hatırlıyor musun, Bostancı'dan Kadıköy'e minibüs yolunu izleyerek yürüdüğümüzde tam kırk dakikada ulaşırdık, Kadıköy'den Üsküdar'a ise dolmuş yolunu izlediğimizde yirmi beş dakika tutardı yürüyüşümüz. Peki, bu Cumartesi buluşamaz mıyız?.. Olmaz, dedi kız kardeşim, bu Cumartesi için Suna ablaya söz verdim, daha sen gelmeden aramış, Salacak'ta kahvaltıya davet etmişti. Salacak'ta bir çay bahçesinde sizlerle kahvaltı yapmayı ben de isterdim, yine de bu defa size katılmasam olabilir, değil mi? Tabii ki katılacaksın, aksi düşünülemez, Suna abla senin geleceğin tarih için erteleyip durdu davetini. Ama Zeliha ile de bunca yıldır görüştüğümüz yok... Yıllardır görüşmüyorsanız, bir hafta daha birbirinizi görmeseniz de olabilir demektir bu. Sen zaten hep böyleydin, arkadaşlarını ailene yeğlemişsindir. Suna abla da akrabamız değil ki... Aile dostu, akraba sayılır. Hem bak, her gelişinde sen arıyorsun Zeliha'yı ya da aramak istiyorsun ama o bir kez bile aramıyor. Çünkü benim gelişimden haberdar olmuyor. Arada bir bana telefon etse, bilirdi ne zaman geleceğini. Biz internet yoluyla haberleşiyoruz onunla, öyle alıştık. Kabul et, sen her zaman arkadaşlarını aile bireylerine göre daha çok önemsemişsindir. Bak, biricik kardeşimizin yeni evine hiç gitmedin; gelecek hafta sonu oraya gidelim. Olabilir, gidebiliriz belki ama gece yatısına kalmamak şartıyla. Çok büyütmedin mi sen o kutu meselesini? Büyüttüğümü sanmıyorum. Bir tek belgeyi bile bıraktığı yerde bulamamanın insanı nasıl etkilediğini bilir misin sen...

V.

Harem'e aktarmalı gittik, kız kardeşim, kızı, benim küçük kızım; önce E-5, ardından minibüs. Öylece yürürken sahilde, Kız Kulesi'nin manzarasına dalarak konuşmalardan koptum. Kız Kulesi yapılış amacı açısından ulaşılmaz olmalıydı ama burada böyle yürürken sanıyorsun ki birkaç kulaçla eteklerine ulaşabilirsin. Öğrenciyken, motorla vapurla yakınlarından geçerken kuleye bakar, bu kuleye kapatılmış prenses üzerine düşünürdüm. Nasıl geçirirdi gününü, hangi umutlarla başlardı yeni bir güne? Yıllar sonra bir gün çıkabildi mi bu kuleden, yoksa orada mı yattı son uykusuna?

Kız kardeşim masallar aleminden gerçek dünyaya adım atmaya çağırdı beni: Düşüyordun, kolundan tutmasaydım, işte şu çukura batacaktın! Anlamsız, kara bir boşluk, yanı başında durduğum; burada ne arıyor olabilir? Şu sıralar bir kaldırım seferberliği içinde İstanbul, dedi kız kardeşim ve gelecek hafta sonunu erkek kardeşimizin evinde geçirme konusundaki tutumumu irdelemeye geri döndü:

İnsanın evinde de kaybolabilir bir belge, bir kutu. Hem o kutunun içindeki belgeler senin için niye bu kadar önemli, onu da anlamış değilim...

Çünkü benim yerimde değilsin sen, evlendiğinden bu yana aynı evde oturuyor sayılırsın. Karşıda, Bakırköy'de bir evde yaşamaya alışamadığını, altı ay sonra geri döndüğünü de hatırlıyorum.

Bizlerin de her şeyi bıraktığımız yerde bulduğumuz yok ki...

Çay bahçesine ulaştığımızda Suna abla yeni gelmiş, arabasından paketlerini çıkartıyordu. Açık büfe daveti değildi bu, bilmiyormuş kız kardeşimin kızı Menekşe, utancından yerin dibine girdiğini anlatan sözler sarf etti.

Salacak çay bahçesi dışarıdan içecek olmasa da yiyecek kabul ettiği için Suna abla yaz misafirlerini burada kabul etmeye başlamış. İki masayı bir araya getirip de büyüyen masanın üzerine dantelli bir örtü açışını izlerken, rahmetli annesini Yakacık'taki o salaş çay bahçesindeki bir masayı donatırken görüyor gibi oldum, gözlerim yaşardı. Görüyorsun işte, dedi kız kardeşim, aile dostu akraba gibi oluyor. Ortak hatıralarımız var bizim, yaşanmış iyi günlerimiz var. Su-

na abla garsona kimisi fincanda, kimisi bardakta çayları sipariş ederken Zeliha göründü, elinde bir çiçek demetiyle. Hiç değişmemiş, aslında değişmiş, daha genç görünüyor; spor giyindiği için olabilir. Çığlıklar attık önce, beyazlı sarılı papatya demetini elinden aldıktan sonra ise sırayla kucaklaştık. En az beş yıldır görüşmüyoruz değil mi, beş yıl olmuştur. Cimcime, ne kadar da büyümüş, bana son getirdiğinde emekliyordu. Depremin olduğu yıl mı görüşmüştük?.. Annemin vefat ettiği yıl Zeliha'yla taziyeye gelmiştiniz bana. Hatırlıyorum, evet, gece de sende kalmıştık.

Ben işte böyle şaşırtırım insanları, dedi Suna abla; Zeliha'yla yenilerde komşu olmuşlar.

Çayların yarısı fincanla, yarısı bardakla geldi; Menekşe hemen geri çekti kendini, garsona portakal suyu ısmarladı. Peygamber Efendimiz kulplu kaplardan bir şey içmezmiş diye duyduğum için fincan kullanmadım yıllarca, dedi Zeliha. Kötü bir evlilik geçti başından, yorganın daha büyük kısmı Zeliha'nın üzerine kaydığı, marullar iri iri doğrandığı, çaydanlık kapağı ters kapatıldığı, gömleği iyi ütülenmediği için kavga çıkartan ve kendisini edebiyat alanında bir deha olarak gören, yakınlarının da ele güne karşı bu görüşünü savunmasını, bu görüş doğrultusunda yaşamasını bekleyen bir kocayı hayatından çıkarması on yıl almış olabilir. Çay şekerleri. Kâğıtlı yine. İsraf. Hiç de değil, böylesi daha iyi, el değmiyor. Bu kadar da kendini koruma altına almak kötü şey ama... Papatyalar çok güzel kokuyor, sahici gibi. Zaten sahiciler. Onu demek istemedim, çiçekler artık görünüşte çok güzel olsalar da kokudan yoksunlar. Çingenelerden çiçek almam ben, o çiçekleri nasıl taze göstermeye çalıştıklarını biliyorum, bir yerlerde kirli su dolu kovalar gizlenmiş oluyor. İyi de bu yüzden çiçek satan çingeneleri hayatımızdan çıkaramayız ki... Şiirler eksik kalır o zaman, şarkılar inandırıcılığını yitirir. Bu kadar vesveseli olmayın çocuklar, iyi değil bu! Bunu diyene de bakın, beyaz dantelden masa örtüsüyle gelmiş çay bahçesine. Bu beyaz dantel örtüleri sizin için kullanmayacağım da kimin için kullanacağım, dizi dizi duruyorlar dolapta sandıkta, annem neredeyse vefat ettiği güne kadar çeyizim için dantelli örtüler örmeyi sürdürdü. Ne

diyeceğim, bu kız eskiden salata yaparken marulları deterjanla yıkardı. Öyleydi de şimdi titizlik hastalığına karşı hap kullanıyor. Eskisi kadar titiz sayılmam ama yine de görmezden gelemiyorum bazı şeyleri. Nasıl şeyleri? Ah İstanbul, İstanbul, kırolar yüzünden sokaklarında yürünmüyor. Bu çok kaba bir yargı değil mi Suna abla? Hiç değil. Bu şehirde yaşamanın bir adabı olmalı, İstanbul'a mı göçüyor, dünyanın en güzel şehirlerinden birinde yaşamayı hak edeceği bir şeyler yapsın önce, mesela altı ay bir yıl kurs görsün; bizim beyefendi atalarımız tükürük hokkaları bulundururlarmış yürüyüş güzergâhlarında. Canım ne biçim bir yargı bu, adam göçüyorsa, keyfinden mi göçüyor? Bu sözlerin yeri değil şimdi, hiç değil. Kaç yıldır görüşemiyoruz, haydi anlatın bakalım, gurbet kuşu, önce sen anlat. Bence anlatmayalım da seyredelim, çayımızı yudumlayarak seyredelim şu manzarayı. Bardaklar temiz, çaylar tavşan kanı. Buraya misafir çağırdığımda, her seferinde böyle, tabaklarla tencerelerle geliyorum, garsonlar da artık tanıyorlar, yani zaten böyle bir kabulü var bu çay bahçesinin. Yakacık'taki çay bahçesine de gidelim bir gün, bu sefer her şeyi ben hazırlayacağım. Ben o zamanlar çalışıyordum, nisan geldi mi siz Yakacık'a giderdiniz ikide birde, annem rahmetli de peşinize takılırdı. Peşimize takılmazdı, biz davet ederdik. Annem çocuk ruhluydu, size gelirdi, neredeyse her öğleden sonra gelirdi. Ders çalışmaya hazırlandığın sırada gelmişse, bu seni memnun etmezdi, biliyorum ama yine de birlikte şaklabanlıklar yapar, amuda kalkar, taklalar atardınız. Ben her sabah işe giderken tembih ederdim ona, bu gün olsun evde otur, ders çalışıyor kız, gidip rahatsız etme, derdim. Dayanamaz yine gelirdi size biliyorum, benden saklamaya çalışarak gelirdi, yalnızlığa tahammül edemezdi rahmetli. Patlıcanla biberi yağsız kızartmanın sırrına gelince, kendi yaptığım sirkeden ibaret bu sır, fakat şeker eklemeyi unutmamak gerek. O kadar becerikliyim ki evde kaldım. Sen kendini beğendiği için evde kalan kadın neslinin öncüsüsün Suna abla. Nerede evde kalmışlık, yıllarca, en az otuz yıl sabahın altı buçuğunda yola düşmüş olan biriyim ben; emekli olalı çıkarıyorum ev hayatının tadını. Sana aşık bir adam vardı, daktilo satardı Sirkeci'de, Silver Olivetti'mi oradan

almıştım; hepimiz senin onunla evleneceğini sanıyorduk, öylesine aşıktın o adama, değil mi? Bana güvenemedi adam, mükemmel bir eş olursun muhakkak ama seni taşıyamam ben, dedi sonunda. İnatçı olduğumu düşünüyordu ve başına buyruk, böyle söylemeye getiriyordu ama asıl neden daha farklıydı, biliyordum. Benimle evlendiğinde üç kişi girecekti hayatına: Annemi yanımdan ayırmayacağım belliydi, kardeşim de daha yeni başlamıştı üniversiteye. Haydarpaşa'da trenden inmiş, Kadıköy'e yürüyorduk. O zamanlar kayalıklar vardı şurada, kayalıklara gizlenir gibi oturmuştuk. Et-Balık Kurumu'nun önünde kuyruk vardı, kuyruktakilerden biri beni tanıyabilir diye, güneş gözlüklerimi takmıştım. O ise güneş gözlüklerini çıkarmamı istemişti; çok yakışıyormuş, dikkat çekiyormuşum. Bu kadar da kıskançtı. Bunca yıldan sonra nasıl da hatırlıyorsun bu ayrıntıları, diye sorabilirsiniz. Geçmiş günleri ince ince düşünmekten, yakın zamana ilişkin ayrıntıları gözden kaçırıyorum; aceleyle evden çıkarken unutmuşum sarmayı işte! Düşünsene, dün akşam iki saat büyük bir hevesle yaprak sar, sabah ise evde unut gel Salacak'a.

Her şey gerçekten çok güzel ama çay simitle de güzel olurdu burada kahvaltı.

Bu çay bahçesinin kuralı böyle, tencereyle tavayla gelebilirsin.

Yine gelelim buraya bu yaz ama bu kez biz seni davet edelim.

Ben bir daha sizinle bir yere gelmeyi düşünmüyorum, dedi Menekşe; elinde gazetelerden kesilmiş sudoku bulmacası tomarıyla, bizimle birlikte olsa bile bizden farklı olduğunu anlatmak ister gibi, masanın uzağında oturuyor.

Unutkanlığımın nedeni, uykusuzluğum, dedi Suna abla.

Uykularını kaçıran bir huzursuzluk içinde, anlatmakta sakınca görmüyor. Regaip kandilinde evde yalnız. Yukarı katta yeni evlenen kardeşi oturuyor, biricik kardeşi Süha. Onun için evlenmedim ben demişimdir, çalıştım onu okuttum da demişimdir bazen söz arasında, insanız sonuçta ama ilk evliliğini benim yüzümden yürütemediği, benim onun hayatına fazla karıştığım iddiasını haksız buluyorum. Karışıyorum, bütünüyle karışmaz değilim yani, karışmamayı savunmuyorum da, buna huysuzluk deniyorsa densin; işte, geçip gi-

diyor kapımın önünden bu dünyadaki biricik kardeşim ama şöyle bir duraklamıyor bile ablasının kapısı önünde; tutamadım kendimi, merdivenlerin yarısına ulaştığı sırada açtım kapıyı. Biliyor musun Süha, annem de bayramlarda eli havada işte şöyle beklerdi, oğlum, gelinim gelecek diye. Aşağı katta oturan bir ablan var, ışığının hâlâ yandığını görmemiş olamazsın. Gerçekten abla, bu gece çok yorgunum. İyi peki, git de dinlen. Yürüdü gitti. Kız evlenir evlenmez mesafe koydu, Süha da evliliği bu kez yürüsün diye sesini çıkarmadı.

Ne oldu, hep birden nereye kalkıyorsunuz, oturun hele, daha barbunya yiyeceğiz.

Çok nefis görünüyor gerçekten ama bu saatte barbunya yiyemem ben...

Buradan doğru bizim eve gidelim öyleyse, sarmamız hazır nasılsa...

Başka zaman geliriz ablacığım ama sen de gel, hiç gelmiyorsun.

Islak mendil bitmiş mi...

Git yıka ellerini, tuvalet temiz, ben baktım.

Ben de bakmıştım, sıvı sabun koymamışlar.

Bugün bir iki yere daha gideceğim, terlememeliyim.

Bir miting var Fatih'te, ben oraya gideceğim şimdi, sen de gel, dedi Zeliha.

Durun öyle, kıpırdamayın, bir fotoğraf alacağım. Manzara güzel ama sandalyeler plastik. Sandalyeler plastik ama çayları nefis. Çengelköy'e giderken bir çay bahçesi var, sandalyeleri antika gibi. Burada önemli olan sandalyeler değil benim için, manzara, elimi uzatsam Kız Kulesi'ne dokunabileceğim sanki. Yanı başından geçerdim vapurla, öğrenciyken, motora binerdim bazen, çok yaklaştığım olurdu, içini merak ederdim, sanki kralın yılandan kaçırdığı kızından izler bulabilecekmişim gibi. Düşün ki en az iki bin dört yüz yıllık bir tarihi var, daha fazla da olabilir. Özgün yapı değilmiş bu gerçi, bildiğim, bir depremde yıkıldığında yerine fener olarak kullanılan bir ahşap kule yapıldığı. Eski bir zindanmış, masal ve efsane üreten bir zindan; sonra askeri amaçla kullanılmaya başlamış, şimdilerde restoran ve kafeterya olarak halka açıldı. Haftaya gidelim ister misin?

Düşünebilirim. Nasıl düşünebilirmişsin, diye sorarak araya girdi kız kardeşim, haftaya kardeşimize gideriz diye konuşmuştuk. Kesin olarak söz vermedim, değil mi? Hem kardeşimize hafta içinde gidebiliriz ama Zeliha çalışıyor, onunla sadece hafta sonu için bir program yapabiliriz. Kız Kulesi de bir yere kaçacak değil, bir sonraki hafta gidebilirsiniz.

Kız Kulesi'nin içine girme düşüncesi şaşırtıyor beni, eski haliyle, yüzyıllardır değişmeyen yönleriyle görmek isterdim içini. Nasıldır kim bilir, yılanların şerrinden saklatılan bir prensesin saklatıldığı mekân; duvarları kalındır, korunaklıdır olabildiğince ama yılan, Kral Baba'nın çiçekleriyle sızacaktır içeriye yine de.

Bir rivayete göre kızını aşık olduğu balıkçıdan kaçırmak için bu kuleyi yaptırmış Kral.

Balıkçı da bu sahilden kolaylıkla ulaşmış olmalı kulenin eteklerine.

Yüzebilse de içeri girememiştir muhtemelen.

Eskiden bu sahil balık tutan insandan geçilmezdi.

Ömerli Barajı'na pikniğe giderdik, eskiden. Balık tutardık kıyılarında.

Bu sene su sıkıntısı çekecekmişiz, Ağustos'un ikinci yarısında bir yere kaçabilseydik keşke... Çöl sıcaklarının baskınına uğrayacağız. Geçen sene de öyle demişlerdi, o kadar da sıkıntı çekmemiştik fakat bu sene ciddi bir su sıkıntısı yaşanacakmış. Biz eskiden, hani 70'li yıllarda su kesildiğinde, su almak için Yakacık'a giderdik. Orada bir çay bahçesi var diyorum ya, orada oturup kitap okumayı çok severdim ben; bir gün birlikte gidelim ister misin?.. Erguvan zamanı gelmeliydim, mayıs başında fuşya siklamen açıklı koyulu erguvanlar dağı tepeyi basmıştır. Ben büyük ihtimalle izine ayrılacağım ağustosta, döndüğümde gidebiliriz. Şöyle sessiz bir köşe olsun, oturup konuşalım, konuşacağımız o kadar çok şey var ki... Yürüyerek gidebilirdik Eminönü'nden Saraçhane'ye, iyi olurdu ama zaman kısıtlı, mitinge yetişmeliyiz.

Buraya birlikte geldiğimize göre, birlikte dönmemiz gerekmiyor mu, diye sordu kız kardeşim. Hem evde konuşmuştuk, Kadıköy'e

uğrayacak, Menekşe için üniversiteye hazırlık kurslarını araştıracaktık.

Nasılsa hafta içinde gelebiliriz Kadıköy'e ama her gün miting olmuyor.

Hiç büyümek istememenin bir yolu gibi görünüyor olmalı sana, mitingler. Peki git ama sakın gecikme.

Masayı toplamış, torbaları arabanın bagajına yerleştirmişiz; iyi de arabanın anahtarı kayıp. Bütün torbaları açtık, karıştırdık, kendi çantalarımızı bile karıştırdık; anahtar yok; birileri nöbetçi dursun, Suna abla taksiyle eve gidip yedek anahtarı alsın gelsin. Sen benimle gel Menekşe'ciğim, sarma ikram ederim sana, gece de bende yatarsın, Boğaz ayaklarımızın altında, birlikte balkon sefası yaparız, dedi Suna abla; yanaşmadı Menekşe. Ben mitinge gitmek istiyorum teyzemlerle, dedi. Hayatımda hiç mitinge gitmedim...

Motorla Eminönü'ne geçerek dolmuşa atladık. Saraçhane'de umduğumuz kalabalıktan eser yoktu, sadece park girişinde bir kalabalık göze çarpıyordu; miting dağılmış. Kısa sürmüş çünkü, neredeyse bir basın açıklaması süresi kadar. Biz de geç kaldık, Suna ablanın arabasının anahtarını bulalım derken. Etrafta hâlâ birkaç pankart dolaşıyor, yerlerde broşürler... "Dünya Susma", "Emperyalizmin Ortadoğu'daki Temsilcisi Olmayacağız"... Saat beş, Zeliha'nın parkta karşılaştığımız bir arkadaşı, katılacağı bir edebiyat toplantısına davet etti bizi. Deri giysiler ayakkabılar çantalar satılan mağazaların, döviz bürolarının, küçük otellerin, lokantaların, turizm acentelerinin arasından geçerek Zeliha'nın iş yerine ulaştık. Bugün çalışmıyor o ama biz, iş yeri arkadaşının katılacağı edebiyat dergisi toplantının yapılacağı mekâna yakın olduğu için, uğrayıp biraz dinlenelim istedik. Oda arkadaşı cana yakın bir kızdı, Feliciano'dan Rain'i dinletti bize ve soda ikram etti.

Dergi toplantısına katılmak istemedi Zeliha; edebiyatçılardan hoşlanmıyor. Menekşe ise heyecanlıydı. Hep bir dergi toplantısına katılmak istemişimdir, dedi.

VI.

Alışveriş yaptığım manava, evden çıkarken elime gelip de çantama attığım bir kartpostal uzatıyorum: Bu, eski bir Galata Köprüsü kartpostalı ama köprü şimdikinden çok farklı o zamanlar. Kartpostalı arkasındaki duvarda asılı olan çerçeveletilmiş büyük fotoğrafın yanına iliştiriyor manav arkadaşım. Halterde dünya şampiyonu olan bir hemşehrisi var, onunla çekilmiş fotoğrafı, müşterilerine karşı bir teminat belgesi gibi duvarda.

İstanbul güzel şehir değil mi, çok güzel. İki kere gittim ben, yine de gitmek isterim. Boğaz Köprüsü. Adalar. Mavi Cami. Galata Kulesi. Laleli'de oteller, gece kulüpleri, deri giysi satılan mağazalar...

İstanbul'u düşündüğümde ben neleri hatırlıyorum? Beyazıt Meydanı'nın güvercinleri. Dolmabahçe'nin yeşil serin yolu. Sultanahmet civarındaki kafelerde otururken dinlediğim münavebeten ezanlar. Yakacık'taki salaş çay bahçesi. Çemberlitaş'taki medreseler. Süleymaniye Camii Külliyesi ayrıca. Boğaz'da süzülen bir vapur ve kitap denizine dalar gibi soluğum kesilerek dolaştığım sahaflar...

Sahici deniz yanı başındayken kitap denizine niye dalmak ister ki insan... İstanbul, her tarafı denizle çevrili ışıklı minarelerle mahyalarla süslü şehir.

İstanbul tek bir şehir değil artık, dedim. Orada denizi bir kez bile görmemiş kadınlar da yaşıyor. Çıplak tepelerinde su ve elektrik bulunmayan evler var.

Onları sayma, dedi Manav arkadaşım. Onlar İstanbul'a dahil sayılmaz..

VII.

Gece. Kız Kulesi. Canlı müzik eşliğinde fiks menü. Birinci katta oturmuşuz.

İçeriden bakıldığında Salacak, hemen şuracıkta.

Bir grup iş adamı yemek sipariş ediyor ötemizde, Alman ya da Avusturyalı misafirleri için. Duvarda bir resim: Dalgalarla boğuşarak kuleye ulaşmaya çalışan aşık bir delikanlı, çay bahçesinde sözü

geçen balıkçı olmalı. Kulenin içinde, dışarıdan bakarken esinlendiğim masallara yabancı, tecimsel bir hava hakim. Bu efsaneler aşkı hep abartırlar zaten, dedi Zeliha. Aşk tekinsiz bir duygu seli ve sen de işte bu sele kendini bıraktığın için şimdi karşımda bir misafir tedirginliğiyle oturuyorsun. Tedirginliğimin nedeni öncelikle hayal kırıklığı duyuyor oluşum, dedim. Düşündüğümden daha dar kulenin içi ve olabildiğince karmaşık, daha doğrusu benim düşündüğümden çok karmaşık; bunca eşya arasında yıllarca bu mekâna kapatılmış olarak yaşayan kızdan bir iz bulunur mu, tek bir iz... Asma katlara çıkabiliriz, dedi Zeliha. Asma katlarda hediyelik eşya satılıyormuş, bir göz atarız. Boş ver, dedim. Biraz daha oturalım burada, sonra kalkarız. Tatlı alalım, dedi Zeliha. Keşkül ya da Şam Baba olabilir. İftar davetleri için hazır Şam Baba tatlısı alacağım birkaç paket. Daha alışveriş yapmadım, aslında tasarladığım pek az şeyi gerçekleştirebildim. Kız kardeşim bu hafta sonunu erkek kardeşimizin yeni taşındığı evinde geçirme ve benim kızımı da yanında götürme konusunda diretti. Her geçen yıl biraz daha açılıyor kardeşlerimle aramızdaki mesafe. Fakat söyler misin, insan kardeşinin evine bıraktığı bir emanetin kayıplara karıştığını görünce, tuhaf duygulara kapılmaz mı?

Yanında taşıdığı torbadan ahşap bir kutu çıkardı Zeliha: Bu, kaybolduğunu söylediğin kutu olabilir mi?

Evet ya, o kutu, tabii o. İyi de ben ne zaman bırakmıştım ki sana bunu, hiç hatırlamıyorum.

Deprem olduğu sene arada gelip bende kalıyordun ya...

Kutuyu sana bıraktığımı niye unuttum ki ben?

Deprem yüzünden olabilir. Hepimiz için kötü bir seneydi.

Öyleydi. Geceleri kendi evimde kalamıyordum, duvarda oluşan derin çatlak nedeniyle. Yanımda henüz bebek olan kızımla ev ev dolaşıyor, hafta sonlarını da genellikle sende geçiriyordum.

Kutunun içine bakmayacak mısın?

Daha sonra bakmak istiyorum, eve döndüğümde. Uzaktan her şey farklı görünüyor. Yokluğumda İstanbul ve yakınlarımın burada sürdürdüğü hayat değişmesin, bunu istiyorum. Her değişme bir

kopma göstergesi gibi geliyor bana. Kafamdaki düzeni karıştıran kutu, sandığımdan daha küçük, sıradan. Önemli belgelerim önemden yoksun görünüyorlar şimdi; işte, kaç yıldır, herhangi birinin yokluğu yüzünden devlet daireleri önünde kuyruğa girmem gerekmedi.

Önemsiz olsalardı, bu denli rahatsız etmezdi seni kutunun kayboluşu...

Önemli olmasına önemliler ama yine de bir şeyleri abarttım ben kesinlikle. Öyle ki, evde içine bir göz attıktan sonra kutuyu yine sana bırakabilirim. Yanımda götürmeyi de düşünebilirim. Olmazsa kız kardeşimde kalır bir süre. Bu kutu üzerine konuşmak istemiyorum artık. Sen bir şeyler anlat, kendinden söz et. Görüşmeyeli neler değişti hayatında, bunca yılı nasıl geçirdin, anlat hadi.

Berat Alanyalı

ÖKÜZ BOYNUZU MÜZİĞİ

Büyük bir meydandı, indiğim yer. Kalabalıktı. Koyu, karışık. İtişmekten yoluna gidemiyordu kimse. Burgaç gibi dönüp duruyorlardı. Asık suratlıydılar. Hemcinslerim ya aralarında kaybolacak kadar azdılar ya da meydan, erkekler için kurulmuştu. *Dur bakalım*, dedim içimden, *elbet bu şehirde bir yer bulurum.* Çok geçmeden burgaç, beni de içine aldı.

Yanımdakine bakmak için başımı çevirmeye yerim kalmamıştı. Zorlansam da, herkes gibi, önümdekine yüklenirken arkamdakinin ağırlığını duyarak adım atmaya alışmalıydım. Çok sıcaktı. Çiğ güneş, sanki hiçbir şey saklı kalmasın diye, tüm ışığını salmıştı meydana. Kimsenin kimseyle konuştuğu yoktu, ama öyle bir homurtu yükseliyordu ki derinden, hiçbir dilde karşılığı yoktur. Bir de o koku... Akmış pil mi, yanık kablo mu, bilemedim.

Estek köstek ilerlerken, kemerli bir kapı çıktı karşıma; ardı, karanlık. Eski bir çarşıya benziyordu, açıldığı yapı. Kubbeli, heybetli. Serindir, diye sevindim. İçinde bir parça soluklanabilirdim.

Birinci **Kapı**

Yaklaştığımda, kemerin üzerindeki kabartmayı gördüm: İnsan başlı, gergin bir aslan gövdesi. Art ayakları üzerinde yükselmiş, karmaşık dallarından iri üzümlerin sarktığı asma ağacına yaslanmış. Gergin bir yay, fırlatılmaya hazır bir ok tutuyor. Yüzü... Korkunçtu! Dosdoğru, bakanın yüzüne bakıyordu. İnce kaşları çatık, gözleri öfke saçıyor, dudakları gergin... Evet, taştan bir kabartmaydı, ama o

bakış... O yakıcı bakış... Taş kesilebilirdim, oracıkta! Neyse ki çabuk toparladım: Siz deyin yüz, ben diyeyim bin yıllık yapı! Eh, onca öfkeyi onca zaman, ancak bir taş taşıyabilirdi, öyle değil mi?

Halbuki öyle bakmasa, yüzünü çevreleyen dalgalı saçları, dolgun yanaklarıyla sevimli bir... çocuk... Veya kadın... Ya da erkek... Evet, evet. Hepsi birden olabilirdi. Taşa işlenmiş suretin duygusu vardı; ama yaşı da cinsiyeti de yoktu! İnce işçiliğine duyduğum hayranlık, ağlattı beni. Zamanlar ötesine akıp taşı oyan ustanın elini öptüm, alnıma koydum.

Öfkenin taşa oyulmasını buyuran kimdi?.. Neden bunu istemişti?.. Gözlerim kabartmada, düşüncelere dalıp gitmişim. Birden, çevremin eskisince kalabalık olmadığını fark ettim. Ense kökümde bir ürperti gezindi. Ani bir sezgiyle döndüm. İnsan başlı aslan, etiyle kanıyla arkamdaydı! Cami duvarına tutunmuş asmanın arasından, aynı kızgınlıkla bakıyordu. Yayını germiş, okunu üzerime doğrultmuştu. Kanım çekildi, sonra dalga dalga kalbime, kulaklarıma, beynime yüklendi. -İnsan, böyle gerilim anlarının, her ayrıntısıyla bedenine yazılmış olduğunu bulabiliyor, sonradan-. Kabartma yerinde miydi, bakmayı çok isterdim... Buna kalkışsaydım, ne ben olacaktım şimdi, ne siz bu hikâyeyi dinleyecektiniz. Bilirsiniz, kişi bazen yaydan gergin olabilir. Fakat oktan hızlı olmak için hiçbir şeyle oyalanmamamı, güdülerim haykırdı bana. Damarlarıma pompalanan adrenalin bacaklarımda patladı, kendimi son anda kapıdan içeriye attım.

İkinci Kapı

Savrulduğum yerde ne kadar kalmışım, bilmiyorum. Kendime gelirken ilk hissettiğim, içerisinin de dışarısı gibi boğucu olduğuydu. Gözlerim karanlığa alıştıkça, oraya buraya seyirten insanları, sıra sıra işlikleri seçmeye başladım. Kimse umursamamıştı beni. Baygınlık geçiren birine el uzatmayacak kadar meşguldüler. İşliklere girip çıkıyor, sanki bir şeyler taşıyorlardı. Oysa elleri, kolları, sırtları boştu. Yerimde doğrulup şöyle bir bakındığımda, camlıklarından raflarına, işliklerin de boş olduklarını gördüm. Buna karşın durmadan paralar ödeniyor, paralar sayılıyor; banknot hışırtısı, bozukluk

şıkırtısı çarşının kubbelerinde yankılanarak büyüyordu. Havasızdı. Yapış yapıştı. Çürümüş et kokuyordu. Tek pencere yoktu duvarlarda. Midem bulanıyordu. Hemen çıkmalıydım! Ok hâlâ dışarıdaydı belki, ama ne yapıp edip, kurtulmalıydım çarşıdan. Ayağa fırladığım an, gözümde şimşekler çaktı. Dizlerim parçalanmış... Baldırlarımdan kan süzülüyor. Tutunduğum sütunun dibine kusarken, göz ucuyla, girdiğim yöne baktım. Kapı filan yoktu ortada!

Mutlaka bir çıkış olmalıydı... Dizlerim zonklasa da, yürüdüm çarşının karanlığına. Geçtiğim koridora açılan sağlı sollu koridorlarda, gün ışığı sızdıran bir delik arıyordum. Dolaştıkça anladım ki, bu çarşının içi dışı bir değil. Meydandan, yalınkat bir bedestendi, ama içinde merdivenler vardı! Koridorlarda, koridor başlarındaki kapıların ardında, bir noktadan birbirine bağlanan, hiçbir yere açılmayan kısır merdivenler. Durmadan inip çıkanların ağırlığıyla basamakları eğimlenmiş, kayganlaşmış merdivenler. Kişiyi dolap beygiri gibi aynı çarşının içinde dolandırmaktan başka işe yaramıyorlardı! Ne kapı, ne delik...

Çarşıya esir düşmüştüm!

- Buraya gel!

Annem, büyük sütunun dibinde, olduğundan küçürek görünüyordu. Koltuk değneğine dayanmış, alçılı bacağının ağırlığını diğerine vermişti. Aksayarak yaklaştım. Bezgince elindekileri uzattı. Bir bardak su, bir parça gazlı bez.

- Al şunları, topla kendini.

- Burası nasıl bir yer anne, çıkışı bulamadım...

- Yangın merdiveninden otoparka ineceğiz. Babanı bulamıyorum, ama arabası aşağıda.

Annemin ardına düştüm. Daha önce görmediğim bir kapıdan geçirdi beni.

Üçüncü Kapı

Otopark, karışıktı. Gün ışığı sızıyordu yukarıda bir yerden. Huzmelerin altında, her yan tozla kaplıydı. Araçlar, birbirlerini engelleyecek şekilde, dip dibe park etmişlerdi. Tavandan yere inen beton bloklar, manevra alanını iyice daraltıyordu. Hepsi eskiydi araçların.

Modelleri, cilaları, lastikleri... Otomobil mezarlığındaydık sanki. Babamın arabasını bir türlü bulamıyorduk! Annem, alçılı bacağını sürüyerek sabırla, umutla, tek tek bakıyordu araçlara. Göremediğine hayıflanıp başa dönüyor, yeniden bakıyordu. Sabrım tükendi, yakındaki ilk otomobile tırmanıp araçtan araca atlayarak, ışığa doğru ilerledim. Çok dik bir merdiven, tavana yakın bir yerden, daracık bir kapıya açılıyordu.

- Anne, bırak aramayı! Baksana, merdiven yapmışlar! Araba nasıl çıksın, güm güm? Bu kapıdan nasıl sığsın! Anne? Anne...

Dördüncü Kapı

Annemi aramaya, çarşıya döndüm. Koridorlarda hummalı bir hazırlık vardı. İşlikler süpürülüyor, camlar parlatılıyor, yerler paspaslanıyor... Buna karşın, koku daha da artmış. Ana koridora girdiğimde bir de baktım, televizyon ekipleri, kırmızı-mavi-beyaz bayraklar, duvardan duvara bez afişler...

HOŞGELDİNİZ SAYIN BAŞKAN! - Çarşı Genel Yönetimi

BAŞKAN THOMAS WHITMORE, BİZE DE UĞRA, BİR HATIR SOR! - Çarşı Küçükleri Kooperatifi

BAŞKANIMIZ THOMAS, GOLLER BİZE KOMAZ! - Çarşıspor Futbol Kulübü

SAYIN THOMAS, BÖYLE OLMAZ, YATIYA DA BEKLERİZ! - Çarşı Sanayicileri Birliği

Televizyoncuları çevreleyenler, şifacı mesihe dokunmaya çalışan cüzamlıları andırıyordu. Kendilerini itip kakan görevliler arkalarını döner dönmez spot ışıklarına, kameraların karşısına üşüşüp sırıtıyorlardı. Şöhretlere öykünenler, kaş-göz oynatıp komik olmaya, boyunlarını mikrofona uzatarak ucube şarkılarını duyurmaya çalışanlar... Ne uyarıları duyuyorlardı, ne azarları! Zavallı bir iştahla, ürkütücü bir umutla körkütük sağırdılar. Öyle utanmışım ki, dişlerim dudaklarıma geçmiş, kulaklarım neredeyse ellerimde kalacak... Acıyan dizlerime aldırmadan kaçtım oradan. Annemi bir an önce bulmalıydım!

Diğer koridora seyirttiğim sırada, onu gördüm. Hayır, annemi değil. Annemi bir daha hiç bulamadım... Gördüğüm, bir çocuktu.

Tek başına bir oğlan. Duvarın dibine sinmiş, olup bitene bakıyordu.

- Oğlum, yalnız mısın?

Kollarını kontrol edemiyordu. Çarpık ağzını zorlayarak konuştu.

- Babam sinemada.

- Ya sen?

- ...

Salyasını sildim, bağrıma bastım. Kalbi, tabanca gibi atıyordu. Onu bırakamazdım.

- Nerede oturuyordunuz?

- Ortalarda...

- Korkma, babanı bulacağız.

Babasını bulmak için, sinemayı bulmam gerekiyordu.

- Nerede sinema?

Kesik hareketlerle parmağını uzatıp arkasını gösterdi. Yürüyen yolun başında, afişleri gördüm. Sekiz salonun sekizinde de aynı film oynuyordu: *Independence Day.*

Birden sirenler öttü, ani bir hareketlenme oldu. Rap rap ayak sesleri, takır tukur mekanik seslere karışıp kubbelerde çınladı. İnsanlar kaçıştı, uğultuları sindi. İçeriye doluşan silahlı korumalar, planlanmış noktalarda yerlerini aldı. Baygın sesli kadın, anonsa başladı:

- Lütfen dikkat! Değerli müttefikimiz Birleşik Gölgeler Devleti'nin sayın başkanı Thomas Whitmore, beklenen dostluk ziyaretini yapmak için çarşımıza girmek üzeredir. Lütfen cep telefonlarınızı kapatıp sigaralarınızı söndürünüz.

Yanı başımızdaki ihtiyarın, o sıra, aksıracağı tuttu. Korumalar, tak, tak, tak... Anında silahlarına mermi sürüp, namluları zavallıya doğrulttular. Oğlanı kucakladığım gibi yürüyen yola koştum. Denetimsizce bağırıyordu. Babası hangi salondaydı acaba? Bu nasıl babaydı! Bir yandan gözüm, annemi arıyordu. Yol, bir türlü bitmiyordu. Sinema salonları bir türlü görünmüyordu. Oğlan, tekdüze haykırışlarını sürdürüyordu. Sargılarım açılmış, yaralarım yeniden kanamaya başlamıştı. Aşağıya baktım, kara boşluk! Yolun üzerinde kaydığı zemin, kaybolmuştu! Dönüşler, inişler, çıkışlar yapıyor, giderek hızlanıyorduk. Doğruca karşıda beliren duvara çarpacaktık!

Son hücreme kadar titriyordum. Aniden duvarda bir kapı açıldı ve yürüyen yol, çöp asansörü gibi yaylanarak gün ışığına fırlattı bizi.

Beşinci Kapı

Çimenli tepede açtım gözlerimi. Sakin mavi göğe baktım, ağladım. Aşağıdan, şıpır şıpır sesi geliyordu denizin. Vapurlar martılara karıştı, öttü. Yosunlar erguvanlara karıştı, tüttü. Kızıl keçiler, çığlıklar atarak göğün bir ucundan bir ucuna atladılar. Hâlâ çoktular. Çimenli tepede kapadım gözlerimi.

"Meydan yok... Ok yok... Çarşı yok..."

Uyudum, uyandım, uyudum. Kim bilir kaç yıl...

Çimenli tepe, yolun bittiği yerdeydi. Tepenin çimenleri, hep yeşildi. Uyumadığımız zamanlarda biz sulardık hepsini. Biz... meydandaki çarşıda yaralananlar. Alçılılar, kötürümler, keçileri sayanlar. Ağlayınca tüm çimenleri yeşertecek kadar kalabalıktık.

Biz susarken ağlayan üç memeli cüceyi, orada tanıdım. Öküz boynuzu üflerdi bize. Sağaltım saatlerimizde tepenin eteğindeki kağnıya gider, çevresine otururduk. Üç memeli cüce boyunduruğun başına geçer, öküz iskeletinin boynuzunu üflerdi. Dünyanın hiçbir yerinde böyle müzik duyulmamıştır! O ezgiyle doğunun ve batının kapıları açılır, içine alırdı bizi. Kucağında sallanır, harmanlanırdık. Derinlerden yükseklere sıçrayan yunuslara dönerdik bir anda. Turnanın süzülüşü, kartalın yükselişi olurduk. İçimizde kütür kütür bir karpuz çatlardı, serinlerdik. Üç memeli cüce, boynuzu üflerken, ince uzun bir kadın olurdu. Çıplak bedenine gözyaşlarını giyinirdi. İri inciler gibi ağlardı cüce; içimizin acısını yıkardı. Sonra da, masal gibi bir şehrin masalını anlatırdı. Dermandı masalı. Dişlerimizi bilerdi. Uzun bir ırmak gibi akardı. O şehir, öyle bir şehirmiş ki zaten, onu anlatan masallar, bin yıllardır bitmemiş.

Açık Kapı

Bugün meydanın orta yerinden size hikâyemi duyurabiliyorsam, üç memeli cüceden öğrendiklerim sayesindedir. Öküz boynuzu müziğini aktaramam da, masalının özü aklımda:

Gökçe geçidin kıyısında, iki kıtanın ikisinde kurulu bir muamma memleket... Mucizeler erbabı, çelişkiler ehli, güzeller şahı. Eskiler

mutluluk kapısı derler, yeniler hezimet kapısı; işte o şehrin masalıdır bu masal.

Ak yüzü kara yüzünden engin bir ihtiyarmış, bu şehir. Karası öyle bir karaymış ki, gölgesi düşermiş aklığına. Bozuk bir teraziymiş. Denkleşmez kefelerinde bir zaman tartarmış, bir para. Asırlık yatağında cinnetle cennet, cinayetle inayet uyurlarmış koyun koyuna. Şehir neylesin, aynasına kim bakarsa, onu gösterirmiş dosdoğru. Şehrin sayısız kapılarından sayısızca girip kapıları tutanlar, aynadakileri şehrin kendisi sanmışlar. Gölgeleri öyle ağır, öyle kabaymış ki, korkmuşlar. O saat şehre ilenmeye başlamışlar. Her duyan gelmiş, her gelen bir kapı tutmuş. Kapı tutucular arttıkça gölgeler artmış, ilençler taşmış. Ayna kararmış kararmış, sonunda kapkara çatırdamış:

- Ey hoyratlık! Sana tapanlara, senden beter olayım... Suretleri ruhuma dolsun, huyları huyum olsun da, doksan dokuz canım olsun. İstediğim kılıkta dolanayım, nafile hayatlarına musallat olayım. Hepsi kara yüzümü görsün! Bu lanet, değerbilirlerin hükmüne kadar sürsün...

O gün bugün, insan öğütürmüş bu şehir. Ayağı takılanı yalayıp yutar, boğazına takılanı tükürürmüş. Ve beklermiş, laneti bozacakların çoğalacağı günü.

Sabâ Altınsay

MERHAMET, SEVGİ, MASUMİYET... VE İŞTE ÖYLESİNE...

Samatya'dan bindikleri tren Yenikapı, Kumkapı, Cankurtaran'ı dolanarak Sirkeci'de durunca indiler. Eminönü'nün güngörmüş sokaklarının arasından, elektronik aletler, ithal eşyalar, kitap, kırtasiye, cep telefonu, spor malzemeleri satan dükkânların önünden, Yeni Cami'nin kalabalığını sıyırdılar.

Bayram öncesi son cumartesinin kalabalığı, vapur iskelelerinin, camiyi çevreleyen avlunun, otobüslerin, Mısır Çarşısı'nın iç içe geçen koridorlarının, arkaya, çiçekçilere dönen meydanın omuzlarına çökmüş, buralara giren çıkan insanlar, yediğini tüküren ceberrutun ağzından savrulan parçalar gibi ara sokaklara, gar meydanına, duraklara, Sultanhamam'ın içlerine akıyor, her saniye yenileriyle yer değişerek hepten başka semtlere doğru yitiyorlardı.

Baba oğul, ellerinde evin eksikleri yazıla yazıla uzayıp gitmiş liste, oğlanın aklı demin vitrinde gördüğü kaleci formasında, Mısır Çarşısı'nın uğultulu kalabalığına yürüdüler.

... Tane karabiber, bayram şekeri, kahve, kolonya, oğlana bayramlık ayakkabı... Sonuncuyu anası listeden çıkarmış, "Siz bilemezsiniz, ben bakarım" demişti.

Annesi kumral, tombulca, her şeye kızan, her şeye gülüveren biriydi. Tekstilde çalışıyordu. Ne işte ne evde durmak bilmez, sade kendi koştursa iyi, çevresinde kim varsa çalıştırmaya bayılırdı. Evde eğlenirlerdi annesinin bu huyuyla. Biraz avarelik etse, babası "Senin tembelliğin annene günah diye yazılacak" der, takılırdı.

Evleri Samatya'nın dar mahallelerinde, demiryoluyla buluşup çıkmazlaşan Arap Kuyusu Sokağı'ndaydı. İki yanında alçak damlı

ahşap evler, gövdesi mozaik kaplı apartmanlar diziliydi. Yaz akşamlarının geç saatlerine, kış hafta sonlarının erken akşamlarına kadar bu sokakta çocuklar bağırış çağırış futbol oynar, kuşluk vakitleri ev kadınları sırtlarına geçiriverdikleri uzunca bir hırkayla "deterjan bitmiş; tam da çamaşırdan önce" diye köşedeki bakkala koştururlardı.

Yazın, mutfakların açık pencerelerinden alelacele pişirilen menemenlerin, yeni kesilmiş karpuzların kokuları taşar, o pencerelerin tül perdeleri az sonra yatılacak öğle uykularının huzuruna yoldaşlık etmek üzere rüzgarın sıcak, sakin nefesiyle nazlı nazlı sallanır, şişerdi.

Baharları pencerelerin aralığından müzik ödevine çalışan çocukların ucuz plastik flütlerle çıkardıkları bozuk sesler süzülür, derken Samanyolu şarkısının acemi nameleri duyulur, o şarkı, baharı çıkardığına sevinen ihtiyarların öksürüklerine karışarak ilkyazın seslerini evden eve taşırdı.

Arap Kuyusu'nun sağ yanında Işgırlak Sokağı'nın hemen tüm binaları seçimlerden kalma "Durmak Yok, Yola Devam" ile "Karanlığa Karşı Omuz Omuza" afişlerine bulanmış, liderlerin resimlerine mahallenin çocukları tarafından iki oyun arası soluklanmalarda bıyıklar kondurulmuş, kiminin ağzına sigara, kiminin kulağının arkasına çiçek iliştirilmişti.

Sıcak, mütevazı, bildik; Samatyalı bir sokaktı.

Tren, Samatya'nın sokaklarını bir bir arkada bırakıp Sirkeci'ye doğru ilerledikçe baba listenin kaç para tutacağını hesaplıyor, oğlan, günlerden cumartesi olduğuna, güzel havaya, alışverişe gittiklerine, kalabalığa, babasına, bayrama seviniyor, sadece seviniyordu.

Önce tohumculara uğrayıp biber fidesi bakacaklardı. Hasibe Teyze'ninkiler geçen sene acı çıkmıştı. Bu sene üstünde "tatlı biber" yazandan alacaktı babası. Yoksa midesi sancıyordu, yiyemiyordu. Geçen gün fabrikadan izin almış, o kadar canına yetmiş demek acısı.

Baba oğul kalabalıkta yer açarak yürüdüler. Hava sıcaktı. Tohumcular Çarşısı'na döndüklerinde oğlanın susuzluktan ağzı diline yapışmıştı. Eminönü Camisi'nin avlusuyla Mısır Çarşısı'nın arka bahçesine yayılmış çiçekçiler, tohumcular, evcil hayvan satıcıları,

toprakçılar, saksıcılar, tarım ilaççıları, fideciler, niyetçiler, şahin terbiyecisi diye dolaşan açıkgöz Kürtler, yılanların kafesinin önüne birikmiş çocuklar, su satan çocuklar, yeni yetmeler, ev kadınları, avaz avaz muhabbet kuşları, küskün ve hasta köpekler, çığırtkan maymunlar, saka kuşunun ötenini bir bakışta seçebilen emekli asker kuşseverler, seçemeyip onlardan öğrenmeye çalışanlar, kapkaççılar, başlarını sıkı sıkı türbanlamış dal gibi ince, ufak-tefek genç kızlar, yanlarındaki türbanlı "helal"ini erkek güruhundan korumaya çalıştıkları için oraya buraya ha bire omuz atan kavruk delikanlılar, iş olsun diye gezinenler, saksılı saksısız yüzlerce bitki, rengârenk çiçekler, uzun uzun ağaç fideleri, fare kapanları oğlanın aklını başından almıştı; gözlerinin herbiri ayrı bakıyor gibi geliyordu; iki bakışını bir yere toplayamıyordu. Babası bile kalabalıkta aklı karışmış olmalı, iki kez tökezledi.

Biber fidelerinin önünde soluklandılar. Solmasınlar diye fidelerin dipleri topraklı bırakılmış, destelenip yan yana dizilmişti.

"Reyhan tohumu var mı" dedi babası; laf olsun diye.

"Yok abi, bulunmuyor artık."

Reyhan tohumu bulunmayışının üstünde durmadılar.

"Acı mı bunlar?"

"Acıdır. Tatlı arıyorsanız buradakilerden bakın."

Dükkân sahibi, fideleri avuçlamak için uzanınca kolu, sağdaki derme çatma raflarda koca koca paketlerin üstüne iliştirilmiş bir kafese çarptı. Önce raf dizileri, sonra mukavva kutular derken havaleli kafes, topluca yuvarlandılar. Birkaç kutu böcek ilacıyla kuş yemi paketleri de kafesin peşi sıra düştü.

Yemlerin devirdiği vitamin kutuları altta kalan kafesin üstüne yuvarlandı. Tam bitti derken, üç beş kutu daha raflardan kayıp ortalığa saçıldı. Sonra bir sessizlik oldu... Selamet...

Tohum çuvallarından kalkan toz bulutu dalga dalga havaya yayıldı. Dükkân sahibi gözlerini kırpıştırırken telaşla dükkânın kapısına koştu, dışarıya, gelip geçenlerin üzerine doğru iki kez kuvvetlice aksırdı. Pantolonunun ceplerinde kırışık bir mendil bulup burnunu sildi.

"Pardon abi, ne istemiştiniz siz?"

Cevap yerine, rafların arasına yanlamasına sıkışıp kalmış kafesin derinliklerinden kısık bir miyavlama duyuldu. Ses, zayıftı; nereden geldiğini anlamak için eğilmek, dikkatli bakmak gerekti. Sesi ararken bir miyav daha geldi. Zerre kadar öfke, tehdit barındırmayan bu ses, olsa olsa şikayetin, hepsinden çok korkunun sesiydi. Hatta bir inlemeydi.

İhtimal, henüz kendi yaşıtlarından başka kimseleri korkutamayacak kadar küçük, güvensiz bir yavru kediydi. İçin için sızlanması duyanda hesapsız bir merhamet uyandırıyordu.

"Hay Allah, ürküttük hayvanı. Al şu kafesi şuradan da çıksın."

"Çıkamaz abi. O kedi satılık; kaçar sonra."

Üstelemediler. Dükkâncı kafesi düzeltti. Tellerin arasından beyaz, bir kedi yavrusu, köşeye büzülmüş küçük bir tüy topağı göründü. Siyah bir leke, alnının ortasından başlayıp yanaklarına yayılarak aşağıya iniyor, ağzının kenarına incecik, kara bir çizgi çekiyordu; gözleri değil ağzı sürmeliydi. Yavru, iki ayağının üzerine kalkıp patilerini uzatarak satıcının kafesi kavrayan parmaklarını yakalamaya çalıştı.

"Aç galiba bu."

"Arada veriyoruz ama her zaman yemiyor."

"Sıkılmıştır kafeste."

"Sıkılır tabii. Seni koysalar sıkılmaz mısın?"

"Çıkar o zaman hayvanı."

"Al da çıkaralım abi, o kadar istiyorsan."

"Yok daha neler. Parayla kedi mi alınırmış?"

"Valla, bayanın biri bıraktı geçen hafta. Satın dedi gitti. Biz de satıyoruz."

O zamana kadar sessiz duran oğlan sıçradı, babasının hırkasına asıldı.

"Baba be, n'olur alalım bu kediyi, n'olur baba."

"Dur oğlum, biber almaya geldik; bırak şimdi. Kaçaydı biberler?"

"Üçü iki lira."

"Tatlılardan ver otuz tane ama dördünü yirmiden say."

Satıcı "olmaz ya, hadi olsun" anlamında güldü. Fideleri sayıp ayırdı, gazete kâğıdına sardı. Uzattı.

"Cins mi bu?"

"Değil ama ev kedisi. Kumunu falan bilir."

"Kum ne lazımmış, benim bildiğim bahçeye çıkar."

Oğlan fırsatı kaçırmadı; atladı: "Bahçeye koyarız baba, eve girmez, valla girmez."

"Sus oğlum, tepemi attırma şimdi."

Sustu. Babasının tepesi atarsa dünyanın sonu geldi sayılırdı. Sonu gelmiş bir dünyada ne kedi kalırdı, ne biber. Kolundan bir çekti mi ardına bakmadan alır götürür, kös kös eve dönüverirlerdi. Eve döndüğünü düşününce korkup, teslim oldu. "Tamam almayalım o zaman." Babası hâlâ biberleri evirip çeviriyordu, dalmıştı. Yeni bir söz duyuyormuş gibi şaşırdı. "Neyi almayalım?"

"Kediyi almayalım diyorum."

Babası güldü. "Alıyor muyduk ki biz bunu?"

Dükkân sahibi lafı kaçırmadı. "Alıyordunuz beyim de fiyatta anlaşamıyorduk."

"Deme yahu. Nerdeymiş şu kediyi bir de biz görsek."

Adam kafesi ortaya aldı. Yavaşça kapağını araladı. Bembeyaz bir patik kafesin tellerini pençeledi. Derken yarısı siyah bir burun havayı uzun uzun kokladı. Şaşkın, ürkek, narin gövde yarıya kadar kafesten dışarı uzanırken aniden irkildi, tıslayarak içeri kaçtı. Haline güldüler. Oğlanın heyecandan içi katıldı. Konuşmak için ağzını açacakken vazgeçti, yutkundu kaldı.

"Dişi mi erkek mi bu?"

"Erkekmiş abi. Bir buçuk aylıkmış, bırakan söyledi."

"Niye bıraktı ki?"

"Bakamıyormuş, sokağa salmaya da gönlü yatmamış, ondan getirdi."

"Doğru, sokakta barınamaz zavallım."

Oğlan gene yutkundu. "Alalım baba, çok küçük bak, n'olur alalım."

"Dur oğlum, alırız dedik mi?"

"Alırsınız be abi, kırma çocuğu."

Kafese uzanıp kediyi çıkardı. Korkudan kasılan hayvan ince tırnaklarıyla satıcının ellerini tırmalamaya çalıştı, sonradan kızaracak küçük, zararsız çizikler bıraktı. Adam, kediyi ensesinden tutup oğlanın kucağına yerleştiriverdi. Yavru, sıcak insan kokusunu içine çekti. Kolun dirsekten kıvrılan yerine başını soktu; nemli tene burnunu sürttü; kucağın kuytularına çekilip büzüldü. Başını gizlediği yerde anasınınkine benzer bir sıcaklık buldu. Dirseğin iç kısmını küçük, beyaz patikleriyle eze eze ağzını tene yanaştırdı, aldatıcı bir anne memesi bulmanın sarhoşluğuyla gırtlağının derinliklerinden mırıltılar çıkartarak emmeye başladı.

Babası uzandı; siyahlı beyazlı küçük başı yumulduğu yerde buldu, alnından geriye doğru sıvazladı, çekingen çekingen okşadı.

"Sevimli de kerata."

"Ver elli lira, al götür."

"Yok artık, sokakta dolu bunlardan."

"Dolu ama bu senin oğlanı sevdi bak."

"Elli olmaz, parayla kedi aldık dersek gülerler adama."

"Gülsünler beyim. Hangisi sokulmuş senin oğlana bunun gibi?"

"Valla bilmem ben."

"Yapma be abi. Şu garibin de hayatı kurtulur fena mı?"

"Fena değil ama sen ettiğin lafa baksana."

"Sahibi öyle dedi, ben ne derim ki?"

"Bırak oğlum kediyi o zaman. Sokaktan alırız, kedi mi yok memlekette? Koy şunu yerine."

Oğlan yavruyu kolundan zorla ayırdı. Henüz bulduğu yalancı memeden ayrılan başın kulakları geriye gitti, kuvvetsiz patiler kasılıp minik tırnaklar çıkardılar. Yavru kedi, az önce kavuştuğu insan sıcağından, onun yarattığı güvenden zorla kopartılınca uzun, derin bir sesle inledi. Bu ses, öyle içten öyle yürek paralayıcıydı ki pazar yerinde kaybolan bir çocuğun "anne" diye diye ağlaması gibi görenlerin, duyanların yüreğini ezecek bir ağırlıktaydı.

Oğlan yavruyu kafese koyarken boğazını sıkan yumruğa daya-

namadı. Kirpiklerinin ucuna üşüşen gözyaşlarını tutmayı becerema-di; yaşlar, birbiri ardına indiler. Kimseler görmeden burnunu silmek için mendil, kirli bir bez parçası, o da olmazsa buruşturulmuş bir gazete kâğıdı aradı; bulamadı. Yumruğunun tersiyle gözlerini sildi. Sildiği yerlere yeni yaşlar doluştu. Göz kenarlarından koşa koşa yanaklarına inip boynuna süzüldüler. Göğsünün derinliklerinden gelen kuvvetli kedere dayanamadı, bir kerecik olsun kendini saldı; hıçkırıverdi.

"Baksana abi, ağlattın çocuğu."

"Ulan sen de ne adamsın be oğlum. Ağlanır mı şimdi?"

Satıcıya döndü. "Sen de insaflı bir şey söyle de madem, âlemi kendimize güldürmeyelim."

"Tamam abi, kırk ver, al götür."

Yavruyu kafesten tekrar çıkarttı. Oğlan atıldı, kediyi kaptı. Göğsüne yasladı, küçük başı çenesinin altına soktu. Burnuna hiç tanımadığı tuhaf bir koku doldu. Bembeyaz tüylü yumuşak gerdanın sıcağına gömüldü. Kendi ağzının hemen yanı başında duran küçük kulakların ortasını öptü. Kedi öpücükten yayılan sevginin yüzüne, gövdesine, çelimsiz patilerine, kuyruğuna, beyaz karnına akışını hissetti. Ilık bir süt yudumu yumuşak dişlerinin arasından gırtlağına, oradan karnına nasıl yayılırsa oğlanın öpücüğünün, öpülmüş olmanın hazzı iliklerine yayıldı. Annesini kana kana emdikten sonra içinden gelen yalanma isteğinin tıpkısını duydu. Durup dururken ön patilerini yalamaya başladı. Oğlan sırıttı, kediyi kalbine bastırıp bir daha öptü.

"Hadi oğlum, bu defa da yaptın yapacağını. Bir daha senle buralara gelirsem iki olsun."

Satıcıya döndü. "Kafesi de verecek misin?"

"Kafesle bıraktılar zaten."

"Aklımı karıştırdın be yeğenim, borcumuz neydi bizim?"

"Kediyle beraber elli beşti abi."

Babası çıkarıp parayı saydı. Bir daha saydı öyle uzattı. Oğlana döndü. "Hadi al kedini, gidelim. Kafesi iyi tut, sağa sola çarpma sakın."

Güldü, sevinçten gözleri büyümüş oğlanın omuzlarını sıvazladı.

Baba oğul dükkânın kapısından önce kafesi çıkardılar sonra kendileri çıktılar. Yan yana yürüdüler. Kalabalık üstlerine geliyordu. Gözler kafese takılıyor, içinde ne olduğunu anlamak için bakarken oğlanı, babasını görmeden geçip gidiyorlardı.

Görebilselerdi, yüzlerden birinde, dünya kurulalı beri kimsenin şahit olmadığı kadar devasa bir sevinci, ilkbaharda tomurcuktan fırlayan badem çiçeklerininki gibi hesapsız bir heyecanı fark edeceklerdi.

Şu koca Eminönü Meydanı, hatta tekmil İstanbul mahşeri, sanki bir kazanda fokur fokur kaynıyor, fokurtusu oğlanın kanına, gümbürtüsü kalbine düşüyordu. Gelip geçenler kulak kabartsa, kalbin böğürtüsünü işiteceklerdi.

Kedisini herkese göstermek istedi. Kucağında taşımayı düşündü, kaçar diye vazgeçti. Kanatları olsa eve uçacaktı. Birden annesi aklına geldi. Ya sinirlenirse, görür görmez dışarı atarsa, almazsa eve? "Evde kedi istemem" diye tutturursa? Ya babasına da kızarsa? Tam "oldu" derken şimdi de annesi "olmaz" derse? Ayakları ağırlaştı. Bir adım daha atacak mecali kalmadı. Kanı çekildi. Deminki sevinçten çıldırmış yüreğinin gümbürtüsü şimdi, tırnağını kireç duvara sürter gibi, insanın içini uyuşturan bir cızırtıya dönüştü. Durakaldı.

"Baba! Ya annem "istemem" derse?"

Babası da durdu. Unuttuğu birinin adını aniden duyuyormuş da nereden hatırladığını çıkaramıyormuş gibi düşündü; gözlerini kırpıştırdı. Anlamaz anlamaz baktı.

"Sahi be, ya almam derse?"

"Ben kedimi bırakmam baba, ölürüm de bırakmam."

"Dur oğlum dur. Aklımı karıştırma."

"Parayla aldık deriz."

"Sokak kedisine para verdik dersek bizi de almaz içeri."

"O zaman sokakta bulduk deriz."

"İyi ya, bırakın gitsin der."

"Ben kedimi bırakmam! Bırakmam!"

Ağlamaya başladı.

Adam düşündü. Birkaç adım attı; yine düşündü. Olmadı, oğlanın yanma geldi. İkisi de kendilerince ölçüp biçerek sebepsiz, amaçsız adımlarla caminin merdivenlerine yürüdüler. "Oturalım şuraya" dedi babası. Oturunca kafesi yanlarına koydular. Kedi kafesin bir yerine büzülmüştü, görünmüyordu. Oğlan eğilip yerinde mi diye baktı. Yerindeydi. Dimdik oturuyordu içerde. Bekliyordu.

Güvercinlerin biri inip biri kalkıyordu önlerinde. Kimisi ayaklarına kadar geliyor, yem verecekler mi diye etraflarında dolaşıyor, ikircikli gözleriyle kafese bakıyor, sekerek uzaklaşıyorlardı. Çocuklar, yem alsınlar diye annelerini çekiştiriyor, onları razı eder etmez buğday tanelerini avuçlayıp güvercinlerin arasına dalıyor, yalancıktan üstlerine yürüyüp kuşları korkutuyorlardı.

Yeni Camii'de ikindi ezanı başladı. Yanık, içli bir ses neredeyse hıçkırır gibi ve epeyce bağırarak okudu.

Hiç konuşmadılar. Oğlan bir iki kere ağzını açacak oldu, vazgeçip sustu. Kediyi alıkoymak için bulduğu her lafa annesinin vereceği cevabı da buluyor, düşündüğünden hemen vazgeçiyor, yenisini aramaya başlıyordu. Herhalde babası da öyle yapıyordu. Oturduğu yerden ellerini pantolonun ceplerine sokuyor, olmadı çıkarıyor, işaret parmaklarını çıtlatıyor, ellerini uzatıp tırnaklarını seyrediyordu. Elleriyle işi bitince, hırkasının kolunu, tüylenmiş yün topaklarını yoluyor, sık sık alnını kırıştırıp uzaklara bakıyordu. Birden silkindi, ayağa fırladı.

"Kalk oğlum, gidelim eve."

"Ne diyeceğiz baba?"

"Sana bayram hediyesi aldık deriz. Ayakkabı alacaktı ya, kendim gider bakarım demişti. Almasın. "Bunu aldık" deriz.

"Olur mu baba?"

"Daha başka ne olur ki oğlum?"

"Yaşa baba! Aslan babam! Canım babam!"

Kalktı. Kalkmaktan çok zıpladı. Koştu babasının bacaklarına sarıldı. Kollarını kalçasına doladı. Başını adamın karnına yasladı. "Babam, babam..." Hırkasının üstünden karnını öptü.

Birkaç adım yürüdüler. Kediyi unuttuğunu fark etti. Aklını oyna-

tacaktı. Ok gibi döndü; merdivenin basamağından kafesi kaptı. İnce bir miyav sesi geldi içerden. İçi titredi. Sevinci göğsünden taşacak, ses olup ağzından fırlayacak sandı.

Koşarak geldi. Sağ yanına geçip, boş kalan eliyle babasının elini tuttu.

Göğsünü şişirdi. Tanrı'nın elini tutmuş gidiyor gibiydi.

Baba-oğul, kırk lira sayıp aldıkları siyahlı beyazlı bir sokak kedisini eve götürmek üzere, Mısır Çarşısı'nı arkalarında bırakıp istasyona doğru yavaş yavaş yürüdüler; kalabalığa karıştılar.

Sirkeci'nin oralardan Samatya treninin sesi yankılana yankılana geldi, meydanı tiz bir çığlıkla doldurduktan sonra başka semtlere doğru aktı gitti.

Erendiz Atasü

KISA BİR ÜZÜNTÜ

Anadolu Hisarı'nın yanındaki yamaç, Boğaz'a dik bir inişle kavuşuyordu. Sık bitki örtüsü kayanın sertliğini yumuşatmıştı. Mayıs başında, yeşilin her türlüsüyle ve erguvanlarla kaplıydı sırt. Sessizlik... Kuş cıvıltıları sessizliği örselemiyor, bir dizi inci yalın kesimli bir giysinin sadeliğini nasıl büsbütün vurgularsa, işte öyle, dinginliği koyulaştırıyordu. Sessizliğin art düzleminde uğultu. İnsan öğüten dev makinenin milyonlarca sesten oluşmuş tek düze homurtusu... Uzakta ve şimdilik etkisiz... Erguvanlar metropolün yırtıcılığını umursamıyor. Kadın boynundaki inci kolyeye dokundu. *Ben de umursamıyorum*, diye düşündü. *Ama o hep orada, asla yok olmayacak, erguvan dalları çıplak kaldığında yerli yerinde duracak.* Kadın hepten uzaklaştığında da. Egzoz dumanları, çöp dağlarının püskürttüğü gazlar, insan seslerini bastırıyor, hastanın iniltisini, terk edilmişin hıçkırığını... Kim işitiyor, aç bebeğin feryadını, ya da geleceksizlerin oflamalarını?

Ben de işitmiyorum, diye düşündü kadın, eli hâlâ incisinde, *kıyafetim fazla mı şık*, diye kaygılandı. Alt tarafı bir kır kahvesi. Her koşulda giyimine özen göstermeyi severdi; bu, hem kendini, hem karşısındakini önemsemek değil miydi? Kızı aldırmazdı böyle şeylere; kot pantolonunu çekmiş, ayağında espadriller; dağınık saçları sallapati bir at kuyruğunda sözüm ona toplanmış, yüzü makyajsız. *Ona böyle de yakışıyor*, diye düşündü. Dokunmak istedi evladına, çekindi.

Çin, çin, çin... Kızı, çayının şekerini karıştırıyordu, ince belli bardağa çarpan kaşığın sesi fazla uzun sürmüştü, çin çin, çin... *Benden sıkılıyor*, dedi kadın içinden. Gençliğini anımsadı; o da sıkılırdı kendi annesinin ilgi beklentisinden.

"Burayı sana göstermek istedim" dedi kızma, "İstanbul'un devleşmeden önceki haline tanıklık eden nadir mekânlardan."

"Çok hoş" dedi genç kadın, "gerçekten hoş, dinlendirici", bir an, elini kaşıktan çekip, gözlerini yumdu ve sessizliği dinledi.

Çin, çin; yeniden çayını karıştırmaya koyulmuştu, sessizlik sanki bir bıçakla bölünüyordu.

"Beğendiğine sevindim"' dedi annesi, hâlâ kolyesiyle oynuyordu.

Genç kadın, annesinde bir tik halini almış bu el devinimi ve davranış biçimini çocukluğundan beri tanıyordu. Önemli -ya da kendince önemli- bir şey söyleyecekse annesi, önce şık giyinir, sonra insanı hoş bir yere götürüp orada bir türlü konuya giremezken, giysilerinin eklentileriyle oynar dururdu. Ne gerek vardı bu şatafata, törensiliklere! Genç kadın yekten,

"Benimle konuşmak istediğin nedir?" diye sordu.

Damdam düşer gibi, dedi anne içinden, *hep acelesi var.*

"Hiç. Sadece şu güzelliğin beraber tadını çıkartalım istedim."

"Nasıl hiç! Yani onca yolu bunun için mi geldik!"

"Evet, çocukluğumun geçtiği yerleri bir kez daha görmeni istedim."

"Anneciğim, ben bunları zaten biliyorum. Hisarın yan sokağındaki evi, sonra Kandilli Kız Lisesi'ni, sana aşık kaptanı, hani düdük çalan selam niyetine."

Anne gülümsedi, incinmişliğini belli etmemeliydi. Yoksa, incinmemiş miydi? Son yıllarda, kızım daha az umursamayı öğrenmişti galiba. Kölece bir şeydi analık, insana onur kavramını unutturan.

"Onların hiçbirini anlatacak değilim, sadece şu ömre bedel manzarayı benimle paylaşmanı istedim."

Kızı boş bir yüzle baktı,

"İyi ya, paylaşalım bakalım" dedi.

Anne gözlerini yummuş, tenini okşayan esintinin tadını çıkarıyordu. Anlaşılan gerçekten de söyleyecek bir şey yoktu... İkircikli yanıtları, acımasız sorgulamaları kaldıramayacak kadar yorgundu. Hem zaten zaman kalmamıştı, didişmeye yetecek kadar.

Kızı birden kaygılandı, çin çin sustu; fakat bölünmüş sessizlik

onarılamadı, görünmez bir yarık daha da derinleşerek dinginliğin altını oyuyordu.

"Hasta filan değilsin, değil mi?"

Anne gülümsemeyi başardı,

"Hayır."

"İyi öyleyse" dedi genç kadın, rahatlamıştı.

Bugün görüp göreceğim tek şefkat kırıntısı bu, dedi anne kendine, hoşgörüyle gülümsedi. *Gerçekten sağlığım için mi kaygısı, yoksa bir ardiye kadar sıkışık hayatına bir de hastalığımın yükünü nasıl sığdıracağı ürküntüsünden mi ibaret?* Mantık, ikinci şıkka işaret ediyordu. Anne mantığı susturdu.

Kızı çok çalışıyordu, damadı çok çalışıyordu. Bütün gençler çok çalışıyorlardı. Bir takım görünmez kişileri daha da varsıllaştırmak için. Ne için çalıştıklarını bilmiyorlardı, daha "iyi" bir hayat için çalıştıklarını sanıyorlardı. "İyi", onların lugatçesinde "müreffeh" demekti. Sözcüklerin anlam aralıkları, hızlı hayatlarında silinmişti. Aslında daha müreffeh bir hayat için filan çalışmıyorlardı; aslında... Cetvelle çizilmişçesine belirgin ve düz bir çizgi kadar sorunsuz gözüken yaşantıları bir trapez ipiydi; altında, ne olduğunu kimsenin tam olarak kestiremediği uçurum! İşte oraya, geleceği belirsizleştiren o korkutucu boşluğa yuvarlanmamak içindi tüm çaba, dişiyle tırnağıyla tutunmak dapdaracık bir hayata...

Evet, evet, en iyisi, gittikten sonra, kısa bir mektupla ya da telefonla bildirmeliydi durumu. Öylesi daha kolay olacaktı. Büsbütün daralmamalıydı kimse.

Kadın geniş an'ları severdi, zamanı yapay bölmelere ayıran görünmez zarların eridiği, yaşantının sonsuzluğa açıldığı an'ları... Erguvan korusunun denize, oradan da Karadeniz'in geniş ufkuna açılması gibi... Yaşlılara düşen, tıpkı ölmek için uğultulu cangılın sessiz bir köşesine çekilen ihtiyar filler gibi, bu dapdaracık şehirden uzaklaşmaktı. Gökdelenlerin ışık dağı çevresindeki çekime kapılmış, neşeyle dansettiğini sanan pervanelerden uzağa... Kadının önündeki zaman kısaldıkça genişlemiş ve durulaşmıştı; bakışı derinleşmişti; o, görebiliyordu, ışıktan bir yanılsamaydı yapay dağlar. Gerçekte, sa-

dece buldozerler vardı; ve bir ölüm raksıydı çevrelerinde dönen...

Ege kıyısında küçük bir kasaba. Bir bakımevi, şefkatten yoksun olmayan; yakınların ilgi kırıntılarını umarsızca beklemeden tek başına karşılamak geniş zamanı... Yaşam, insanın elinden onurundan başka her şeyi alıyordu... Nicedir, yakınlarından uzaklaşıyordu, korunun, yamacın, denizin birlikte çizdiği sarmala dolanıyordu, bir girdabın içine çekilir gibi... Artık incinmiyor, artık kırılmıyordu. Zaman yoktu böyle şeylere... Sadece doğanın sessizliği vardı. Evet, en iyisi, gittikten sonra söylemekti.

Yaşlı kadın, ani bir devinimle boynundaki inci kolyeyi çıkartıp kızına takıverdi. Kızı şaşırmıştı.

"Bunu sana armağan etmek istedim. Sana daha çok yakışacak."

"Ama neden?"

Kızı içtenlikle şaşırmıştı. İnci kolye, özensiz bluzunun üstünde eğreti duruyordu.

"Bunu çok seversin."

"İyi ya, çok sevdiğim kolyemi, her şeyden çok sevdiğim kızıma armağan etmek istiyorum. Ne var bunda?"

"Ama neden?"

Kızı gene ikirciklenmişti. Dinginlikte oyulan boşluk, bir an dolar gibi olmuş, fakat dolmamıştı. "Hasta mısın?" diyecekken sustu. Az önce aynı soruyu sormuştu zaten. Belki de olası bir "evet" yanıtından ürküyordu.

Anne gülümsedi, "Ama neden?"den başka tümce gelmiyordu, zavallıcığın aklına! Oysa, çocukken nasıl da bıcır bıcır konuşurdu. Hızlı yaşamında, jet gibi yükseklere fırlarken, sözcüklerini düşürmüştü; durup, eğilip toplamaya vakti olmadığı için, bırakmıştı sözcükler, kopan bir kolyenin incileri gibi dağılsın...

"Ona iyi bak" dedi anne, kolyeyi işaret ederek, "benden sana yadigâr, kopup dağılmasın."

"Aman anne, bırak bu dokunaklı lafları."

Aksilenmesi, kızının eni konu etkilendiğinin işaretiydi. Kadın bir an kızını üzdüğü için üzüldü; sonra vazgeçti üzülmekten. İş yerine varır varmaz, kızı bu kısa üzüntüyü unutacaktı, belki de daha önce, erguvan yamacının manzarasından henüz ayrılmadan.

Esmahan Aykol

BAYAN NACİYE EVİ

I.

O eve dair ilk hatırladığım, camdan görünen musalla taşı. Sabahları alacakaranlıkta müezzinin sesiyle uyanırdım bazen. Kentin diğer minarelerinden kart sesli, ahenksiz ezanlar yükselirdi; oysa bizimki, çok sevdiği karısının kulağına bir aşk şiiri fısıldar gibi, ciğerindeki yangını söndürmek ister gibi şehvetle okurdu ezanı. Öyleydi de müezzin: Gençten bir çocuk, karısına şehvetle aşık.

Eski kocam gelmişti bir gece o eve. Yırtık bir fotoğrafımla. Paramparça. Avucunun içinde sıkı sıkı tutuyordu parçaları. 19 yaşındaydım o resimde, hatırlıyordum nerede çekildiğini de. Bir müzenin bahçesindeki kafedeydik, kahve içecek paramız yoktu. Yurtdışında, Talinn'de. Sırt çantalı turistlerdik o zaman. Büyük aşktı bizimki.

Karım, senin fotoğrafını yırtmak istedi, olmuştu ilk lafı. Sadece istememiş, yırtmıştı da. Görüyordum karşımda. Böyledir yeni karılar, eskileri kıskanırlar. Kaçırdıkları bir gençliktir, o adamın gençlik yılları, ne yapsalar dokunamayacakları, onu kıskanırlar.

Elimi yanağına koydum, avutmak için, bir refleks gibi geçmişten kalma, fazla da düşünmeden üzerinde. Sakalları hafifçe uzamıştı. Sabah tıraş olmuştu mutlaka, hep olurdu, akşama kadar uzardı yeniden. Biliyordum. Tecrübeden. Çenem yara olurdu öpüşürken sakallarının sürtünmesinden. Uzun öpüşmelerin izini çenemde taşırdım, Mısırlıların secdeye yatmaktan alınlarında oluşan lekeler gibi. O zamanlar...

Elim yanağında, eski kocamın eli, benimkinin üzerindeydi. Eski, dediysem, gerçekten eski. Sekiz buçuk yıl olmuştu boşanalı. Neredey-

se dokuz. O sırada ay, yıl, gün hesaplarıyla uğraşabilecek durumda değildim ama pek. Tenini özlediğimi fark etmiştim. Yanağına değen avucumu öptüğünde, kalbim uçuşmuştu. Boşandığımızdan beri hiç sevişmemiştik. O son dönemdeki aşk hayatımızın da anlatmaya değecek bir yanı yoktu. Ağzımda kötü bir tat kalmış ilişkinin son günlerine dair sadece.

Bedenini benimkine yapıştırmıştı. Bir pardösü vardı üstünde, sokağın kokuları sinmiş. Burnumu omzuna dayamıştım. Toprak, egzoz, kömür karışımı bir kokuydu aldığım. Oysa havalar iyi gidiyordu. Bir an kömür kokusuna takılı kalmıştı aklım. Bir an sonra, gene onun dudaklarına... Tuhaf, onca kötü hatıradan biri gelmemişti aklıma o sırada. Gelseydi, belki de itip kendimden uzaklaştırırdım onu. Aşk bitti, gibi herkese söylediğim sıradan bir bahanenin dışında, ne olduğunu bile hatırlamıyordum. Ellerini kotumun belinden içeri sokmuştu. Çok tanıdıktı yaptıkları. Bir o kadar da bilinmez. Nerede kalmış olduğumuza dair bir bilinmezlik, kastettiğim. Öyle olmalı.

Başka dudaklarda duraklamaların izini silmek ister gibi, kalplerimizin ritmine hiç uymayan bir sakinlikle öpüşmüştük. Avucunda tuttuğu paramparça fotoğrafımı konfeti gibi yerlere saçmıştı kederle gülümseyerek. Gel, demişti, kanepenin üstüne.

Boşnak bir yazarın, Cevad Karahasan'ın, *Şehriyar'ın Yüzüğü-Bir Aşkın Romanı*'nı çeviriyordum o sırada. Çırılçıplak, tıpkı eski zamanlardaki gibi, evde dolaşıp masamdaki kitapları karıştırmıştı: Romanın bildiğim birkaç dildeki çevirisi, Sufizm terimleri sözlüğü, Goethe metinleri...

Bilgisayar ekranında görünen, zili çaldığı sırada çevirmekte olduğum bölümü yüksek sesle okumuştu:

Sabahları duş almadan önce, bütün ruhun yataktan kalkmaya direnirken, düşünebileceğin, varlığına sevinebileceğin birinin olması, gerçekten çok iyi olmasına rağmen. Saraybosna'da, gri ve leş gibi kokan bir sabahta, dünyanın ne bir anlamı ne de amacı olduğunu ve olabileceğini, bütün bedeninle hissettiğin için kesinlikle biliyorken. Böyle bir sabahta, camdan dışarı tek bir bakış sana, senin dünyadaki varlığına, kendine hâlâ gururla kent diyebilen bu iğrenç deliğin varlığına karşı sayısız nedenler anlatıyorken, böyle

bir sabahta, duş almadan, makyaj yapmadan ve kendini bu güne katlanabileceğine ikna etmek için yaptığın bütün o ufak tefek şeylerden önce- böyle bir sabahta birini düşünürsün ve bugün için gayet geçerli bir nedenin ve hatta gücün olduğunu hissedersin. Saraybosna'nın sürekli içinde yüzdüğü koku saçan o bulutlar bir güneş huzmesiyle delinmiş gibidir adeta. Korkarım, gerçek hayatta böylesi bir sevda, Saraybosna'da bir güneş huzmesi kadar imkansız olmalı ama böyle bir sevdaya tutulmak belki de iyi olurdu. Ama öyle olsa bile- o kişi kesinlikle Faruk değil. Gri Faruk, hayat bahşeden ışık. Allah aşkına keser misin şunu?
Eğer gerçek sevdanın böyle bir etkisi varsa, o zaman Faruk'u kesinlikle sevmiyor. Ya da şöyle diyelim: Eğer sevdanın böyle bir etkisi olduğu söyleniyorsa, o zaman Faruk'u seviyor olamaz.
Sevmiyor mu yani şimdi Faruk'u, diye sormuştu. Ben de bilmiyorum, çevireceğim kitapları önceden okumam, biliyorsun. İyi bir romana benziyor, diye mırıldanmıştı buzdolabını karıştırırken.
Geçmiş sevişmelerin kötü tadı silinip gitmişti ağzımdan o gece. Yerine, öpüşmeyi ilk keşfettiğimiz zamanlardakine benzer bir tat gelmişti: Diri, kirlenmemiş, hayatla yorulmamış bir tat. Ben, hangisini, gençliğimi mi, yoksa onu mu daha çok özlediğime karar veremeden, yeniden aşık olmuştum.

Eski kocam, karısına dönmedi bir daha.

Aynı adama yeniden aşık olmanın, keşfedilmeyi bekleyen yepyeni bir aşktan farklı, kavuran bir yanı var. *Şehriyar'ın Yüzüğü* elimden kayıp düşmüş, haftalarca kapağı bile açılmadan yerde kalmıştı. Çalışmalıydım oysa, Kasım'daki Kitap Fuarı'na yetişmesi gerekiyordu çevirinin.
Uzun yürüyüşlere çıkıyordum gündüzleri. Caddelerden, sokaklardan geçiyor, dimdik yokuşlardan iniyor, sahil kahveleri boyunca yürüyor, bazen Köprüaltı'nda bir çay içiyor, gene yürüyerek eve dönüyordum. Talinn'i, Roma'yı, Barcelona'yı... Birlikte geçtiğimiz kentleri, el ele, hiç bitmeyecek bir aşka inanarak yürüdüğümüz sokakları hatırlıyordum. İlişkinin son dönemini de... Benim ona attığım bir to-

kat, onun beni itmesi; benim fırlattığım iki tabak, onun duvarı yumruklaması.. Birbirimizi, aşkımızı öldürüyorduk yavaş yavaş, üstelik öldürmekten zevk alarak.

Karısından süratle, sorunları, olduysa bile, bana hiç hissettirmeden boşandı.

Şehriyar'ın Yüzüğü'nün sonuna gelmek üzereydim o sırada. Çalışma saatlerimi uzatabilmek, arada kaybettiğim zamanı telafi edebilmek için dayanabildiğim kadar çeviri yapıyor; eskiden çevirdiğim sayfaları Sisifus gibi yeniden, yeniden kontrol ediyordum.
Eski kocam, akşamları kanepede oturup beni seyrediyordu çalışırken. Elinde işten getirdiği birkaç dosya; sehpada, diz üstü bilgisayarı ve rakısı yan yana duruyordu. Mutluluk bu olmalı, diye düşünüyordum o zamanlarda. Eskiden neden yürütemediğimizi ve şimdi neden yürütebileceğimizi bu ilişkiyi anlıyordum o zamanlarda. Anladığımı sanıyordum ya da. Öyle diyelim.

II.
Hacı Bey, ev sahibim, bir akşamüstü kapıya dayandığında, çevrilmeyi bekleyen, 38. sayfasına kadar bir türlü içimin ısmamadığı başka bir kitap duruyordu masamın üstünde. Evden çıkmamı, küçük oğlunun evleneceğini, buraya yerleşeceğini söylüyordu. Musalla taşını seyrederek, birazdan başlayacak ikindi ezanını beklemiştim o gittikten sonra. Serin miydi? İçimi üşütmüştü buradan taşınma fikri. Bundan sonra nerede yaşamak istediğimi düşünmüştüm: Sevişmek, çalışmak ve yaşamak istediğimi.
Bebek, dedi eski kocam o akşam kanepede, ayaklarım onun kucağında uzanırken. Benim işime de yakın, buradan zor oluyordu gidip gelmek zaten.
Merkezi Levent'te olan uluslararası bir ilaç firmasının Türkiye genel müdürüydü. Annesinin dediği gibi: Onun yaşındaki bir adam için büyük başarı.

İstersen ev satın alalım, ev sahipleri sinir bozuyor. Bir cümle, belki laf olsun diye söylediği... Oysa ben, o anda, bir ev satın almak fikrinden ne kadar korktuğumu fark etmiştim. Hayata kök salma talebi gibi, arsızlık gibi; kendime kabul ettiremeyeceğim, saflığımı koruyamayacağım bir... Pazarlıklar yapılacaktı, tapu memurlarıyla didişilecek, emlakçılarla konuşulacak... Kirlenmeye hazır mısın? diye sormuştu içimden bir ses. Eski bir koca, yeni bir ev. Bebek iyi olur. Yürüyüş yapmayı da seviyorsun deniz kıyısında. Baldırlarımı okşuyordu konuşurken bir yandan. Kikirdedim istemsizce. Kafam başka yerdeydi oysa. Bir ev satın almak fikrine saplanıp kalmıştım. Ayaklarıma gelene kadar durmadı. Rakın dökülecek, dedim, dizlerinin üstünde sürünerek yaklaşırken. Dökülsün, dedi. Dökülecek rakıları, kırılacak bardakları, buruşacak giysileri umursamadan sevişebiliyorsak, bu hayata da kök salınır, diye düşündüm.

Bebek'te ev aramaya başladım. Boğaz'ın üstündeki sis dağılmadan çıkıyordum bazen. Eski kocam, işi yoğun ne de olsa, arada birkaç cümleyle akıl veriyordu telefonla aradığımda. Hem, evde asıl zaman geçiren bendim. Satılık ya da kiralık, diyordum emlakçılara. Israrla bütçemi öğrenmeye çalışıyor; ayağımdaki çizmelerin, üstümdeki kotun, mantonun kalitesine bakarak bana bir değer biçmeye çalışıyorlardı. Hayatın gerçekleriyle yüz yüze geliyorsun bebek, diyordu eski kocam. Ye kürküm ye dünyası bu. Kiraysa, kirayı ödeyebilecek misin; komisyonu düşürmek için pazarlık edecek misin, satın almak konusunda ne kadar ciddisin?

Öyle ya, madem o kadar param olduğunu iddia ediyordum, saçlarım neden zengin kadınlarınki gibi sarı, balyajlı ya da röfleli değil de kahverengiydi? İki kişi yaşayacaktıysak, o ikinci kişi neredeydi? Evliysem, alyansım niye yoktu? Hatta daha da iyisi, iri bir tek taşım?

Tam aradığınız gibi bir şey çıktı, diyen telaşlı bir emlakçi sesi duyduğumda, Beşiktaş İskelesi'nden vapura biniyor, yanaklarımı donduran nemli soğuğa rağmen dışarıda, tek başıma oturuyor, demli bir çay içiyor, bazen Çırağan Sarayı'na, bazen Esma Sultan'a ya da yalılardan birine bakarak hayaller kuruyordum. Yeniden 19 yaşındaydım bu hayallerde, aşkı ve seksi yeni keşfediyordum. Birlikte keşfe-

diyorduk. Bir gece önceki sevişmenin kokularını bedenimde taşıyor oluyordum; tenim, sevgilime kokuyordu; saçlarım, onun bacaklarının arasında dalgalanmış... Bebek İskelesi'nde vapurdan iniyor, Mimar Kemalettin'in eseri güzelim caminin bahçesinde küçük bir tur atıyordum; uzun sevişmelerin gerginliğini taşıyordu kaslarım hâlâ. Ah, eski bir aşka aşıktım. Yeniden aşıktım. Hiç dinmeyecek gibiydi. Yaşlandığını söylemek haksızlık olur ama değişmişti. Ondaki değişiklikleri de seviyordum. Sağ omzundaki, bütün itirazlarıma kulak tıkayarak yaptırdığı dövmeyi sildirmişti; yerinde, belirsiz: benim dikkatli gözlerimden kaçmayacak kadar belirgin bir iz duruyordu şimdi. Günde iki kez tıraş oluyordu. Akşamları, banyonun kapısına dayanıp onu seyrediyordum, aynadan bana göz kırpıyordu. Nasıl daha önce akıl edemedim bunu? diyordu. Bir şeyin yapılmasını istediğinde, rica ederken bile sesine bir emir tonu yerleşmişti. Bağrış çağrışlı, şangır şungurlu kavgaların sayfasını kapatmıştı. Bir gerginliğe doğru sürüklendiğimizi fark ettiğinde ortadan kayboluyor, ikimiz de sakinleşene kadar dönmüyordu.

Kırmızı dudaklı, tombul emlakçı kadının o gün gösterdiği ev, Küçük Bebek'ten Etiler'e çıkan yokuşun başında, yokuşu kesen merdivenli bir sokakta, solda, deniz tarafındaydı: Bitişik nizam dizilmiş yüksek apartmanların arasına sıkışıp kalmış ama vakurluğundan hiçbir şey yitirmemiş bir Bayan Naciye Evi. Apartmanın adı heyecan vermişti bana ilk anda, mimarisinin güzelliğinden çok. Emek Apartmanı, Sabır Apartmanı, Yeni Hayat Apartımanı... hepsini duymuştum da, bir Bayan Naciye Evi! İsmin hemen altında, inşa yılının 1934 olduğu yazılıydı. Dar sokağın müsaade ettiği kadar uzaktan bakmıştım binaya uzun uzun. Kök salacaksam böyle bir yerde salmalıyım, diye düşünmüştüm. Hayatın bir çağrısıydı adeta, yerleşmeye, kök salmaya bir davetti o ev.

Yatay şerit pencereler Corbusier'i çağrıştırıyor, dedi annem ertesi gün birlikte gittiğimizde. Çok yalın. Pürist. Erken Cumhuriyet dönemi... Maçka'da Sedad Hakkı Eldem'in inşa ettiği buna benzer bir apartman vardır. O yıllarda önemli mimarların yaptığı binaları meraklı kalfalar taklit ederdi. Onlardan biri olmalı. Güzel bir taklit.

Girişteki sahanlık ve merdivenler geniş ve gösterişliydi. Bina yapılırken çamaşırlık olarak kullanılmak üzere inşa edilmiş bölüm, sonradan küçük bir daireye çevrilmişti. Onunla birlikte toplam beş daireliydi apartman. Satılık olan en üstteki teraslı daireydi. Sokağa bakan tarafa, binanın ön cephesine, salon ve camekânla salona bağlanan yemek odası yerleştirilmişti. Bu da o dönemin tipik bir özelliği, dedi annem. Eskiden insanların manzaradan anladığı, gelip geçenlere bakmakmış. Salonlar, sokak tarafına yapılmıştır o yıllarda hep. Evde berbat bir tadilatla her şeyi bozmamış olmaları çok iyi. Sen de hiçbir şeye dokunma.

Tabii, bütçenizi bilmiyorum, demişti emlakçı kadın bir gün önce beni bir kez daha tepeden tırnağa süzerken. Eski kayınvalidemin evlendiğimizde hediye ettiği, boşanırken de geri istemeyi kendine yediremediği platin montürlü elmas yüzüğü teşhir edercesine elimi saçlarımın arasından geçirmiş; hemen ardından da kendimi aşağıladığımı hissetmiştim. Sevimsiz bir meslek icra eden, kırmızı parlak rujlar süren, sigaranın birini yakıp diğerini söndüren bu kadına kendimi beğendirmek zorunda olmak...

Ara bakalım, tek başına karar verecek değilsin ya, dedi annem. Senin hoşuna gitti yani? Hoşuma gitmek ne kelime, bayıldım. Banyoyla mutfağı iyice elden geçirmek lazım yalnız. Çatının durumu da pek parlak değil. Masraf etmek lazım tabii. Herhalde pazarlık payı vardır, değil mi?

Apartmanın sahibi Bayan Naciye'nin kızı Semiha Hanım bu dairede oturuyordu. Rahmetli olunca, çocukları satılığa çıkardılar. Yaşlı kadındı, eve bakacak hali yoktu, dedi emlakçi, pazarlık payı meselesine hiç girmeden.

Tamam, dedi eski kocam telefonda. Benim görmeme gerek yok. Beğendiysen alalım. Sen de bir gelip baksan... Tek başıma nasıl karar vereceğim? Tek başına değilsin ki annen var yanında. Benden daha çok anlar bu işlerden. Kadın, mimar. Hem bugün hiç vaktim yok, sabah söyledim ya sana. İsviçre'den adamlar geldi, onlarla uğraşıyorum. Evin fotoğraflarını çekip gönder, için rahat edecekse.

Bebek'in diğer yerlerine göre orta halli bir mahalle işte, dedi emlak-

çi, ben fotoğrafları çekerken. O yüzden bu fiyata. Kelepir sayılır bu devirde. Yavaş yavaş bu mahalle de değişiyor tabii. Şu sarı renkli binanın dördüncü katını geçenlerde ben sattım. "Gaipten Sesler" dizisinde Rezzan'ı oynayan kadına. Neydi adı?.. Her neyse. Yalnız yaşayan kadınlar çok tercih ediyor bizim semti. Öyle kim girdi, kim çıktıya karışan olmaz buralarda. Siz yalnız değilsiniz gerçi...
Yarın sizi arayıp kararımızı bildirsem... Üzerinde durmamıştım söylediklerinin de, kırmızı dudaklarındaki müphem gülümsemenin de. Bu akşam olsa daha iyi olur. Ev piyasaya yeni çıktı ama hiç belli olmaz, bizim semtin meraklısı çok. Bulamaç gibi sürdüğü rimelden birbirine yapışmış kirpiklerini kırpıştırdı konuşurken. Sizin satın almanızı çok isterim tabii. Çapkın çapkın mı bakıyordu bu kadın ne? Buz gibi odaya sızan kış güneşinin yarattığı bir yanılsama olduğunu sandım gözlerinde gördüğüm izlerin. O bakışları başka bir şeye yoracak kadar bilgi sahibi değildim henüz. Zaten.
Alt kattaki dairenin kapısı açılıverdi biz merdivenlerden inerken. Yaşlı bir kadın. Gövdesi içerde, başını sahanlığa uzattı, merakı her halinden belli. Hayırdır Perihan kızım, hanım mı alacak evi? Annemi kast etmişti sorarken. Yok, dedi emlakçı, bu genç hanım alacak. Kadın, başındaki beyaz örtünün ucuyla dudaklarını kapatarak gülümsedi. Hayırlı olsun inşallah. Apartmanımızda komşuluk çoktur. Buyurun bir yorgunluk kahvesi için. Akşam trafiğine kalmayalım, diye atıldı annem. Kapı önü sohbetlerini de, komşularla alışverişi de sevmez hiç. Çoluk çocuk var mı? diye sordu yaşlı kadın, alınmamış gibiydi annemin kestirip atmasından kahve davetini. Yok. Aa, gençsin evladım daha, o da olur inşallah. Bizim çocuklar evlendi, aydan aya arayıp soruyorlar. Herkes geçim derdinde. Çalışıyor musun? Evde çalışıyorum. Ben de evde çalıştım gençliğimde, şimdi parmaklarım kireçlendi hep. Elini uzattı hâlâ aralık duran kapıdan. Kartal pençesi gibiydi. Kapalıçarşı'daki toptancılara parça başı nakış yaptım elli küsur sene. Hanife Teyze, dersin bana. Bütün mahallelinin teyzesiyim ben. Gülümsedim. Hiç sevmem teyze meyze muhabbetlerini. Söylemedim tabii bir şey, daha ilk günden. Kusura bakmayın, trafik... Aa asıl siz kusura bakmayın, ayak üstü tuttum sizi böyle. Bir

kahvemi içseydiniz. Başka sefere kahvenizi de içeriz. İnşallah, inşallah. Sokağa çıktığımızda, Hanife Hanım'ın arkamızdan bizi gözetlediğini hissettim. Başımı kaldırıp yukarı bakmadım.

III.

Eski kocamın eski karısı aradı bir keresinde. Mideme bıçaklar saplanıyor, mutlaka sizinle görüşmeliyim, dedi. Numaramı nereden buldunuz? Hiçbir temasım olmamıştı bu kadınla şimdiye kadar. Neden beni arıyorsunuz? Demokles'in kılıcıydı varlığınız ilişkimizde, şimdi de yeniden onunla birliktesiniz, dedi. Beni kullandınız, ilişkinize yeniden heyecan katmak için... Konuşmaya devam edecekti bıraksam, hakaretlerin dozunun yükseleceği de besbelli. Bir şey söylemeden telefonu kapadım. Ne diyecektim? Hayır sizi kullanmadık, mı? Üstelik Demokles'in kılıcı metaforu da hiç hoşuma gitmemişti. Çevirmekte olduğum bir yazar kullanmış olsaydı bunu, o anda bırakırdım kitabı.

Çevirmeye aylar önce, daha yeni eve taşınmadan başladığım roman da metaforlarla doluydu. Sevmeme nedenim buydu belki de. Karısının istediği kanaryaya karşılık, kahramanın guguklu bir saat alması mesela... Hoşuma gitmiyordu bu roman. Elimde çürüyordu. Arka kapaktaki yazar fotoğrafına bakıyordum. Kumral, güzel bir kadın, dudaklarına şuh bir hal gelmiş, fotoğraf çekilirken besbelli. Ya da hep şuh. Benimle konuşmuyordu resimde. Yayınevindeki o sevdiğim editör kız, çevirinin nasıl gittiğini soruyordu arada bir. O kadar. Romanla bütün ilişkim: Editör kızın telefonda duyduğum sesi.

Tekrar tekrar aramıştı eski karısı eski kocamın aynı gün. Açmamıştım. Akşam eve geldiğinde üstünde durmamıştı eski kocam. Gururu da mı okşanmamıştı? Bir bu eksikti, diye mırıldanmıştı bir ara, yemek yerken ben döne döne konuyu açtığımda. Gece uyumadan, gerginlikle yatarken yanında, bir anda bana doğru dönmüş, bacağını bacaklarımın arasına sokmuş, gel bir çocuk yapalım, demişti. Hayatımızda bir çocuğa yer açalım. Alma artık şu hapları. Minik pembe haplar. Her gün bir tane. Sabahları dişimi fırçaladıktan sonra.

Dizinin değdiği yere elini koymuştu sonra. Biliyordu nereye, nasıl dokunması gerektiğini. Şimdi hakkını teslim etmek gerek. Eski karısı olsa, Sezar'ın hakkı Sezar'a, derdi belki de. İstemiyorum bu gece, diye fısıldadım. İş, istetmekte zaten bebek. Gülümserken öptü beni. Yüzünü görmüyordum karanlıkta ama dudaklarıma değen dudaklardaki gülümsemenin içten olmadığını bilecek kadar tanıyordum onu. Bırak beni. Aniden dönüp, başucundaki lambayı yaktı. Derin bir nefes alarak. Gene ne oldu? Seni aramasını ben mi söyledim yani ona? Hayır ama bir daha beni aramaması için bir çözüm bulmaya çalışsan hiç olmazsa. Yarın sana yeni bir cep numarası aldırırım, oldu mu şimdi? Oldu. Karmaşık sorunlara basit çözümler. Böyledir eski kocam. Küs gibi mi uyuyacağız?.. Küs gibi mi uyuyacağız?.. diye sordum sana. Canın nasıl isterse!

Yok, küs gibi uyumayacağız.

Küs gibi uyumadık.

Yeni evde en zor aldığım karar, masamı nereye koyacağım oldu. Uzun yıllardan sonra ilk kez bir çalışma odam vardı. Yalnız yaşayan bir insanın hiç ihtiyacı olmayan. Kendimi dünyadan tecrit ettiğime dair bir duygu veriyordu bana çalışma odaları. Sadece, eski kocam televizyonda maç izlerken oraya sığınıyordum, diğer zamanlar, kanepenin üstünde, salondaki yemek masasında, yatağın içinde... O gün canım nerede isterse orada çalışıyordum. Fena halde sırtım ağrıyordu. Bu yüzden, taşındıktan birkaç ay sonra iki hamal bulup, hantal masamı sokağa bakan geniş salona taşıttım. Evde, annemin cıkcıklarına rağmen, yaptığımız değişikliklerden biri, salonla yemek odasını ayıran camekânı kaldırtmak olmuştu. O, bu eve yeniden adım atar atmaz ilk dikkatini çeken de bu ayrıntı oldu zaten. Ama O'nu anlatmaya başlamadan, O'ndan önceki olayları anlatmam gerek. Sırasıyla.

Kendimi zorlaya zorlaya, çürüyen romanın 100. sayfasını geçmiştim. Benim psikolojik sınırımdı bu rakam. O zamana kadar ilk yüz sayfasını çevirdiğim hiçbir romanı bırakmamıştım. Fakat tam o günlerde babamın yeni bir alkol komasına girip acil servise kaldırılması; oradan da alkolizm tedavisi ve tetkikler için yaka paça Balıklı

Rum'a yatırılması, bardağı taşıran damlalardan biri oldu.
Artık iyice farkındaydım; eski kocamla ilişkimiz ellerimizin arasından kayıp gidiyordu. Bir kez daha. Durdurmak için yapabileceğimiz bir şey olmadığını da hissediyordum. Eski kocamın varlığının bana mutluluk vermemeye başladığı zamana dair somut bir resim vardı kafamda: Bir anın resmi. O gece. Eski karısının beni aradığı günün gecesi. Yatakta, seviştikten sonra yan yana uzanırken, ortak geleceğimize, doğma ihtimali olan çocuğumuza, bir sonraki sevişmemize dair umutsuzluğa kapılmıştım. O gece uykuya dalmadan biliyordum. Birazdan uyuyacak, yolları ayrılmış iki insan olarak uyanacaktık. Öyle de olmuştu. En azından ben böyle yaşadım.
Ertesi sabah, deniz kıyısında uzun bir yürüyüşe çıkmış, vapurla Yeniköy'e kadar gidip dönmüş, caminin bahçesinde birkaç tur atmış, banklarda, kafelerde pineklemiş, geçmişin ağırlığından, düşüncelerimin boğuculuğundan kurtulmaya çalışmıştım tüm gücümle. Hangi akla uyup, yeniden hayatlarımızın iç içe geçmesine izin vermiştim? Karısıyla yaşadığı evden gömleklerini, ceketlerini, rengârenk kravatlarını getirdiğinde neden gardırobumda yer açmıştım onca eşyaya? Tıraş takımını koyması için banyo aynasının önünde duran, orada durmasından da gayet memnun olduğum, gümüş bir tabağın içindeki saç tokalarımı kaldırırken neden yüreğim sızlamamıştı? Nasıl bu kadar hoyrat davranmıştım kendime? Tarih kendini tekrar etmişti. İlk seferinde trajedi, ikincisinde fars olarak. Hadi gül şimdi. Hüngür hüngür ağlamak istiyordum. Ne gülmesi?
Eski kocam, sonunda eve geç gelmeye de başladı. Babam hâlâ hastanede olduğundan, kendi evinde tek başına kukumav kuşu gibi oturamayacağını söyleyen annemse sık sık bizdeydi. Dokunsam ağlayacak gibi bir suratla geziyordu. Sigaraya başlamıştı. 32 yıl önce bıraktığı. Terasta, bir sandalyeye oturup, duruşunu hiç bozmadan arka arkaya beş sigara içilebileceğini kanıtlamaya çalışıyordu; kanıtlıyordu da. Sinirimi bozuyordu. İkisi birden. Babam da. Üçü birden.

IV.

Kaçabileceğim bir yer olsaydı, eminim hiç durmaz giderdim o günlerde. Jenny, Malawi yerine makul bir yerde olsaydı mesela. Başka bir ülkede yeni bir hayat imkânı çıksaydı karşıma ya da. Herkesi, her şeyi arkamda bırakıp gitmek istiyordum. Bir. Bir soluk istiyordum.

Her nasılsa annemin bizde değil de abimlerde kalmaya karar verdiği bir gün, uzun bir yürüyüşten döndüğüm bir akşamüstü, merdivenleri çıkarken, alt katımdaki dairenin kapısının açıldığını duydum. Hafize Hanım. Hanife Teyze, diye düzeltti beni. Bu zoraki samimiyet... Bu da asap bozucu. Evdeysen, Aysel'le sana gelmek istiyoruz. Aysel de kim? diye sormadım. Apartmandaki ya da mahalledeki kadınlardan biri olmalıydı. Ne zaman? Şimdi. Sen çayı koy, ben börek açmıştım. Pırasalı börek, bilir misin? Bizim o tarafın işi. Hangi tarafın? Kumanova Arnavutlarındanız biz. Arnavutlara da, pırasalı böreklerine de meraklı değildim o aralar hiç. Gelmeyin, diyemedim gene de. Ben de Türküm işte. Misafirperver. Yarım saate çıkarız yukarı.

Aysel, güzel bir kadındı. Genç yaşta dul kalmış. İki çocuğu varmış, bir de kayınvalidesi... Kocasının neden, ne zaman öldüğünü anlattı pek duygulanmadan. Kim bilir kaçıncı anlatışıydı, Hanife Hanım'ın da kaçıncı dinleyişi. Benimse umurumda değildi, gene de dinledim. Sen, bütün gün evde yalnız, çoluk çocuk da yok, canın sıkılıyordur, neden hiç bize inmiyorsun? diye sordu sonra. Yok, canımın sıkılmasına fırsat olmuyor, evde çalışıyorum ben. Çeviri yapıyorum. Yabancı dillerden roman çeviriyorum. Kocan evde durmuyor, işi çok, dedi Hanife Hanım. Manidar. Aysel, kikir kikir güldü. Aman Hanife Teyze sen de... Ne var bunda kızım, erkek adam çalışacak tabii, evine ekmek getirecek. O da genç kadın. Maşallah, güzelliği, endamı, boyu posu da yerinde. İstemez mi gezsin, tozsun, yesin, içsin. Ben orada yokmuşum gibi hakkımda konuşmalarından hoşlanmamıştım. Ama dedim ya, Türküm ne de olsa, evime gelmiş insanlara kabalık yapmak da istemedim.

Ertesi gün, gene ben evde yalnızken, kapı çaldı. Canım çekti, zama-

nı değil ama bir aşure kaynattım, sana da getiriverdim evladım. Hanife Hanım tabii. Çok sağ olun, zahmet ettiniz. Aa, o nasıl söz öyle, zahmet mi olur hiç? Dur bir soluklanayım. Kadını, isteksizce içeri aldım. Kahvelerimizi içerken, tülbentini çekiştirerek, sen Aysel'e bakma, o seni kıskanıyor, dedi. Damdan düşer gibi. Neden kıskansın Aysel beni? Senin peşinde olan hepsinin en kabadayısı, en yakışıklısıymış. Haber gönderip duruyor. Caminin bahçesinde mi oturuyormuşsun, ne. Uzaktan seni kesiyormuş. Benimki söyledi. Bir dakika. Kimmiş benim peşimde olan? Sizinki de kim? Kopkoyu bir kahkaha attı. Biraz yersiz hatta. Dudaklarını, başındaki yemeninin ucuyla kapatmıştı. Senin dünyadan haberin yok be evladım Hiç arkadaşın, konuşup görüştüğün insan da mı yok? Eve kapanıp kalmışsın. Anlamıyorum ne demek istediğinizi. Perihan söyledi, senin, hani alınma ama, saf olduğunu. Perihan da kim? Sana bu evi satan kadın yok mu? Emlakçı mı? Emlakçı, hah. Çıtlattım biraz ama hiç anlayacak hali yoktu, ya kocasına deli gibi aşık ya da anadan doğma saf, dedi. Bak, alınmak yok, ben senin anan yaşında kadınım. Anlamıyorum hiçbir şey. İşte öyle söyle evladım. Anlamıyorum de, anlatayım. Sen buraya neden taşındın? Eski kocam istedi. Nasıl eski kocan? Yani kocam. Vay kavat vay. Demek o istedi bir de. Bir dakika, kim görmüş beni caminin bahçesinde otururken? Kim olacak, boğazdan gelen adamlardan biri. Boğazdan gelen adamlar mı? Yaaa, boğazdan gelen adamlar. Hiç duymadın mı boğazdan gelen adamları? Duymamış olmam ihtimaline inanmıyor gibiydi hali. Alaycı hatta. Hadi, meydanı boş buldun, at, gibilerden. Gırtlaktan gelen adam, diye düşündüm. Nasıl bir adam türü? Nasıl boğaz? Elimle boğazımı tutuyordum bir yandan. Deli deli güldü Hanife Hanım. Sen çok yaşa e mi evladım. Senin sahiden dünyadan haberin yok ayol! Ayakta uyuyorsun sen. Hiç duymadın ha!? Duymadım. Ne bu, bir şifre mi? Boş gözlerle yüzüme baktı, gülmeyi kesmişti. Şimdi şaşkındı daha çok. Neden yalnız kadınlar Boğaz'a taşınıyor sanıyorsun sen? Boğaziçi'ni kastediyorsunuz. Boğaz işte, dedi. Deniz. Güzel yerlerde oturmak istiyorlar çünkü. Dudak büktü verdiğim yanıta. Peki, İstanbul'un Boğaz kıyısındaki mahalleleri neden bu kadar kıymetli? Neden? Bu

mahallelerde yaşayan kadınlar neden o kadar mutlu? Neden? Bir sen misin be evladım bu işleri bilmeyen? Hangi işleri?
Allak bullak olmuştu kafam. Babam hastaneye yattığından beri ilk kez kendime bir içki koydum, terastaki şezlonglardan birine uzandım Hanife Hanım gidince. Şimdi değilse ne zaman içecektim?
Benimki kaytan bıyıklı. Ahh bıyıklarına kurban olduğum! Kaytan'ım! Eve girdiğimde müzik açmıştım. Kadın konuştukça, evin, mahallenin bilinmezlikleri içinde dolaşıyordum. Tango yaparak. 50'lerden kalma bir tango parçasıydı çalan. Bir kadın. Bir erkek. Düpedüz sevişiyorlardı gözlerimin önünde.
Akşam üstleri gelir. Haftada iki, üç... Daha kapıyı çalışından anlarım geldiğini. Kocam gibi güm güm değil, komşular gibi tık tık da değil, çocuklar gibi hiç değil. Bambaşkadır yiğidimin kapı çalışı bile. Bir kahve daha içer misin Hanife Hanım? Derdim mutfakta yalnız kalmak. Sindirmek anlatılanları. İstemiyor kahve. Ben gideyim artık, diyor. Yok, otur biraz daha. Çay iç. Soğuk gazoz da var. Eh, bir gazoz getir o zaman. Beyaz gazoz, değil mi? Sarı gazoz ağzıma koymam. Bardağın içinde köpürüyor gazoz. Gözlerimi dikip seyrediyorum köpükleri. Ne saçma hikâye bu? Boğaz'dan gelen adamlarmış! Kadın bir sevgili bulmuş kendine, şu köşedeki manavla fingirdiyorum, diyecek hali yok ya. Bir kılıf uydurmuş işte sevgilisine.
İnanmıyorsun bana, diyor Hanife Hanım. Şimdi mutfağın kapısında. Biraz karışık bir hikâye, inanması zor. Ben de senin Boğaz'dan gelen adamları bilmeden buraya taşındığına inanamıyorum. Neden onca parayı verdin de bu daireyi aldın madem? Oturacak yer mi kalmadı başka? İlk kez gördüm senin gibisini. Kaç yıldır İstanbul'dasın sen? Burada doğdum ben. Burada okula gittim, burada aşık oldum, burada yaşadım. Yaşadın da, eşin dostun olmadı mı hiç? Arkadaş canlısı bir insan sayılmazdım pek, itiraf etmem gerek. Hanife Hanım'a söylemedim tabii. Sessiz kaldım. Anan nerede oturuyor senin? Gazoz genzime kaçtı. Uzun uzun öksürdüm. Anadoluhisarı. Bak, iş bilir kadın. Bir görüşte anladımdı. Ne analar var be! Sana tek kelime etmemiş. İnsan evladına söylemez mi? Hayatın zevklerinden mahrum bırakır mı? Kendisi taşınmaz ama oradan. Ben de... Kes Al-

lah beni, buradan başka yere taşınmam. İnançla söylenmiş bir cümleydi, hoşuma gitti bu inancı. Biraz da gülünç. Neden? Gelmez mi kaytan bıyıklın senin peşinden, gittiğin yere? Gelemez, evladım. A benim cahil evladım. Na bu tırnağım kadar onların ciğeri. Nefesi yetmez. Deniz havası koklaması lazım ki hayatta kalsın. Her deniz de olmaz, Boğaz olacak illa. Neden sadece Boğaz'da yaşıyorlar sanıyorsun? Boğaz'ın kokusu bambaşkadır, diyor benim kaytan bıyıklı. Yokuş çıkamazlar, otobüse binemezler... Senin benim gibi mi onlar? Hiç yaşlanmazlar, doğmazlar, ölmezler. Benim Kaytan'ın, Sultan Murat zamanında sevgilisi varmış, geçende anlattı, ağzın açık kalır. Ne iş bilir karıymış o. Ne numaralar varmış... Kaçıncı Murat? Ne bileyim kaçıncı Murat. Sayısı da mı oluyormuş Muratların? Ne zaman geliyor bir daha senin Kaytan? Bir de ben tanışayım şununla.

Çapkın gülmüştü bu talebe. Tülbentiyle dudaklarını örtmeden bu kez. Aralarında birkaç altın dişin pırıl pırıl parladığı dişleri... Pembemsi dili. İnsanların dili niye yaşlanmıyor? Dudaklarının çevresindeki çizgiler gerilmişti. Kireçlenmiş kemikleri gevşemişti sanki. Kartal pençesi. Gazoz bardağını kavrayan eli. Bluzunun düğmelerinden üç tanesini açtı. Göğüsleri ne kadar dolgun, ne kadar diri. Lastikli, uzun basma eteğini kaldırdı hafiften. Jartiyer mi takmış bu kadın? Bugün benim Kaytan'ın günü. Gelir birazdan. Çok duramam sende. Gitmem lazım.

Hanife Hanım!

Aman be evladım. Şu ölümlü dünya. Ayıplıyor musun beni? Yok, ayıplamam ben kimseyi. Rabbime şükürler olsun, bu evi çıkardı karşıma. Ne kadar şükretsem az. 50 yıldır kiracıyım aynı dairede. Hiç aksatmam kiramı. Başka yerde yaşayamam ben. Maazallah. Ben gideyim artık. Dedim ya, gelir şimdi. Eli kulağında. Beni bulamazsa beklemez, döner gider. Ben de tanışsam? Göstermez sana kendini evladım, kimseye göstermez kendini. Bir ben görürüm onu. Onun gözü de benden başkasını görmez. Bir kahkaha daha. En şuhundan. Bluzun bir düğmesi daha açıldı. Göbeğine kadar çıplak teni. Nasıl da dipdiri. Yaşımı başımı aldığıma bakma sen, daha çok iş var bende. Gideyim. Gazozunu bitirmedin ama. Gitme hemen. Anlat biraz

daha. Olmaz. Gitmem lazım. Kalkıyor Hanife Hanım. Sessizce, adeta uçarak merdivenlerden iniyor. Bir gölge gibi.
Şezlongda bir viski daha. Eski kocam neden Bebek'e taşınmak istedi? O da mı farkında Boğaz kıyısındaki semtlerde yaşayan kadınların daha mutlu olduğunun, Boğaz'dan gelen adamların değilse bile. Annem? Neden Anadoluhisarı diye tutturdu sahiden? Kemerburgaz'a taşınmak istediğinde babam, niye o kadar direndi? Boğaz havası koklamalıyım ben, mi demişti o zaman? Yok canım. Masal bu kadının anlattıkları. Çevirdiğim romanda olsa, yazar amma da uçmuş, derim, o kadar masal. Ya da yazarın uzun zamandır sevgilisi yok, böyle fantezilerle kendini avutuyor.
Hem, Boğaz'dan gelen adamlar var, diyelim, Boğaz'dan gelen kadınlar niye yok? Var da onlardan da kadınların mı haberi yok yoksa? Eski kocam, o kadınların birine takıldığı için mi geç geliyor her gece? İyice kafayı yedin sen kızım!
Dut gibi sarhoştum eski kocam geldiğinde. Berbat dizilerden birine bakıyordum, televizyonun sesi kapalı. N'oldu? İlk soru. Beni sarhoş görmeye alışık değil ne de olsa. Bir iki tek attım. İyi etmişsin. Sinirleri yatıştırır. Ya, bilir bu işleri. Her gece iki tek atar ne de olsa. Ben duşa giriyorum. Neden? Ne bu acele duşa girmek için? Yoksa deniz mi kokuyorsun? Ne Deniz kokması? Yapma Allah aşkına. Bütün gün işte, eşek gibi... Deniz de kimmiş hem? Marmara Denizi. Boğaz. Oldu. Karşı kıyıya kadar yüzdüm eve gelmeden. Kravatını gevşetmeye başlıyor. Duş alma bu gece. Sevişirken sabun kokusu duymak istemiyorum. Şeftalili duş şampuanı. En sevdiğin kokuydu hani? Dudaklarında çapkın kıvrımlar. Ta uzaktan seçiyorum. Bu gece değil. Bu gece en sevdiğim, teninin kokusu. Ooo bebek, sen her akşam böyle iki tek at. Kaç yıldır böyle bir şey söylemedin bana. Gel buraya. Nereye? Gene o kıvrım dudaklarında. Kanepeye. Şimdi dirseğini kapının kasasına dayamış, eli saçlarının arasında, gözlerini kısmış hafiften. Beni seyrediyor. Soyun. Lambayı söndürüyor. Televizyonun ışığında. Tişörtümü çıkarıyorum. Gözlerinin içine bakarak. Bekliyorum. Soyun, dedim, diyor. Üstüne basa basa. Şortum. Soyun. Tekrar. Soyunuyorum. Şimdi kendini elle. O hâlâ giyinik, ayakta.

Parmağımı ıslatıyorum ağzımın içinde. Kemerini açıyor. Pantolonunun düğmesi. Biri öksürüyor. Camları açık salonun. Sokaktan. En son gömleğini çıkarıyor. Özlemişim bu halini, diyor, önümde diz çökerken. Elimi itiyor. Dudakları. Dili.

Boğaz'dan gelen adamlar varmış. İstanbul'un Boğaz kıyısındaki mahallelerinde yaşayan kadınlara uğrarlarmış haftada bir. İki. Üç. Doğrulatmam gerek Hanife Hanım'ın hikâyesini. Yalanlatmam ya da. Ne tuhaf hikâye. Düpedüz masal.

Vermilion dudaklı kadın, demişti eski kocam tapu müdürlüğünde emlakçıyı ilk gördüğünde. Ne çok makyaj yapıyor bazı kadınlar. İnsanın içi kıyılıyor. Kadınla konuşurken, gözüm sürekli dudaklarında şimdi. Konuyu nasıl açacağımı bilemiyorum. Aslında, onun, dönüp dolaşıp oraya gelmesini bekliyorum. Bir çay daha alır mısınız? diyor yeniden. Konuşacak bir şey de yok. Ne olabilir emlakçi bir kadınla konuşacak, ev aramıyorsa insan? Ben öyle bir uğramıştım geçerken, kalkayım. Sizin de işiniz çok. Gene uğrayın, diyor, geçerken. Nasıl kıvrandığımı anlamıyor. Anlıyor belki de. Tek laf etmiyor.

Deniz kıyısına gidiyorum. Caminin bahçesine. Balıkçılar! Bunlar işte Boğaz'dan gelen adamlar. Hanife Hanım'ı Boğaz'dan çıkıp geldiğine inandırmış bunlardan biri. Şöyle kara yağız, kaytan bıyıklı olanlarından biri. Hiçbiri de öyle değil. Ufacık tefecikler. Bıyıksız. Bir tanesi sakallı. Birine mi baktın abla? Bir çocuk. 14. Taş çatlasın 15. Yok, yürüyüş yapıyorum. Yürümüyorsun ama. Gülüyoruz birbirimize bakıp. Şimdi mola verdim, dinleniyorum. Burada mı oturuyorsun sen? Yok. İlerde. Eliyle ileriyi işaret ediyor. Neresiyse o ilerisi. Okulum burada. Okullar açılmadı ki daha. Açılmadı. Arkadaşları görmeye geldim. Adın ne senin? Deniz. Deniz mi? Abim koymuş. Güzel isim, değil mi? Denizden gelen adamlar varmış, duydun mu Deniz? Deli miyim, anlamak için yüzüme dikkatle bakıyor çocuk. Hiçbir şey söylemiyor. Deniz! Sesleniyorum arkasından. Bir daha dönüp bakmıyor.

Annemi aramayı düşünüp vazgeçiyorum. Ana-kız konuları değil bunlar. En azından bizim aramızda değil. Hem, kızgınım ona. Eğer varsa böyle bir şey, neden söylemedi bana? Yayınevindeki sempatik

editör kızı arasam? Daha birbirimize sizli bizli hitap ederken... Babam? Ziyaret günü değil. Zaten hiç konuşmuyoruz. Susuyoruz sadece. Hem belki de annemin Boğaz'dan gelen adamının farkına vardığı için bu hallere düştü adamcağız. Zavallı. Rekabet şansı hiç yok. Teselliyi içki şişelerinde arar tabii insan. Abim? Hayatta olmaz. Karısı? Şapşalın teki. Hangi Boğaz'dan gelen adam ne yapsın onu? Kocasıyla bile seks hayatı olduğu şüpheli. Abartmaya bayılırım. İki çocukları var ne de olsa. Nesli devam ettirmenin seks hayatıyla ne alakası var? Özlem? Bizim bölümden. En çılgın. Son gördüğümde sevgilisi olmadığından yakınıyordu. Nişantaşı'nda oturur mu hiç, Boğaz'dan gelen adamlardan haberdar olsa? Ayşe Konyalı? Birkaç Ayşe vardı sınıfta, soyadlarıyla seslenirdik. O nerede oturuyordu? Etiler mi, Ulus mu ne. Sadece siyah giysiler giyen o kızın adı neydi? Gazeteci olmuştu. Adını bile hatırlamadığım birinin telefonunu nasıl bulacağım? Eve temizliğe gelen kadın. Fatma? Olmaz. Fatih'te oturuyor. Gelini? O da onun alt katında. Lisedeki sınıf arkadaşlarım? Senede bir birlikte yemek yiyoruz hiç olmazsa. Çiğdem, Maçka'da oturduğunu söylememiş miydi? Sayılır mı acaba? Ama yokuş çıkmak lazım. Bu adamlar yokuş çıkamıyormuş ki. Elif. Hepimizden genç gösterdiğini konuşmamış mıydık? Mezuniyetten beri kilo almamış. Tamam, ben de almadım ama haftada dört gün de spora gidiyormuş kadın. Botox da yaptırıyordur o kesin. Elif iyi fikir işte. Telefonunu bulmak da kolay. Mezunlar Derneği'nde vardır. Aaa asıl şu kadın. Boşanma davama giren avukat. Bennu. Beylerbeyi'nde yaşıyordu. Başka biri mi var, diye soracak kadar laubali. Böyle adam boşanır mı, diyecek kadar açık sözlü. Boşanacak adam değildi sahiden. O zaman niye boşadın hıyar!

Eski kocam telefon etti. Hiç aramaz halbuki gün içinde. Nasılsın? İyiyim. Sadece iyi mi? Anlıyorum tabii ne demek istediğini. Dün akşam... Gene de soruyorum. Ne demek bu? Bilmem, nasılsın işte. İyiyim işte. Yürüyüşe çıktım. Eeeee? Bacaklarımın içi ağrıyor. Çok sevişmektendir bebek. Atıyor musun bu gece de iki tek? Boğuk bir kahkaha. Öyledir kahkahası tahrik olduğunda. Kaçta geleceksin? Kaçta geleyim? İşin yok mu? İş çok. O zaman... ? İstiyorsan erken ge-

leyim gene de. Gel, erken gel. Yemeğe çıkalım önce. Yer ayırtayım o zaman. Ayırt. Nerede? Fark etmez. Saçlarını topla. Helena'ya benziyorsun öyle. Olur. 8 iyi mi? İyi.

Heyecanlanıyorum. Boğaz'dan gelen adamlar da neymiş? Unutuyorum onları. Küçücükmüş ciğerleri. Yokuş çıkamazlarmış. Boğaz'ın kokusunu duymadan yaşayamazlarmış. Kadınları 'mutlu' ederlermiş haftada bir. İki. Üç. Deli saçması! Kimseye görünmezlermiş kadınlarından başka. Onların gözü de kadınlarından başkasını görmezmiş. Ya da Hanife Hanım'ınkinin gözü Hanife Hanım'dan başkasını görmezmiş. Her neyse. Benim gözüm, üçüncü gözüm, sadece eski kocamı görüyor o anda. Akşama ne giyeceğimi düşünüyorum. Ürperiyorum. Yaz günü. Eski kocamın dokunuşları. Parmağını gezdiriyor sırtımda. Dokunma! Dokunmak istiyorum ama. Şimdi değil! Fırlayıp çıkıyor yataktan. Dolaşıp yanıma geliyor. Öpmek de mi yasak? O değil. Öpüşüyoruz. Dilim damağında. Emiyor. Boynumu öpüyor sonra. Başını kaldırıp soruyor, n'oldu demin? Hiç. Nasıl hiç? Bilmem. Biliyorum oysa. Tenim, tenine hassas. O kadar hassas ki dokunuşları acı veriyor bazen. Tahammül edemiyorum. Söyleyemiyorum bunları. Utanıyorum. Susuyorum. Okşamaya başlıyor göğüslerimi, gözleri, gözlerimin içinde. Dokunma! diyecek miyim gene? Merakla. Endişe belki de bunun adı. Hiçbir şey demiyorum. Hafifçe yana dönüyorum, bacaklarımı açıyorum, eli rahat girsin içime.

At bi un liracık, falına bakayım be kızanım. Dalmışın be anacım. Derdin nedir, süleyeyim. Bu kadın da nerden çıktı şimdi? Biliyorum derdimi, sizin bana söylemenize gerek yok. Kalkıyorum, hızlı hızlı yürüyorum, kadını ve bankı ardımda bırakıp. Eski kocam, benim derdim.

Bu akşam yemekte konuşsam mı beni rahatsız eden şeyleri? Kavga edeceğimizi bile bile. Geceyi berbat ettiğim için beni suçlayıp, eve girer gitmez yatak odasından yastığını, ertesi gün giyeceği gömleği, pantolonu alıp, salondaki kanepeye yollanacağını bile bile. Geç saatlere kadar televizyon izleyeceğini, içeceğini, sarhoşluk ve yorgunluktan sızacağını bile bile. Ertesi akşam, hiç gelmediği kadar geç bir saatte, evin yolunu nasıl bulduğunu anlamakta zorlanacağım kadar

sarhoş geleceğini bile bile. Bir sonraki gece gene. Gene. Gene.
Bütün bunları on yıl önce de yaşamadık mı? Neden yeniden? Birbirimizin yaralarını yalayacakken, neden- şimdi bir kez daha? Kaldığımız yerden değil de başladığımız yerden bir kez daha başlayabileceğimize hangi kuvvet inandırdı bizi o gece, musalla taşını gören o evde?
Yalnızlık?
Evet, diyor garson. Bomboş bir an. Bakıyorum. Evet. Yeniden. Ne istemiştiniz? Bakla falı bakan kadından kaçarken girdim bu kafeye. Az şekerli bir kahve istiyorum. Ama gerçekten az şekerli. Orta değil. Kesme şeker mi koyuyorlar? Başını sallıyor. Bir kesme şekerin yarısı o zaman.
Üç yıldır ilişkim yoktu eski kocam kapıyı çaldığında. Üç yıllık yalnızlık. Kolay ilişki kurabilen bir insan sayılmam ne de olsa. Murat'la, Türk Çevirmenler Derneği'nin yemeğinde tanışmıştık. Nasıl olduysa, kalkıp o yemeğe gitmiştim. Yan yana düşmüştük tesadüfen. Tesadüf olmadığını sonradan öğrenmiştim. Özellikle benim yanıma oturmak istemiş. Gizemli bulurmuş beni. Hem çok güzel. Editörlük yaptığı yayınevine Hırvatça'dan bir roman çevirmiştim. Gidip gelirken görmüş, gözüne kestirmiş. Çevirdiğim kitabın akıbetini konuşmuştuk. Balkan yazarlarına o zaman da ilgi yoktu, şimdi de yok. Aklım almıyor. Yüzyıllarca birlikte yaşamışız ama merak eden yok şimdi o insanların ne yaptığını. Herkes Anglo-Sakson yazarlarını okuyor. Bütün dünya.
Tuhaf bir cep telefonu vardı. Kalemle ekranına yazı yazabildiği. İlk kez görüyordum.
High-tech. Severdi öyle şeyleri. Son model arabalar falan. Da parası yoktu alacak. Numaramı yazmıştı. Seni ararım, demişti. Gecenin başında, telefon meselesine girmeden saatler önce, "sen"e geçmiştik. Konuşacak ne çok şeyimiz var: Edebiyat, çeviri, çok sevilen yazarlar, az bilinenler, kenarda kalıp iyi olanlar... Eski kocamla hiç konuşulmayacak şeyler. Bilmez, ilgilenmez, tatil dışında kitap okumaz. Zamanı yok zaten.
Ertesi gün aramıştı. O kadar da çabuk. Ummazdım doğrusu. İçkiye

buluşalım mı? Aşık falan değildim. Hiç olmadım. İlk günden son güne dek. Hiç. Bir an bile. İnsan, bir ilişki içinde bir an bile olsun aşık olduğunu düşünmez mi? Düşünmeyebiliyor işte. Oluyor demek. Murat'tan önce de uzun zaman kimse olmamıştı hayatımda. Annem, benden umudu kesmemişti o zamanlar daha. Dışarı çıkmamı öğütlüyordu durmadan. Evde otururşan kim gelip seni bulacak? Eski kocam işte. Evde otururken bulmuştu beni, değil mi? Let him go. Jenny demişti. Sokak kapısının arkasına yapıştırdığım kocaman, poster büyüklüğündeki resmini gördüğünde eski kocamın. Sadece bu kadar. LET HIM GO! He's already gone anyway. Bunu o dememişti, ben ekledim sonradan. Resmi indirirken kapının arkasından. En yakın arkadaşım Jenny. O da fiziki olarak yakın değil. Bosna'da tanıştık. Savaş sırasında. Şimdi Afrika'da. Neyse, uzun hikâye.

Kahveyi Dursun'a mı söyledin? Garson sırıtıyor. Şekerleri yarıya bölmek uzun sürüyor. Hazır cevap adam. Bu kadar bekledim, bari gerçekten az şekerli gelse kahvem. Öyle bir saplantı. Her şey istediğim gibi olmazsa huzurum kaçıyor. Kahvem az şekerli, etim ortadan biraz az pişmiş, makarnam al dente, salatalar ince doğranmış, sosu bol, tatlım çikolatalı, şeftalili bir şey tercihan, o yoksa tiramisu mesela.

Nasıl, diye soruyor eski kocam, istediğin gibi mi? Fena değil. Bir dakika daha az kalmış olabilirdi ateşin üstünde. Endişelendim sen et söyleyince, pişiremeyecekler istediğin gibi diye. Endişelenmiş sahiden, görüyorum. Çok güzel makyaj yapmışsın, diyor. Dikkat eder böyle şeylere. Saçımı nasıl toplamışım, iç çamaşırlarım ne renk, dantelli mi, makyajım nasıl, allığım fazla mı kaçmış... Yorucusun sen. Sen? Sen yorucu değil misin sanki. Öyle miyim? Daha önce hiç söylemedin bunu. Değiştiremeyeceğim şeyler üzerine yorum yapmam ben biliyorsun. Biliyorum. Senin kişiliğin neyse odur. Böyle olduğun için sevdim ben seni en başta.

19 yaşındaydım beni sevdiğinde. En başta.

Sırtı açık mor elbisem var üstümde. Pişmanım aslında. Serin. N'oldu? Üşüdüm biraz. İçeri girelim, ister misin? Masanın altından ayağıma uzanıyor. Oooo ayağın da üşümüş senin bebek. Terliğimi çıka-

rıyor. İki elinin arasında ayağım. Yandaki masaya bakıyorum göz ucuyla. Yaşlı bir adam, genç bir kadın. Flört ediyorlar, her hallerinden belli. Ayağımın nerede olduğuyla ilgilendikleri yok. Eski kocam da benden çok daha genç bir kadın bulabilirdi. 20'lik bir fıstık. Neden bana geri döndün? Geri mi döndüm? Ben ayrılmadım ki senden. Unuttun mu, sen beni bıraktın. Ayağımı okşamaya devam ediyor. Tam olarak doğru değil bu söylediğin. Seni bırakmaktan başka şans tanımadın bana. Bacaklarının arasına koyuyor ayağımı. Görüyor musun? Çıldırıyorum senin için. Kalkalım mı? Onun taktiği bu. Konuşma, seviş. Kalkmayalım, konuşalım biraz. Neyi konuşacağız? Dünyanın halini, bizi... Ayağımın altındaki sertlik pısssss kaybolmaya yüz tutuyor hemen. Hiç sevmez dünyanın hali meselelerini. Bizi sever. Ama hakkımızda konuşmayı sevmez. Gene aynı şeyi yapıyorsun. Didik didik. Neden böyle oldu? Şimdi ne olacak? Kendi haline bırakamaz mıyız bu ilişkiyi? Düşünecek başka bir şey bulsan kendine. Çeviri nasıl gidiyor? Meşguliyetle tedavi mi öneriyorsun bana? İşsiz güçsüzlükten mi sarıyorum ilişkimize yani? Öyle demek istemedim. Bal gibi öyle demek istedi de... Kavga çıkmasın yeter ki. Alttan alır şimdi. Peki, kalkalım o zaman. Eve gidip sevişelim. Güneşle ay gibi. Sen yak beni, ben, dondurayım seni. Bak bunu iyi söyledin, dondurdun beni. Ofise dönüp çalışsam daha iyi. Yapma lütfen bu gece! Ne desem boş artık oysa, biliyorum. Bir duvar karşımda, kaç kere çarpıp geri döndüğüm. Garson, hesap! Elini kaldırıyor. Seni eve bırakırım. Eve gelmeyecek. Yastığını yatak odasından alıp, salondaki kanepede uyumayacak. Eskiden öyle yapardı. Ofisi yokken duşlu muşlu. Ben taksiyle giderim sen gelmeyeceksen eve. Öfke, kasıklarımda çoktan patlamış bunu söylediğimde. Yükseliyor. Kalbime doğru. Sıkı sıkı kavrıyor pençeleriyle. Bir hayvan öfke. Buz gibi pençeleri olan. Üstüme çullanıyor. Tırnaklarımın ucuna kadar öfke. Haykıracağım, çığlıklarım duyulmayacak. Boğaz vapurlarının sirenlerinde boğulacak sesim. Bir sesim var mı ki benim?

Taksiye mi binmek istiyorsun? Böyle sorunca sen, tabii ki taksiye binmek istiyorum. Kapıyı açıyor. Beni oturtuyor. Yanında para var mı? Başımı sallıyorum. Arkasını dönüyor hemen. Arabasını getir-

melerini söylüyor koşuşturup duran çocuklara. Gözlerimi kapıyorum, kalbime bakıyorum; parçalara.
Geçmişi olan, geleceğe uzanamayacak o şey, ilişki adı, böyle yaşanacak. Buralarda: bu evde, birlikte gidilen lokantalarda, tatillerde, başka ülkelerde... Boğazımıza takılıp kalmış bir balık kılçığı bu ilişki. Ah! ne berbat benzetme. Çevirdiğin kitabın şuh yazarı için bile fazla kötü. Ama öyle. Yutkunuyoruz, kurtulamıyoruz. Öksürüyoruz, çıkaramıyoruz. Ekmek içi ye, diyor annem. Yok, faydasız ne yapsam. Takılı kalmış bu balık kılçığı. Balık. Boğazımızda.

V.

Kendimi caminin bahçesinde buluyorum erkenden. İşlerine gidenler, koşar adım vapura, otobüslere; ben, bir bankın bir köşesine. Uykusuzum. Gözümü kırptım, hava ağardığında. Kabuslarla uyandım. Yeniden aşk mümkün mü? diye soruyordum kendi kendime. Üşüyorum. Sabah sabah Boğaz havası. Kucağımda kavuşturduğum ellerime dikili gözlerim. Oturuyorum, kıpırdayacak halim yok zaten. Uyuşmuş adeta bedenim. Buraya gelebilmem, mucizenin ta kendisi. Midem bulanıyor açlıktan. Dün sabahtan beri açım. İki yudum yemiştim etimden lokantadan kalktığımızda. Şarap. Eve dönünce de viski. Viski paklar beni. Şuradaki kafelerden birine otursam, kahvaltı etsem. Yeniden mümkün olmayan aşkın şerefine kallavi bir kahvaltı. Hermit gibi. Hermit'im ben. İnsan kaçkını. Gözlerim kucağımdaki ellerimde, oturuyorum. Uyuyor kız oğlum, diyor, bir çocuk. Bankın çevresinde bir tur atıyorlar, ayaklarını görüyorum, başımı kaldırmadan. Eski püskü spor ayakkabıları. Yok oğlum, ne uyuması, diyor bir tanesi. Başını eğip yüzüme bakıyor. Gözgöze geliyoruz. Kahkahalar atarak kaçıyor. Arkasından bakıyorum. Benim oğlum olabilir. 25 yaşındaydım hamile kaldığımda. Ağlamıştım. Madem istiyorsun, neden doğurmuyoruz, demişti eski kocam. İstiyordum ama istemiyordum. Bir çocuk. Benim. Ancak 25 yaşındaki bir insana yakışacak düşüncelerim vardı o zamanlar. Savaşların, tecavüzlerin, insan ve hayvan soykırımlarının olduğu bu dünyaya çocuk mu geti-

rilir? Herkes, her an çocuk doğuruyor, ne var bunda? Ben doğurmuyorum ama. Biz doğuramıyoruz bu durumda.
Çuk üzgünsün sen be kızanım. Süleyem falcazmı? Gene dünkü kadın. Tebelleş oldu bu da. Param yok. Sırf çekip gitsin diye. Sunra verirsin. Olmaz. İstemem kimseye borçlu kalmak. İç vermezsin u zaman be. Olmaz. O da olmaz. Yanıma oturuyor. Banka. Göbeğinde bir kese. Baklalarla dolu içi. Çuk sıkılmışın sen be anam. Yazıklar ulsun seni üzenlere. Rezillere. Güzeli ağlatırlar bizim buralarda namussuzlar. Çuk ağlamışın sen be. Bir adam var. Kucan mı bu senin? Eski kocam olur kendisi. Bir adam daha çıktı falında. Yüzünü gürmemişin sen daha. U seni gürüyor. Er gün, te bu bankta. Kayarak yaklaşıyor kadın, bankın ucundan bana doğru. Kucağında baklaları. Koluma dokunuyor. Sırtımdan elini geçiriyor şöyle bir. Aman! diyor. Kanın kurumuş senin. Nası' bi' sıkıntı bu be evlatçım? İstemiyorum fal mal. Dur, daha derdini süleyecem sana. Biliyorum derdimi, çıktı ya falda. Eski kocam benim derdim. U deil senin derdin. Übür adam. Kendini güstertmeyen. Usulca geziyor peşin sıra. Yok öyle birisi. Bir masal, gerçek hayata yakışmayan. Kocakarı fantezisi. Var, var. Bak, çıkmış na burda. Baklaları gösteriyor parmağının ucuyla. Yeşil. Gülmek geliyor içimden. Kucan da çok seviyor seni. Bak, yanımda çok para yok, keselim bu fal işini burada. Ulsun, diyor, omuz silkiyor. Ep para, ep para. Parayla mı dünüyor bu dünya? Neyle dönüyor öyleyse? Aşkla. Aşk olmaza ülür gideriz hepsimiz bir günde.
Vulgar filozof! Karşıma çıkan falcı da böyle olmalıydı elbette. Normal olan ne var ki hayatımda?
Ne dedin? Boş ver. Ben sana ne dedim, duydun mu? Senin derdinin çaresi bende. Neymiş o çare, söylesene. Ne kadar paracık var yanında, güstert bakayım. Kotumun cebine atıyorum elimi. Biraz bozuk, biraz kağıt para. E bi kavecik ısmarlarsın bana. Buazım kurudu kunuşmaktan. Göz kırpıyor. İlgimi çekmeye başlıyor bu kadın. Adın ne senin? Leyla. Gel Leyla Hanım, içelim bir kahvecik. Ava da ısındı, diyor kahveye yürürken yanyana. Uçları işlemeli beyaz yemenisini çekip çıkarıveriyor. Kızıl saçları. Kınalı. İncecik bir at kuyruğu.

Sur bana, diyor oturunca. Neyi? Derdini. Hangi birini? Babam? Eski kocam? Annem? Çevir çevir çürüyen roman? Bu kadar mı senin derdin? At kuyruğu savruluyor havada. Boğaz'dan gelen adamlar meselesi var bir de. Ah! unları sor işte. Buaz'dan gelen adamları sur. Sur da anlatayım sana kızanım. Na bu bakla tanesi kadar uncaızların cieri. Yeşil bir bakla tanesi düşüyor elinden masanın üstüne. Yapma Leyla Hanım, sen de mi? Gerçek mi bu hikâye? Sen neye inanırsan, gerçek udur be evlatçıım.
Vulgar filozof, diyorum ya.
İnanıyon mu şimdik?
Hâlâ inanmıyorum ama kafam karışıyor. Daha da. Karışmasın iç u güzel kafacıın. Eve git, yıkan, paklan, bekle. Na bu akşam gelsin sana, ben sülerim una. Bi' uykucuk çek. Al şunu iç. Melekler gibi uyursun. Şeffaf, minik bir şey tutuşturuyor elime. Bir meyve çekirdeği. Bu ne? Teee uzaklardan geliyor bana. Bulunmaz buralarda. Bir yudumcuk kaveyle yutuver gitsin. Kahveyle. Yutuyorum. Boğazımdan geçtiğini hissediyorum. Minik, şeffaf. Kılçık? Hani hep duran. Boğazımda. Şeffaf bedenine takıp, boğazımda asılı duran kılçığı, sürükleyip götürüyor. Boğazımı tutuyorum istemsizce. Nasıl? diye soruyor. Göz kırpıyor. Ben sana kütü şey vermem iç. Git şimdik. Go.
Neden go dedin?
Don't let him go! Bayan Naciye Evi'nde yaşanacak her şey. Eski kocan. Boğaz'dan gelen adam. Haftada bir. iki. üç. Sen ne kadar istersen o kadar. Çeviriler gündüzleri. Hastane ziyaretleri haftada bir. Baban. Gözüne her gün daha da çöküyormuş gibi görünen annen. Neden böyle üzgünsün anne? Bu kadar çok sevdiğini bilmiyordum babamı. Sevmesem, onca sene birlikte yaşar mıydım kızım? Elbette seviyorum. Ama hep kavga ediyordunuz. Sinir oluyordun içkisine. Hep böyle değildi ya bu adam. Genç de oldu. O günlerin anısı, gözlerini saran çizgilerde. Seni tanımamışım anne. Hiç tanımamışım. Titriyor yüreğim. Ah ANNE. Uzun ilişkiler böyledir. Siz de öylesiniz kızım. Bir bıkkınlık. Cazibe aynı zamanda. Birbirini tanımaktan mütevellit. Eve geç mi geliyor eski kocan hâlâ? Hâlâ ne demek? Daha üç gün önce bizdeydin ya anne. Geç gelmedi mi eve? Bir sorayım,

dedim gene de. Sor. Anne. Benim kendime bile soramadığım her şeyi sen bana sor. Annelik bu değil mi biraz da?
Don't let him go! diye bağırıyor Jenny arkamdan. Uyuyorum mışıl mışıl. Küveti dolduruyorum. Şeftalili duş köpüğü bol bol. Kremler. Sür Allah sür. Saçlarım. Ellerim titriyor giyinirken. Bir viski koyuyorum. Bu sıcakta. Cayır cayır yanıyor sokaklar. Bağdaş kurup kanepeye oturuyorum. Buzlar. Çıngır buzlar kadehte. Kapı çalacak birazdan. Nasıl biri? Müzik. Tango. Hep aynı tango. Kocama benzemese. Sakallı olsa. Yeşil gözlü. Kumral. Ya da benzese. Kara gözlü. Geniş omuzlu. Esmer.
Bir taş gibi bedenim düşüncelerin ağırlığından. Ne kadar güzelsin, dedi bana. İlk gördüğümden beri aşığım sana. Nerede gördün beni ilk? Bankta, caminin bahçesinde. Musalla taşının yanında. Saçların yüzüne düşmüştü. Elinde bir kitap. Kitapta değildi ama. Bakışların karşı kıyılarda. Aşık olduğun neydi bende? Bir his. Sana gerçekten dokunmanın mümkün olmadığına dair bir his. Şimdi gerçek oldu. Artık biliyorum, bir ömür boyu sevişsek de hep sadece sana ait olan bir şey kalacak sende. Benim dokunamadığım. Yanına bile yaklaştırmadığın. İçine almayacaksın beni. Nasıl yapıyorsun bunu? Neyi? Varlığından haz duyarak taşıyorsun kendine ördüğün o duvarı? Dudaklarımda gezdiriyor parmağını. Kalbim hızlanıyor. Sevişmek değil bu, diyor. Tapınmak. Beni içine alman için sana yakarmak. İki kişilik değil seninle sevişmek. Sadece sen varsın. Senin arzuların, isteklerin var. Ben? Nasıl yapıyorsun bunu? Neyi? Beni hiçleyip, tek dokunuşunla yeniden yaratıyorsun. Aşk bu işte. Bir duvara yeniden yeniden çarpıp, vazgeçmemek. Her seferinde o insanın kendini vermediğinden yakınmak. Tam anlamıyla sahip olamadığını düşünmek ona. Aşk bu. Ela gözleri. Güneş batıyor. Git artık. Daha önce de buradaydım ben. Seni tanımadan önce. Bu evde. Bayan Naciye'nin kızı Semiha. Başını sallıyor iki yana hüzünle. İnsanlar ölüyor... Biz yaşıyoruz. Git artık. Ne zaman geleceğim? Ben seni çağırırım. Çağıracak mıyım gerçekten? Bilmiyorum o anda. Nasıl çağıracaksın? Nasıl? Banka otur, ben seni görürüm. Gelmemi istediğin gün banka otur. Olur. Otururum banka. Musalla taşının yanına.

Yeniden duşa giriyorum o gidince. Boğaz'dan gelen adamın kokusunu şeftalili duş şampuanına değişiyorum. 'Life is an exchange', diyor Jenny. 'You can't have it both. Oh, yes, I can. I will Jenny darling. I will.' Bu gece de gelmeyecek eski kocam. Bu saate kadar gelmediyse... 11'i geçiyor. Annemin sigaralarını arıyorum evin içinde. Yok. Tek bir sigara yok. Bakkala gidiyorum. Yolda karar veriyorum. Telefon edeceğim. Gelsin. Konuşalım. Ya da hiç konuşmadan sevişelim. Sadece, sevişirken söylenen sözcükler. İnlemeler. Çığlıklar. Çıksın dudaklarımızdan. Gelmeyecek misin eve? Çalışıyorum. Buz gibi sesi. Çalıştığını anladım. Eve gelip gelmeyeceğini soruyorum ben. İstiyor musun ki gelmemi? Yumuşuyor işte. İstiyorum. Seni istiyorum. Olur, gelirim o zaman.

Biraz makyaj bile yapıyorum. Saçlarım nemli hâlâ. Bir buzlu viski daha koyuyorum kendime. Babamın şerefine. Yarın ziyaret günü. Haftada bir gün. Hiç konuşmuyoruz. Kitap götürüyorum her seferinde. Öykü okuyorum ona. Susmaktan yorulduğumuzda. Sevdiklerimden birini. Uzunca birini. Zaman geçsin. Yanında daha çok kalayım. Karaciğer harap olmuş, diyor doktorlar. Doktor muayenehaneleri. Kalın, ciltli kitaplardan resimler gösteriyorlar bana. Harap karaciğer resimleri. Kendini en hızlı onarabilen organ karaciğer, diyorlar. Öyleyse, neden? Çok geç kalınmış. Daha önce de yatmıştı hastaneye... Böyle ciddi olduğu söylenmedi bize. Kimse söylemedi günün birinde babamın öleceğini bana. Ah, BABA. Senin karaciğerin, benim yüreğim harap. Hiç sevdik mi biz birbirimizi? Özledik mi? Bir bebek ağlıyor. Camları açık evlerin. Ağlayan bebeklere tahammül edemezsin sen. Çalışamıyorum sizin yüzünüzden! Ne çok çalıştın baba. Ne çok içtin. Çok genç oldun. Annemi sevdin mi? Onun seni sevdiği kadar... Sevdiği ve gizlediği kadar. Yanakların çökmüş. Birkaç günlük sakalın. Bir berber geliyor odana. Kaç günde bir demişlerdi? İki. Üç. Ellerinin damarları fırlamış. Ne güzel ellerin vardı baba. Mühendis olacağıma piyanist olmalıydım ben, derdin. Sizin gibi özel derslerle büyümedik, özel mekteplerde okumadık biz. Kavun tarlalarında... Alaçatı'da. Baba! Ölüyorsun şimdi gözlerimin önünde. Ölümden öte köy yok, derdin bana. Ne zaman bir zorluk olsa ha-

yatımda. Senin hayatında. Üniversitedeki odanda. Seninle konuşmaya geldiğimde. Kocamdan boşanacağımı söylediğimde. Yüzüme bakmamak için. Pencerenin önünde, ayakta durmuştun. Sırtın dönüktü bana. Annene söyledin mi? Söyledim. Haberi var. Hayırlı olsun, demiştin. Her türlü maddi desteği temin ederim sana. Tamı tamına bu sözcüklerle. Merak etme işin o kısmını. Etmiyorum baba, hiç merak etmiyorum işin o kısmını. O çevirdiğin kitaplardan para kazanıyor musun? Eh, kendimi geçindirecek kadar. Avukatın var mı? Arayayım mı bizim Refik'i? Arama baba. Var avukatım. Bennu. Mallar ne olacak, konuştunuz mu? Ne malı baba, mal falan yok ki ortada. Daha iyi, boşanırken mesele çıkmaz. Çocuk da yok. İyi işte. İyi. Nasıl yılgın olduğumu fark etmemiş miydin baba? Gitmek için ayağa kalktığımda, sana elimi uzattığımda. Bir tek o zaman. Kavun tarlasında bir çocuk gibi bakmıştın bana. Kendine çekip öpmüştün beni. Söylesene, sen, beni hiç sevdin mi? Bilmiyorsun baba. Konuşmuyorsun. Sorularımın yanıtları sende değil. Yüreğimin içinde. Senin karaciğerin, benim yüreğim harap baba.

Senin yüreğin kapının kilidinde dönen bir anahtar. Çıt. Terastan duyuyorum sesini. Sessiz gece. Bebek ağlamıyor artık. Camı kapadılar belki de. Boş ver şimdi eski aşkları. Dokuz yılına sığan hayatımızın. Eski karını. Murat'ı. Müstakbel aşkları da boş ver. Hani, muhtemel biri varsa iş yerinde falan. Boğaz'dan gelen adamı da boş ver. Yanıma gel. Belime sarıl arkadan. Eskisi gibi olsun. En eskisi gibi. Sen 19 yaşında ol yeniden, diyorsun. Aşk saçarak yürüyelim sokaklarda. El ele. Yüreğim, sevdan olsun. Yüreğin, sevdam. Bir şiir. Nâzım'dan.

Başka bir erkeği öpüyorum ben. Gözüm sende. Terasın duvarına dayanıyorum, belimden aşağısı çıplak. Kollarımı, saçlarımı kokluyorsun. Mis gibi deniz kokusu, diyorsun. Ne güzel. Hayır, şeftali kokusu. Denizin kokusunu şeftaliye değiştim sen gelmeden. Yok, bal gibi deniz kokusu bu. Yeni parfümün mü? Hiç değiştirme. Hep deniz kok. Sıcağı hatırlat bacaklarının arasındaki. Kayıkla açılıp daldığımız derinlikleri. Denizin içindeki sevişmeleri. Adriyatik plajlarını. Hatırlat bana. Buz gibi denizden çırılçıplak çıkıp geldiğin geceleri. Soğuk tenini tenime yapıştırdığın geceleri. Hatırlat. Seviyorum seni.

Baklalar da beni sevdiğini söylüyordu. Yeşil. Sevdanın rengi mi yeşil?
Tatile çıkalım. Hemen yarın. Sabahtan. Nereye gitmek istiyorsun? Alaçatı'ya. Kavun tarlalarına. Oradan Üsküp'e. Babaannemin doğduğu yere. Nereye istiyorsan oraya gideriz. Dudakları boynumda. Ensemde. Eli, kalçamda. Çocuk yapalım. Adı, Deniz olsun. Anası deniz koksun. Dövmesinin belli belirsiz izine dokunuyorum. Denizkızı. Eskiden yeşilli kırmızılı bir kuyruğu olan. Eskiden. Artık sadece silik bir denizkızı. Eski kocam, senden neden vazgeçemiyorum? Unutamıyorum? Aşk. Diyor. Boğaz kıyısındaki semtlerde yaşanacak. Bayan Naciye'nin evinde.
Son cümlesini duyamıyorum. Sesi, dudaklarımda boğulmuş çoktan.

Sezer Ateş Ayvaz

ÇAĞRILMADAN GELEN

" ...
Ve sabah bunları bir bir kendime anlatacağım
Yakub'un gene bir yokluğa doğru büyüyen içinde."
Edip Cansever

Çağırsam mı Yakup'u diye düşündü, duyar mı, ses verir mi sesime?

İstanbul'a yeni katılmış bir semtte, güz renklerine bürünmüş şirin bir çay bahçesindeydi Nadide. Çimenlere atılmış masalar, sandalyeler, ortada; kuğuların yüzdüğü masmavi süs havuzu, çevresinde rengârenk, kokusuz çiçekler.

Yeşil Vadi Çay Bahçesi; İstanbul'un dışından getirilen fidelerle büyütülmüş ağaçlarla, uzun, geniş caddelerden, çok katlı blok apartmanlardan ayrılmış, kendine kapanmıştı. Kalp biçimi, büyük, damarlı yapraklarıyla ardı ardına sıralanan ağaçların altı serindi. Eylül sonu güneşi bitecek yaz günlerini hatırlatıyordu, oysa.

Nadide'nin başında uğultulu bir hararet, kulaklarında uğultulu şarkılar...

Yedi tepeli İstanbul'un birçok yerinde evi olmuş Nadide, bilmeden, eski semtlerinden geçiyor İstanbul'un, artık bulamayacağı kapıları çalıyor.

Önce; kımıldayan bir fotoğrafın içinden, sessizce, Beyoğlu'na süzülüyor. Canlanıyor bütün renkler, insanlar doluyor caddeye, yanından; terzi kızlar, okullu gençler geçiyorlar, kahkahalarını savurarak. Nadide, içinde cıvıl cıvıl şakıyan ümit kuşuna kapılmış ama yalnız olmanın verdiği sakınımla, akıllı uslu olmaya, yüzüne ciddi bir ifade yakıştırmaya kararlı, yürüyor.

Kapının önüne geldiği an, nasılsa sönecek neşesi, bacakları ağırlaşacak, sinsice ilerleyen bir suçluluk duygusu gelip oturacak omuzlarına, oradan ellerine, saçlarına, en son gözlerine sinecek.

Yemyeşil kötülük olacak gözleri.

"Geldin mi, nihayet?"

"Geç mi kaldım, anacığım? "derse...

"Sus, "der çabucak, öfkeli, azarlayan ses. "Sus, hem suçlusun, hem güçlü. Burası İstanbul dedim, sana, bilmem, kaçıncı kez!"

...

Nadide, Beyoğlu Karakolu'nun sokağında, pencerelerinin üstünde kanatlı melekler olan, eski ve isimsiz bir apartmanın ikinci katında, uyumaya hazırlanıyor şimdi.

İstanbul'un denize kıyısı olan semtlerinden geceye dolan, mimozalar, erguvanlar, bahar renkleriyle bir olup açan ateş çiçeklerinin kokusu ulaşamıyor buraya.

Annesi Adviye'nin sardunyaları var yalnız, teneke kutular içinde, yeterince güneş almamış, cılız dallar, küskün çiçekler, pencerenin önünde, iğreti duruyor.

Gece... Geç vakit...

İstiklal Caddesi'nden gelen uğultu dinmiş, karanlık, dar sokaklar, ayak seslerini büyütüp yankılayacak denli sessiz, şimdilik.

Rüstem: Babası, henüz gelmiş eve, bütün gün kendisinin kılmaya çabaladığı sokaklarda yürümekten yorgun, yatağa girer girmez uyumuş. Gülümseyerek köfte yoğuruyor, uykusunda. Ne kadar yoğurursa, o kadar kıvamını bulacak köfte. Ne kadar dolaşır, ne kadar çok köfte satarsa, o kadar çok Rüstem'in olacak hayat. Delikanlılıktan yetişkinliğe serpilen arzular, adımladığı kaldırımlarda gerçekleşecek. Sirkeci, Taksim, giderek bütün İstanbul, bu ne usta adam diyecekler, köftesinin eşi, benzeri yok. Kadınlar ne civan bu Rumelili, diyecekler, boyu uzun mu uzun, gözleri yemyeşil, yakışıklı Rüstem'e çıkacak adı...

Adviye, sokaktan gelen ilk sesle aralıyor uykusunu, kolay, derin uykulara dalamıyor o, bu şehirde.

Karakoldan çıkıp, köşeyi dönüyor ses, boş sokakta, kimsesiz pen-

cerelerde yankılanıyor. Meleklerin kanatlarının hemen altındaki, aralık kalmış pencere kanadından içeri, odaya doluyor.

"Heyttt be! Demokrasi geldi, demokrasi!"

Bağırışlar, ıslıklar, kahkahalar... Yaşasın demokrasi, çığlıkları!..

Adviye, küçücük, ince yüzlü, basık alınlı, bu muhacir kadın, perdeyi aralayıp, soluk, mavi bilyeleri andırır gözleriyle sokağa bakıyor önce, sonra da Nadide'nin yanında alıyor soluğu.

Kalk kız, diyor, ona. Bak dinle! Azdı, köpürdü arsızlar! Seçim mi kazanmışlar ne? Sokaklarda bütün serseriler. Başıboş dolaşmak yok artık, bilesin.

Nadide'nin aklı,Yakup'ta çünkü. Annesi, uzak dur o çulsuz çocuktan, o gazeteci parçasından, diyemediğinden; Taksim'deki gazete bayiine ulaşan bütün sokaklarda gezmesini yasaklayacak Nadide'nin.

Olmadı! Taşınacaklar evden, buraları hiç mi hiç sevmedi zaten.

Hemşehrilerinin yardımıyla, Sultanahmet'te bir ev bulacak; eski, kırık dökük, gıcırtılı tahta merdivenlerle üst kata çıkılan, iki katlı, kâgir bir ev. Her yerde, dolapların içinde bile hamam böcekleri olsun, ne çıkar... Korkmaz ki! Korkuları başka, katmerli onun...

Kurutur, yok eder, kiri, böceği. Bahçenin dört bir yanına, güller, hatmiler diker, hüsnüyusufları olur renk renk. Başını her kaldırdığında görür minareleri, ayakları toprağa basar, bi güzel.

Sirkeci'ye, trene, vapura yakın dedi, taşınmak istediğini söylerken Rüstem'e.

Rüstem, karşı çıkmadı Adviye'ye, şehrin ona yönelttiği bakışlardaydı aklı, ev değişmiş, değişmemiş, ne çıkar. Caddelerin, sokakların gece ışıklarına vurgundu.

Sonsuz hazlar vadeden, bir çift gözdü, şehir... Gözlerinden biri açık, diğeri kapalıydı. İstanbul, kimi zaman açık olan gözüyle bakıyordu ona. O saat, dünya güzelleşiyor, kollarını açmış kucaklıyordu Rüstem'i. Sirkeci'den Anadolu'ya, ucuz çamaşır, ucuz tarak, ucuz makas götüren Yahudi tüccarlar, kamyon şoförleri, hamallar, hadi bi köfte ekmek yiyelim bugün, diyorlardı. Tepsilerin içindeki köfteler, ızgara ateşinde cızırdıyor, koku olup, duman olup, beş sokak öteye koşuyorlardı.

Dünya kendine kalsın. Ulu çınarları, kestane ağaçlarının dibindeki sokak lambalarıyla, İstanbul yeter! Önünde köfte arabası yokuşlardan aşağıya uçarak iniyor, uzaktan, denizi görünce, bırakıyordu soluğunu. Yolların benzin kokularını içine çekiyordu hoşnutlukla. Böyle günlerin gecelerinde, kanatlanıp, kuş olmuş ayakları, bir türlü ulaşamıyordu evin kapısına.

Kapalı gözüyle bakarsa ama, Rüstem'in, bahtı dönüyor, hiçbir insan görmüyor, duymuyordu onu, bu lanet yerde. Köfteler, pörsümüş, yayılmış domatesler, biberler tepsilerde kalıyordu.

O günlerin gecelerinde, korkuları serpilip gelişiyordu Adviye'nin. Rüstem'in, bu şehirde yitip gideceğinden, Nadide'nin o cılız oğlanla kaçarak, ziyan olacağından, yağın, şekerin, suyun, elektriğin, bitip tükeneceğinden, parasız kalacaklarından korkuyordu.

...

Bahçenin orta yerindeki kuyunun başında ansızın açıverdi avucuna sımsıkı kenetlenmiş parmaklarını.

Altın sarısı boncuk sıçradı, güldü havada, ardından, pullar, parlak taşlar, sonra da payetler... Nadide'nin avucundan kurtularak saçılıp, döküldüler kuyuya.

Oh, dedi, Nadide, oh! Bomboş avuçlarım işte! Yaklaştı, kuyudan gelecek sesi bekledi hoşnutlukla ama sağırdı kuyu. Ne boncukları aldığını belli etti, ne de Nadide'nin usulca seslediği ismi duyup, yankıladı.

Hiç beklemediği yerden geldi ses, bahçe kapısının ardından. Kapıya yaklaşan! Ayak sesleri mi? İrkildi. Kim olabilir? Annem? Korkuyla sıçramıştı, kuyudan geriye doğru. Nasıl olur? Taa Mahmutpaşa'ya gidecek, Mercan yokuşunu tırmanıp, konfeksiyon atölyesini bulacak. Elbiseler, upuzun masalara dökülecek. İyi işlenmiş mi, hatasız mı? Az para vermek için türlü yanlışlar bularak söylenirken patron, o kazulet, o keskin sirke annem, terleyip susacak, terleyip susacak...

Yaltaklanan bir sesle, çok özenerek, işledim diyecek, sonra. Her zamankinden iyi olsun diye, çalıştım... O konuşurken, duymazdan gelir patron. Nafile konuştuğunu anlar annesi, olmamış denilen el-

biseleri ayırır kenara. Duvarın yanına sinip yok olmak, kendini, hiç değilse bir süre unutturmak ister.

Patron, atölyeden çıkmaya yakın, diğer kadınların arasından sıyrılır Adviye, yeni dikişler ister, öfkesi geçmiştir melun adamın çünkü. Annesi verilen elbiseleri alır sonra da parasını ister, kırık dökük bir sesle. Hiç kıpırdamaz, uzatılan paraya göz ucuyla bakar, ne kadar az diyemez patrona, usulca koyar koynundaki cüzdana.

Hayır, O olamaz! Üç saatten önce dönemez ki eve!

...

Pembe ortancaların, o gürbüz çiçeklerin oradan, uzun, esmer bir gölge olarak yaklaştı Halil. Bir var bir yok sanki... Nadide'nin karşısına gelince, durdu. Gülerek yaklaştı masaya, eğildi, Nadide'nin tam göz hizasındaydı, garson Halil'in simsiyah parlayan gözleri.

"Bir şey ister miydiniz?" dedi, usulca, sonra da çabucak kayboldu. Bir dondurma yesem diye düşündü Nadide, şu yaz günü bir serinlik hissetse içim... Elbisesinin, bacaklarına yaklaşıp uzaklaşan eteğinin yumuşacık dokunuşunu hissetti. Sonra, cam kasede duran boncukların sulara gömülüşünü hatırladı. Altın sarısı, nar kırmızısı, çingene pembesi, hoplayıp zıplayan boncuklara baktı. Avuçlarında olmayan boncukları saydı, dikkatle.

Çay ocağının buğulu havasıyla terlemişti Halil, ocağı söndürsem artık, gelen olmaz bu saatte, diyecekken, "Ya seninki?" dedi Hasan, çay bardaklarını önce köpüklü sonra duru suya batırıp çıkardı. Islak parmakları, pencereden dışarıyı, masada tek başına oturan kadını işaretledi. Çimenlerin üzerindeki masaların çoğu boştu. Sade o kadın, uzaklara bakarak oturup duruyor, biraz dalgın, biraz üzgün bakışları. Son sefer, bi de dondurma götürürüz garibana, diye ekledi Hasan. İki arkadaş, sabahtan beri çay bahçesinin müşterilerine hizmet etmişler, yorulmuşlardı, sabahleyin şakalaşarak yan yana çalışan elleri, sağa sola savrulmaya başlamıştı...

Halil'i görünce, göğsünün açıklığını duyumsadı, elleriyle örtüp kapamaya çalıştı, Nadide. Çay bahçesinin ışıklarının yandığını, bazı perdelerin kapandığını görmedi. Karşı apartmana baktı, öylesine...

Bir, iki, üç, dört lamba, bir, iki, üç pencere, yüzünde al dalgalar, başının üzerinde ağır mı ağır bir basınç, çın çın kulakları. Avluda oturduğu yerden, akşam güneşinin geri çekilip kayboluşunu görmüş, loş ışıklar içindeki bahçenin sonundaki kapı açılmıştı. Beyninde, yüreğinde çözülüp yeniden başlayan seğirmelerle, Yakup'u düşünüyordu.

Samatya'da, denize inen dar sokakların bitimindeki apartmanın arka bahçesinde yalnız olduğunu sanıyordu, babası, yanına kadar gelmiş, duymamıştı, Hadi, gezmeye götüreyim seni, diye seslenmiş, cevap alamayınca üstelemişti. Hadi kalk, kalk hadi! Ya annem? Dedi. O gelmek istemez ki, dedi, babası. Neşeyle odalara girdi, odalardan çıktı Nadide, boy aynasının önünde uzun uzun süzdü kendini. Ceviz dolabın kapısını hışımla kapattı.

Oh olsun! Gelmesin bizimle hiçbir yere. Rüstem nerde kaldı? Gün yürüdü, akşama döndü, o boynu bükülesi kız, nerde kaldı? Desin! Harcasınlar paraları, faytonlar, trenler, muhallebiciler, deniz kıyısı, sinema... Sürtüp dursunlar boyuna. Yarını yok bu Rüstem'in, kızının da yok yarını. Hep bugün, hep bugün! Kir pas içindeki sokaklarda, yesinler içsinler lanetler! İki dal gibi, köksüz gezsinler. Ne bilecek o kız, nerden geldik, memleketimiz neresi, nasıl güzel o hava, su, bereketli toprak...

Kir pas içinde İstanbul sokakları derken, Yakup'un elleri düştü aklına, temiz, sıcacık, kendiliğinden açılıvermiş elleri. İlk onlar çelmişti aklını, Nadide'nin. Uzun ince parmaklarını gördü, sonra yüzünü, gözlerini, gülümseyen dudaklarını.. Yan yana yürüdüğü mahalle arkadaşı; Ankine, anlamıştı... Annesi de... Bir bakıp, bir başını önüne eğiyordu Nadide. Günler geçmiş, Ankine, demişti ki; seni çok beğenmiş kız, unutamıyormuş...

Nadide, elindeki bozuk para çantasını, sımsıkı hapsetmiş avucuna, karşıdaki evin balkonundaki ışığa bakıyordu, gözlerini hiç kırpmadan. Çıkan rüzgârla akşamın serinliğini duydu şaşırarak. Ötede, ışıklarını yakmış çay ocağında, Halil ile Hasan, günün son işlerini yapıyor, çay ocağını ertesi güne hazırlıyorlardı. Çıkıp, gidecek olmanın hoşnutluğuyla "Soralım artık" dedi, Hasan, "Gece çöktü, bahçe kapandı, diyelim."

Nadide, mutfakta, acele acele bamya ayıklarken, çaresiz annesini dinliyordu. Rüzgâr üşütüyor mu ne artık? Annesi de sıcak yaz gününde üşüyor sanki. Yüzü solmuş, kurumuş kalmış, teni, sarıya çalan bir çürük ot gibi. Nefessiz, öksürüklü, gene de anlatıyor durmadan..

Yedi Serap, hep var, bilesin. Dünyanın her yerinde... Şimdi de, eskiden de... Var! Serapların en büyüğü, en güzelidir, en gönül alıcısı, en yamanı... Güzel göze kapılır toy olan. Bir bakış ayartır, kışkırtır insanı. Gözler çağırır, lakin, bil ki, en kötüsüdür söz, en tehlikelisi! Tuzaktır! Yüreğin aklındır sanırsın, doğruyu söyler sanırsın, kuşatıp hapseder seni, yanımdan hiç gitmesin dersin, ömür boyu istediğim, beklediğim bu işte, dersin. Aşk hep yaşayacak, o gözler hep güzel bakacak sanırsın... Senden başka hükmü yok dünyanın, onun gözünde, sanırsın.

Gitmişler kızlar, hepsi körpe dal! Koşmuşlar... Aşkın peşine...

Yanılmışlar... Bu yüzden, ismi, ne yazık ki, kadın kısmının... Serap!

Bakmışlar ki, sonra, ne gözler aynı göz, ne sözler aynı söz... Değişmiş saatlerle, günlerle, yıllarla... Zamanla yabancı olmuş birbirine iki çift göz... Gün gelmiş, ardından gidilen söz, kem söz olmuş, bakışlar düşman, hayat bir testere ağzı, dayar duvarlara ufalar seni, mahpusluk olur yaşadığın odalar, kahır yeri olur dünya. Vah! Seraplar!

Hey gidi günler hey! Baksana baban Rüstem'e!

Buralar benzemez bizim oralara, nasıl değişir kişi anlarsın çok geçmeden. Babanı bile çekti İstanbul, gecelere kapıldı çoktan, fark etmez oldu, kötüyü, haramı... Kuytularda keyfin peşinde kaldı.

...

Aldırmadı Nadide, gece, kuyunun karşısındaki odasında, açık bıraktı pencereyi. Tahta pervazın incecik hışırtısının yanında belirdi Yakup'un elleri. Sıcak, çok sıcak bir gecenin ağır havasında, öyle se-

rin, öyle telaşsız, öyle sevinçliydi ki... Soluğu tütün kokuyordu, yüzünün tıraşı tam uzamamış neyse, inceden inceye hırpaladı, değdiği her yeri. Sabaha doğru, yavaş yavaş güçlenerek odayı dolduran o güzel ter kokusunu, teninin kokusunu bırakarak gitti Yakup.

Nadide o geceden sonra, Yakup'a uzak düşüp göremediğinde, bu kokuyu özledi, hep.

...

Kuyunun az ötesinde, toprak zemine serili kilimin üzerinde bağdaş kurmuş otururken annesinin yere döktüğü giysilerin arasından süzülüp geldi Hasan. Dikiş kutusunun önünden, yürüdü, yaklaştı. Birdenbire karşısına çıkan delikanlının yüzünü gördü Nadide, şaşkınlıkla baktı gözleri. Yakup'a benziyor sanki.

Hasan, yaşlı kadına, "Gidecek yerin yok mu anne?" dedi, tatlılıkla "bak geç oldu, karanlık kapladı her yeri. Kimin kimsen yok mu, ana senin?" "Yok," dedi Nadide, yanakları pembeleşmiş, gururlu, zihnindeki hayale bakarak, konuşuyordu. "Tek kızıydım babamın, kıyamadı, vermedi isteyenlere, evlenemedim oğlum ben.

Annemle babam öldüler, ortalarda bıraktılar beni. Kimsesiz bıraktılar."

Halil, iki adım geride, elleri ceplerinde, sabırsız, dinliyordu onları. Acıyarak bakıyordu ya bakmasına, çaresiz, kadını karakola bırakmalı, diye düşünüyordu.

Nadide'nin çantasının içindeki telefon çaldı uzun uzun. Aldırmıyor, sanki duymuyordu yaşlı kadın. Hasan davranıp açtı telefonu. Arayan genç kadının heyecanla çıkıyordu sesi. "Anne! Anne" diyordu boyuna, "nerdesin? Nerelere gittin? Babam da yanımda, telefona cevap vermiyorsun saatlerdir, çok merak ettik seni." Halil biraz öteden bakıyordu Nadide'ye, kadın; hep öyle terlemiş, hep öyle dalgın, kalkıp gitmeye isteksiz. Hasan telefonu uzattı, "Kızın arıyor seni." Kadının yüzündeki bıkkın ifadeyi gördü. Yorgunluğunu, hayata dair kayıtsızlığını, kollarını açmış, kendine kapanmış, top gibi oluvermiş yaşlı gövdesini... Kocaman açmıştı gözlerini, küçük bir kız bakışıyla, öyle masum, öyle şımarık, oyalanıyordu...

Gülüverdi birden, oyun oynarken duyduğu hazla dopdolu, titredi top. Nadide, kızının sesini tanımadan dinledi, "Kimsin sen?" dedi, "kimsin?" İncecik, kırılgan, zor duyulur bir sesle; "Sen hangi Serap'sın?.."

...

Yeşil Vadi Çay Bahçesi'nin açıldığı caddede, incecik bir yağmur başladı birdenbire, gösterişli arabalar gelip geçtiler, camdan dışarıya taşan şarkılarla. Evlerin içlerinden, pencerelere televizyon ışıkları yansıdı, Mega marketlerin servis otobüslerinden, elleri, kolları naylon poşetlerle dolu yolcular indiler, beyaz farların önündeki yağmurlu aydınlığa. Uzaklardan bir yerden, güvenlik görevlisinin, düdüğü duyuldu, tiz, gecede yankılanan...

"Unutmuş gibi yapıyorsun, unutmuyorsun" dedi Nadide'nin kızı. Yorgun ve öfkeliydi. Hafızan yerinde, aslında... Bütün derdin bize hüzün vermek... Bir de, saymayı bitiremediğin şu boncuklar...

Nalan Barbarosoğlu

MECNUN'U YOK LEYLÂ

"Yüzüm olmadan da yaşayabilirim. Bunu yapabilirim."

Aynaya baktığımda böyle düşünmüştüm... O kasvetli hastane odasının yatağında yüzümün sargılarını çıkardıklarında; doktorun, hemşirenin ve Yakup'un yüzünde facianın yankılarını görebiliyordum aslında. Aynayı o sayede o kadar kararlı alabildim ellerinden sanırım. Ve sol tarafı ucube bir yüz gördüm. Bir facia: Korku ya da ürküntü kadar tiksinti de uyandıran bir yüz yarısı.. Yüzümün sağ yanını da hükümsüz kılan bir görüntü. Garip... Hiç şaşırmadım. Ucubeye dönen yüzümü sürüp giden hayata pek yakıştırdım. Yakup'a "beni eve götür" dedim.

> Yüzün ruhun aynası olduğunu söyler atalarınız. Sizden öğrendim. Binlerce yıldır gelip gittiğiniz, göçüp konduğunuz, ömrünüze ömür veren tepelerimde yankılanan seslerinizi dinledim, erguvan gölgesiyle kabaran sularımda içinizi dinlerdirdim, hayatınızı hayatım saydım... Özene bezene biriktirdiğim geçmişimi sizden hiç mi hiç esirgemedim. Zorbalığınız içinizden taşıp kendini aştığında, kıyımlarınızın acısını içimde sakladım. Yaptığınızı göreceğiniz günün gelmesini bekledim. Şimdi sen de bir kıyım artığı gibi görünüyorsun baktığın pencereden... Evin mi orası Leylâ?.. Beni görüyor musun?

Evim mi?.. Ben ev duygusunu yitireli çok oldu. Baktığımda pencereden görüyorum: Yağmur rengine bürünüyorsun... Üstünde bulutlardan basık bir kubbe. Yağmurdan koruyor gibi seni. Sonra daha da

koyulaşıyor gökyüzü; sağanak şiddetini arttırdı sanki. Bulutlar direniyor. Kat kat artarak koyu renklerin binbir halesini çekip üstlerine bir ucundan diğer ucuna koşturuyorlar. Koştururken incelen yerlerinden güneş ışıkları rahat-rahvan uzanıyor sularına... Sen su olup akıyorsun içimde. Doğduğum yersin, doyduğum yer; kendimi bulup bulup yitirdiğim yer. Ama evlerin kapıları bana açılmıyor artık. Çocukluğumun, ilkgençliğimin sokağıyla ilgisi kalmamış sokağa taşan kokulardan geçip gidiyorum. Beni içine almayan yoksul evlerin, orta halli evlerin, zengin ama estetikten yoksun evlerin kokularından... Yokuşu çıkıyorum... Küçük balkonlarda mangal kokuları, büyük balkonlarda barbekü; apartman sahanlıklarında buram buram yağda kavrulan soğan ya da kızartma kokuları, bodrum katlarında rutubetten kuruyamayan çamaşırların kokusu, çatı katlarının tütün, ara katların deterjan kokuları beni kabul etmiyor. Yıllarca kapalı kalan babaevime döndüm. Bahçedeki kuyunun suyu kurumuş, tulumba çalışmıyor, yabani otlar kirazların gövdelerine uzanıyor. Yakup getirip götürüyor beni eve. Sanki ev, gün günden daralıyor. Ben genişlediğimdendir belki... Ne kadar çok yemek yiyorum, bir bilsen. Ne bulursam. Tabii içiyorum da... İçtikçe içesim geliyor, yedikçe yiyesim... Hayatın tüm hoyratlığını içimde biriktirmek istiyorum. Sahnelerden taşmak, odalara sığmamak! Şişmanladıkça kendimi yağların altına tıkıştırıyorum sanki... Tıkıştırdıkça tıkıştırmak istiyorum; daha da, daha da, daha da. Kendimi kendime gömmek, gömmek, gömmek... Yağların altında boğulup yok olmak... Olmuyor! Bir titreşim, sanki bir lâ sesi kımıldıyor usuldan... Vıcık vıcık yağların arasından yol bulup kendine, içimde çınlıyor... Beni bana duyuruyor. İstemiyorum. Beni bana duyuran hiçbir şey istemiyorum artık. İstemiyorum!

> Gözlerini dünyaya koynumda açan herkes gibi seni de hatırlıyorum. Yıldızsız bir gecede doğmuştun. Ayın görünmediği bir gecede... Kapkaranlıktı babanın gözünü kırpmadan baktığı Boğazımın suları. Bahçedeydi. Poyrazdan esiyordu rüzgâr. Sigarasını içerken ürpertilerle bakıyordu koyu gecenin koyu gölgelerine; annenin içerden gelen çığlıklarındaydı kulağı. Gece bitmeyecek gibi gelmişti

ona, hiç doğmayacağını, doğamayacağını sanmıştı. Rakıları art arda devirmişti bir yandan da. Sızıp kalmıştı sonra sırtını dayadığı yabancincirinin altında. Sonraları "uzun, upuzun bir geceydi" diye düşünecekti doğumunu hatırladığında; "karanlık, uzun bir gece..." Günün ilk ışıklarıyla doğmuştun. Seni kucağına ilk aldığında çığlık çığlığa ağlıyordun. Koklayıp göğsüne yasladığında sustun. "Leylâ, bu kız" demişti annene, "baksana şu kapkara saçlarına, kapkara gözlerine... Doğmasını beklediğimiz gece gibi. Adını Leylâ koyalım mı?" Yatağında bitkin uzanan annen yorgun gülümsemesiyle başını sallayabilmişti sadece. Leylâ... Atalarınız, adıyla yaşasın der, bir bebek doğduğunda. Adını taşıyabildin mi Leylâ?..

Her cevabın eksik kalacağı bir soru... Ayrıca, nedir bir insanın adını taşıması?.. Verilen bir ad, ona biçilen kader midir?.. Bilmiyorum. Ama şimdi düşünüyorum da, en çok geceleri sevdim ben... Gecenin insanın içindeki karanlığı ağartmasını, gün içinde sıkı sıkı saklananların karanlıkta pervasız açığa çıkmasını, karanlığın uçucu olan her şeyi yutup ruhu ağırlaştıran ne varsa usul usul aydınlatmasını, o "gündüz insan, gece kurt" hikâyelerinin taşıdığı acıyı, insanın -yarasını yalayan kediler gibi- acısını ancak gecelerde kanatıp okşamasını sevdim. İçlerindeki mezar sessizliği gürültüye dönüştüğünde kapıldıkları dehşeti ve çaresizliği... Geceye uysal uysal boyun eğişlerini... Kötülüklerin evcil maskelerini çıkarıp ellerinde yelpaze gibi açarken taşıdıkları samimiyeti sevdim... Hiçbir şeyin göründüğü gibi olmadığını gecelerden öğrendim. Hayatın anlamını ve anlamsızlığını. Her şeyin ancak karşıtıyla var olduğunu, eğer bir duygu taşımıyorsa her fikrin yerle bir edilebileceğini, gerçek denilenin ne çok gerçek olmayanı içinde sakladığını... Neyse... Kısacası, gecede büyüdüm, hayatı gecede tanıdım... Adımı taşıyıp taşımadığımı bilemem ama artık adım yaşamıyor; bunu biliyorum. Yüzümle birlikte adımı da yitirdim... Bir sesim kaldı bana eski günlerimden yadigâr.

Yüzü talan edilen ne ilk, ne de sonsun Leyla... Bunu bildiğini biliyorum. Bu bilgiden güç aldığını, yaşama bu bilgiyle tutunduğunu da. Senin olmayan yüzleri yüzüne yerleştirerek başka bir hayat biçtiği-

ni gördüm kendine. Yokluktan bir varlık çıkardın. Bu nasıl bir kaderdir diye düşünme lütfen... Kimse kimsenin kendisi olmasına izin vermiyor Leylâ. Bak, bir greyder tepeleriminden birinde katledilen ağaçlarımın toprağını pervasız homurtularla düzlüyor... Yüzüm yine değişiyor. Yüzüme ayna Boğaz'ın binbir mavisinde kendimi tanıyabildiğimi söyleyebilir misin?

Sen de benim gibi yap... Aynaları boya. Gördüğün her aynayı boya ve aynadaki yüzünü yok et. Kendine görünmeden al soluğunu; kendine görünmeden yaşa kendini. Görüntüsünü gözlerinden sildiğin bir yüzle yaşa hayatını. Başkalarının gözlerine düşen görüntünü bilme artık... Sende kalan, belleğinin kıyılarına itilen yüzünle yetin... Yetinebilir misin?.. Nereye kadar yetineceksin ve kendini kendin olarak koruyacaksın?..

Güldürme beni... Boğazımı güneş boyar benim... Ay ışığından düşen parıltılar, oynaşan yakamozlar boyar... Gece boyar... Yıldızlar boyar... Yağmur boyar sonra... İpek gibi uçuşup giden bulutlar... Hallacın attığı pamuklar gibi kabaran bulutlar boyar. Kaçbin yıldır bakar dururum yüzüme, bilmez misin?.. Kaç bin yıldır değişir görüntüm, hayal etmez misin?.. Yapma Leylâ, bilmezlikten gelme... Farkındayım, öfken büyük, dilini hesapsız-kitapsız döndürürsün; kırgınsın, beni de kırmak istersin... Yoksa, sen de bilirsin görüntün ne kadar değişirse değişsin, sen her zaman sensin; her koşulda sen... Leylâ... Adın ne kadar güzel yankılanıyor tepelerimde...

Oysa söylediğim şarkıların yankılanmasını isterdim. Hicazkâr makamında... Uzak diyarları içinde taşıyanların şarkılarını söylemek isterdim... Söyleyemediğim şarkıları... Söylemek istediğim şarkıları dinlemeye kimsenin tahammülü yok artık. Üstelik o şarkıları taşıyacak bir yüzüm de yok... Yüzüme bana en uzak kadınların yüzlerini boyuyorum. Ucube yüzümü tuval yapıp yüzleri ve şarkıları sevilen, istenen, arzulanan kadınların yüzlerini boyuyorum yüzüme. Yüzlerini yüzüme geçirip Erdal'a poz veriyorum. Gözlerime bana ait olmayan gözlerin ışıltısını yerleştirip bakıyorum Erdal'ın objektifi-

ne..."Tamamdır abla" diyor Erdal..."fıstık gibi; Esra'nın tıpkısı oldun be ablam, helâl yani... Bir de Yaşar abi görsün... Al-lah be!" diye patronun odasına seyirtiyor. Yansıttığı görüntüleri ölgünleştiren, tozlu aynanın karşısında yüzüm olmayan yüzüme bakıyorum... Yarın kulübün kapısında spotlarla aydınlatılan afişte Esra Ecesoy olarak görünecek yüzüme... Çamurlu sokakta Esra Ecesoy'un fotoğrafı gelip geçenin gönlünü çelecek, şarkıları dillere takılacak... Altı gece Esra Ecesoy'un hülyalı bakışlarla söylediği şarkıları dinlemeye gelecekle-rin hayallerini kışkırtacak bu yabancı yüze bakıyorum. Esra Ecesoy'un çok sevilen şarkısında "sitemim var aşka" diye nağmelenecek sesim, dinleyenler iç geçirecek, içlerindeki sitem uyanacak, alkol duvarlarına çarpa çarpa yankılanıp büyüyecek... Bu yüz sayesinde Esra Ecesoy karşılarında olacak... Esra'nın saçları, kaşları, gözleri, ağzı burnu, simsiyah parıldayan bir fıçı gövdenin üstünde daha da muhteşem görünecek... Fıçının boynunda bir dizi taklit inciden kolye ve üstünde Esra'nın yüzü... Bir-iki adım atsalar, ellerini uzatsalar Esra Ecesoy... İnanılır gibi değil! Dizlerinin bağı çözülecek... Sanki bir düşün içinde yaşıyorlar... Esra Ecesoy, gözlerinin içine baka baka "sitemim var aşka" diyecek, "bülbüllerin mezarı"nı okuyacak, "susmaz bu inilti yürekte", "dermansız derdimin sebebisin dünya" şarkılarını sıralayacak peş peşe... Yaldızlı âlemlerin kadını Esra Ecesoy'u görecekler, bir rüyada olduklarını sanacaklar... Hepsinin cebindeki parayı toplasan içlerinden birini bile gönderemezsin Esra Ecesoy'u dinlemeye... Aralarından en şık olanını seçsen o kılıkla gazinonun arka kapısından bile giremez içeri. Hayatın ezip geçtikleri için bir avuntu oluyorum boyadığım yüzümle, sesimle. Esra Ecesoy'u bir metreden dinlemiş adamlar yapıyorum onları... Ertesi gün uğultulu başağrılarına aldırmadan şişine şişine anlatacaklar gördükleri beni tornalarının, işporta tezgâhlarının başında, inşaat iskelelerinde, tahtayla girdikleri araba altlarında, tırnak aralarındaki gresi mazotla temizlerken; kendileri kadar şanslı olmayanlar imrenecek onlara, ne muhteşem bir gece geçirdiklerini düşünecekler, aynadaki kavrulmuş yüzlerine bir umut yerleşecek, kaşlarının birini kaldırıp saçlarını tarayacaklar afili afili, Esra Ecesoy'u onlar da dinleyebilir gözlerine baka-

rak; hangi masraftan kıssalar acaba; belki bir avans patrondan ya da borç birilerinden, olamaz mı; bu ihtimalle devam edecekler güne, akşam daha çabuk olacak... Leylâ'yı bilmeyecekler; Esra Ecesoy olacağım onlar için.

> Hepiniz hepinizin hayatından bir parça taşımıyor musunuz aslında?.. Hayatlarınızı birbirinizin hayatında çoğaltmıyor musunuz?.. Birbirinizin hayatında ölüp birbirinizin hayatında dirilmiyor musunuz?.. Ne kadar aynılaştırmaya çalışsanız da birbirinin içine geçen hayatlarınızda neden farklılıklarınızı kabullenmek istemiyorsunuz?.. Herkes kendinize benzesin istiyorsunuz, benzemeyenleri sindiremiyorsunuz... Sizin adınıza üzülüyorum. Binlerce yıldır farklılıkları sindire sindire geldim bugünlere. Hayatı sizden çok, yedi tepemde çağıldayan doğadan öğrendim... Mesela sen, kendini doğaya bıraksan, doğanın gözüyle baksan yüzüne, bozulmuş yüzünle barışırdın belki, yüzüm yok demezdin... Tut ki, bir şimşek âşık olmuş bir ağaca, yıldırım olup akmış gövdesine... Gövde yarılmış; bir yanı kömür aşktan, bir yanı bahar-yaz-güz-kış... Bir kaza işte doğada. Aşktan bir kaza! Koy elini kalbine, bir düşün...

Âlemsin, seni mi kıracağım, kaza diyelim, kaza olsun. Kadir'den gelen bir kaza. Bana sorarsan, hayatın başına gelmiş bir kazaydı Kadir. Kendi şarkılarımı söylediğim günlerdi daha o zamanlar... Sesimin ses, yüzümün yüz olduğu zamanlar... Onun yanında çalışıyordum, arkamda saz, altımda uvertürler vardı... İtibarım yerindeydi. Kendi çapımda müdavimlerim olmuştu; masa doldururdum. Gazinoya geçmek istedim... Gençlik işte... Bir Muazzez olabilirim sandım belki de... Eş-dost yardım etti, araya girdiler, ayarladılar yeri; ikinci sınıf da olsa gazinoydu, dördüncü sıradan çıkacaktım... Az şey mi?.. "Olmaz öyle şey, bırakmam" dedi Kadir... O zaman anladım, kendi kendine gelin-güvey olanlardanmış; kafasında nikâhlamış beni kendine, benim dünyadan haberim yok. Üstelik çoluğu çocuğu da var, sayısız kızı-kadını... Baktım olacak gibi değil, alacağıma falan aldırmadan gitmedim işe... Kapıma dayandı; çaresiz açınca da kasaturanın ucunu gördüm tek, zil-zurna sarhoştu tabii..."İşte, bu da benim

sevdam" diye bağırdı, "sana bakan her erkek safi benim sevdamı okuyacak yüzünde; harbi adammış derken dizleri titreyecek topunun!" Doğramıştı bile yüzümün solunu; ne damar kalmıştı, ne sinir... Hemşire anlatmıştı sonra, doktorun beti benzi atmış ameliyathanede "nasıl toparlanır bu yüz" diye... Toparlanamadı da zaten... Azdı dikişlerin altında yaralar. "Bu son" demiştim, kaç kez girip çıktığım ameliyathaneye giderken; "son bu... Oldu olmadı, bir daha dokundurtmam yüzüme, tek istediğim, dinsin artık bu ağrılar, zonklamalar." Yine de çok uzun sürdü ağrım-sızım... Bitti mi?.. Bilmiyorum. Bitmiştir belki. Belki de çok alıştığım için ne ağrı-sızı duyuyorumdur, ne de zaman zaman bir sancı. O dönem düşündüğüm tek şey vardı: Yüzüm olmadan yaşamanın bir yolunu bulmak... Neyse ne, ama bir yol; Kadir'e inat bir yol... Ve Kadir'in sevdasını kimsenin yüzümde okumasına izin vermemeliydim. Sonunda, yüzümü hükümsüz kılan sözde sevdayı yüzümde yüzler yaratarak hükümsüz kıldım... Façamı bozduğunu sanan Kadir'in sefil oyununu öyle bir bozdum ki, devredip varını yoğunu çekip gitsin bu âlemden istedim. Gitmedi alçak. Beni yüzsüz bırakırken kendi yüzsüzlüğünü görmedi, göremedi. Şikâyetçi olmamdan korktu önceleri, baktı o taraklarda bezim yok, rahatladı.

> Binlerce yıldır topraklarımda, sularımda yaşadığınız binbir aşka tanık oldum. Kumru kuğultuları gibi insanın içinden başka sesler çıkartan, kurulan cümleler gibi hayatları da tepetaklak eden nice "aşk" gördüm. Kalıbı yüreğine, dili düşüncesine eş kadınlar ve erkeklerin aşk yüzünden kalıbında parçalandığını, dilinden başka, yüreğinden daha başka sözler geçtiğini gördüm. Yollara düşenleri, ölümü seçenleri, hayatını tepeden tırnağa değiştirenleri gördüm. Bu da bir aşk değil mi Leylâ?.. Yok dediğin yüzün Kadir'in aşkı değil mi?..

Şimdi sen güldürüyorsun beni... Senin ağaçlarını söküp tepelerini düz eden buldozer homurtuları ne kadar aşksa, Kadir'inki de o kadar aşk, bana sorarsan. Aşk, söylediğim şarkılardaydı. Söylediğim yerde değil. Daha işin başında öğrenmiştim bunu. Çekilen bıçaklar, sıkılan kurşunlar için bir bahaneydi aşk. Bir yalandı, bir aldatma, bir

aldanma... Hiçbiri sormadı bana... Ben seni yanımda isterim ama sen de ister misin diye... Aksine, önce ben istedim, sonra sen istedin kavgasına tutuştular aralarında. Bu dünyada bu kavgadan kendine pay çıkaracak kadın var mıdır, bilemem tabii... Ben nefret ettim hepsinden... Ayağıma serdikleri naylon halılardan, başımdan aşağı boca ettikleri solgun gül yapraklarından, gözümde çakıl kadar değeri olmayan taşları boynuma, parmaklarıma takmaya çalışmalarından nefret ettim. Öğrenilmiş bakışlardan, elde edene kadar takındıkları yapıntı kibarlıktan, elde ettikten sonra açığa çıkan kabalıktan, hoyratlıktan, şiddetten iğrendim. Bunu görüp de görmemezliğe gelen kadınların ikiyüzlülüğünden ve samimiyetsizliğinden de. Tek şişesine verdikleri parayla ay boyu on çocuğun tıka basa doyacağı parfümlerinde boğmak geldi içimden onları. Tuttum kendimi. Hep tuttum. Anlamamazlığa geldim... Şarkılarımı söylemek istedim... Acıklı şarkıları, hüzünlü şarkıları, gurbet şarkılarını söylemek yetecekti bana... Bıraksalardı aşk şarkıları yetecekti. Aşktan çoktan vazgeçmiştim. Kapatalım bu konuyu.

> Kapatsak da, sürekli ondan söz etsek de "aşk" hep yaşandı ve yaşanacak. Binlerce yıldır tanığım hayatınıza; hayatlarınızdaki nice nice aşka tanığım. Aşksız bir hayatı kim tarif edebilir benim erguvan hayatımda! Adını koysan da, koymasan da hep âşık oldunuz... Ve olacaksınız! Öğrenilmiş ya da öğrenilmemiş, ne fark eder Leyla?.. Öğrenilse de yaratıcı değil midir aşk; tepeden tırnağa yenilemez mi insanın içini, dışını; bir kalemde silip atmaz mı yaşanan hayatı aşk, gelip kendi kurallarıyla kurulup oturmaz mı insanın orta yerine. Bana bilmediğini söyleme Leylâ, kendini inkâr etme. Söylediğin şarkıların içinde değil aşk, iddia ettiğin gibi... Mesela, senin şarkı söylemen, aşkın ta kendisi değil mi Leylâ! Kayıtlara geçsin diye soruyorum: Ya Yakup, Leylâ?.. Yıllardır yanından ayrılmayan Yakup?.. Seni adım adım izleyen, kovsan da gitmeyen Yakup kim Leylâ?

Hikâyemi hikâyesine zorla karıştırdı. Ben istemedim. Elimden geldiğince uzak tuttum onu kendimden. Hayatıma hayatına katması, yanımda durması, bir inat gibi geliyor bana. Bana sorarsan, o da böyle

yok ediyor kendini... Araya hatırlarını kıramayacağını düşündüğüm bir sürü insan koydum; ne güzellikten anladı, ne zorbalıktan. Vazgeçmedi. Ben onu kendimden uzaklaştırmaktan yoruldum, o benden yorulmadı. Sonunda pes ettim. Duruyor öyle hayatımın kıyısında. Aklınca beni koruyup kolluyor, korunup kollanacak bir şeyim kalmış gibi... Neyin vicdanıdır bilemedim, neyin diyeti?.. Yüzümü yitirmeden önce hiç yanaşmamıştı yanıma... Öyle bakardı uzaktan... O zaman da böyle suskundu. Sevim'in yanında gidip gelirdi... Yeğenim demişti Sevim ama kimse pek inanmamıştı. Kaptı yine kapı gibi genç bir oğlanı diye konuşulmuştu. Sonra sonra, koca gövdesine rağmen varlığı hissedilmez olmuştu. O gece Kadir'i Yakup getirmiş meğerse benim eve; içkili ya Kadir, Yakup arabayı kullanmış... Söyleyenlerin yalancısıyım, beni hastaneye yetiştirdikten sonra gidip dövmüş Kadir'i, zor almışlar elinden; görenler gözlerine inanamamış, bu kadar kuvvet o çekingen, içi boş çuval gibi duran oğlanın neresinde birikmiş diye... Kadir'i gerçekten dövdün mü diye kaç kere sordum, sormaz mıyım?.. "Vara, yoka inanma" diye kestirip attı. Bir tuhaftır... Gerçekten. Şimdiye kadar hayatıyla ilgili doğru dürüst bir şey öğrenemedim ağzından. Bir sürü söylenti dolaştı tabii, benim yanımdan ayrılmayınca. Baktım, olmuyor... Ses etmedim artık ben de. Hangi birine laf yetiştireceksin? Nefes mi kalıyor insanda!

> Gözleri gözlerine, sözleri sözlerine benzemeyen niceniz koynumda bir arada, erguvandan bir dam altında, gece karanlığında aynı yıldızlarla aydınlandı, gün doğumlarında aynı güneşle ışıklandı, binbir ağacımın yaprağında parıldayan yağmurlarla birbirine hiç mi hiç benzemeyen kederleriniz havalandı. Kaderleriniz bir su mavisiyle aralandı. Yakup senin hikâyeni nasıl araladı Leylâ? Hikâyeni hikâyesine nasıl kattığını anlattın anlatmasına ya... Yakup'un bu suskunluğu...

Nasıl yüzüm yoksa benim, Yakup'un da sesi yok. Sesi var tabii, olmaz mı, nasıl söyleyeyim, kullanmaz; konuşmaz çok gerekli olmadıkça. İki lafı bir araya getirip bir cümle kurmaz, insanı şenlendirmez ya da ne bileyim, havadan sudan, bakkaldan manavdan, işte ne

varsa hayatında konuşamazsın öylesine. Şöyle iki çift söz söylemek içinden gelmez. Bazı akşamlar, gün kararırken evdeysem eğer, geçer şu koltuğa, sigarasını yakar, bakar öyle bahçenin arkasından görünen karşı kıyının yanmaya başlayan ışıklarına. Yüzünün ifadesi değişir, sanki ışıkları birbirine bağlayıp başka bir resim çizmektedir... Bir rakı koyarım ona da... İçi hafiflesin, dili çözülsün isterim, gördüklerini bana da söylesin. Koltuğun kolçağına otururum, başını göğsüme yaslarım, aklından geçenleri duymaya çalışırım. Nafile tabii. Sanki bir dağ fısıldar sana. Koca gövdesinin uğultusunda kaybolur fısıltısı. Bildiğin bütün sözcüklerin anlamı kayar; harflerin sesleri, seslerin harfleri yitip gitmektedir; duyduğun uğultuda, zaman diye bildiğin hiçbir anın hükmü kalmaz; özlediğin adlar, sevdiğin sıfatlar, tanıdığın zamirler taş olup yuvarlanır dağın tepesinden. İçin kalkar, başın döner. Ölürken insanın arkada bıraktığı yokluğun doğduğu andır sanki bu uğultu; ya da daha doğarken bir bebeğin ölümün bilinmezliğini de yeryüzüne bırakması gibidir. Uğultulu bir suskunluk Yakup'unki. Bir dağ suskunluğu. Koltuğun kolçağında öyle gelir bana. Başı göğsümdeyken ben de onunla karşı kıyının ışıklarına bakarım. Işıkların parçaladığı karanlıkta yüzüm gibi kaybolurum. Sonra sabah olur... Sonra yine gece... Sonra... Bilinen aynı çember işte! Çalıştığım gecelerde eve dönerken yanımızda biri varsa iki adım geriden yürür Yakup; ikimizsek, sağıma geçer, sol elini cebine sokar, dirseğini hafifçe kaldırır; bir davettir bu. Koluna girerim. Sessiz sessiz yürürüz, benim gün be gün ağırlaşan adımlarımın ritmiyle. Hep karşıya bakar Yakup; gözünün önünde bir perde varmış gibi sabit bakar. Yürürken içine bakar gibi gelir bana. Bazen onun gözleri olup içine baksam diye geçiririm içimden, içindekileri bir görsem derim kendi kendime. Mümkün değil tabii. Yolda yürürken de koca gövdesiyle kendini yok edenlerden Yakup. Kendini kendinde boğup başkalarından gizlemek isteyenlerden. Bana öyle gelir. Yılda bir, bilemedin iki, birkaç gün ortadan kaybolur. Bilmezsin nereye gitti, nerede kaldı... Gittiği günlerde, sesi gibi varlığının yokluğunda hayata bırakılmış bir ağıt dinlerim sanki, benim ses veremeyeceğim bir ağıttır bu, başkalarının yüzüyle sahnelerde okuyamayacağım bir

ağıt. Kar yolları kapar bu ağıtta. Unutuluşun ağır, görkemli, işlemeli kapısından geçersin. Ayak bastığın avlunun ayazında kanın donar, hayat üstüne kapanır, bir acı tamamlanır. Dağa bakarsın dağın gölgesine sığınmış avludan. Suskunluğun dilini sökersin, sususun kelimeleri sana bir bir anlamlarını açar, anıların hayatın belleğinden silinişini hecelersin. Yepyeni bir sestir artık yokluğun ezgisi. Yorgansız, yastıksız bir uyku konar omuzlarına... Bilirsin, düşlere yer yoktur artık omzuna konan kuş kanatlı uykularda. Düşsüzlüğün sızısı! Sana küsmüş dolunaya baktığında uzandığın avlunun mozaiklerinde işli çiçekler sulanır, görürsün... Düşlerinin mozaiklerin harcında olduğunu düşünmek bir avuntudur sadece. Ve sonra dağın gölgesinde unutuluşun girdaplarına çekilen gövdeni görürsün bir kez daha. Suya atılan çakıltaşının harelenen ışıktan lekeleri gibi renk değiştiren ağır bir gövdesindir. Sular yutar seni. Kanını akıtırsın seni yutan sulara... Kandan kırmızı bir girdapta uzaklaşırsın hayattan... Kanının son damlası karışırken suya cennet-cehennemi hayal eden insan aklını okşamak istersin. Son isteğindir. Yakup'un suskunluğudur bu. Bu kadardır.

> Ah Leylâ ah!.. Birbirine benzemeyen hayatlarınızda, doğduğu anda böyle ölümle burun buruna tanışan Yakuplar, Mecnunları yok sayan senin gibi Leylâlar da yaşadı. Saklarım. Şimdilerde azaldıkça azalan erguvanlarımın rengine içimden geçen her hayatı katarım.

Oya Baydar

BİR ŞEHRİ HATIRLAMAK

Her şehrin rengi bir başkadır; kokusu, sesi, hüznü de. Mevsimler herbirinin üstünde başka durur. Sonbahar yapraklarını, bahar çiçeklerini, güneşi, karları, yağmurları, sevinçleri, hüzünleri herbiri bir başka edayla taşır. Şehirler sürekli huy değiştirirler. Yaşanırken başka, anılarda başka, zaferlerde, yenilgilerde, her yaşta, her aşkta başkadırlar.

New York süt mavisi, Moskova nefti yeşil, Atina kum rengi, Prag gülkurusu, Madrid kızıl, Parma sarı, Amsterdam kurşuni, Ankara boz, Paris ebruli pembe, Oslo gri, Berlin sincabi, İstanbul, ta Bizans'tan beri erguvan rengidir.

Kimisi yeni biçilmiş çimen, kimisi yosun, balık, kimisi çürümüş yaprak, yasemin, ıhlamur, leylak, kimisi lağım, is, yağmur, kar, kimisi kan, karanfil, mandalina çiçeği, kimisi yanmış yağ, zeytin küspesi, kuru ot, günlük, küf, ringa balığı, şebboy; ve hepsi anıların kokusuyla kokar.

Şehirlerin insanın yüreğine saplanan hançerleri de olduğunu, bir akşam vakti, alacakaranlıkta İstanbul'u seyrederken fark etti. Gökyüzü ve deniz, lacivert zemin üzerine turuncu-eflatun çizgilerle harelenmişti. Kuleler, kubbeler ve minareler aydınlatılmış, ışıklar alacakaranlıkta göz kırpmaya başlamıştı.

"Bu şehir içimi acıtıyor. Yüreğime bir hançer gibi saplanıyor," derken, ağdalı bir söz, süslü bir mısra peşinde değildi. Boğaziçi Köprüsü'nün; bir yanda Sarayburnu'nu, Galata'yı, Üsküdar'ı, Kızkulesi'ni, adaları, öte yanda Karadeniz'e doğru kıvrıla kıvrıla uzayıp gi-

den Boğaz'ı en güzel gören noktasında, ağzından bir çığlık gibi çıkmıştı bu sözler. O anda şehir, gerçekten de göğsünün ortasına bir hançer gibi saplanmış, içinde anlatılmaz bir acı duymuştu.

Yıllar boyunca, dönüş umudunun simgesi, anıların ve kaçaklığın sığınağı, yabancı istasyonlarda beklenen hiç gelmeyecek trenlerin son durağı olan şehir... Ara sokakları, kaldırım taşlı yokuşları, lodosun dövdüğü iskeleleri, çiçeğe durmuş erguvanları, sokak kedileri, güvercinli cami avluları, aç martıları, gürültülü pazarları, fıstıkların ardından yükselen dolunayları, köprü altı balıkçıları, gölgeli avluları manolya ve pembe reçel gülü kokan ahşap konakları, cıvıl cıvıl fabrikaları, çamurlu gecekondu mahalleleri, mal ve zenginlik fışkıran ana caddeleri, varoşları, ölülerin kan izlerini taşıyan meydanlarıyla İstanbul...

"Bu şehir içimi acıtıyor. Sevdiğim bütün şehirler içimi acıtıyor. En çok da burası."

İstanbul'a açılan pencerenin önünde, her zamanki yerine oturmuş şehre bakıyor. Şehir orada, karşıda, çevrede, denizde, her yerde; alacakaranlıkta kendi iç ışığıyla, iç aydınlığıyla parıldayarak yükseliyor. Gecenin zırhını giymiş, hiçbir şey belli etmeden, kendini ele vermeden, cerahatli yaralarını erguvani atlastan kaftanının altında gizliyor. Şehir orada, tam karşısında, kanıyor.

Şehrin orta yerinde, Sarayburnu'na, limana, Galata'ya bakan bir pencerenin önünde İstanbul'a karşı oturmuş, İstanbul'u hatırlıyor.

Boğaz'ın iki yakasındaki tepeler henüz yemyeşil korularla kaplıydı ve köprüler yoktu. Nisan sonunda erguvanlar açardı. Gölgeliklere saklanmış mor menekşe, dağ çileği ve kalkan vaktiydi artık. Çocukluğun naftalin, küf, elma kabuğu kokulu ahşap evlerinin bahçelerinde, hâlâ maltaeriği, manolya ve pembe reçel gülleri vardı. Zengin okul arkadaşlarının yalılarından, şehrin her yanından denize girilirdi. Mimozalar geçmeden Adalar'a gitmek için acele edilir ve eylülle birlikte, fenerler kapılıp Boğaz'da lüfere çıkılırdı. Gece geç saatlerde, Beyoğlu'nun arka sokaklarından arabayla geçilirken, anneler Abanoz'daki kadınları görmesinler diye çocukların gözlerini elleriyle kaparlar ve ilk cinsel merakları uyandırırlardı. Hamburger şehre

yeni gelmişti, Coca-Cola henüz gazozlarla savaşıyordu. Gecekondular, yeni kurulan fabrikaların yakınlarında gerçekten bir gecede konduruluveren yoksul kulübelerdi.

"Şehir içinde yaşayanları da değiştirerek için için değişirken, ne ondaki ne kendimizdeki değişimi fark ettik. Hayatı nasıl yaşadıysak şehri de öyle yaşadık: Hoyratça, gençliğin pervasız özensizliğiyle. Tıpkı hayatlarımız gibi, şehri de müsrifçe, dikkatsizce, hovardaca harcadık.

Sapsarı katırtırnaklarının baygın kokularıyla dolu kırlardan, masmavi denizlere açılan kumsallardan aceleyle geçip, fabrikaların, işçi semtlerinin, gecekondu mahallelerinin tozlu, çamurlu yollarına dalardık. Lüks otellerin başka dünyalara açılan ışıklı kapılarının önünden süzülüp, bu kapıları işçilere, köylülere açacağımız günlerin hayaliyle, bir öğrenci kahvesinde, ucuz bir meyhanede arkadaşlarımızla buluşmaya giderdik. Dönemin rüzgârlarının önüne takılıp köylerden şehre inen ve aydın masalarında söylenen türküleri ezbere okur, burçak tarlalarında gelin olup, Toroslar'dan Avşar elleriyle birlikte göçüp, arkasından baltalarımızı bilerdik."

Şehir orada, karşıda. İçin için kanadığını, yitip giden masumiyetine ağladığını, can çekiştiğini, bir mektup bile bırakmadan sessizce intihar ettiğini biliyor.

"Laleli'de kuyulu bir ev vardı. Bir de Haydar. Bir de sen: Karanfil ve sigara kokulu parlak çocuk. Bir de el yazılı sakıncalı bir defterde Nâzım'ın şiirleri.

Önce o evi bulmalı, kuyuya ulaşmalı. Sonra Aksaray'da, esrar da satılan odun depolarının önünden geçip Yenikapı'ya deniz kenarına inmeli. Orada, çakılların üstünde, dalgaların ayaklarını yaladığı salaş bir masaya oturmuş, çay bardaklarında şarap içen birileri mutlaka vardır ve teypte arabesk Veremli Kızın Şarkısı çalmaktadır. Kalkıp Beyazıt Meydanı'na da gideriz. Bugün kim öldürüldü, diye sorarız. Sonra derneğin arka odalarında, ispirtolu teksir makinesinde dünyayı değiştirecek bildiriler basarız. Belki birimiz yolda yürürken vuruluruz, kim bilir! Belki yarın bir cenazede buluşuruz, olmazsa bir grevde, bir büyük yürüyüşte. Otobüs garajına gider, seni orada

beklerim. Ter, nefes, uyku kokan gece otobüsleriyle Anadolu'ya dağılırız. Ve her defasında, her yolun sonunda, mutlaka şehrimize döneriz."

Şehir yaşamlarıyla, aşklarıyla, savaşlarıyla, uğraşlarıyla iç içeydi. Onu eski bir dost gibi severler, havasıyla, güzellikleriyle, zenginlikleriyle büyülenirler, ama bir dekor ya da güzel bir çerçeve gibi kullanırlardı. Varlıklarının doğal parçası, yaşamlarının uzantısıydı. Şehirlerin bağımsız hayatları olduğunu, terk edilmeye dayanamadıklarını, kendi evlatlarını yiyebileceklerini, ihanet ve intihar edebileceklerini henüz bilmiyorlardı.

Kuyulu ev artık yerinde yok. Hisarüstü'ndeki gecekondular da... Boğaz tepelerinin sık ağaçlıklı korularından arda kalan birkaç küçük yeşil yama, orada burada, tek tük erguvanlar, cılız mimozalar, artık çiçek açmayan manolyalar direniyor. Kubbeler, minareler, saraylar; pırıl pırıl, görkemli, zengin gökdelenlerin, otellerin, plazaların arasında kayboluyor. Her şeyin pazara sunulduğu bir dünyada, dört bir yandan gelmiş her türlü malla dolu çarşılar; yalanla gerçek arasında mekik dokuyan, neyin gerçek neyin yalan olduğunu unuttturan televizyon ekranları; caddelerin iki yanında sıralanan parlak ışıklı vitrinler, pahalı kafeler, lüks restoranlar, son model otomobiller, kuşkulu limuzinler; hepsi birbirine benzeyen, saçları sarı boyalı, ruhsuz yüzlü kadınların kullandığı görgüsüz, hantal, gösterişli cipler; eski gecekonduların yerine kurulmuş gürültülü, ışıklı gece kulüpleri, diskolar, kulüp ve banka kartlarının yanında susturuculu silahlar ve sahte kimlikler de taşıyan şehrin yeni efendileri... Kentin dört yanını kuşatmış, kalbine kadar saplanan isyana hazır, öfkeli varoşlar. Özel korumalar, teknoloji harikası alarm sistemleri ve yüksek duvarlarla kendilerini öteki şehirden ayıran güvenlikli siteler...

"Bu şehir bir gün olduğu yerde kaskatı kesilecek ve çökecek. Her şey, hepimiz birlikte çökeceğiz. Yalnızca şehrin efsanevi silueti; deniz, Boğaz tepeleri, sur kalıntıları, mozaikler, mermerler, çiniler, rüzgârlar kalacak. Ve şehir, binlerce yıldan beri her fetihte, her teslim oluşta, her yıkılışta olduğu gibi, kendi enkazı arasından doğrulup, kendi küllerinden yeniden doğacak.

Şimdilik orada, karşıda, sessizce kanıyor. Taşların sessizliği ve sabrıyla, bir gün, yeni insanların elinde yeniden doğabilmek için çöküşü bekliyor."

Şehir orada, insanın bağrına bıçak gibi saplanan, çaresiz bırakan güzelliğiyle; erguvani, alev rengi, lacivert renkleriyle, karanlık bastırınca yanan yedi kollu muhteşem şamdanıyla, karşıda duruyor. Bu kadar güzel olmasa, içi bu kadar acımayacak. Ona yeniden sahip olacağına inansa, yeniden "Bekle bizi İstanbul" deme gücü olsa, böyle kederlenmeyecek.

Bir anahtar sözcüğü olmalı hatırlamanın. Şehrin kapılarını açacak bir parola. Şehre yeniden dönebilmesini sağlayacak bir anahtar.

Etrafını kuşatan şehre bakıyor. Tılsımlı sözcük belleğinin labirentlerinden, şehrin sokaklarından, meydanlarından, tepelerinden, varoşlarından, yılların arasından süzülüp dudaklarına ulaşıyor: "Umut ve masumiyet."

Umut ve masumiyet, diye tekrarlıyor şehre karşı. Şehir sağır, dilsiz, yabancı.

Parola değişmiş, yenisini bildirmediler.

Şehir içini acıtıyor, içine bir hançer gibi saplanıyor. "Artık şehrin kapılarını açacak anahtarım yok. Buradan gitmeliyim."

Şehre açılan pencerenin perdelerini sıkı sıkıya kapatıyor.

Gaye Boralıoğlu

Mİ HATİCE

Bugün biraz erken varmıştı istasyona. İşi erken bitmişti. Her zamanki gibi Sirkeci Garı'nın bir ucunda, emanet kasalarının önünde, burnuna dalga dalga gelen sosis kokularının altında kocasını beklemeye başladı Hatice. Dün olduğu gibi ve daha önceki gün ve daha önceki gün... Sayısını hatırlamadığı yüzlerce günde olduğu gibi.

İkindi ezanı okunmaya başlayınca içgüdüsel olarak eli başörtüsüne gitti ve alışkın bir hareketle boynunun altındaki düğümü tek eliyle sıkıştırıverdi. Sonra başını önüne eğip beklemeye başladı. Başını önüne eğince gözleri terliğinin ucundan çıkan ayak parmaklarına takıldı. İnce çorabı baş parmağının olduğu yerden kaçmıştı. Ayaklarını terliğinin içine doğru büzdü. Ne var ki, Hatice'nin çorabının baş parmağından kaçık olduğunu zaten kimse fark etmedi.

Hatice'nin aklı ezandaydı. Bütün dikkatini vererek hocanın sözlerini anlamaya çalıştı... Olmuyordu. Aslında ezbere biliyordu, yani öğrenmişti küçükken, öğretmişlerdi ona ama şimdi olmuyordu. Yakalayamıyordu kelimeleri. Belki anlamsız oldukları için yakalayamıyorum diye düşündü; sonra bu düşüncesinden kendisi korktu. Allah'ın kelimeleri anlamsız olabilir miydi hiç! Sadece bu kelimeler başka bir dildeydi, Hatice'nin anlamadığı bir dilde. Ama anlamları aynıydı ve onu, eğer isterse, yani Hatice eğer isterse, gönlünde hissedebilirdi. Dedesi öyle demez miydi: Anlamıyorsan gönlünle hissedeceksin. Hatice gönlüyle hissedebilmek için ezanın büyük, bulutsu bir el gibi kendisini alıp yükseğe, daha yükseğe, şu bağırıp çağıran, koşturan insanlardan, minarelerden, binalardan, uydu antenlerinden ve şu sosis kokusundan... Sosis kokusundan... Yapamadı Hatice. Bütün gücüyle kelimele-

rin ötesine geçip ezanın o uhrevi melodisinin kendisini esir almasını umdu ama boşunaydı. Ezan Hatice'yi, sosis kokusu kadar bile etkileyemeden yalayıp geçti.

O anda Hatice garip bir terk edilme duygusu hissetti. Ama bu duygu ona hüzün vermiyordu. Hatta belli belirsiz bir rahatlama, inceden bir hafifleme bile hissetti. Öyle ki, bundan rahatsız oldu. Ve böyle durumlarda hep yaptığı gibi dedesini düşünmeye başladı. Büyük, kocaman, iri kemikli, sert yüzlü bir adamdı dedesi. Sanki her an etraftan gelecek bir tehlikeye karşı korumak istercesine Hatice'nin küçük elini sımsıkı tutup göğsüne bastırır, hiç konuşmadan, suratında huzursuz bir ifade ile onu okula götürürdü. Hatice onun yüzündeki o ifadeyi çok severdi, hatta dedesinin gülen yüzünden daha çok severdi. Hatice'nin, dede kolum ağrıdı aşağı indir elimi diye sızlanmasına hiç aldırmadan onu ilkokulun kapısına kadar getirir, torunu gözden kaybolana dek öylece beklerdi. Eve gitme zili çaldığında kapının önünde beliren ilk öğrencilerden biri Hatice olurdu. Gözleriyle yıldırım hızıyla bahçeyi tarar, bir köşede mutlaka ama mutlaka dedesini bulurdu. Aksi hiç olmamıştı. Buna rağmen her zaman zilin çalması yaklaştığında Hatice'nin kalbini bir endişe bulutu sarardı. Ta ki, dışarı fırlayıp onu görünceye, elini dedesinin kocaman avucuna bırakıncaya dek. Gözlerini bir an için kapatıp o anı bir kez daha, tüm detaylarıyla zihninde canlandırmaya çalıştı Hatice; gözünü açtığında Sacit karşısında duruyordu. İçinden ona gülümsemek geçti, hatta gülümsediğini bile sandı ama gerçekte yüzünde hiçbir kıpırtı olmadı. Sacit de Hatice'ye gülümsemedi.

Sacit'in gelişiyle aynı anda gardaki yüzlerce kişinin de farkına vardı Hatice. Terli yüzler, düşük omuzlar, keskin bakışlar, ak saçlar, yüksek topuklar, kruvaze ceketler, bond çantalar, pantolon askıları, yırtmaçlar, kasketler, poşet tutan eller, yorgun ayaklar... Ayaklar... Ayaklar. Sacit yürümeye başlamıştı bile. Hatice onu kaybetmemek için adımlarını hızlandırdı. Bilet aldılar hiç konuşmadan. Üçüncü peronda hızlı adımlarla yürüdüler. Yarı dolu kompartımanlardan geçtiler ama yine de girip boş yerlere oturmadılar. Kalabalığın içinde adamın biri yanlışlıkla Hatice'nin terliğine bastı. Hatice tökezledi

ama herkes, hiçbir şey olmamış gibi yoluna devam etti. Düdük öttü, Sacit son kompartımana girdi; Hatice de peşinden. Tren kalktı.

Hatice ve Sacit yan yana, trenin gittiği yere ters yönde, cam kenarında oturuyorlardı şimdi. Ters yönde yolculuktan, dünyanın kendisinden uzaklaşmasını izlemekten hiç hoşlanmazdı Hatice. Midesi bulanırdı. Tren, rayların üzerinde ritmik bir şekilde sarsıldıkça Sacit ve Hatice de sallanıyor, gevşek duran dizleri birbirine değiyordu. İkisi de dizlerinin birbirine değdiğini fark etmedi. Vagondaki yolcular da onların dizlerinin birbirine değdiğini fark etmedi.

Camiler, saraylar, martılar giderek arkada kalıyordu. Telaşsız bir tıkırtıyla tren merkezden kaçıyordu.

İlk durdukları Cankurtaran İstasyonu'nda trenden kimse inmedi. Binenler oldu. Vagon iyice kalabalıklaştı. Sıcaktı. Hatice'nin başörtüsünün altında boncuk boncuk terler birikiyordu. Tren Cankurtaran'dan ayrılırken Hatice'nin burnuna tuhaf bir koku geldi. Günlerdir, haftalardır, yıllardır aynı rutinle gerçekleşen bu yolculukta bugün, bu kez tamamen yabancı bir koku vardı. Yanındaki pencereyi açmayı denedi. Tüm gücüyle kulplara asıldı ama yüz yılın katılaşmış tozları pencerenin açılmasına izin vermedi. Sacit'e baktı Hatice. Sacit yarı açık gözlerini bir noktaya sabitlemiş, kendini tamamıyla trenin salınımına bırakmıştı. Hatice camı açmasına yardım edecek başka birini bulmak umuduyla etrafına şöyle bir bakındı. Anlaşılan, o kokudan rahatsız olan başka kimse yoktu. Ya da o kokuyu yalnızca Hatice duyuyordu. Pencereyi açabilmek için ayağa kalkmış olan Hatice tek bir kişiyle göz göze geldi: Oturmayacaksan çekil de ben oturayım, diyen gözlerle Hatice'nin koltuğuna bakmakta olan, kendi yaşlarındaki bir kadınla. Hatice pencereden vazgeçip yerine oturdu. Çok geçmeden de o kokuyu unutup ellerine daldı. Bir temizlikçinin ellerine benzemiyordu Hatice'nin elleri. Uzun parmakları, kısa ama düzgün tırnakları vardı. Cildi öylesine pürüzsüzdü ki, gençliğini ele veriyordu. Hatice'nin gözleri tam karşılarında oturan kızın ellerini aradı. Biri dizinin üzerinde duruyordu serbestçe, diğeri ise yanındaki delikanlının avuçlarındaydı. Sacit'in elini tutup tutmadığını düşündü Hatice. Böyle bir anı hatırlamıyordu. Gözleri yeniden ken-

di ellerine döndü. O ellerle dedesine sarılmak istedi. Paçalarına yapışmak, bırakma beni dede, bırakma beni diye bağırmak. Ellerini yumruk yapıp göğsüne yerleştirdi Hatice. Yutkundu. Yutkunurken canı acıdı.

Trenin ani sarsıntısı kendine getirdi Hatice'yi. Sebepsiz yere Yenikapı ile Kocamustafapaşa arasında duruverdi tren. Görünürde ne bir istasyon vardı, ne başka bir tren, ne de sıra dışı bir durum. Tren durdukça rüzgâr da durdu. İyice sıcak bastı vagona. Hiç kimse, ne oldu diye sormuyordu. Sacit derin derin iç geçirdi ama ağzını açıp tek kelime etmedi. Hatice de sustu. Kapının yanındaki birkaç delikanlı yüklenip kapıyı açtı yalnızca. Kafalarını dışarı uzattılar, beklediler. Rüzgârın durmasına, sıcağın basmasına, Sacit'ten yükselen ağır ter kokularına rağmen hareket halinde olmamak iyi gelmişti Hatice'ye. Ters yöne gitmemek, duruyor olmak mide bulantısını yatıştırmıştı. Gözlerini vagonun kırık dökük lambalarında, kirli yeşil duvarlarında dolaştırdı. Vagon da terliyordu; pencerelerin altından, tavanların arasından tozla karışık, gri ter damlaları aşağı doğru akıyordu. Tren birkaç kez kalkacakmış gibi olup vazgeçti. İçerdeki herkes trenin oyunuyla oraya buraya doğru çalkalandı; duvarlardan süzülen terler yön değiştirdi. On beş dakika kadar sonra tren durduğu gibi sebepsizce kalktı ve her zamanki ritmiyle yola koyuldu.

Kocamustafapaşa'ya vardıklarında uyumuştu Sacit. Hatice yan gözle onun yüzüne baktı. Al basmış yanakları aşağı doğru sarkmış, dudakları hafifçe aralanmıştı. Gözleri tam kapanmamıştı sanki ama Hatice onun uyuduğuna emindi. Nitekim ne Kocamustafapaşa'dan binen, bir liraya limon sıkacağı satan adamı, ne Yedikule'den binen, peluştan oyuncak kuklalar satan delikanlıyı, ne de Zeytinburnu'ndan trene binen tarak satıcısı kız çocuğunu fark etti Sacit. Her istasyonda Sacit'in horultusu biraz daha arttı. Yenimahalle'ye geldiklerinde artık kafasını tutamıyordu. Trenin salınımından çok daha keskin bir hızla sağa sola savruluyordu adamın başı. Bacakları iki tarafa iyice açılmış, kolları yana düşmüştü. Hatice yan gözle Sacit'in kollarından süzülen terlere baktı. Ondan utanıyordu. İyi ki hiç konuşmamışız diye düşündü. Kimse onların karı koca olduğunu, hat-

tâ birbirlerini tanıdıklarını bile fark etmiş olamazdı.

Bu trenle yaptığı ilk yolculuğu hatırladı Hatice. Menekşe'den binmişlerdi trene. O zaman dedesiyle birlikte Haylayf Plajı'nın yakınlarında bir bahçe katında oturuyorlardı. Çocukluğunun kokularını düşündü Hatice... Yosun kokusunu, kum kokusunu, hanımelinin ballı rayihasını, tekir kedisinin, sarı saçlı bebeğinin, kenarı yırtık küçük tokyosunun, çakıl taşlarının kokusunu... Dedesi ölüp Sacit'le evlendikten sonra Halkalı'ya taşınmışlardı. Sonrası Sirkeci-Halkalı, Halkalı-Sirkeci. Aradaki bütün istasyonlar Hatice'yi yalnızca trenin camından bakarken görmüşlerdi; ömrü boyunca.

Kocamustafapaşa'dan sonra binenler azalmış, inenlerse çoğalmaya başlamıştı. Bütün bu insanlar, yani trendekiler birer nota olsa, nasıl bir müzik ortaya çıkacağını hayal etmeye çalıştı Hatice. Önce karmaşık, gürültülü bir başlangıç, sonra birbiriyle yer değiştiren notalar, sonra yavaş yavaş kaybolan sesler. Giderek azalan, küçülen bir melodi.

Hatice nasıl bir nota olurdu acaba? Ya Sacit? İlkokul beşteyken dedesi flüt almıştı Hatice'ye. Adamın kocaman elleri flütün deliklerini kolayca kapatıyor, yanaklarını şişirerek flütü üflediğinde notalar birbiri ardına uyumlu bir şekilde duyulabiliyordu. Hatice ise küçücük parmaklarını bir türlü o deliklerin üstüne tam olarak yerleştiremiyor, çatlak sesleri engelleyemiyordu. Yaşlı adam sabırla, dikkatle bir kez daha, bir kez daha göstermişti Hatice'ye. Hatice gece gündüz elinde flütle dolaşmaya başlayınca, flüt onun küçük parmaklarını kabullenmeye başlamıştı. Do.. re.. mi... Dedesi ölmeden kısa bir süre önce artık doğru sesleri çıkarabilir hale gelmişti Hatice. Bir tek mi... nedense hep mi'de takılıyordu. Hatice flütün notalarını, kendini ve Sacit'i bir kez daha düşündü. Sacit'i do'ya benzetti. Bütün parmaklar sımsıkı kapalı, kalın, güçlü, gürültülü. Kendisi ise... kendisini mi'ye benzetti Hatice. Bir türlü pürüzsüz çıkmayan, hep çatlak, tedirgin, güvensiz.

Bakırköy'de notaların çoğu boşaldı trenden. Karşılarında oturan çift de indi. Artık vagonda sayılabilecek kadar az kişi kalmıştı. Ayakta kimse yoktu. Bir sürü boş koltuk vardı.

Tren Yeşilyurt'a doğru giderken Sacit'in vücudu garip bir şekilde sarsıldı; trenin ritmiyle uyuşmayan aykırı bir sarsıntı, hatalı basılmış bir nota. Boğazından garip bir hırıltı çıktı adamın, aynı anda da Hatice'nin bacağına yapıştı. Kalbi küt küt çarpmaya başladı Hatice'nin. Etrafına bakındı hızla. Onları görebilecek pek kimse kalmamıştı. Vagonun sonunda oturduklarından onların karşısında zaten yalnızca birkaç koltuk vardı, o koltuklar da Bakırköy'de boşalmıştı. Kalan yolcularsa arka tarafta, kendi hallerindeydi. Hatice ve Sacit'le ilgilenen kimse yoktu. Sacit'in parmakları Hatice'nin dizini olanca gücüyle sıkıyordu. Adamın yüzü mosmor olmuştu. Hatice taş kesilmişti. Kıpırdayamıyor, konuşamıyor, öylece gözlerini kırpmadan oturuyordu. Tren Florya'da durdu. Yine inenler oldu, yine binen olmadı. Şimdi Sacit hiç hareket etmeden, öylece duruyordu. Tren bir kez daha istasyondan ayrılmak üzere hareket etti. Sacit'in kafası arkaya düştü. Artık hırlamıyordu, kokmuyordu. Hatice'nin dizindeki parmakları gevşedi. O gevşeklik yavaş yavaş Hatice'nin de ruhuna yayıldı. Birden pürüzsüz, hatasız bir mi notası oldu Hatice. Sonra yalnızca mi değil, aynı zamanda si de olduğunu hissetti... Hatta fa, hatta sol... Bütün notalar içinde oynaşıyor, amaçsız ve uyumsuzca zihninin dehlizlerinde çarpışıyordu. Artık kafasının içinde yalnızca kendi müziği vardı: Do'nun bulunmadığı kuzguni bir senfoni.

Menekşe İstasyonu'nda ayağa kalktı Hatice. O kalkınca Sacit'in eli yana düştü. Sacit'in artık nefes almadığını ve bu dünyaya bir daha nefes vermeyeceğini kimse fark etmedi; Hatice'nin trenden Menekşe istasyonunda indiğini de. İstasyonda, çıkışa doğru yürürken bütün notalar toplanıp boğazında bir düğüm oluşturdular Hatice'nin. Elini içgüdüsel olarak boğazına götürdü. O düğümü açtı. Başındaki eşarp yavaşça omuzlarından kayıp yere düştü. Eşarbı geride bırakıp sakin adımlarla uzaklaştı, Menekşe sokaklarının arasında gözden kayboldu.

Sevinç Çokum

TARLABAŞI'NDA SABAH OLUYOR
(Dünyanın Gurbet Hali)

Zayıf, dar omuzlarımla hiç bilinmedik sokaklara girişim öyle başladı... Küf kokusuna öyle alıştım. Oraya geldim mi, uzaktan Balıkpazarı satıcılarının allı pullu seslerini işitirdim. Bir deniz şarkısı gibi, kırık dökük, kayalara vuran, çarpan... Bir curcuna, hep bir ağızdan. Pavuryalar canlanır, ayağa kalkar, istiridyeler kapaklarım aralayıp dışarıya bir göz gezdirirlerdi. Köşedeki seyyar başçı, kanlı koyun başlarını sabah sabah kaynamaya attığında, koyunların iri, siyah gözleri insan insan bakar, sonra ölgünleşirlerdi.

İçi boşalmış evler, renksiz, paslı duvarlar. Evlerin, çoğu ucuz yaşanmışlıkları nereye gitti bilmiyorum. Ucuz fakat sıcak... İskambil kâğıtları nasıl devrilirse... Birisi bir kibrit çaktı. Bu viran evlerin bir takım pencerelerinden pantomim oyuncuları görüntüsünde eşcinsel birileri bakıyor şimdi.

Çoğu zaman vakitsiz uyanışlarla kalkan Ednan'ın sırtında vücudunun zayıflığını örtemeyen, dökümlü, ipeksi bir robdöşambr... Geceye bağımlı, süzgün gözleriyle dolanır Ednan. Büyük Londra Oteli'nin yıllanmış kokuları teninde, birden yakalanır Piyanist Ednan. Yakalanır ve kaçamaz. Robdöşambırının aralığından iç donu görünür. Kapıyı zaman zaman o açıyor. Yukarıdan sürgüye bağlı ipi çekerek...

-Sadiy'anım Sadiy'anım (yukarıya seslenir) kardeşiniz geldi! Ben de sütçü sandıydım. Siz en küçük müydünüz, ortanca mı? Bana bir yavru kedi getirecekti Sadiye Ablanız. Unutmuş olmalılar. Çıkmışken hatırlatırsanız...

Piyanist Ednan'ın fildişinden ellerine sevdalanıyorum. Yukarılarda bir yere asıyorum Ednan'ı. Ben, küçük kız. Sadiy'anımın kızkardeşi...

Koyun gözleri insan gibi insan gibi... Ednan'ın yüzü yeşile çalıktır. Çıkıp sabaha karşı sokak lambasının altında son sigarasını içmiştir. Bitik. Kiss of Fire şarkısı veya başka bir şey kulaklarında kalmıştır. Ednan Beşiktaş, Bostanüstü'ndeki eve, aile ortamına gitmeden önce bazı zamanlar burada Tarlabaşı'nda Kanite'nin evinde kalır. Kanite hep göğüs arasını örtme halinde, sırtında iç gösteren sabahlığıyla... Adı belki Katina'ydı da taşralılardan biri dil kolaylığıyla Kanite dedi ve öyle kaldı, kim bilir? Yoksa Katina'dan başka bir de Kanita mı var? Kadın, "Ay basıldık mı?" gibisinden açar vitrayları kırık kapıları, Ednan Londra Pavyon'dan dönüyordur. Adnan'a Ednan demek zarafettendir.

Geçerdi elleri ceplerinde, kırmızı fularıyla piyanist Ednan; bizim yokuştan tam da sabah ezanı okunurken, Londra Pavyon'un dumanı isi ve kahkahaları üzerine sıvaşmış. Gün boyu sürerdi sıvaşık; akşam yeniden katmerlenirdi. Ednan mahkum: Londra Pavyon'a mahkum. Kanite'ye mahkum. Gecelere mahkum... Kanite'nin paranoyak bir belalısı vardır. O geldi mi sövmeler, kavgalar...

Ulviye Hanım, baş sularıyla kaynattığı çorbaları içire içire çocuklarına üniversiteler kazandırdı. Ulviye Hanım bazı akşamlar, oğullarını yattıktan sonra kendisine göre "Tanrı Teala ile baş başa kaldığında" seccadesinin üstünde ağlardı. Secde yeri ıslanır ıslanır, kururdu. Kocasından ayrıydı. Çekilmiş bir iç denizdi yüreği. Yüz bin düğüm atılmıştı içerisine; üç erkek evlat yetiştirecekti. Biri mimar olan büyük oğul, kırk yıl sonra intihar edecekti nedensiz. Hayır nedenli. Başka türlü görüyordu bizim göremediklerimizi. Koyu bir hüzün tabakası içinden. Gerçekleri görüyordu biz masalları yaşarken...

Protein alamıyorduk ya o günlerde; ben de gider gelirdim hani. Yeşil fasulye pişirmiştir Ulviye Hanım, bir koca tencere... Soğanlı domates salatasını laflaya laflaya özenle hazırlıyoruz. Ban dur suyuna güzelce... Nohut da öyle. Nohudun içinde et kırıntısı arama hali... Yemek üstü bir meyve kalıntısı, dişlenmiş bir elma arama hali... Ul-

viye Hanım Kervansaray'da yapılacak balo biletlerini satacak, yüzde alacak.

Benim girdiğim oda bir saray artığıydı sanki. Kemerli kapı ve pencereleriyle; kırık camlara kaba paket kâğıdı yapıştırılmıştı. İçerde gül oymalı bir endam aynası vardı. Ulviye Hanım'ın serince arka odasında. Orada birileri sevişirdi. Endam aynasında bir adam, bir kadın iç içe oldular; ayakta birbirinin içine girip aynadan içeriye sızdılar; kimseler görmedi. Aynada yittiler ve ardından ayna kırıldı.

İntihara karar vermiş mimarın proje kağıtları... Sonradan edecekti intihar. Kırk yıl sonra. "Yaşanacak ne kaldı?" diyerek.

- Yaşanacak ne kaldı?

- Öyle demeyin ama...

- Öyle ya... Sizin için belki... Benim için? Annemin ölümünü unutamıyorum. (Ulviye Hanım'ın kanserden ölümü..."Son saçlarımı da kanserde verdim" diyordu Ulviye Hanım. Daha önce kocasının yolduğu saçları hatırlayarak.)

- Herkesin annesi ölebilir.

- İyi de ben kabul edemedim. Bir şeyler benim işimi kolaylaştırsın istiyorum, diyor mimar. Ölümün daha kolay gerçekleşeceği bir yere, bir noktaya gitmek istiyorum. Bana yol gösterin. Ölümüm için yol gösterin.

Şakaya benziyor. Ölüm böyle gülünülesi bir hal mi yoksa?

Hayır! Demiyor, gözleriyle söylüyor. Onun gözlerinde hayatın korkunçluğunu karanlık bir mağara ağzı gibi görüyorum. Ednan'ın ellerini düşünüyorum. Kimi eller ki can alır, kimi eller ki can verir... Tanrının bir şakası mıdır dünya hayatı?

Buradan Tepebaşı'na eski otellerin önünden yağmurluğumun ince ince ıslanışıyla geçiyorum. Küçük Haliç vapurlarıyla, topraktan Eyüp testilerimizin düdüğünü üfleye üfleye halama ve dayıma gidişlerimiz... Şeker lokum kutularıyla... Vapur dumanı kokulu köprüler. Dayım başsız sonsuz şiirlerini Haliç sularına bakarak yazardı. Tersane gürültülerini, havuz işçi ve ustalarının seslenişlerini, martıların ve güvercinlerin kanat çırpışlarını duyarak, Sabite'yi düşünerek. Sular ona yazdırırdı. Anadil öğreten analar gibi...

Bazı geceler o muhteşem kapıları açarak orada Ulviye Hanım'ın büyük bir alüminyum tencerede yeşil fasulye pişirdiğini görüyorum. Yukarı katın genç adamları, (Ulviye Teyze'nin oğulları) boşalmamış erkeklikleriyle gergin dolanıyorlar. Kavgacıları ayırmağa, yangınları söndürmeye, sevdalandıkları kadın uğruna ölmeğe, öldürmeğe hazırlar.

Kanite'nin sofada duran piyanosu, eski varyetelerden kalma, şen günlerden. Kanite Hanım sarhoş ve paranoyak belalısı tarafından öldürülmeden önce... Fakat zaman zaman gelir uğrarmış öldükten sonra. Cismiyle beraber. Ulviye Hanım, "Kanite geceleri gelir.." diyor. "Dolaşır gider; kimseye zararı yoktur."

Mimar sabahlara dek proje çiziyor; masaya yayılı aydıngerler, şiş göz altları, uyku giderici haplar, uzak bir babaya duyulan kin nefret... Çağdaşlığa geçiyoruz. Çocuklar proteince yetersiz büyüyorlardı ama matematiği iyi biliyorlardı. Bilmek zorundaydılar. Aşkı biliyorlardı bir de, sadakâti...

İngiliz Sefareti'nin duvarı boyunca kadın pazarlamaları, taksiciler, boyacılar, duvarlara yazı yazan kediler. Duvarın ardında ayrı bir insan yapısı. Hiç görünmeyen İngilizler... Görünmeden var olan İngilizler. Fakat Kanite Hanım'ın bacakları birbirinden epeyce ayrık dururdu. Süvariler günlük hayatlarında nasıl yürürlerse onlar gibi yürürdü... Ulviye Hanım, Adalet Partisi balolarının biletlerini satarken konu komşu uğraklarında anlatırmış; Kanite Hanım'ın bacaklarının bitişmediğini. Çok erkekle yatmasındanmış bu. Kanite'nin bir yumurtalığı alınınca sesi erkekleşivermiş. "Çürümüş.." diyordu yumurtalığı için. Kısırlaştırılmış kedisiyle birlikte iki tuhaf varlık. Kediler kısırlaştırıldı mı nasıl insana dönüşürler bilirsiniz.

Ednan unutuldu mu? O güzelim Lizst elleriyle, Chopin'in İkinci Piyano Konçertosu'nu, Beethoven'in Ayışığı Sonatı'nı Kanite'nin sofasındaki piyanoda çalışı... Tarlabaşı sokaklarını nasıl da Polonya gecelerine, Varşova sokaklarına döndürürdü biliyorsunuz. Kemikli sihirbaz elleriyle bazen de Tatyos Efendi'nin Kürdili Hicazkâr Saz Semaisi'ni çalardı... İstanbul'un asıl kadife perdesi işte o zaman aralanırdı. Kanite Hanım'm apartmanında üst katta dolaşan erkekler

mayolarıyla yatar kalkarlar. Ulviye Hanım'ın oğulları... Lasteks mayo giymişlerdir; esmer üçgen vücutlarıyla gezinirler. Bahçenin son kalıntısı şakayıklar... Karanlık, dehliz sokaklar. Ulviye Hanım'ın kanserli yatağı. Kadının uzak duruşları, göz önünden sıyrılışı, ölüme yakınladıkça yabancılaşması bizlere. Bizim yabancılaşmamız... Dünyanın gurbet hali.

Pencerenin dışında şakayıklar.. koyu pembe nesli tükenmiş çiçek ve onun ötesinde yığıntı bir kent: Şemsiyeci Mordo'nun Yüksek Kaldırımı ve Galata. Öylece siyah ve kirli; öylece durmaktan bıkmayan Kule. Kulenin bilge yükselişi, ihtiyar, keşiş kule. "Yaşanmışlığı verin bana..!" diyen izler; ayak izleri, kırık camlar...

Saçlarınız ne oldu Ulviye Hanım Teyze, yalımlı kumral saçlarınız? "Yeşil fasulyeden ye de kuvvetlen!" diyerek benim tabağıma iltimas geçip... Ya da azgın iştahlı birilerinden habersiz bana bir armut ayırmış olarak.

Helada sigara içiyorum. Klozet yok; geçmişten kalma kuburlu hela... Evin genç erkekleri üst kata yerleşmeden önce orada eski bir sanatçı otururdu; solmuş bir şakayık. "Ben böyle mi olacaktım.." şarkısını söylerdi son zamanlarında. Sahneler onundu oysa. Sarışınlığı herkesten farklıydı. Anadolu'ya benzemeyen bir Anadolu filminde oynamıştı ben dünyada yokken. Sonra kent kadını oldu. Varı yoğu bir bohçaydı sonunda. Parça bohçası bir ömür...

Hayatını anlatmıştı ucundan kıyısından..."Kimsenin kölesi olmadım." demişti yer yatağına uzanmışken. Gece sarhoş dönüşlerinde merdivenden her çıkışta düşüyor. Yüzünde, kollarında, dizlerinde yara izleri.. "Belki her şeyimi kaybettim ama gururum ayakta..."

Benim arkası kambur arabalarım, uzun kanatlı arabalarım. Heladan görürdüm arka bahçeyi, Kanite Hanım'dan kalma şakayıkları. Kâğıttan yapılmış gibiydiler, pembenin koyusu kat kat. Kanite'nin günahları gibi durmuyorlardı. Ben şehri şakayıkların gerisinden görürdüm. Haliç'e doğru uzanırlardı.

Büyük Londra Oteli'nin dış yüzündeki sütunlara ve heykellere bakarak sigarasını içer Ednan. Memleket gibi kuruludur otel orada. Fildişi renginde. Köşeyi dönersiniz, tozlu, kara pencereleriyle de-

vam eder. Ednan heykellerden birini omuzlayıp eve götürmeyi düşler. Kanite erkekleşmiş sesiyle kedi düşmanı köpekleri kovar, bazı akşamlar kapıları kıran paranoyak aşığına beddualar yağdırır.

Ulviye karanlıkta dağ bayır kokan bir pösteki üstünde namaz kılar. Kocası bir yabancı gibi gider gelir, lasteks mayolarıyla gezinen oğullarına söver; bütün karanlık ışıklarını bırakır, büyük bir köy ekmeği kolunun altında Ulviye'yle barışmak için, bir iki kilo da muz veya portakal... Pavuryalar canlanır, gecenin bir vakti koyun gözleri, bir koyunun gözleri aralanır, ağlar, iğrenç bir dünyadır gördüğü, acır insanlara, kendine değil!

Ayrılmış iki insan bir araya gelemezler bir türlü; Ulviye ve eski kocası. Beyoğlu'nun köhne evlerinden toplanan kiralar, sarhoşların, artist artıklarının, yorgun solukları, ziftli öksürükleri, kirli merdiven tutamakları, içleri boş, karanlık pencereler, nerde benim manolyam.. manolya etekli kadınlar...

Ednan'ın robdöşambrını bu sabah bitpazarında gördüm. Bir smokin, bir fötr, bir de robdöşambr... Parlak ve üzeri bal peteği desenliydi. Ednan son sigarasını elektrik direğinin dibinde içerdi değil mi? Ednan öldü mü? Ednan'dan kalan nedir? Bir toz bulutu.

Tepebaşı Gazinosu'na, dayımın sevdiği kadını görmeğe gittiğimizde, dayım artık evli, üç çocuk babası biriydi. Dayımın sevdiği ve bir zamanlar buluştuğu şarkıcının sesi Haliç'e doğru ağarken... Ah o şarkılar, üzerinde çok sade, evlenmeğe hazırlanan bir kızınkine benzer mantosuyla Sabite henüz ünlenmemişti ve Dayım Marko Paşa okumaktan Camialtı zindanlarına girmeden önceydi o sevda...

O gece geldi Kanite. Ayak sesleri döşemeleri eze eze gezindi. Döşemeler tahtaydı ve kimi yerler diş gıcırtısı gibi gıcırdıyordu.

- Duydun mu? dedim usulca ablama. Odada biri geziniyor. Ulviye Teyze olmasın?

- Hayır, o değil! Kanite bu. Gözlerini açma! Birazdan gider.

Soluğumu tuttum: Yüzü nasıldı acaba? Dişsiz bir ağız ve kör kuyu gözler mi? Ne yapmalı?

- Kıpırdama, dedi ablam fısıltıyla.

Üzerimizde çarşaf kaplı bir yorgan, mavi saten. Kabarık pamuk

yorgan. Aşığının öldürdüğü Kanite nereden geliyordu böyle? Ortalıkta ıslak bir rüzgârın, belki funda toprağı kokulu bir esintinin dolaştığını duyumsadım. Geldi, ayak tarafımızdan yorganı düzeltti. Ardından soluğunu yüzümde buldum. Defne yaprağıyla biberiye arası: Hafiften kirpiklerimi kırpıştırarak araladım gözlerimi. Beyaz, havuz yakalı bir gecelik vardı sırtında. Saçları dağınıktı. Yüzünü seçemedim, yüzü belki yoktu. Bizi tütsüledi sanki, elindeki tüter gümüş buhurdan ile. Çok da seri idi hareketleri; pencereyi kapattı. Beyaz tül perdenin sürekli oynayışları düzeldi, yerli yerine geldi her şey. Ve Ednan'ın "Kisas Kisas" ıslığı sokağı seke seke geçti.

Sağlık Memuru Halil Bey'e, eski aşığı için, "Bu adam beni bir gün vuracak..." dermiş Kanite. Sağlık Memuru, "Siz onu on yedisinde görecektiniz" derdi. "Kanite Beyoğlu'ndan geçemezdi. Öyle güzeldi."

Eski başçavuşlardan sağlık memuru Halil Bey ki, ona Rumlar Halilâki derlerdi, bütün Beyoğlu mıntıkasını turlamağa elinde siyah, eskimez deri çantası, başında fötrü, yakası kürklü pardesüsüyle sabah beşte çıkardı. Fosfostimol, calcibronat veya calciumsandoz gibi takviye iğnelerini aksatmadan belirli zamanlarda yaptıran Fransız, İtalyan, İngiliz sefaretleri mensuplarını saatli dakikalı dolaşırdı.

Çarşaf altında genellikle çırılçıplak yatan sefir karılarının iğnelerini artık kanıksamış olarak yapardı. Karılar uykuda olurlardı o saatlerde. Halilâki çarşafı kadının çıplak bedeninden tek hareketle sıyırır, öbürü tınmaz, kalçanın fildişi aydınlığında, iğneyi vuracağı noktayı elle göz ölçümleriyle çarçabuk bulur, onu yeniden uykuya terk edip, yürür giderdi. Adam bu çıplak kadınlar karşısında kayıtsızdı yıllardır.

"Benim için boy abdesti geçerli olamıyor; günde onlarca baldır bacak, kıç, tenasül uzvu görüyorum: Hangi birine şartlanayım? Zaten kalbimi bozmadıktan sonra..." Hastalar Rum veya Türk ise öyle saat dokuzlara onlara kadar yatanlara..."Kadıköylü mallı karı gibi yatıyorsunuz hepiniz..." diye çıkışırdı.

Mallı karıların ardından sıra Kanite'ye gelirdi. Kadın hastalıklarından tedavi görüyordu o sıralar. Halilâki, Kanite'nin yüreğini bi-

lirdi ve bir tek onun kahvesini içerdi iş saatinde. Bol şekerli kahve, menekşeli fincandan... Kanite'nin fındık kabuğu gözleri "Halilâki" derken başkaydı.

Ulviye Hanım'ın mutsuzluğunu yüzü satır satır yazardı. Gözlerinin yere inikliğinde sönerdi bir şeyler. Memleketlisi bir romancı onun hayatını yazmıştı hani. Küçük yaşta evlendirilmiş bir güneyli kızı. Hiç mi olmadı güzel günleri onun? Hayatının güzel olan parçalarını bir bohçaya ayırmak isterdi. Ama o kadar azdı ki...

İstanbul'un bir başka yüzüydü bu. Küflü, eski bir aynayı parlatmaktayım ben. Artık Ulviye yok, mimar da, Kanite de, Ednan da... Hiçbiri, hiç kimse. Metruk evin, üstü camlı demir kapısını da birileri götürdü geçende...

Nazlı Eray

UNUTMAYI BAŞLATMA DÜĞMESİ

Aynanın karşısındayım. Saçlarımı fırçalıyorum. Yüzümü losyonla sildim. Kirpiklerime lacivert rimelimi sürüyorum. Dudaklarıma 146 numara, açık renk ruj ile biraz dokundum.

Altımda etekliğim, üstümde siyah dantel sutyenim var.

Sen, sol göğsümle sutyenimin arasındasın. Parmağım kadarsın. Seni oraya yerleştirdim.

Hafifçe göğsümün üstüne uzanmışsın; siyah dantelin kenarından kolun aşağıya sarkıyor.

Senin de üstünde bir sabah mahmurluğu var. Bir hamağa uzanmış gibi, sutyenimin içinde öyle yatıyorsun. Tam yüreğimin üstündesin.

Ben hazırlanmaya devam ediyorum.

"Gözlerini kapat! Kolumun altına ter ilacı sıkacağım!" dedim.

Gözlerini kapatıp sutyenin içine iyice saklandın.

Pinky deodoranttan kollarımın altına sıktım.

Boynuma ve göğüslerimin üstüne koca bir ponponla ten rengi pudra sürdüm. Genzine kaçtı senin. Hapşırmaya başladın.

Bir yandan ceketimi giyiyordum, bir yandan da konuşuyordum seninle:

"Orada rahatsın, değil mi?"

"Evet, rahatım, parfümün kokusu sarhoş etti beni..."

"Çok iyi! O amaçla sürüyorum onu!"

"Armani mi?"

"Evet, Armani."

Ceketimin önünü ilikliyorum. Bir düğmeyi açık bırakıyorum sen rahat nefes alabilesin diye.

Ayağıma çizmelerimi geçirdim. Üstüme paltomu giydim. Önüm açık.

"Arkadaşlara kahve içmeye gidiyorum. Sıkılmayacaksın orada, değil mi?" diye sordum.

"Sıkılmam, sıkılmam. Belki biraz uyurum," dedin.

... Taksiden indim, Gülben'in evinin merdivenlerini hızlı hızlı çıktım. Kapıyı çaldım.

Gülben açtı kapıyı.

Baktı bana.

"İyisin. Çok güzelsin bugün. İyi görünüyorsun," dedi.

Sarıldı, öptü beni.

Sen, ikimizin arasında sıkışacaksın diye korktum bir an! Paltomu çıkartıp oturma odasına geçtim.

Ayten benden önce gelmişti. Bir sigara yakmış, camın kenarındaki koltukta oturuyordu.

"Nasılsın?"

"Eh, daha iyiyim sanki..."

"Haber var mı?"

"Yok."

"Kaçıncı gün bugün?"

"Yirmi..."

Gülben mutfaktan gelip karşıma oturmuştu.

"Neden gelip konuşmuyor acaba?"

"Kaçıyor..."

"Belki de her şeyi söylediğine inanıyor."

"Korkunç günler bunlar, çocuklar..." dedim.

Ayten:

"Unutmayı Başlatma Düğmesi'ne bas artık!" dedi. "Bas ve rahat et! Zamanı çalıştırmaya başla. Sen zamanı durduruyorsun, umut var içinde hâlâ... Her geçen gün büsbütün yıpranıyorsun. Her aramadığı gün, yeni baştan çöküyorsun. Dinle beni! 'Unutmayı başlatma düğmesine' bas artık!" dedi.

"İnanamıyorum Ayten!" dedim. "Onun bana böyle bir şey yapabileceğine inanamıyorum. İnanmıyorum daha doğrusu. Kolay da değil inanmak..."

Gülben:

"Çelişkiler yaşadı demek," dedi. "Oralarda çelişkiler yaşadı... Ailesi de baskı yapmıştır. 'Koskoca doktorsun; iyi para kazanıyorsun. Niçin evlenmiyorsun?' filan demişlerdir," dedi.

"Evet," dedim. "O da beni ortaya çıkartamadı. Çevrenin laflarından, dedikodusundan korktu. Ailesi... Oradaki küçük çevre... Meraklı insanlar... Ne korkunç değil mi? Üç yıllık yoğun bir sevginin, böylesine güzel bir beraberliğin sonu böyle olamaz!"

Ayten katıydı.

"Ama oluyor işte," dedi. "Neden hâlâ görmek istemiyorsun gerçeği? Gerçeği gördüğün an kurtulacaksın. Ondan nefret edeceksin. Terk etti seni! Sen bunu hak etmedin!"

"Ama ben ondan nefret etmek istemiyorum ki!" dedim.

Sutyeninim içinden,

"Yeter! Bunlar gerçek değil!" diye haykırdın.

Gülben ve Ayten hayretle bana bakıyorlardı.

Ayten,

"Ne oldu?" diye sordu.

"Hiçbir şey. Bakmayın bana... Gerginim biraz... Ne söylediğimi bilmiyorum," dedim. Pencerenin kenarındaki Afrika menekşelerine, aşk merdivenlerine daldı gözüm.

Ayten,

"Nefret ediyorum artık erkeklerden! Nefret ediyorum!" dedi. "Yıllar önce, çirkin mi çirkin, baston gibi bir tane bulmuştum. Bekar. Benden genç. Onu da kaptılar elimden. Oysa, çirkin olsun da bana huzur versin! demiştim. Geldi bir gün, '23 yaşında bir kızla evleneceğini' söyledi bana. Ah! o an ne oldum. Allah hepsini kahretsin! Nikah dairesinde genç kızla nikahı kıyılırken oralardaydım. Bir hayalet gibi dolaşıyordum. Fenalık geçirmişim. Yere yığılmışım. Kaldırdılar beni. 'Kocamdı,' demişim. Ne diyeyim? Aylarca boş evimde ağladım. Hocaya gide gide bir hal oldum. Bir keresinde benden sim-

siyah bir horoz istemişti hoca! Bir keresinde de hamam suyu! Hamamdan bir şişe su doldurduk! Ama hiçbirisi bir işe yaramadı." dedi.

Öyle içten anlatıyordu ki, gülmeye başladım. Onun sevimli sarı kaküllerine, kapkara boncuk gibi gözlerine, canlılık dolu ruhuna bakıp gülüyordum.

"Seninki de pek hayırsızmış..." dedim.

Güldü.

"Ya seninki?" dedi.

Birden sutyeninim içinden bar bar bağırmaya başladın.

"Yeter! Yeter bu kadınlar! Yetti saçmaladığınız! Daha fazla bu saçmalıkları dinlemek istemiyorum!"

Ne yapacağımı, ne diyeceğimi şaşırmıştım.

Ayten de, Gülben de hayretle bakıyorlardı.

Ne kadarını duyup anladılar, bilemiyorum.

"Bana müthiş bir çarpıntı geldi çocuklar," dedim. "Bağışlayın. Ben bir bunalım geçiriyorum. Ne dediğimi bilmiyorum!"

İçeriden,

"Ben ne dediğimi çok iyi biliyorum!" diye haykırdın.

Elimi göğsüme bastırdım. Susturmaya uğraşıyordum seni.

Kapı çalındı.

Ayten gitti açtı.

Eşikte iki kişi duruyordu. Şaşkınlıkla bu yeni gelenlere baktık. Genç bir kadınla bir erkekti bunlar. Sanki karlı, çok eski bir kış gününden çıkıp içeriye girmişlerdi. Kızı hemen tanıdım. On yedi yıl önceki bendim o. Yanındaki genç adam da, o zamanlar çektiğim yoğun bir üzüntüden ve peş peşe kavgalardan sonra ayrıldığım eski sevgilim. Öyle uzaktılar ki benden; yaşanmış olaylara, o geçmiş günlere öyle yabancılaşmıştım ki; ellerini soğukça sıktım.

Besbelli yeni kavga etmişler... Belki şu kapının dışında alelacele barışmışlar, şimdi de çatkapı benim yaşamıma; hem de şu en karışık, en acılı anında giriyorlar.

Erkek koltuğa oturdu. Kızı, yani beni, nasıl üzdüğü besbelli. Serseri yapılı bir şey; her halinden anlaşılıyor. Kız bunu nasıl göremi-

yor, hayret doğrusu. Yüzlerinde bir gam, bir üzüntü. Sanki dünyanın sonu gelmiş.

Sen sutyenin içinden,

"Neler oluyor? Şu sen değil misin?" diye fısıldadın. "Yanındaki adam kim?"

"Sus," dedim. "On yedi yıl önceki halim, sevgilisi ile gelmiş. Yavaş konuş."

Sesimi yükseltip, yeni gelenlere, laf olsun diye,

"Ne var ne yok?" dedim.

O zamanki saçlarımı hiç beğenmedim. Renk koyu... Fazla uzun buldum onları. Üstümdeki paltonun modeli de ne komik. Moda nasıl değişiyor...

Aslında her şey nasıl değişiyor. Niçin giymişim ki o alçak topuklu pabuçları?.. Belli sokaklarda aylak aylak yürüyoruz. İstanbul'dan gelmiş olmalıyız.

Ne tuhaf, karşımdaki şu iki insan. Özgeçmişimin birer parçası olan şu iki kişi ile konuşacak bir tek kelime bile bulamıyorum. Sıkıntı bastı. Zaten dertliyim.

Gene bizim kızlar daha insancıl. Şuradan buradan laf açtılar, yeni gelenlere neskafe ikram ettiler.

Eski halime bakıyorum. Güzel miymişim, değil miymişim karar veremedim.

Erkek, aptalın biri. İki kelimeyi bir araya zor getiriyor. Sorunlu olmalı... İçki içerdi; öyle anımsıyorum. Ayrıntılar aklımda bile kalmamış.

Oturduğum yerde sıkıntıdan patlayacağım.

"Bağışlayın, ben bir yere yetişecektim," dedim.

Eski aşıkları bizim kızlarla bırakıp fırladım çıktım evden.

Yolda başladın sormaya:

"O adamı mı sevmiştin?"

"Ne bileyim ben. Aradan ne kadar zaman geçmiş. Yüzünü bile unutmuşum."

"Eskiden çok yumuşakmışsın sen."

"Şimdi katı mıyım?"

"Ama o eski halin; o adama ne denli yumuşak... Gözlerinin içine bakıyorsun."

"Senin de gözlerinin içine bakarım. Ne demek yani?"

"Hayır, öyle demek istemedim. Ama o değersiz adama bile nasıl değer veriyormuşsun."

"Sevdiğim için değer veriyordum. Kıskandın mı?"

"Hayır, kızdım."

"Ben de kendime kızdım. Görmedin mi, dayanamadım onların öyle karşımda oturmalarına."

Bir süre konuşmadan yürüdük. Anladım, ayaklarım beni Rüya Sokağı'na götürüyordu.

Tam Rüya Sokağı'na sapmıştım ki, ardımdan koşan iki kişinin sesini duydum.

Dönüp baktım.

Hay Allah, demin evde bıraktığımız benim eski halimle sevgilisi, koşup arkamdan yetişmişler.

Kız,

"Bize yardım eder misiniz? Ne de olsa yaşam deneyiminiz, bilginiz, görgünüz bizimkinden çok fazladır. Bir şeyler geçiriyoruz. Acı çekiyoruz. Bizi en iyi siz anlayabilirsiniz. Ne olur bize yardım edin," dedi.

Her şey de beni bulur.

Sen, sutyenimin içinde fıkır fıkır oynamaya başladın.

"Siz çok gençsiniz, kardeşim," dedim. "Ne olabilir ki sorununuz? Hem bakın birliktesiniz. Gezin, dolaşın, kentin hiç bilmediğiniz bir semtine gidin. Düzelir her şey, geçer. Başka bir zaman olsa bir şeyler yapmaya çalışırdım, ama inanın şu an benim durumum sizinkinden bin beter."

Kıza bakıyorum. Üzüntüden perişan. Gözlerinin altı çökmüş. Besbelli sevgilisi olacak yanındaki duygusuz odun; üzüp ağlatıyor onu...

Erkeğe bakıyorum. Oturmamış bir tip. Bu iki insan birbirlerini nereden bulmuşlar? Nasıl aşık olmuşlar birbirlerine ve işin en tuhaf yanı, nasıl böyle birbirlerini üzmeyi, kahretmeyi başarabiliyorlar?

Her şey mutluluk için değil mi yahu?

Her neyse...

Hayret doğrusu!

Kendi eski halime hayretle bakıyorum. Bir kenara çektim onu.

"Sen bu adamı seviyor musun?"

Gözleri pırıl pırıl, ama acılı, bana bakıyor.

"Seviyorum, çok seviyorum." (Saf, ne denli saf...)

"O da seni seviyor mu?"

"Evet. O da beni seviyor..."

"Sorun nedir o zaman?"

"Birbirimizi kırıyoruz. Ne birlikte olabiliyoruz, ne de ayrı..."

"Ne iş yapar bu genç adam?"

"Şimdilik iş arıyor."

"Paralı mı?"

"Babası zengin..."

"Sana ne veriyor? Yani nesini seviyorsun bu adamın? Sevimsiz gibi geldi bana..."

Eski halim alınmıştı. Gözleri doldu.

"Ben onun o uyumsuz halini seviyorum," dedi.

"Sevecek başka birini bulamadın mı?"

"..."

"Kendine uygun birini seçsene... Seni mutlu edebilecek birini..."

Sen birden sutyeninim içinden çıktın. Dışarıya fırlamış bir yürek gibi havada bir yay çizip Rüya Sokağı'nın orta yerine atladın.

Normal boyunu bulmuştun.

Kapı gibiydin yanımda.

On yedi yıl önceki ben ve sevgilisi şaşkınlıkla sana bakıyorlardı. Sinirden burnundan soluyordun. Döndün erkeğe:

"Kardeşim ne diye kapris yapıp bu kızı üzüp duruyorsun!" diye bağırdın.

Adam ağzını açtı. Bir şeyler söyledi. Duyamadık.

Çaktın bir tane suratına! Burnu kanamaya başladı. Korkmuştum. On yedi yıl önceki halim araya girmeye çalıştı. Sen onu elinle bir kenara ittin.

Döndün adama:

"Alacak mısın sen bu kızı? Niyetin ciddi mi?" diye sordun.

Adam,

"Sana ne be adam! Sen kimsin? Kim oluyorsun? Bize ne karışıyorsun?" diye bağırmaz mı?

Yumruk yumruğa birbirinize girdiniz. Adam sana bir sol çekti. Sen ona bir sağ patlattın.

Eski halimle ben çığlık çığlığa çevrenizde dolanıyorduk.

Sen bağırıyordun.

"Bana ne olur mu? Ben bu kadının son sevdiği insanım! Onun dünyasının insanıyım, tamam mı? Korurum ben onu!"

Öteki de şöyle bağırıyordu:

"Ben de bu kadının geçmişiyim. Dayılanma kıskanç herif! Sen bu kadını benden daha mutsuz etmişsin besbelli... Hadi oradan..."

"Vay canına! Bunları bana nasıl söylersin geçmişteki gölge!" diye haykırdın.

Gene giriştiniz.

Yumruklar havada uçuşuyor.

Bıçak filan çekilecek diye ödüm kopuyor.

Uzaktan bir bekçi düdüğü duyuldu. "Polis geliyor!" diye bağırdı birisi. Ağaçların dalları titredi.

Rüya Sokağı karışmıştı.

Asım duvarın üstündeydi.

"Ali Abi! Vur, gebert herifi!" diye bağırıyordu.

"Yapma," diye işaret ediyorum ona. Büsbütün kışkırtıyor seni.

"Vur Ali Abi, Söke yumruğu patlat!"

Biz iki kadın, birbirimize sarılmış, kavgayı dehşetle izliyorduk.

Uzaktan bir polis arabası göründü.

Ekip gelmişti.

Sen bir sıçrayışta ufaldın, sutyenimin içine kaçtın.

Arabadan dört polis çıkmış çevreye bakınıyorlardı.

"Nerede öteki adam?"

"Hangi adam?"

"Başka bir adam yok muydu?"

"Hayır yoktu!"

"Yok olur mu, vardı."

"Ne adamı yahu. Hangi adam?"

Eski sevgiliyi ve benim on yedi yıl önceki halimi, ifadelerini almak için arabaya bindirip karakola götürdüler.

Rüya Sokağı gene sessizleşmişti. Duvarların kenarındaki çalılıklarda, evleri saran sarmaşıklarda, her yanda yalnızca Ankara'ya kışın geldiği görülebiliyor.

Başka bir şey yok görünürde.

Ben yürüdükçe, yavaş yavaş Rüya Sokağı bitiyor.

Seninle konuşuyorum usulca:

"Ben senin bu kadar sinirli olduğunu bilmezdim."

"Dayanamadım," dedin. "O hergelenin seni öyle üzmesine dayanamadım... Bir daha yaşamın boyunca, kimsenin seni böyle üzmesine izin verme olur mu?"

"Olur," dedim.

Gözlerimden yaşlar akıyor.

Evet. Bir daha hiç kimsenin beni böyle üzmesine izin vermeyeceğim.

Rüya Sokağı bitmişti.

Karşımda birden denizi görünce şaşırdım. Pırıl pırıl masmavi bir deniz uzanıyordu önümde. Anladım hemen; Bodrum'da, Mendireğin oradaydık. Sabahın erken bir saatiydi. Hafif bir yaz buharı vardı havada. Senin elinde birtakım biletler vardı. Biletleri pasaportlarımızın arasına koymuştun. Önümüzde bir turist kafilesi sıra oluşturmuştu.

Birazdan gümrükten geçip Meander feribotuna binecek, karşıdaki Yunan adasına gidecektik.

Cebimden kırmızı kenarlı, 'punk' gözlüğümü çıkartıp gözüme taktım.

Bilet ve pasaport kontrolünden çabucak geçip, iskeleden yürüyerek tekneye bindik.

Bu senin ilk yurtdışına çıkışındı. Coşkulu ve heyecanlıydın. Ben de senin kadar coşkuluyum. Yandaki merdivenlerden üst güverteye

çıkıp, sıra sıra uzanan banklardan birine oturduk. Sen fotoğraf makinesini çıkartmış, Bodrum'u, beni, tekneyi çekiyordun.

Turistler güverteye doluşmuşlardı. Aralarında canlı canlı konuşuyorlardı.

Tekne hareket etti.

Dönerek limandan çıktı.

Ardında bembeyaz köpükler bırakarak Kos'a doğru yol almaya başladı.

Bodrum yavaş yavaş ufalıyor, kıyıdaki beyaz şekiller belirsizleşiyordu.

Bir süre sonra önümüzde dev bir karaltı belirginleşmeye başladı.

Kos'a yaklaşıyorduk.

Leyla Erbil

TRİANON PASTANESİ

Tomris Uyar'a

Altta, sol gemide duruyor hafif. Tonozların, tuğlaların, kemerlerin arasında ne aradığını yeniden anımsıyor. Bir avlu ve sarnıç yok muydu... Trianon Pastanesi... İstanbul'un toprak altlarında gezinip durmuş bir ömür... Yapının alt katı pastane olarak tasarlanmış. Bir kat aşağı indiklerinde o öteki ustanın temeli çıkmıştı karşılarına. Manuel'in, manastırımsı, yarım kubbeli, hamamı da andıran... Ne güzeldi diye geçiriyor, su gibi güzel ve aziz bir temeldi...

Pantakrator Manastırı'nın sarnıçlarında mutlulukla yüzen gribeyaz balıkların Fatih'in İstanbul'u almasıyla bakır rengini aldığını söylerlerdi... 6–7 Eylül olaylarıyla İstanbul'u, Beyoğlu'nu, Trianon Pastanesi'ni de kırıp dökmüştü Fatih'in torunları. Saldırıdan hemen sonra Trianon'un girişindeki ak mermerler bozarmış, pastaneyi işleten Rum karı-koca artlarına bakmaksızın kaçmışlardı bu Sodom ve Gomorra'dan.

Kat kat morlu mavili metal pırıltılar salgılayan gecede eski bir arayı parmakları arasında büker gibi konuşurdu kadın: Ben sizi tanıdığım günden beri aramaktasınız böyle... Oysa o günlerde İstanbul'da su kıtlığı çekilmezdi. Siz o zaman da yaşadığınız evi terk edip dibe, bu enkaza doğru indiniz, su elinizin altındaydı oysa... Siz olmayanı arardınız, her vakit böyleydiniz... Adam onu işitmezdi, gülümserdi sürekli: Bu avlunun ortasında bir kuyu olmak gerekirdi, şurada yukarda da on iki kuzu kabartması olmalıydı somaki taşından... Hipodrom kalıntılarıyla Martyrion arasında Bizanten bir hamam yıkıntısı olduğuna göre su işte buralarda olmalıydı?.. Neden söz ediyorsunuz siz, burası Trianon Pastanesi, dedi kadın ve körük-

lü yılan derisi çantasını karıştırdı. Roma dönemi heykelcikleri bile gördüm dedi adam... Kadın cıgarasını tüttürerek zevkle sürdürüyordu konuşmayı: Zaten siz kendiniz kurtulmayı istemediniz ki, damla damla su toplamayı sevdiniz. Sofia da bundan yılmıştı, bir musluk tamircisi bile getirmediniz eve, bozulan musluğu tıkadınız sonra tek musluktan akan suyu damla damla biriktirmeyle uğraştınız; önce küçük bir kum kovasına sonra daha büyükçe teneke kovaya en sonunda da leğene... Eziyeti hep sevmişinizdir siz... Adam irkilerek başını salladı, gür uzun yeleleri andıran saçları ensesinden öne doğru savruldu... Trianon'da siz Sofia ile buluşurdunuz ben Metzger ile, hâlâ aşığıyım onun, ama geçti artık geçti geri gelmeyecek o günler... Başını geri atarak ufka bakar gibi gözlerini kısıp kadına baktı adam. Gülümsüyordu gene.

Gözetlerdim her devinimlerini. Nedense bu pastanede sık sık karşılaşmamıza karşın onlar beni hiç görmezler, bakmazlardı bile benden yana. Kadın her sefer aynı aryayı sürdürürdü: Neyi arıyorsunuz siz? Sofia'yı mı? Suyu mu? Tarihi mi? İnsanoğlu bir varmış bir yokmuş, bir ağaç dalı gibi, gövde kalır, dal kalır, toprak yürür, yenisi sürer, mekân göçer... İçime dokunuyor bu haliniz!... Adamın tekdüze sesi sanki gerili bir ipin üzerinden sözcükler yollardı kadına; kimileri ipin üzerinde akarken aşağı düşer ben yakalardım O sözcükleri: Sofia, Roma Kemerleri'yle taşındı kente su, büyük sarnıç.. duvarlar, yedi metre yüksekliğindeydi sarnıç... Manuel orta kilisededir. Osmanlı kiliseden camiye çevirir... çapraz bir mermer koyar Kâbe olur... Kyra Marta bir çarşaf örtündü rahibe oldu, su her şeyin altındadır... (... Stellerin... Omurganın... Kolumbariumun...) Büyük Sarnıç Trianon'un altındadır avlunun ortasında... Tamam dedi kadın buldunuz işte! Ben onu demiyorum ki dedi adam... Biliyorum biliyorum hadi çayınızı için soğuyor dedi kadın... Ben, ben bunca yılımı verdim ben Spina'nın peşindeyim! dedi adam ve ip koptu. Unutun onu, Spina yokmuş! dedi kadın. Evet var! diye kükrekleşen bir tona geçti adam. Aynen Roma'daki Circus Maximus'da olduğu gibi bu topraklarda da var, bulacağım onu Spina... Siz de biliyorsunuz olmadığını dedi gene kadın yumuşacık tonuyla, olmadığını bildiği-

niz için aramak istiyorsunuz, Spina'dan hiçbir iz bile yok olsa da size ne artık; bu topraklar bizim değil, biz yabancısıyız buraların, hiç sevilmedik, istenmedik, biz kendi kendimize sevdik buraları o kadar, siz çıkın şuradan artık... Toprağın altını fareler gibi oya oya dolaşmak mutlu mu etti sanki sizi... Hadi gelin Trianon'a gidelim gelin hadi... Ben de öyle diyordum, dedi adam neşeyle.

Trianon Pastanesi Beyoğlu'nda Kartal Sokak No.6/A'daydı. Bu sokak, Galatasaray Lisesi'nin (Mekteb-i Sultani) Taksim yanında kalan sokaktır. Bu, Kartal Sokak, bugünkü Pamukbank'la Galatasaray Lisesi'nin arasında kalan gösterişsiz bir ara sokaktır. Trianon, sokağın sonuna doğru sol yandadır. Giriş katının yapıyla ve sokakla uyumlu pencereleri Galatasaray Lisesi'nin bahçe duvarlarını görür. Trianon'dan çıkıp sola doğru yürüyen bir insan birkaç metre ilerde kendini Turnacıbaşı Sokağı'nda bulur. Oradan sola dönerseniz gene İstiklal Caddesi'ne çıkarsınız, sağa doğru yürümeye başladığımızda Turnacıbaşı sizi Beyoğlu'nun tüm arka sokaklarıyla buluşturur: Kuloğlu Sokak, Koca Ağa Sokak, Faik Paşa Yokuşu vb...

Trianon Pastanesi, ana caddeden uzakça kuytu bir köşede sayılır, bu yüzden kaçak sevdalıların, kafa dinlemek isteyen yorgun insanların, Rum, İtalyan, Ermeni burjuvalarının, yalnız ruhlu kimselerin oturduğu, buluştuğu ufak, temiz, şıkça bir pastaneydi. Yukarıda değindiğim Rum karı-koca işletirdi pastaneyi. Adını neden Trianon koymuşlardı artık öğrenemeyeceğiz. Acaba Trianon Porselenleriyle ilgili olabilir miydi bu ad; bizim içtiğimiz çaylar, Trianon marka çay fincanlarında mı geliyordu yoksa? Yazık ki adlarını bile bilemediğimiz o insanlarla belki biraz da gençliğin verdiği bir çekingenlikle konuşamamış, tanışamamıştık biz. Ama o ilk gençlik çağının taşkın küstahlığıyla çılgınlık arası bir gel-gitte savrulup dururken pastane sahipleriyle ahbaplık etmek kimin aklına gelirdi! Orada supangles, sütlaç türü tatlılar da bulunurdu ama bence kakaolu pastası da buzlu çikolatası da olağanüstüydü. Masa servisi daha çok kadınındı. Kadın beyaz dantel önlüğü, beyaz çay takımları, ıslağı emsin diye fincan altlarına konulmuş beyaz kâğıttan dantel mendilleriyle gelirdi masaya; pasta vitrininde zarflı Rus cam bardakları da diziliydi.

Burada insana Avrupai kibar yaşamın gereğini anımsatan bir disiplin de yok değildi ama öyle Tokatlian ya da Pera Palace gibi elit tabakanın yeri de değildi Trianon. Tam bana göre bir pastaneydi. Kalabalık da olmazdı; her vakit bir yer bulunurdu orada. Zaten o tarihlerde hangi pastaneye gitseniz rahatlıkla yer bulurdunuz. Pelit'te, Markiz'de... Baylan'da bile. Trianon'da genç bir kız ürkmeden tek başına oturup kitabını okuyabilirdi. Ben orada daha çok okul arkadaşlarımla, ablamla, Mehmet Erbil'le ve daha da öncesi erken yaşta yitirdiğimiz 'Barış Sevenler Cemiyeti (Türk) Davası" sanıklarından, sevgili arkadaşım mimar Nevzat K. Özmeriç'le buluşurdum. İlk kez beni oraya götüren de Nevzat'tı. Nevzat benim sadece ilk solcu öğretmenlerimden değil aynı zamanda en güvenilir dostlarımdan da biri olmuştu. Beni Sait Faik'le tanıştıran da oydu. Birkaç ay boyunca neredeyse her gün, üçümüz bir arada olduk. Ben ya okulu asıyor ya da erken çıkıp onlarla buluşuyor, hayatı ve Beyoğlu bohemini öğreniyordum. Üçümüz önce Trianon'da buluşur sonra meyhanelere giderdik. Herkes kendi parasını verirdi. S. Faik'in bir hikâyesinde Yeşil Muşambalı Adam olarak geçmiştir Nevzat. Gene de Sait Faik' e göre değildi Trianon, çabucak sıkılırdı orada.

Onlar da -hafir ve dostu genç kadın- Trianon'un tiryakisiydiler. Hemen her akşam üzeri, asma katta sol köşedeki masada olurlardı. İlk bakışta adam sıradan bir profesörü andırırdı; uzun bırakmış akçıl saçları, bütün çabası ızdırabını saklamak isteyen çizgilerle dolu olan bu yüzle sanki Sofia'dan başka kimseyi görmek istemeden otururdu karşımda. Zerafet karışığı tuhaflığı benden başka kimsenin de dikkatini çekmezdi. Rumca, bu dil pastanede bulunduğumuz her sürece, hafif, tatlı bir fon şiiri oluştururdu Trianon'da. O tarihlerde kent, zaten bizim ve onların sesinin karışımıyla nakışlanan şiirli bir kentti.

Adam bildik bir âşık yüzü taşımazdı, kadın da öyle. Ama sıkı sıkıya bağlıydılar biribirlerine. Bir de, o yüzün altında, okumuşlarda ve aydın dindarlarda rastlanan türden uysal bir "musallat fikir" saklıydı bence. Bence su damlasının kutsallığını öğrenmesiyle ilgili karışık ve ölümcül bir felsefenin ağına düşmüştü hafir.

Bütün bu anlattıklarını gerçek miydi, bana mı öyle gelirdi, dillerini bilmeden konuşmalarını nasıl söktüm onların bilemem; bütün o seslenmelerin altında ikisinde de alıkonulmuş bir kımıldama vardı, bir dans vardı; adamın tasası neydi, kadının kurnazlığı neredeydi, kadın ona Yunanistan'a çekip gidelim derdi de, adam Spina'yı öne sürerek direnir miydi, kadın onu, ninnili sözlerle büyüleyerek, Atina ya da Selanik yerine ancak Trianon'a kadar mı getirirdi, 1953-54'lerde hâlâ çok özenli ve genç görünen kadın, karısı mıydı, değil miydi; koyu renk tayyörleri, süet eldivenleriyle nasıl öyle sadık, kibar ve hayalperestti hiç anlamış değilim. Ama onlarda bakar bakmaz insana kendini unutturan bir şey vardı. Abartısızdılar. Aslında, kulağımda kalmış üç beş Rumca sözcükten çıkardığım şu yukarıdaki öykünün doğruluğundan her an ben de şüphedeydim ne ki, bir gün aniden beni doğrulayacak bir kanıt kaldı elimde: "İsa'nın üstünde yıkandığı kırmızı taşlar" sözü! Bunu öyle düzgün bir Türkçeyle söylemişti ki adam, kadın da "Tamam! Tamam!" diye durdurmuştu onu gene Türkçe! Ah! Bu sahneyi sanki benim hatırım için oynamışlardı. Sarsılmıştım; heyecandan onları can kulağıyla dinlerken okuyormuşum gibi elimde tuttuğum kitap kayıp düşmüştü yere. Bakmışlar mıydı bana, yooo, gülmüşler miydi, yooo. Kendilerinden başkası yoktu ki bu dünyada. Okur gibi yaptığım kitabın adı "Sentıren ve Ayasofyalar Manzumesi" idi, yazan da "Muzaffer Ramazanoğlu".

Belki o çarpıntıyla sonunu iyi işitemediğim bir şeyler daha söylemişti adam. Belki adam demek istiyordu ki, "İsa'nın ölümünden duydukları kederle, bembeyaz mermerler bile kızarmıştı?" Böyle lafları vardır inanmışların çünkü. Adamın inanmış biri olduğunu kesinleyemesem de... Evet, evet, hafirle papaz karışımı biri olmalıydı o adam! Sofia da... Bir de insan, hiç tanımadığı bilmediği bir dille, kültürle konuşup duran kaçık bir karı kocayı(?), aradan bunca yıl geçtikten sonra hâlâ neden özler, adamın elini tutuşunda, parmaklarının kımıltısında duran El Greco duyarlılığını neden unutmaz, neden sever, arar, ister o günleri, neden kimi geçmiş mekânların önünden geçerken içi titrer? Orada bıraktığı kutsal şeyler yüzünden mi;

kutsal insanlar yüzünden mi, kutsal mı o insanlar, anılar mı kutsal, insanların oluşturduğu saçma sapan anıların nesi kutsal? O anıların geçtiği yerler, sokaklar, sinema ve çay bahçeleri, vapur iskeleleri, bekleyişler, polis, Lion d'Or mağazası, şimdi yerinde Taksim Osmanlı Bankası bulunan çocukluğumun Ankara Pazarı; babamın elimden tutup götürdüğü boyumun tezgâhı görmeye yetmediği sadece vitrininden anlamadığım kutuları, yaldızlı paketleri, daha yukarıda asılı sucukları, pastırmaları hayretle seyrettiğim sonsuzca insan anısı, insan acısı, sonsuzca mekân, sonsuzca insan, sonsuzca kitap...

Yıllar sonra, Trianon'a girdiğinde camın kıyısındaki masaya oturdu kadın, "fer forge"ler, "carton-pierre"ler olduğu gibi yerli yerinde duruyordu. Bir bar eklenmişti orta güverteye, birkaç masa, bir alt kamara kazanılmıştı. Genç bir adam kocaman beyaz su bidonlarıyla masaları sıyırdı geçti, yüksek sesin uğultusunu bastırmak için sanki daha yüksek perdeden müzik dinleniyordu. Vitrin yoktu. Kadının ak saçlarının dibinde klimanın buzdan iğnecikleri dolaştı. Ürkek elleriyle pencerenin yarım tülünü araladı: Alacakaranlıkta önünden geçerken ayrımsayamadığı Galatasaray Lisesi'nin sarımtırak sıvalı bahçe duvarı üzerinde, tam karşısında, pembe somaki taşından bir levha, levhanın altında bembeyaz prokonnessos mermerinden bir yalak gördü... Yalağı, uzun yeleli kabartma bir aslan başı süslemekteydi. Baş baktıkça kızarıyordu. Kadın usulca bıraktı tülü.

Müge İplikçi

BİR SORU

İki süs havuzunun ortasında bir bank. Bankta oturan üç yaşlı kadın. Biri mor elbiseli, biri sarışın. Birinin adı N harfiyle başlıyor. Birinin adının son harfi K. Üçüncüsünün bembeyaz saçları, adının Kenan diye biriyle anılmasını istiyor. Üç kadın yan yanayken yaşlarının toplamı 195 oluyor. Neredeyse iki asır. Dile kolay! Üstelik sadece yaşlarıyla değil duygularıyla da iki asrı kucaklıyorlar birlikte. Son harfi K olanın yaşı, N'nin yaşının 10 eksiği, bembeyaz saçlı olanınsa 10 fazlası. Birlikte havuzların musluklarını açıp duruyor, sonra da kapatmayı unutuyorlar.

Bu son cümlede bir süre takılıyor Şehnaz.

Tam da yaşlarını bulmuştu bu üç kadının. Biri 75, diğeri 65, diğeri ise 55'ti. Hatta adları da belliydi kafasında: Nur Hanım, Dilek Hanım ve Sisifus Hanım. Zor yamaç ve kayalıkların zor kadını, erkek Fatma Sisifus Hanım'la zor anların zor beyi, ülkesi ve duası Kenan Bey arasındaki aşkı da formüle ettiği sırada oluyor bu.

Ancak soru bu kadınların yaşlarını sormuyor. Bu bir yaş problemi ya da yaş problemlerinde gezinen bir mantık sorusu değil. Bu bir havuz denklemi. Ancak tam olarak havuzla ilintili bir soruyu da kapsamıyor. Kadınların musluklarını kapatmayı unuttukları iki süs havuzunun ortasında bir bankın üzerinde öylece durup kendisine baktığı kanısına kapılıyor Şehnaz, ürperiyor. Bir süre sonra ürpermesi çaresizliğe dönüşebilir. Çünkü soru havuzların kaç saatte dolacağı ya da ne kadar zaman içersinde taşacakları sorusu da değil:

Şehnaz şaşkın.

Önündeki kitapçıktan kafasını kaldırıp içinde bulunduğu sınıfı, sınıfın penceresinden içeri girmeye çalışan erken yaz kokusunu, Boğaz'ın tiz renklerini seçmeye çalışıyor.

Rutubet kokulu 1984 yılının geleneksel Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi yani ÖSYM'nin 2. basamak sınav odalarından birinde Şehnaz. Yeşil tahtada 9:30-12:30 diye kırık tebeşirle yazılmış bir yazı var; sivri izler bırakmayan bir kireç izi bu rakamların üzerinde gezinen. Biraz da bunları yazanın karakterini ele veriyor. Orada olması, rastlantıyla atama, dama taşı gibi oynatmakla kader arası bir görev diye tanımlanabilecek durumlara mahkum ellerden çıkmış bir yazı bu. Kim mi bunlar? Kürsünün olduğu bölümde menevişli Hint etekleri giymiş genç öğretmenler. Arada incecik bileklerini saran deri kayışlı saatlerine bakıyor, koridora açılan kapıya, ardından uzun koridorun cereyanlı firdevsine, sonra tekrar içeriye, içerde de farklı bir yere, az önce Şehnaz'ın baktığı Boğaz manzarasına kaçıyorlar. Kaçak öğretmenler bunlar kaçak, bal gibi genç idealistler, romantik insanlar.

Şehnaz eğer doktor olmak istemeseydi bu tuhaf, soyu tükenmiş romantiklerden biri olabilirdi. Gerçi biyoloji öğretmeninin ona hep söylediği bir şey var: Üniversiteyi bitirdikten sonra okulda kalabilirsin; hem hocalık hem doktorluk yapabilirsin...

Şehnaz'ın aklı da fikri de buna yatmış, öyle hazırlanmış, öyle girmiş ÖSYM sınavına. Evdeki hesap çarşıya uymaz atasözünün sadece bir söz olduğunu düşünerek, eski, geride kalmış, anlamını yitirmiş bir söz diyerek. Kader insanın elindedir, insan isterse her şeyi yapabilir demiş kendi kendine bir kez.

Şehnaz'ın biyoloji öğretmeninin telkinleri ve kendi kafasında çizdiği gelecek planlarına göre tıp fakültesini kazanmasına neredeyse tek bir soru kalmıştı bu havuzlu yaşlı mantık sorusuna uzanan yolda. Bu soru manianın ta kendisiydi. O soruya kadar önüne gelen bütün soruları devirmişti Şehnaz. Ama önündeki bu soru karşısında bütün süngüleri düşmüş, bekliyor. Çünkü bu üç kadının iki süs havuzunun ortasında oturduğu yere ait mantıklı bir soru yok karşısın-

da. Tutarsız, dengesiz, ipsiz sapsız bir soru var.

Soru aslında basit. İçinde bulunulan durumla çelişen bir soru ama tüm ciddiyeti ve inatçılığıyla beyaz soru kitapçığının siyah küçük harflerine yapışmış, duruyor.

Soru: Şimdi ne olacak sorusudur ve beş seçeneğin hiçbirinde "hiçbiri" cevabı yoktur.

Nur Hanım, Sisifus Hanım ve Dilek Hanım'ın Boğaz'ın nadide semtlerinden birine kurulmuş olan Beylerbeyi Halide Edip Adıvar Lisesi'nin yaşamdan devraldığı cüretkâr Boğaz görüntüsünün eşliğindeki hallerinden olsa gerek Şehnaz'ın kendisine sorduğu soru da bu olacaktır:

Şimdi ne olacak?

Böylece yıllar geçecekti.

Şimdi ne olacak; bunu hiç hesaplamadı Şehnaz. Okuluna girerken çıkaracağı, okuldan çıkarken takacağı başörtüsünün o günkü sınavdan istediği yer olan tıp fakültesine kaydını yaptırmasını, okulda kendi halinde bir öğrenci olmasını, sonrasında okulda kalıp hocalık yapmasını engellemeyeceğine inanıyordu. Dahası geleceğin ona sunabileceği vaatleri, bu vaatlerle nasıl olsa hesaplaşacağını...

Şimdi ne olacak? O andan sonra sık sık kendine soracağı bir soru olacaktı Şehnaz'ın. Ve bunu anlatacak kelimeleri de bulamayacaktı. En iyi anılar gibi en kötü anıların da anlatılamayan bir yanı vardı çünkü.

Yedi yıl direndi okulu bırakmamak için Şehnaz. Yedi kapıdan geçecek ve giyiminden bir parçasını vermek durumunda kalacaktı hayata, her kapı için.

Önce başörtüsü, arkasından hakaretler için ince bir kırılma, arkasından inkar edilişi için ince bir kırılma daha, arkasından yok sayıldığı için ince bir kırılma daha, arkasından zorla var edildiği için ince bir kırılma daha, arkasından bir hiç sayıldığı için ince bir kırılma daha... Sonunda okulu bırakıverdi bankın üzerinde unutulan bir eşya gibi.

Şimdi ne olacak?

Bir insan hepten yok sayıldığı zaman/için ne olacak?

Başörtüsüyle tez konularına, makalelere, dipnotlara giren Şehnaz, kendi tezini, kendi makalesini, kendi dipnotlarını yazamayan biri olacak.

Şimdi ne olacak? Evdeki hesap çarşıya uymayacak. Diplomalı Şehnaz ev kadını olacak. Dilekler tutacak, kainatın nurlarının üzerine yağmasını isteyecek ama kaderi hep Sisifus'un kaderi gibi kalacak.

1984 yılındaki rutubet kokulu sınıfta, yüzleri pencereden sızan Boğaz rengiyle daha da menevişlenen gözetmenlere bakıyor Şehnaz. Geleceğin bizlere sunduğu ipuçlarının aslında şimdinin içinde saklı olduğunu da ilk kez orada fark ediyor. Bir soru, bir renk, bir kokuyla bize geleceği anlatan şimdinin gücünü, ilk kez. Üniversiteyi, mezun olarak değil de sınıfa alınmayışının kırık gönüllüğüyle bıraktığı gün neden bilinmez Beylerbeyi'ne koşacağını, farklılığını ve farksızlığını bir bankın üzerinde kendisiyle paylaşırken Boğaz'ın laciverdinin, bu lacivert üzerine düşen renk cümbüşünün gözlerini yakacağını hissediyor. Biraz daha dikkatli bakınca Beylerbeyi Sarayı'nın bahçesinde olduğunu, iki süs havuzunun ortasındaki banklardan birinde oturduğunu o zaman fark ediyor.

"Geleceği görürüz ama ne uğruna?"

O zaman duyuyor bu soruyu.

Bu soruyu kendisi sormamış. Soru, sormak istediği bir soru olsa da kendi sesinin tınılarıyla çıkmıyor.

Biraz daha dikkatli baktığında bu sorunun hemen yanındaki bankta oturan üç yaşlı kadından biri tarafından sorulduğunu fark ediyor.

-Geleceği görmek bazen her şeyi değiştirir, diye sesleniyor diğer yaşlı kadınlardan birine.

Oysa yaşlı kadın bu soruyu ona sormamış. Bu yüzden de cevapla hiç ilgilenmiyor. Gözleri süs havuzuna takılmış, duruyor.

- Ne oldu, yine daldın gittin Sisifus Hanım, diyor bankın öteki ucunda oturan kadın.

"Ah, ah sorma Dilek Hanım" diye iç geçiriyor Sisifus Hanım.

- Suyun rengi ne kadar da kara, diyor Nur Hanım.

- Su kirliyse içinde her şey barınır, diyor Dilek Hanım.

"Ah ah!" diye iç geçiriyor Sisifus Hanım. Ve sonra diyor ki: "Geleceği görmek bazen her şeyi değiştirir..."

- Geleceğin iksiri şimdide gizlidir, diyor Nur Hanım.

- Su kirli, diyor Dilek Hanım.

"Ah Kenan ah" diye iç geçirmeye devam ediyor Sisifus Hanım.

- Yine havuzun musluğunu bu sabah açık bırakmışsın Sisifus Hanım, bekçiler olmasa yanmıştık, diyor Nur Hanım, biraz sitemkâr.

- Onun derdi belli, sular taşarsa Kenan'ına kavuşacağını sanıyor, diyor Dilek Hanım.

- Oysa sular taşarsa kir de kalmaz, diyor Sisifus Hanım. Sular taşarsa sınırlar da kalmaz. Kenan bir ülke, bir umut adı olur o zaman, ölümü hak etmiş bir sevgili, bir kâbus değil.

- Hıh, diyor Dilek Hanım. Kâbus kâbustur, kirli suysa kirli su.

- Aslında bilemeyiz, diyor Nur Hanım.

- Neyi? diye soruyor Sisifus Hanım.

- Suyun arınıp arınamayacağını, diyor Nur Hanım.

- Kirli su kolay kolay arınmaz, diyor Dilek Hanım.

- Aslında bilemeyiz, diyor Sisifus Hanım.

- Bilmiyorum, diyor Dilek Hanım.

- Peki şimdi ne olacak, diye soruyor Nur Hanım.

- Artık her şey çok anlamsız, diyor Dilek Hanım.

- Peki şimdi ne olacak, diye soruyor Nur Hanım ısrarla.

Bu son cümlede takılmıştı Şehnaz.

İki süs havuzunun ortasında bir bank vardı. Bankta oturan üç yaşlı kadın. Biri mor elbiseliydi, diğeri sarışın. Yılların özeti buydu sanki: Birinin adı N harfiyle başlıyordu, birinin adının son harfi K. Üçüncüsünün bembeyaz saçları vardı.

Son cümlede takılmıştı Şehnaz. Öyle hatırlıyordu.

"Bu soru ne demek istiyor?" diye sorduğunda menevişli Hint etekli gözetmenlere, onların soruyu dikkatle okuduktan sonra birbirlerine gösterdiklerini, ellerini çaresizce açtıklarını "biz de anlamadık, iyisi mi sen unut bu soruyu" dediklerini de...

Soru unutuldu. Geçmişteki bütün sorular gibi.

Bu yüzden mi çok unutkan biri olmuştu Şehnaz. Bu yüzden mi

kendini çok yaşlı ve yorgun hissediyordu.

Şimdi ne olacak sorusunu rafa kaldırmış birçok hemcinsi gibi ağır ağır çıkıyordu Beylerbeyi Sarayı'ndan o gün -o günlük son ziyaretçi olarak. Ardında kirli suları taşıyan iki süs havuzu, yıllar kadar ağır, yaşamlar kadar eski.

Gül İrepoğlu

AĞAÇ

Belediye ekibi geldiğinde pencereden bakıyor olması rastlantı mıydı, hiçbir zaman bilemedi. Yalnızca bakmayı sürdürdü, kımıldamadan.

Bir kamyonun içinde mekanik bir merdiven, iyice yükselebilen cinsten. Ve iki adam, kuvvet gerektiren her işi yapabilen cinsten.

Komşular sanki suçlu biriymiş gibi ihbar etmişti ağacı uzun süre önce, çok yaşlandı, tamamen kurudu, bir şiddetli fırtınada artık köklerine tutunamayıp üzerimize yıkılıverecek diye. Mazallah neler duyuyorlardı, yoldan geçenleri yaralayan dallar, arabaların üzerine devrilen gövdeler, öyle değil mi? Haklılardı, yerden göğe kadar, bir zamanlar o çınar ağacının sık yapraklarıyla uzandığı göğe kadar!

Ağacın canı çekilmişti, üzerinde yaşam belirtisi yoktu uzun zamandır. Sokağın en yaşlısı olmalıydı. Yine de hâlâ öylece duruyordu, ayakta. Yanından ona doğru atlayıp sarılan hanımeline kıyamıyordu sanki. Aslında daha çok yaşardı da, hastalanmıştı koca çınar. Onun suçu değildi hastalanması, o uzun yıllar boyunca elinden geleni yapmış; payına düşen güneş ışığıyla yağmur suyunu ziyan etmemiş, baharın ilk günlerinde yapraklarını yeşertmeye başlamış, sonbaharın son günlerine kadar üzerinde tutmaya çalışmıştı onları. Kalın gövdesine kazınan aşk harflerini hep hoş görmüştü. Eskiden bahçenin içindeyken sonradan yeni kent düzeninin sınırlarıyla "kaldırıma giden" yerdeydi kökü. Sokaktan geçenlerle, altında soluklananlara şefkatli gölgesini sunmaktı görevi ve sokağı yeşiliyle bezemek, her şeyden önce.

Ama olağandışı bir şeyler olmuştu; yeni kaldırım taşları döşenirken ona öyle az toprak bırakmışlardı ki çevresinde, neredeyse hapsolmuştu o bir kalıptan dökülen tuhaf taşların arasına, nefes alamamıştı besbelli. Sonu çabuklaşmıştı böylece, ola ki içine düştüğü o cendereydi onu bunaltan.

Üzerinde özenle taşıdığı hanımeliyse capcanlıydı, ve onca zaman tutunduğu dalın başına gelenler karşısında çaresiz...

Adamlar işlerinin hakkını verircesine atılmışlardı ağacın üzerine, deneyimin verdiği ustalık ve yalnızca görevlerini yapmanın umursamazlığıyla. Metal merdiven içindeki adamla birlikte yükselmeye başladı ve önce alçaktaki dalların önünde durdu, elektrikli testere o korkunç homurtusuyla çalıştı. Dallar yere düştü bir bir, ağacın yaşadığı daha eski günlerin nişanesi olan, altlardaki dallar. Merdiven yükseldikçe düşen dalların yılları da ileriye gitti. En üsttekiler yaşama adım attıklarında daha önlerinde uzun zamanları olduğunu düşünmüş olmalıydılar, nasıl yaşlı bir gövdeye bağlı olduklarını fark etmeksizin. Ve başlarını boşu boşuna denizi seyretmek üzere yukarı uzatmaya çalışmış olmalıydılar, artık o suratsız binaların örttüğü denizi görmelerinin olanaksızlaştığım bilmeksizin.

Sıra o koca gövdeye geldi.

Gövde kalındı, yer yer kabukları kalkmıştı, üzerinde yılların çentikleri birikmişti. Tüm dalları kesilmiş, soyunup ihtiyarlamış vücudunun gözler önüne serilmesinden pek rahatsız, ne var ki çaresiz bir insan gibi öylece duruyordu. Teslim olmuştu görünürde, ama son bir mücadele de onun hakkıydı.

Testereyi kolay işletemediler üzerinde, birkaç yerden deneyerek, zorlayarak iyice yaraladılar onu.

Sonra git gide çirkinleşen görüntüsüne mi dayanamadı bilinmez, birden çeliği içine alıverdi çınar, yazgısına direnmekten vazgeçti artık. Adamlar rahatladı, daha bir şevkle -hoyratça dememeli- girişti-ler ağaca, çelikle elektriğin gücünü arkalarına alarak. Seyredenler de, -elbette sokakta ve pencerelerde bu kesip doğrama işini garip bir zevkle baştan sona izleyen pek çok kişi toplanmıştı, hep oralarda olurdu onlar, yeter ki böyle bir seyirlik çıksın ve onları olay mahal-

linden gerekli uzaklıkta tutmak da ayrı bir çaba gerektirirdi hep-, rahat bir nefes aldılar, sanki işi kendileri tamamlamışlar gibi.

Sokak yaşlı çınardan kurtulmuştu! Hem de birilerine yakacak odun çıkmıştı, ne iyi. Nasılsa onun üzerine kazınan aşklar da solmuştu...

Kamyon, yüklendiği parçalanmış ağaçla, bir zamanların o heybetli ağacıyla uzaklaşırken, ailesinden, sevdiği yaşlı birinin cenazesinin arkasından bakar gibi bakakalmıştı ardından penceredeki kadın, çılgınca fışkıran gözyaşlarını sonradan fark ederek.

Nelere tanıklık etmişti bu giden ağaç? Daha doğrusu nelere tanıklık etmemişti ki? Bostancı'nın en keyifli zamanlarına, İstanbul'un sayfiyesi olduğu o kaygısız zamanlarına... Semtin ayrıcalıklı olduğu zamanlara, 'mutena' diye tanımlandığı zamanlara...

Çocukluğunun en güzel zamanlarına, gençliğinin en sorunsuz, en sorumsuz zamanlarına. Ve olgunlaşmaya başladığında, zamanı izleyen aşamalara. Önce kış aylarında kesintilerle, sonraları kesintisiz...

Büyük aileye gelen ilk torun olarak el bebek, gül bebek, pek küçükken altından geçmiş olmalıydı ilk kez. Belki ağaç da o zamanlar gençti. Bahçelerin sessiz, sokakların ıssız, meydanların tenha olduğu zamanlar... Gecelerin karanlık olduğu zamanlar. Bir caddeye ancak birkaç büyük bahçenin sığdığı zamanlar. Bahçelerdeki köşklerin ağaçlardan görünmez olduğu zamanlar.

Sonra küçük bir kız olarak tasasız, sevinçle denize giderken. Bostancı sahilinde birkaç kumsallı plaj, bir de dondurmacı bulunduğu zamanlar. Plajlara giden yol üzerindeki o köhnemiş köprünün tarihteki ünlü Bostancıbaşı Köprüsü olduğunun, İstanbul'a girişin yüzyıllarca bu köprüden denetlendiğinin semt sakinlerince bilindiği zamanlar. Ve köşedeki tuhafiyeciden entarilik basma kumaşlar alınmasının küçük kızın mutlu olmasına yettiği zamanlar. Ve çınarın üzerinde ağaç gövdesine kazılı bir aşk ilanını ilk kez görüp şaştığı zamanlar.

Ve genç kızlığının başında, büyümek ve güzelleşmek arzusunda, ancak görünüşünden hiç mi hiç memnun olmaz huysuzluktayken, hevesle Bağdat Caddesi'ne, piyasa yapmak ve pastanede oturmak

üzere "çıkarken" ve yaz sonlarında güzelim bahçesine veda etmenin hüznüyle temelli İstanbul'a "inerken" o koca çınar ağacı oradaydı.

Daha sonra, üniversite öğrencisi olarak, elinde T cetveliyle Beşiktaş otobüsüne yetişmeye koşarken de öyle. Sevgilisiyle masumca kucaklaşıp ayrılırken evin pencerelerine siper olmuştu ağaç her akşam. Ya da yapraklarını döktüğünde sevgilisine balkonda daha uzun mesafeye kadar el sallamasına yer açmıştı.

Artık İstanbul'un Boğaziçi Köprüsü vardı ve yaz-kış Bostancı'da oturuyorlardı, zaten veda edecek bahçe kalmamıştı, yerini çok katlı yapılar almıştı. Düşündükçe bu çınarın kendisinin kişisel tarihinde ne büyük yeri olduğunu daha iyi anlıyordu. Derken evli bir genç kadın olarak, üniversiteye ders vermeye giderken yürümüştü aynı yolda. Çocuklarından birinin elinden tutmuş, diğeri yanında yürürken, onlarla ilgili türlü ayrıntıdan birini mükemmelleştirmeye çabalarken de.

Ve yıllar boyu aynı yolun taşlarına basarak, yorulmuş, ancak hâlâ genç olduğunu düşünerek, geçip durmuştu o çınarın altından. Onun yaşlılığını gözden kaçırarak ya da görmezden gelerek...

Anıların sonu yoktu. Bazıları sönük, bazıları çok canlı. Kentin dokusundaki dönüşümler, sakinlerinin dönüşümlerine eşlik etmişti sessizce...

At kuyruklu küçücük bir kız,-çünkü babası onun saçını at kuyruklu beğeniyor en çok-, gencecik annesinin elinden tutmuş, hoplaya zıplaya Bostancı İstasyonu'na sevgili dedesini karşılamaya gidiyor. Dedesi Haydarpaşa'dan bindiği trenden iner inmez ona doğru çevikçe koşacak, onu kucaklayacak, yalnızca ikisine ait tekerlemeyi söyleyecek, getirdiği Şam fıstığı dolu kesekağıdını verecek, bazen bir şemsiye çikolatayı da. Birlikte alt geçitten tırmanıp istasyonun arkasındaki ağaçlıklı meydan kahvesinin önünden geçerek telaşsız adımlarla eve dönecekler, yolda tüm esnafla selamlaşarak; herkes dedeyi, Eczacı Cemal Bey'i tanır, "Cevizli Köşk"ün sahibini. Kamburunu çıkarıp geçmesi kimseyi aldatmasın, o koyu yeşil gözlerindeki keskin bakışlarıyla yolda herkesi fark eder de, işine geleni görür yalnızca.

Bahçeleri büyüktü, çocuk gözüyle ötesi "aşağı bahçe" diye nitelenecek ve orada kitaplarda görülen timsahların yaşadığına ihtimal verilip ürkülecek kadar büyük. Evleri ahşap, üç katlı, iki katın üzerinde bir çatı katı, balkonlu, oymalı korkuluklu. Bir yandan yakındaki denizi, bir yandan uzaklardaki Kayışdağı'nı gören balkonuna hanımeli dolanmış, annesinin en sevdiği çiçek, kokusu zariftir dediği çiçek, piyano çalarken içeri giren kokusunu derin derin içine çektiği çiçek... Evin neredeyse tümünü saran mor salkımla sarmaş dolaş olmuş, o da kendisinin en sevdiği, aklının erdiği günden beri. Mor salkımın gövdesi öyle kalın ve büklümlü ki, oyunlarında onu at yapıp üzerine bineceği ve çok, çok uzaklara, hayal ülkelerine yol alacağı kadar. Ve bir koluyla evin yanındaki geniş çardağa uzanıp üzerini yaprak kıpırtılarıyla ışıklanan bir perde halinde örtecek kadar.

Evin önünü boydan boya kaplayan ahşap sütunlu verandada, bu en sevdiği yerde, maviye boyalı rahat koltuklar, minderleri rengarenk çiçekli. Az ötedeki nilüferli süs havuzunun fıskiyeli yalağından kaçamak su içen kuşlar. Ve her şeyin tadını en çok çıkaran, o bahçedeki her ağacı, her çiçeği tanıyan iki kişi, dedeyle torun. Ailenin diğer fertleri de severler bahçeyi elbet, ama sıkı sıkıya bağlılık, bu bambaşka... Kaç çocuğa mis kokulu kayısı ağacına kolay tırmansın da oradaki özel yerinde, dalların çatallaşıp doğal bir kucak oluşturduğu yerinde saatlerce hayal kursun diye dedesi bir demir basamak yapmıştır?

Tüm çocukça karşı koymalarına rağmen evin ve bahçenin yıkılıp yerine apartmanlar yapılması kararlaştırıldığında ve sonunda veda günü gelip çattığında, her bir ağacı, her bir çiçeği ve evin her bir duvarını, en çok da mor salkımın yol bulup içeri girdiği pencerenin bulunduğu beyaz badanalı duvarı usulca okşayışını, yaz sonuna kalan tek tük hanımelini kokularını içinde saklamak üzere koklayışını hâlâ zaman zaman yaşardı. Yaşanmış yerlere veda etmeye, ancak anılara sıkı sıkıya tutunmakla, kendi içinde yaşatmayı sürdürmekle dayanılabilir çünkü.

Bahçedeki kalabalık ve keyif unutulamaz; annesiyle babasının, güzel teyzesinin, dayılarının arkadaşlarıyla dolup taşan, cefakar an-

neannesinin yardımcılarıyla birlikte hazırladığı kazan kazan yemeklerin tüketildiği, küçük dayısının ve sonraları kendisinin kırkbeşlik plaklarından yayılan müziğin ancak kardeşlerinin oyun çığlıklarıyla ya da tavla şıkırtılarıyla bölündüğü uzun yaz günleri, açık hava sinemalarının renklendirdiği uzun yaz geceleri... Bostancı Deniz Sineması'nda, çivileri bacağı çizen ahşap sandalyeler üzerinde, iç burkan aşk öykülerinin, abartılı savaş sahnelerinin, erişilmez ülkelerin heyecanla izlendiği, hemen bitişiğindeki tren yolu yüzünden ara ara tren gürültüsüyle kesilen, yeşil şişelerden gazozların içildiği, uykusu gelmiş çocukların gece yarısı yürüyerek eve dönüşlerde kucağa tırmanmak istediği akşamlar.

Lal renkli kadife güllerinin kokusu mu, yahut pespembe reçellik güllerin kokusu mu baskın çıkar belleğinde bilinmez. Yoksa patlıcan-biber kızartmalarının kokusu mu daha çağrışım dolu? Ya da ağaçtan toplanan sulu meyvelerin tadı mı damağına yapışıp kalan, en çok da o kızarmış şeftalilerin ve üzerlerindeki kumuyla yutuverdiği o kokulu minik çileklerin tadı... Veya bembeyaz çarşaflara silkelenen kara dutların benzersiz rengi, içine işlemiş olan. Ve evde kocaman kalaylı yuvarlak tepsiye döşenen kıymalı böreği gazete kâğıdıyla örterek pişirilmek üzere sokağın sonundaki fırına götürecek kadar büyüdüğü günün sevinci. Böreği fırından alma saati geldiğinde o sevincin dikkatsizliğiyle sıcak tepsiye yapıştırıverdiği elinin yanığı hâlâ acıyor olabilir mi? Belki de mavi çamın en sağlam dalına kurulmuş salıncağında kolan vururken yerden kalkan tozun havada dağılışı, evin çatısını aşan ulu çamların rüzgârdaki hışırtıları eşliğinde...

Şimdi yerinde yeller bile esmeyen, yalnızca blok blok apartmanların yükseldiği ve kendisinin de barındığı bu yer mi bir zamanlar bunca güzelliği kucaklamış olan? Tanıkları bir bir azalan, tükenen...

Hepsi, hepsi sanki o çınar ağacının belleğine kazılıydı.

O kararmış hatıralar kutusu parçalanıp giderken sanki tüm bunları bir anda canlandırarak aktarmak istemişti ona. Hani ölmekte olan birinin gözünün önünden geçen yaşam şeridi misali...

Bir kentin, bir semtin, bir yeryüzü varlığının ya da hepsinin birbirine sarılan geçmiş yaşam şeritleri...

Biten ve yenilenen. Sürüp gidenle yan yana.

Hanımelinin kökü sürüp gitmişti. Güvenle tutunacağı dallardan yoksun kalsa da. Apartman bahçesinin basit parmaklığına sarılmıştı. Kadın ertesi yıl fark etmişti bunu, açan çiçeklerinin kokusu yoldan geçerken burnuna ulaşıverince. O hanımelinin çiçeklerine gün gelip de derin bir hüzünle sarılacağını bilemezdi.

Yıllar geçti, o çınar gibi hastalanıp sonunda ölüm döşeğine uzandı annesi. Onun son saatlerinin geldiğini anladığında sokağa çıkıp birkaç dal hanımeli kopardı, yastığının iki yanına koydu. Annesinin bundan pek hoşnut kaldığını elini tutuşundan anladı.

Onu çarşaflarıyla birlikte alıp götürürlerken başını kaldırıp bakamadı, ancak ertesi gün, yıkanacağı zaman son kez yanına girdi. Çarşaflar açıldı, yere hanımelleri döküldü. Bostancı'mn, Eski Bostancı'nın hanımelleri. Eski Bostancı "Hanımı"na eşlik etmişlerdi, sonuna kadar.

İçi kuruyan ağaçlar yeryüzünü terk ederken yeryüzünde döngü değişmedi. Ve kesilen ağaçların yerine taze fidanlar dikilegeldi, hatıralar kutusunun yerine dikilen bol yapraklı ağaç gibi.

Şimdi o cılız gövde, kökünü saran beton kalıplar izin verdiğince büyümeye çalışmakta, kentin, semtin ve kim bilir kimlerin, belki de kendi çocuklarının kişisel tarihine, geleceğin anılarına tanıklık etmek üzere...

Hanımeli ağacın yakınında, çok yakınında. Ne zaman buluşurlar bilinmez, ama bir gün... Yeter ki sokak yerinde kalsın.

Şebnem İşigüzel

MARILYN'İ GÜLDÜRMEK

Aşkın ikamesi yoktur.
Wong Kar-Wai

"Heyecanlıydım. Bekliyordum. Yazıhanemde pencereden bakarak bekliyordum. Yolu mükemmel tarif etmiştim: İnince dedim metrodan, Karaköy Meydanı'dır indiğin yer, hatta küçük metronun tarihini bile laf arasına sıkıştırmıştım. Güzel bir onaylama ifadesi vardı, onu takınmıştı yüzüne. Tam karşına bak dedim çıkınca metrodan. Bu sebeple yazıhanenin penceresindeki jaluzileri açınamış, aralamış bakıyordum. Beni öyle beklerken görsün istemiyordum. Sekreterim girip çıkıyordu odama. Anlamıştı beklediğimi. Ama kimi? Boşadığım karım para veriyordu ona. Hatta para bile değil, parfüm, bir çift deri eldiven, markalısından bir fular hatta bir kutu çikolata. O yılların makbul hediyeleri.

Sekreterim sonunda dayanamayıp sordu:

"Amerikalı misafirinizi mi bekliyorsunuz?"

Yılların filmcisine sorulacak soru muydu bu?

"Yok, geldi mi yoksa?" dedim ben de.

Babam "Tek ayak üstünde kırk kuyruklu yalan uyduruyorsun," derdi benim için: "Filmcilik tam sana göre bir iş." O da sormuştu, beklediğim misafirim, bir-iki gün evvel takma isimle kalacağı Pera Palas Oteli'ne giderken, yolda:

"Sinemacı olmayı çok mu istedin?"

Karşımda beni içine çeken bir girdap gibiydi, gözlerimi açıp bakamadığım bir ışık huzmesi. Daha önce Amerika'da bana sorduğu ilk soru;

"İstanbul'da kar yağıyor mu?" olmuştu. Bu nereden aklına gelmişti acaba?

Sonra onu ziyarete gittiğimde kliniğe, ne kadar sevinmişti. Kuzey Dakota'daydı klinik. Psikanalisti Ralph Greenson'un -para delisi hergelenin asıl adı Romeo ile başlayan başka bir şeydi- son numarası. 1960'da oluyor tabii bunlar. O İstanbul'a gelmeden iki yıl önce. Klinik hikâyesi benim için önemli çünkü onu asla göremeyeceğimi düşünüyordum. Ben kimdim ki beni kapıdan içeri alacaklardı, o da ziyaretçi diye kabul edecekti. Hayranlarından birisi olabilirdim pekala. Ayrıca Los Angeles'da kimi kapısından çevirdiğini duymuştum, kimseyi görmek istemediğini, menajerinin gönderdiği erkek pijamalarını –kendisinin tercihiymiş- giyip uyuduğunu, uyutulduğunu. Ama beni kabul etti. Her yer kar altındaydı. Hatıraların uçup gitmemesi ne garip! Geniş bir penceresi vardı odasının. Sonra bunların yere kadar uzanan sürgülü pencere kapılar olduğunu gördüm. Mimarlık okumuştum aslen ben. Sinemacı oldum ama. Amerika'da yapılara, gökdelenlere dikkatim biraz da bu yüzdendi.

Çiçek götürmüştüm ona, kliniğe. Bu konularda kendimi epey yetiştirdiğimden, incelttiğimden, anlarım böyle şeylerden. Bahçeden, kırdan öylesine toplanmış gibi olmalıydı yaptırdığım buket. Muntazam olmayan, bir çocuğun derdiği çiçeklere benzeyen, bölgenin doğal çiçeklerinden. O buket için huysuz çiçekçi kadınla birbirimize girmiştik. Sonunda arabanın ön koltuğunda çiçek buketini dağıtıp yeniden yapmıştım, düzgünce araya sıkıştırılmış yeşillikleri atıp.

O çok beğenmişti çiçekleri. Yatağında oturuyordu. Çıplak ayaklarından bir tanesi yatağından aşağıda sallanıyordu. Erkek pijamaları son düğmesine kadar ilikli. Saçlarının güçlü, iri dalgaları vardı ve dağınıktı. Makyajsızdı. Solgundu. Belki uyumaktan belki ilaçlardan gözleri şişmişti. Onu hep giysileri içinde gördüğümden, giysilerin içinde de hep korseli olduğundan -olsa gerek- şimdi güzel şişkin göbeğinin kavisine dalıp gitmiştim. O da karnına bakmıştı. Sonra, sonra iki elini yumuşakça birleştirmişti kucağında. Garip bir şey vardı onda, sadece Allah'ın yaratabileceği bir ışık. Öyle bir ışık ki içinde yananlar ona hakim olamaz.

Böyleydi işte. Aklımı kaçırdığımı düşünmüş kendi kendime fısıldamıştım: "Oğlum Rıza, bil ki şu senin en mutlu anındır." Öyle mutluydum ki gözlerim dolmuştu. Kar yağmaya başlamıştı. Bunu hissetmiş gibi başını çevirip bakmıştı. Zira arkasını dönmüştü manzaraya, sanki dünyaya. O haldeyken göremezdi hiçbir şeyi, sadece hissedebilirdi.

Yumuşacık bir sesi vardı inanamazdınız.

"Kimse dokunmadı, kimse basmadı bahçedeki kara," dedi. "Sadece benim beslediğim serçelerin ayak izleri ve kargalarınki bakın, görüyor musunuz?" Hiçbir şey görmüyordum. Dokunulmamış bir kar manzarasında bir karganın, bir serçenin pençe izlerini fark edebilmek için hayattan vazgeçmiş olmak gerekirdi. Ya da tam tersi; hayata tutunmaya çalışmak. Sarkaç gibiydi kafam; şaşkınlıktan elbet, heyecandan: Onun beni bir kere görmüş olmasına rağmen -o da nerede biliyor musunuz?-

1 Haziran'da 34 yaşını bitirmesi onuruna stüdyonun verdiği partide. Aslına bakarsanız ben bu partiye tesadüfen katılmıştım. Türkiye'de oynatalım diye film alacağımız Twentieth Century Fox'un müdürlerinden birisiyle görüşmem vardı. Onunla el sıkışmaktan ve ayaküstü takdim edilmekten başka bir beklentim yoktu, şayet olabilirse... Ama sonra çok daha önemli bir şey gerçekleşti. Amerika'da okurken yanında pansiyoner olarak kaldığım Edwina ile karşılaştım. Ah Edwina! Akan muslukların lisanına karşı hastalıklı bir duyarlılık geliştirmiş çılgın ev sahibem! Bir odasında barınacağım evini bana gezdirirken hatırladığım tek şey mesanemin cayır cayır yanmasıydı. Çayın içinde ne varsa? Ne düşündüğümü okumuş gibi, "Çayın içinde baharatlı bir karışım vardı," demişti Edwina. "Sizin Türk olduğunuzu duyunca, haritadan baktım, ülkenizi buldum, bilmem böyle şeyler içmekten hoşlanırsınız diye düşündüm," demişti sonra. Odamı gördükten sonra Edwina'ya, "Büyük boş bir kitaplık olsaydı," demiştim. Kitap deyince gözlerini açmıştı, "Biliyor musun benim oğlum oyun yazarı!" Kim olduğunu duyduğumda oralı olmamıştım: Thomas Lanier bla bla bla bla. Sonra Edwina çalışmasını istediği bir radyo gibi kafasına vurmuş, oğlunun yazar olarak kullandığı ismi

zikretmişti: Tennessee Williams. Neredeyse merdivenlerden düşecektim! Yoksa Fransızların bir zamanlar ampir dedikleri üslupta döşenmiş bahçeye açılan oturma odasını gezerken paulownia ağacının eşikten dalıp içeriyi işgal etmiş geniş yaprak gölgelerine bakıp bu ağacın ismini koyan vasat dilbilimcinin, takma adı Peter-eksi-Paul olan Pavel'in kızı Anna Pavlovna Romanov adlı şu zararsız hanım var ya, bu dilbilimci onun baba adını hanımın ikinci adı ya da soyadı sanmış, neden bilmiyormuş Edwina... Avaz avaz bağıracağım diye düşünmüştüm. Odama kitaplık istemek bu evde pansiyonerlikten sıvışmanın bahanesiydi ama olmadı. Evin Tennessee Williams'ın doğduğu ve büyüdüğü ev olduğunu öğrendiğim için olmadı. Belki o yıl Pulitzer Ödülü'nü alan Tennessee buraya gelirdi. Ama gelmedi!

Sözünü ettiğim doğum gününde annesi Edwina'nın yanındaydı ama. Daha doğrusu Edwina oğlu sayesinde oraya gelebilmişti. Anlattıklarımı "şaklabanın tekisin sen, yaşlı bunak" diye dinlemiyorsanız adını zikredeceğim. Bu hikâyeyi –hikâyeyi demek yanlış olur esasında, anlattıklarımı- bu yüzden dinliyorsunuz zaten öyle değil mi?

Onunla, Marilyn Monroe'yla işte böyle tanıştım!

Doğum gününde. Bir ihtimal ona takdim edilmeyi beklerken. Ne büyük tesadüf geveze Edwina'yı orada bulmuşken. Tennessee Williams'ın yoksul Güneyli bir ailenin hikâyesini anlattığı Cam Kırıkları'nda geçmişin düşleriyle yaşayan otoriter anne Amanda'nın aslında Edwina olduğunu düşünürken, sinemaya uyarlansa biriktirdiği cam bibloların arasında annesi tarafından kendisine uygun bir koca bulunmasını bekleyen çekingen ve sakat Laura'yı, Marilyn Monroe'nun oynadığı hayalini kurmuştum ki nemden şişmiş bir defterden dökülmüş paslı kuru tel zımbalar gibi güçlü bir şeye doğru çekildiğimi hissettim. Marilyn Monroe yanı başımdaydı. Edwina bizi tanıştırırken öyle heyecanlandım ki biraz önce neler düşündüğümü anlattım.

"Evet, Laura'yı oynayabilirim," dedi. Sanki yapımcısı benmişim, ona ciddi ciddi bu rolü teklif etmişim gibi. Evet güvensizdi. Oyunculuğunu kutsamışım gibi, Tennessee Williams'a teklifimi iletmişti.

O da bir şey söyleyecek olmuştu ama Marilyn o zaman evli olduğu Arthur Miller'a dönüp,

"Ne yapalım babacık bana hep güzel kız rolleri yazıyorlar," demişti. Ona "babacık " diyordu ne garip. Açtığım bu mevzuu üzerine Patavatsız Edwina zırvalama fırsatı bulmuştu:

"Seni "demişti," Laura olarak gözümün önüne getiremiyorum! Hem öyle olsa bile sana kalm camlı bir gözlük takıp yanağına içinde tüy bitmiş bir ben kondururlar. İnsanlar da öyle bir Laura'ya sadece güler!"

Ben de, "Benim dilimde, Türkçe'de bir söz vardır," diye başlamıştım:

"Bir deli bir kuyuya taş atar, kırk akıllı çıkaramaz."

"Ne?" demişti bunun Babacık'ı.

1985'de Marilyn'in "babacık"ı dikta rejimindeki ülkeme, Türk aydınlarına destek vermek için İstanbul'a geldiğinde, ona da şimdi anlattığım gibi anlatırken sözün burasında, "Kullandım," demişti bana, "Bir oyunumda o sözü kullandım."

Sonra "Doğru mu?" diye sormuştu, " Marilyn İstanbul'a geldi mi?"

Bunu nereden biliyorsun demeyi anlatacaklarım bittiğinde akıl ettim. O da ne dedi biliyor musunuz?

"Makyözüne anlatmış."

Yarım kalan filmi Verecek Bir Şey Var'ı çekerken, çenesinin altında kapatılmaya çalışılan küçük morluğun nedeni olarak:

"İstanbul'da oldu," demiş. "Sandala çıkarken ellerim kaydı, çenemi sandala vurdum."

Hemen gözümün önüne geldi o sahne. Yapımcısı olduğum filmlerin bir sahnesiymiş gibi. Bir şey anlatıyordum o anda ona, Marilyn'e. Belleğim bu kadar oyun oynamasa bana hatırlayabilirim anlattığımı kelimesi kelimesine. Anlattığım her ne boksa onu güldürüyordum. Nereden geldik buraya... Eski bir film makinesini geriye almak kadar imkansız bazen hatırlamak. Evet o şey kayıtlarında adıma rastlayabilirsiniz, klinik kayıtlarında. Onu ziyaret ettiğimde hemşire adımı yazmıştı. Hatta soyadımı yazarken zorlanmıştı, pasa-

portumu çıkarmak zorunda kalmıştım.

"Bay Rıza," diyerek karşılamıştı beni. Adımı öyle güzel söylüyordu ki şaşardınız. Ardından Laura'nın bir repliğini mırıldandı:

"Benim için bir gelecek olduğunu biliyorum ama ben onu bekleyemem."

Perdesiyle, sahnesiyle söylemiştim repliğin yerini. Gülümsemişti. Kafamın içinde o anın filmi duruyor inanır mısınız? Birkaç cümleden ibaret o kısacık anın..."Çiçekler," demişti, "Ne güzel kokuyor değil mi?"

"Kırk bir" demişti sonra, durup dururken.

İrkilmiştim önce. Paltomu çıkarmamıştım ve zaten buraya gelirken yolda aldığım bir şeydi. Daha paltoma alışmamıştım ve terlemiştim, neden kırk bir dediği için sıkıntımdan ötürü daha fazla şaşırmıştım ya da terlemiş vaziyette daha çok şaşırmış, hayretler içinde kalmış görünmüştüm.

"Bahçede garip bir çeşme var," demişti. O güzelim başparmağını zarifçe havaya kaldırarak. Bazen hafızama bir kere daha şapka çıkarır, bu biricik anı nasıl saklıyor diye şaşırırım. Bir sese kulak kabartır gibi kalakalmıştı Marilyn, bütün insanlık için bir efsane Marilyn. Orada o an benimle baş başaydı ve gerçekten bir ses duyuluyordu. Yağlanmaya ihtiyacı olan bir düzeneğin sesi.

"Çeşmenin ağzındaki düzenek suyla dolduğunda yere düşüyor," dedi Marliyn. O sırada da sanırım metal ağızlığın kırk ikinci yere düşüş sesi geldi.

"Küçük bir de havuzcuk var ağızlığın düştüğü yerde."

Durdu Marilyn. Kırk üçüncü vuruşu da duyduk böylece.

"Belki de o havuzcuğun suyu donmuştur. Bu yüzden çok serçe var bahçede o havuzcuktan su içiyorlar çünkü. Kargalar da onları korkutuyor. Ben de bir gün çıkıp kargaları korkuttum."

Şimdi bunları size anlatırken düşünüyorum da bütün bunları daha önce anlatsaydım ne olurdu? Birkaç magazin haberi bir de yalan yanlış biyografilere koyarlardı o kadar. Bu sırrımla ölebilirdim pekala: Marilyn Monroe buradaydı, İstanbul'a geldi. Burada, Ada'da misafirim oldu.

Sonra işte klinikteki o ziyarette hiç de romantik olmayan bir şey oldu, hemşire "çatt" diye ışığı yaktı. Florasandı lambalar ne korkunç! Kartımı verdim Marilyn'e ve beni küçücük bir tanışıklıkla hatırlayıp kabul ettiği için teşekkür ettim ona.

"Ben bu güzel sohbet için minnettarım," dedi bana.

"Hangi sohbet," diye sorasım geldi. Kimse onunla konuşmamış mıydı, dinlememiş miydi ya da bir başına monolog yaptığını mı düşünmüştü hayatı boyunca? Kartvizitimdeki bilgileri okumaya gayret ettiğini gördüm gözleri aniden odayı dolduran floresan ışığından kamaşmasına rağmen.

İşte o zaman sordu:

"İstanbul'da kar yağıyor mu?"

Marilyn'i karlı manzaranın önünde, tersyüz edince kar yağdıran fanusları hatırlatan çocuk oyuncağı gibi bir şeyin içinde, boktan bir floresan lambanın altında bırakıp gittim. Beni içeriye alan hemşirenin yanında "Nereden tanıyorum?" dediğim bir adam vardı. Gazetede fotoğrafını görmüştüm ama filmci değildi. Koridorun sonuna gelmişken hatırladım: Lincoln Biyografisi'nin yazarı Carl Sandburg'du. Marliyn tarafından kabul edilmemişti. Peşim sıra geliyordu.

Bahçeye çıktığımda çeşmenin ağzındaki garip düzeneğin çıkardığı sesi bir kez daha duydum. Durdum. Döndüm arkama baktım. Ağaçların kuytusunda odasının geniş penceresi görünüyordu. Marilyn oradaydı.

İki yıl sonra geldi İstanbul'a. İstanbul seyahatinin büyük bir gizlilik içinde geçmesi gerektiğini, bunun için bana güvendiğini söylemişti telefonda biraz yorgun bir sesle.

"Hiç kuşkunuz olmasın," dedim gözlerim açık hayal gördüğümü düşünerek. Telefonu kapadığımda böyle bir telefon konuşması yapıp yapmadığımdan şüpheliydim. Sekreterimi bir bahaneyle çağırıp sormuştum:

"Bağladığın telefondaki kimdi?"

"Telefondaki hanım Marilyn demeniz yeterli demişti," dedi.

"Kendisini Marilyn Monroe mu sanıyormuş?" dedim ve güldüm.

Şaka olamazdı. Marliyn ile tanıştığımı, onu klinikte ziyaret ettiği-

mi kimseye anlatmamıştım. Arayan ve gelecek olan o'ydu.

Havaalanından onu ben aldım. Saatimin kayışını öyle bir sıkmıştım ki bu anın rüya olduğunu düşünmeyeyim. Ciddi bir dolaşım sorunum olduğundan beli sıkan bir don giymek, pantolon kayışı kullanmak hatta saf ipek olmayan çorap tercih etmek: "Boynuna ilmiği geçirip altındaki tabureyi tekmele," diye anlatmıştı durumun hassasiyetini doktorum. Marilyn'i başına sardığı türbanla gördüğümde çoktan uyuşmuştu kolum. Yine korsesizdi. Bileklerini açıkta bırakan bir pantolon ve düşük kollu bir gömlek vardı üzerinde. Kolunun altına kıstırdığı bir de çantası. Makyajsızdı. O sıradan haliyle bile insanlar ona bakıyorlardı. Bakılmayacak gibi değildi. İnsanüstü bir varlıktı çünkü.

"İnsanlar İstanbul'a geleceğimi hayal bile edemiyorlar," dedi bana yolda.

Arabam neredeyse yoldan çıkacaktı. Menderes'in doldurduğu yoldan denize uçacaktık yanımda Marilyn'le.

Otele onu ben yerleştirdim. Orada uydurduğum bir isimle, "Pasaportu yazıhanemde kaldı, yarın iletiriz size," yalanıyla.

"Adada bir evim var, gelin orada kalın, daha rahat edersiniz," dedim ona.

"İstanbul'da olduğum ortaya çıkmasın da..." dedi bana.

Kırılmıştım. Pera Palas'ın çay salonunda oturuyorduk. Masada eğilmiş caddeyi seyrediyor ve sütlü çay içiyordu.

"Arthur sayesinde edindim bu alışkanlığı," dedi.

Bunu Arthur Miller'a anlatırken, "Annem," diye düzeltmişti o da, "Annem Isodora'dan edindiği bir alışkanlıktır."

Marilyn sütlü çayından bir yudum almıştı ki salona dalan Amerikalıların sesini duymuş, kalakalmıştı. Gözüne ışık tutulmuş bir tavşan gibi. Elinde fincanı öylece duruyor ve tam arkasına yerleşen Amerikalıları dinliyordu.

"Beni tanımamalılar," dedi.

Onu kimse tanıyamazdı çünkü Marilyn Monroe'dan başka bir şeyi oynuyordu. Dayanamayıp evinden kaçmış ürkek, çekingen ama orada olduğu için mutlu bir kadını. Onu kimse tanımadı. Gece onu

sıradan küçük bir Türk Pavyonu'na götürdüm. Bu defa saçlarını alışılmışın dışında toplamıştı. Dudağında birazcık ruj vardı o kadar. Neydi onu bu kadar değiştiren? Takma kirpiklerinin, bel korsesinin, sarı buklelerinin olmayışı mı? Hayır.

"Onu herkes her fırsatta tanıyabilir," demişti Arthur Miller.

Bir gıdım konyak ikram etmiştim ona ve devamını getirmişti Miller. İstanbul'da ona ne olup bittiğini benden iyi biliyor olmalıydı.

Gittiğimiz Türk Pavyonu'nda sahneye dansöz çıktığında şaşkınlıkla aralanmıştı Marilyn'in ağzı. Otele dönerken yolda epey neşelenmişti. Bazıları Sıcak Sever filmi için aldığı Ukulele yani Hawaii dansı kurslarından aklında kalan bir iki adımı ve figürü yapıverdi. İkimiz kaldırımda yan yana yürürken.

İşte ertesi gün tek başına gelmek istedi yazıhaneme. Kaybolabilirdi. Marilyn Monroe İstanbul'da kayboldu! Burada olduğunu kim biliyordu? Hiç kimse. Sekreteri May Reis gizli küçük bir seyahate çıktığından haberdardı o kadar.

"Döndüğünde filmi tamamlayacaksın anlaşıldı mı?" demişti yapımcısı.

Anlatırken "Bunu tekrar tekrar sordu," diyordu Marilyn. İşte o mutsuzluk anlarında aslına dönüşüyor, rolünün altından kalkamıyordu.

"Hanımefendi," demişti yanımıza yaklaşan, "Marilyn Monroe'nun bir benzeri!" Tanınmış bir müteahhitti bunu söyleyen. Sıkça görürdüm Pera Palas'da. "Farkında mı?" demişti, elinde tuttuğu şapkasının neredeyse tombul avuçlarında toplayacak kadar sıkıp katlayarak.

"Evet," dedim ben de "Onun işi de bu benzerlik, bundan para kazanıyor."

"Gazetecilerin haberi var mı bu benzerlikten?" diye sordu uyanık. O zaman bu şişkin suratı başka bir yerden daha hatırladığımı çıkarttım: 1957'de başagelen Menderes'in vekillerinden birisiydi. Bu sebeble seçim öncesi gazetelerde çarşaf çarşaf ilanları çıkmıştı.

"Var," dedim, "gazetecilerin de haberi var."

"Ben," dedi adam, neredeyse göğsünü yumruklayacaktı bunu

söylerken, "ben, Eisenhower'ın söylediklerine katılıyordum: Amerika'nın çıkarları dünya çapındadır. Ama şimdi olanlara bakın!"

Usulca eğildim adama doğru. Söylediklerini Marilyn'e tercüme etmemi bekliyordu oysa: "Amerikalı değil," dedim. Ensesinde terli yapış yapış bir lokma saçı kalmış başını hızlıca çevirdi: "Ya nereli?" dedi.

"İsveçli," dedim.

Adam bela okur gibi kalkıp gitti masamızdan.

Bir an önce Ada'ya götürmeliydim onu.

Orada kalmıştık zaten değil mi? Yazıhanemde bekliyordum. Otelden çıkıp bir başına gelmek konusunda ısrarcı olmuştu. Pera Palas'dan Tünel Meydanı'ndaki küçük metro istasyonuna kadar ki yolu detaylarıyla çizmiştim. Yine de kaybolabileceğini düşünüyordum, yok olabileceğini. Karaköy metrosundan çıkışını gördüğümde kendimi pencereden atacaktım. Çünkü ne tarafa gideceğini bilememişti. Jaluzileri açmıştım. Ben görsün istiyordum ama görmüyordu. Işığına pervane bir iki kılıksız vardı peşinde. Rüzgârla derdi olan çiçekli bir entari içinde tehlikeli biçimde güzeldi.

Sonra onu kaybettim. Aniden oldu bu. Ben yazıhanemin penceresindeydim ama Marilyn ne bıraktığım yerdeydi ne karşıya geçiyordu ne de ters istikamette yürüyordu. Can havliyle pencereyi açmış, aşağıya bakmıştım, binanın girişinde de yoktu. Bakamadığım o güçlü ışık huzmesi hemen arkamdaydı. Sonradan Marilyn, "Göz bebeklerin fır dönüyordu," demişti bana o anı hatırlatırken.

"Şekerim düştü," dedim "tansiyonum," başka..."göğsüm sıkıştı," öte yandan "dertli dolaşım sistemim."

Bunlara neden olmamış gibi baktı yüzüme. Aşağı indik, Baylan Pastanesi'ne. O zaman Baylan Pastanesi vardı Karaköy meydanında. Bir coup grille yemiştik. Hayattaysa sorun pastanenin sahibi Hari Lenas'a gelip gelmediğimi güzeller güzeli bir kadınla pastanesine. Ama kimseye ispatlamak zorunda değilim Marilyn'le İstanbul'da geçirdiğim zamanı.

O zaman, sadece şunu merak etmiştim: Altın yumurtlayan tavuktu Marilyn bağlı olduğu şirket için. Kolay kolay kaybolamazdı

ortadan. Ama çok garip şeyler anlattı. Benim başıma gelse ne yapar ne eder toz olurdum: Onu klinikte ziyaret ettiğimde meğer parası bitip filmi tamamlayamayan yapımcı zorla yatırmış onu oraya. Bunun gibi bir sürü şey. Arthur Miller niye bir şey yapamamış ki diye düşündüm? Bu kadını neden kimse koruyamamış? Bunu da söyledim Miller'a.

Mutsuz olmasını istemiyordum. Öyle olduğunda aslına benziyordu çünkü. Sanki neon lambaları takılıydı sağına soluna biraz gözü yaşardıkça, "Marilyn Monroe" diye yanıp sönüyorlardı, fark ediliyordu.

"Gel," dedim, "seninle eğlenceli bir işimiz var."

Nereye gittiğimizi söylesem şaşarsınız!

Cumhurbaşkanlarının İstanbul'a geldiklerinde kaldığı, Florya Deniz Köşkü'ne. Ne sebeple derseniz: Film makinesi arıza yapmıştı, Milli Şef zamanında verdiğimiz film makinesi. O yıllarda yapımcılığın yanı sıra bu tür şeylerin ithalatını da yapıyordum. Neden bozulmuştu acaba film makinesi?

Gittik ve Marilyn denizin üzerinde duran bu köşke hayran oldu. Onu karım diye tanıttım, Amerikalı karım. Bunu fısıltıyla da olsa dönüp Marliyn'e söyleyince, sinirlendi nedense;

"Bir daha böyle şeyler yapma," dedi bana.

Verandada bekletiyorlardı bizi. Cumhurbaşkanı ortada yoktu ama misafirleri vardı. Hayret İngilizlerdi! Dudak büktüm buna, Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel değil miydi, Filistin Cephesi'nde İngilizlere tutsak düşen? Neyse, Marilyn gülümsedi. Onu gülümsetenin yan masadaki bir konuşma olduğunu fark ettim. İngilizlerden birisi, tıknaz ve hüzünlü olanı mönü hakkında konuşmaya başlamıştı. Florya Deniz Köşkü tıpkı bir otelmiş gibi mönüsü bile vardı!

"Bananaslarla başlayacağım," dedi İngiliz.

"O bananas değil, sör. Ananas, ananas suyu."

"Oh, anlıyorum.Eh bana bir et suyu getirin."

Garip şey, yan masadaki bu küçük muhavere çok tatlı bir biçimde Marliyn ile aramızdaki buzların çözülmesine yol açtı. Birer limonata içtik. Konuştuk. "Nabokov'un Ada ya da Arzu'sunu sinemaya

uyarlamak isterdim," dedim. Sinema makinesini hazırlamışlardı ameliyat edilecek hasta gibi. Nemden kaynaklanan arızayı giderdim. Birileri mide kaynamasından mustarip öğle uykusuna bir türlü dalamayan Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'e karbonatlı su koşturdu. Gemiye benzeyen köşkün dar uzun koridorlarının bir ucunda gördüm sanki onu. Gazeteler hafif bir felç geçirdiğini yazmışlardı.

"Hanımefendi de pek güzelmiş, bravo," dedi daha önceki gelişlerimde de gördüğüm -film makinesini teslim ettiğimizde, rutin bakımını yaptığımızda ve Milli Şef'in oğullarından birisinin sıkıştırdığı filmi çıkartmaya gittiğimde- dikkatimi çeken ufacık tefecik hizmetli:

"Gezdirin hanımınıza," demişti "köşkümüzü." Gözlerini dikip bakmıştı sonra. Tuhaf, tuhaf, tuhaf bir adamdı. Yarım yamalak gülümsemiştim. Büyük ninem bazı insanların kalp gözü açıktır derdi; söylemeden bilirler, göstermeden görürler, yazmayanı okurlar.

Köşkü gezmiştik. Of of of... Ne hikâyeler anlatmıştı hizmetli bize. Köşk bir gün denizin üzerinde yükseldiği direklerden kopup havalanmış da yaptığı şekerlemeden bir türlü uyandırılamayan Milli Şef'in yerine kendisini İtalyan ticaret ateşesinin karşısında bulmuş da yolunu şaşıran bir ayıbalığı köşkü kumsala bağlayan iskeleye çıkıp, doğrulup insan gibi yürümüş de zangır zangır titreyen köşke ne oldu diye verandaya çıkanlardan korkup cup diye suya dalmak varken kendisini Gülhane Hayvanat Bahçesi'ne götürenlere teslim olmuş da...

Bir bir çevirmiştim Marilyn'e. Güldürmüştüm Marilyn'i. Anlattığı saçmalıklarla o hizmetli değil, ona yaşattıklarımla bizzat ben. Sonra, sonra Ada'ya götürdüm onu. Marilyn Monroe'nun yaşadığı son yaza eşlik ettim.

Okuyucular bir nasihat istiyorlarsa, bekliyorlarsa; belleğini kaybettiğinde ölümsüzlüğünü kaybetmişsindir demek isterim onlara. Sonra da yanında yastığın ve lazımlığınla kendini akıl hastanesinde bulacak olursan, oda arkadaşı diye Shakespeare ya da Ayhan Işık'ı vermezler, çalgıcılarla geri zekalılara kalırsın.

Bence bu kadarı yeter mutluluğun ve aşkın yağmurun yağıp yağ-

mayacağını anlamak kadar basit bir şey olduğunu anlatmaya. Benim bu dünyada her şeye bedel birkaç günüm oldu. Şimdi bellek denen o salıncakta o günlerin üzerinde sallanıp duruyorum, aynı aşk ve mutlulukla.

Çok uzun kalmadı Adada, yanımda. Ama anlat dersen anlatırım daha. Kısacık bir iki günün daha tarihçesini; çiçek bürümüş bir galeri; nakışlı bir tavan; kuş havuzunun kenarındaki unutmabeniler arasına takılıp kalmış güzel bir gönül eğlenceliği; bir aşkın deniz kıyısındaki kelebekler, denize inen yokuştaki kelebek orkideleri; mermer basamaklardan görülen sisler içinde manzarası, aile konağımızın bahçesinde otlayan baktıkça onu mutlu etsin diye alınmış bir ceylan ve daha neler neler..."

Berrin Karakaş

MİHR, MAHR, MİHRİMAH

Mihr doğuyor doğudan, Mah batıyor batıdan. Mah doğuyor doğudan, Mihr batıyor batıdan...

Mihrimah'ın duvardaki gölgeli saati, aydınlatınca denizi, kayıklar yanaşıyor avlusuna caminin, merdiven dayanıyor kutsalına, etekleri toplanıyor kraliçenin. Mihr'in küçük adımlarının izlerinde seneler sonra uyuyan evsizlere, Mihrimahlar kapılarını açıyor, ikiz isimleriyle, kapılıp gitmişler tarihin gizemine.

Mihr ile Mah giderlerken, bir eskiye bir yeniye, tarih gemisinde kayıklar, çekiliyor güverteye, başlıyor yolculuk, rüyalardan yukarı, gökyüzü gezmesine...

Mihr

Asya, komşuluklar yakası... Yaka paça Avrupa'ya atıldığımdan beridir, yalnızlığımın yok bir açıklaması. Ve bu sarı sonbahar sabahı, çocuklarımın kam karışırken geçmişe, çekiliyor gövdem karşı sahile. Ne kadar da uzak düştüm evimden. Ölümden de...

Gezinmek varken böyle güzel bir denizde, şiirle sığınıp kalmak eski bir kaleye, yakışıyor mu hiç, benim gibi bir kraliçeye.

Adım çıkmış deliye, aklım gelmez yerine... Senelerdir herkesin dilinde; "Deli mi ne?"

Dün gece de konuşmasalardı kafamın dibinde; eski evler ve Althusser, otururdum şiirimin dizi dibinde. Gelmezdim bu ölümlü bahçeye. Geldim de günümü gördüm, hiç mi hiç iştahım kalmamış eskiye... Hiç mi hiç, şiiri kalmamış bu kıyının. Oysa küçüklüğümde, taşların yüzleri görünürdü. Şimdi hepsini, bir telaştır kaplamış...

Kendisini sokak lambasının birine asmış bir gezgin, ölmeden önce dedem Orhan'a anlatmış. Ona da Goethe dede anlatmışmış; "Ve sen, ey insan! Geçmişin yüce enkazıyla bir kulübe yapıyorsun kendine. Mezarlar üstünde zevk alıyorsun."

Gezginin bunları söylediği o çok eski zamanlarda İstanbul; "hareketli ve yemyeşil ufukları, renk renk boyalı evleriyle, kurşun kaplı kubbeler ve narin minarelerle donanmış zarif camileriyle yalnızca haz merkezli düşünceler ve tatlı hülyalar vermesi gereken güler yüzlü ve göz alıcı bir kent"miş.

Bütün göz alıcılığına yakışayım diye, boyandım renk renk ben de. Gözüm güz rengi, yüzüm güz rengi... Hiçbirini bu kalabalıkta seçemiyorum ki, hiçbir rengi. Tatlı hülyalar yerine, yalancı denizlerin yalan olmayan seferleri büyüyor gözlerimde, bir korku kaplıyor içimi derinlerde, sanki o denizciler gibi, az sonra boğazın kara sularında boğulacakmışım gibi. Kuruldukça bu ikisi arasında eski ve yeni, delirecekmişim gibi...

Neredeydi sevgili Mah'ımın gözlerime gösterdiği dişi ve dişli camii. Gürültüden, otobüsten, tünelden, hiçbir şeyi seçemiyorum ki...

Çocukluğumun kaldırımları, nasıl da gençleşmişler, kalabalıklaşmışlar... Mahcup caddeler, çığlıklar içinde dedem Orhan ilişiyor sanki gözüme, bıyıklarını kıvıra kıvıra;

"Tozlu yolları, yırtık hırkaları, çeşmeleri, bağları, bahçeleri ve kat kat eski evleriyle Üsküdar hep yalnızlığı seçmiş bir bahçeymiş. Çok eski koktuğu için çok kimseler gelip geçmezmiş... Ressamların tablolarına yerleşmiş o da, en rahat yeri seçmiş..." diyor, gülüyor.

Üsküdar'ım ve eskide bıraktıklarım peşime düşüyor. İhtiyar gezgin, sokak lambasının tepesinde, anlatıyor; "Eskiden buralar var ya, Avrupa'dan daha ileriydi. Köleler ve hakları, kuşlar ve yatakları... Evinin önünde yoksa kuşlar için bir bahçe, köpekler için iki küçük tekne, dolaşamazdın sen de böyle özgürce, gönlünce, insanlık ellerinde."

O geçmiş zamanlarda, kayık ve şakayık yanaşacakken Mihrimah camiinin eteklerine, Üsküdar'ın şimdisinde, yürüyorum karanlıklar içinde. Söylediği gibi Yahya amcamın; "Her yer bağrı yanık kimse-

ler, her sabah uyanık kimselerle kaplanmış."

Geçmişle kaplanmış kanlı bacaklarımı koştura koştura geçiyorum içlerinden, Mihrimah'ın kapısına geliyorum.

Mihrimah kollarını açmış, yorgun;

"Ah iyi ki geldin" diyor süzgün.

"Burada çok ışıksız, ve de yalnız kalmıştım..."

Dur Mihrimah'cım, şu sigaradan bir nefes alayım, hemen yardımına koşacağım. Sen yarım kubbeli, ben yarım akıllı, aydınlanacağız sabaha karşı. Edirnekapı'dan, Mihrimah'tan, Mah doğacak sabahtan. Senle ben çifte minareden süzülürken, yükselecek karşı kıyıdan. Avrupa'dan süzülen bu donuk ışıkla birleştiğimizdeyse...

"Sus. Söyleme öyle. Yalnız Sinan'dır yüzümün ışığı, varsa yoksa kurtaracak beni, yaptığı gibi bana bir ikiz isimli camii çok pencereli, keşke olsaydı da benimle, pencereler açsaydı şu karanlık kalbime"

"Mah bana karşı kıyıdan bu camiyi gösterdiğinde, söylemişti Sinan'ın seni, nasıl da sevdiğini. Sonra demişti ki, "işte ben de seni seviyorum öyle. Öyle delice." Ama benim bir sevdiğim vardı. Adı şiirdi. Bağladı bileklerimi. Ve Mah'ım gitti. "

"Sinan, alnımın minaresiydi, geçtiğinde bu kapılardan, kim durdurabilirdi ki kalbimi. Bir masalın peşinden, gidebilir miydi kraliçeler... Kraliçeler, masal olurlar, masala kapılmazlar. Bir yanlarında gerçek durur, keskin bir minare. Bir Hürrem kurulur kucağına sultanın, aralar eteklerini... Tarih kirini, terini, nemini ve de hazinelerini, kat kat önümüze sererek gelirken, bir kraliçe nasıl kapılıp gidebilir, masalların seline. Sinan'ım, ahımı alıp çekip gittiğinde gözlerimde kalan bu camiidir sade hatırladığım, son seferinde. Uzaklarda, bir köprü incili, ışıklarla bezeli... Rakibi ne olabilir ki. Yıldızlar mı parıldayan göğünde? Ve kutsal zamanların, o emir yazıları mı yırtıp atacak fermanı..."

"Babalar ve kızları Mihrimah'cım. Babalar ve kızları..."

"Camiler ve nazları Mihr. Camiler ve nazları..."

Mihrimah'ın kızarıyor yanakları. Güneş batıyor. Akşam serinliğinde, mezarların kuytularına saklanıyor Mihr ile Mihrimah. Isınıyorlar. Mihrimah'la koyun koyuna, bebek mezarlarının yanı başında, uykuya dalıyorlar.

Mah

"Sabah çiğini içine çeken toprağın kokuları karşı kıyıda belirginleşen Sarayburnu bahçelerinin üzerinden geçerek Mah'a kadar gelen melteme karışırken, Edirnekapı'daki Mihrimah'ın sırtında, Mah doğuyor karşı kıyıya. Sinan'ı da mı almış yanına? Bütün yalnızlığıyla, yatırmış surlar altına.

Karanlıktan aydınlığa, aydınlıktan karanlığa bakan gözleriyle, eskiyi hatırlıyorlar ikisi de...

Mah'ı kimler kovalıyor bu şehirde de, böyle hızlı konuşuyor;

"Mihr bana getirdiğinde şiiri, ellerimde Elif'in müziği, Mihrimah'ı göstermiştim. Aynı böyle sarı bir sabahta güneşin gücünü, nefesime üfletmiştim. Ben yükselirken tek kubbeli Mihrimah'ın tepesinden, o doğacaktı karşı kıyıdan, Üsküdar Mihrimah'tan. Surlar, sular ve dualar güzelliğimizi seyrederlerken, başlayacaktı masallar."

Mermerler, taşlar ve sırlar arasında gezinen Sinan, karşısındaki derviş neşeli serseriye, pergelinden bahsediyor önce. Pergelinin camiinin avlusundaki bacağını gösteriyor. Diğer bacağını ararken uzaklarda, Mihrimah geliyor yine aklına. Kalbinden usul usul sesleniyor sultanına;

"Seni düşünüyordum gece. Bu tek kubbelide, yalnızlığıma yanıyordum, pencerelerden vuran yüzüme. Bunca ışığa karşı kararan kalbime, bir çare arıyordum. Ah bu sırtımdaki tarih kamburu, küfesi, tefesi olmasaydı, bilmez miydim ben, karşı kıyıya yüzmeyi."

"Di mi?" diyor serseri Mah, yine koşturuyor; "burada böyle oturmaktansa..."Kaçamazsın eskilerden" demiş ya eskiler. Ben de geldim işte buraya, bu dolunay eşliğinde, kaçayım diye eskiye, çalışırken herkes, gitmeye tam tersine... Hepsi adımın suçuymuş sorarsan Mihr'e, annesine ve nenesine ve daha öncekilere, aynı şeyi söyleyeceklerdir yine; "İsimler ve eskiler, birbirleriyle gezerler..." Mihr güneşli, ismi gereği, kalmadı benim yanımda tabii. Gitti şiir gölgeye. Başladı eşiklerde, söylenmeye kendine."

Üsküdar'dan Mihrimah'ın ikiz minaresinden güneş doğuyor. Bir Sinan doğuda, batıda gördüğü, kentleri sayıklıyor. Surların arasında, eskilere içiyor. Mihrimah Camii de yorgun, yıkıntı. Sinan'a bile,

yatacak yer kalmadı. Surların dibinde yalnızlığına kıvrılırken ağrılarla, karşı kıyıya bakıyor son defa.

Mihrimah allı boyalı, şemsli güneşli, karşısında duruyor.

Bu bakışı ve duruşu, tuğlalar gibi üst üste koyarsa, gelir mi o camiden bir fayda. Aşk dediğin sağlam bir yapı olsaydı, depremler bu kadar yakışır mıydı toprağına?

Mihrimah

Sandallar yanaşıyor Üsküdar'a, Mihrimah Camii'nin, eski merdivenlerine. Mihr ile Mah, Sinan ile Mihrimah, buluşuyorlar ayla güneşin, güneşle ayın birleştiği, Asya'nın Avrupa'ya değdiği yerde, gelgit, gelgit, gelgit, gelgitler içinde, sarılıyorlar birbirlerine. Dev dalgalar eşliğinde, savruluyor Mihrimahlar, kubbeler, minareler... Dalgalar Edirnekapı'ya kadar gidiyorlar. Tek kubbeli yalnız kubbeyi çekip alıyorlar camiinin tepesinden. O eski depremlerden arta kalanlar, denizin sularında, buluşuyorlar Üsküdar Mihrimah'ın, deniz kokan teniyle. Ölü bebekler anneleriyle, imparatorluğun kesik kelleleri gövdeleriyle, bütün aşıklar birbirleriyle, buluşuyorlar son depremde, denizde. Darağacı gezgini, fırsat bu fırsat, gezdiriyor kendisini, çok sevdiği kentin, ıssız tepelerinde. Demleniyor Orhan Dede kahvede, dertleşiyor dervişlerle. Bağırıyor hayatta kalan üç beş acuze; "Komşu komşu hu hu, şehir yerle bir oldu duydun mu, tarih dediğin, denizde tuz oldu..."

Karin Karakaşlı

AN-BUL-İST

gülü değil ölüyü gözlüyorlar
ilk günden biliyordum ama gene bekledim
gülü değil ölüyü gözlüyorlar
ölümle gül kardeştir çünkü bizim şiirimizde
biri öbürüne kan verir
ve ölüm daha büyük ve daha
kırmızı olur gülden
ve sığmaz her mezara
bunlar ölüyü gözlüyorlar
gülleri değil

Turgut Uyar

Melek Mikael'in odaya gelişini, İstanbul'un yapış yapış yaz gecesinde ani bir esinti olarak teninde hissetti. "Ne yapıyorsun?" diye sordu, duyacağı yanıtla içtenlikle ilgilenmesi, melekliğini de tanımlayan iç ses. "Öykü yazmaya çalışıyorum İstanbul'a ve kadına dair" dedi genç kadın. Ortada ne kâğıt vardı, ne kalem. Ortada ne bilgisayar ekranı vardı, ne tuşlar. Öylece oturuyordu, elinde farkına bile varmaksızın tel haline getirdiği bir ataçla. Rasgele bir yerlere, küçücük deliklere sokuyordu ataçtan bozma teli. Birikmiş tüm tozları önüne yığıyordu. Hayattaki en önemli işi buymuşçasına. Sanki bulamadığı tüm sözcükler o deliğin içinden çıkardığı toz parçalarıymışçasına. Bir tek melek tanığıydı.
"İyi de sen yazmaya çalışmazsın, bir başladın mı su gibi akar satırlar" deyiverdi dürüstlüğü de melekliğini tanımlayan o iç ses. Bir eşi-

ğe kadar olan acılara ağlanır, ötesindekilere gülünür. Güldü kadın. "Her şeyi yeniden öğreniyorum" dedi, "en çok da yazmayı."
Sözcükler yan yana geldiğinde cümle etmiyordu, iğreti duruyorlardı. İlişiyorlardı da birleşmiyorlardı bir bütünlükte. Bütünlük zaten ne zamandır tanımı yalnızca sözlükte bulunan uzak bir kavramdı.
Sustu melek Mikael. Sözlerden fazlasını anlatan sükutu da melekliğini tanımlayan iç sesiyle sustu ve sadece baktı.
Ataçı da toz yığınını da çöpe attı kadın. Kollarını önünde kavuşturdu sonra, usul usul sallanmaya başladı ileri geri. Gözleri baktıklarının gerisindeki boşluğa saplanmıştı, fırlatmak istediği her şey yerli yerinde duruyordu. Birden başını kaldırdı. "Alnımda üç satır var artık yazılmayı bekleyen. Yeni oldu o çizgiler, defter satırı gibi. Evdeyse dünyanın boş defteri var, kendimle yeniden söyleşir hale gelmeyi beklediğim defterler. Yazmıyorum hiçbirine."
"Neden ama sen kendini yazıdan bilirsin..." Melek Mikael'in sözü çok içerlerdeki kör noktaya dokundu. Işık aktı, el değmemiş acının kimselerin inemediği dipsizlikte yattığı sinsi sotaya.
"O yok artık dünya gözüyle" dedi, yüzü acıya kesti. O satırlar belirdi yine olanca derinliğiyle alnında, dudaklarının kenarından iki yol sonra aşağılara. Ağlayamıyordu da, kirpiklerinin diplerinde bir ateş vardı. Ve bütün saçlarını, kaşlarını yolası vardı. Ellerini ensesine götürdü, birkaç tel avucunda kaldı.
"Ölümünü en son yaşamak isteyeceğim insan öldü. Üstelik ölmedi de öldürüldü." Nefes aldı, bazen unutuyordu nefes almayı. O yüzden de birden can havliyle aldığı nefes kalbini acıtıyordu. Kendi dediği cümleyi başkasının sesiymiş gibi işitti. Başkasının hayatı, başkasının acısı gibi hissetti içindekileri. Zaten ne zamandır kendisinin seyircisiydi. Aklının alamadığı bir senaryoydu bu, hayatının gerçeği diye karşısına dikiliveren. Meğer el elden üstünmüş. Bir de kendisini yaratıcı sanırdı. Aklının almadığı şeyleri insanlara da anlatamıyordu. Bir bu melek halden anlardı. İçindeki koca kilit şangırdadı.
"Öldürüldüğü günü çok feci sahnelerle yaşadım. Hayat olamayacak denli kurguydu sanki. Hani yazsam nasıl da sahne yaratmış, edebiyat yapmış diyecekleri cinsten. Oysa hayattı işte. Şu bizim kara mi-

zah, şu bizim hoyrat hayat. Bazı şeylerin sözcüğü yokmuş diye düşündüm ilk kez. O an *hayat* edebiyata beş basar dedim. Aklım, yüreğim ve kalemim durdu."
Melek Mikael gülümsedi. "Sen de tam bunu yazar ve altıdan başlarsın o zaman..."

Altı

Kimbilir kaç kere üstünden geçtim,
Şarkılar söyledim karşısında
Bir gün bana mezar olacak yerin..
Turgut Uyar

Yaşanırken ve ölünürken o hep aynı ve hep farklı olan şehirdeydi hâlâ. Adı kendisini anlatan İstanbul'da. Kendisine bakan her gözle birlikte kaleydeskopun parçalı şekilleri gibi farklı bütünlüklere paralanan İstanbul'da. Eninden boyundan çeken, yaşayan bir şehirden çok, hep aynı oyunun oynandığı bir tiyatronun dekorunu anımsatan İstanbul'da. Biri zamanı durdursa ya...
Durdurmadılar ama. Kim için durduruldu ki bir an... Kendisi de geri sarılması, hiç yaşanmamış sayılması istenen o ölümcül anlardan geçenler kervanına katılmıştı sadece, hepsi bu.
Aidiyetsizliklerin şehri İstanbul'da herkes kendi zamanını yaşıyordu yine. O zamanı da kol saatlerinden ölçüyorlardı telaş içinde. Oysa yüreğin saati "dem bu dem"lere ayarlı. Oysa ömrün birikimini alışılageldik yıl hesabından değil, dem hesabından bilir yürek. Demler, sonsuz anlardır ya da anlık sonsuzluklar, çentik misali yüreğe kazılı.
Bir şehrin hayatında bir insanın acısı göz kırpımlık yer tutar. Ölüm, elinin kiridir İstanbul için. Saray entrikalarını, surlardan boşaltılan kızgın yağları, soğuk hücrelerde çağlar boyu inceltilerek geliştirilen işkence türlerini, kimsesizlerin kanepede kokuşan cesetlerini, akşam yiyeceği yemeğin hayaliyle bir arabanın altında can verenleri, dünyayı parça parça havaya savuran bombaları, dünyayı tane tane başa yıkan kurşunları görmüş, kaçın kurası İstanbul için şaşılabilecek ne kalmış.

Kendisi İstanbul kadar tecrübeli değil. Gafil avlandı o kaldırıma. O kaldırımın hiçbir şey olmamışçasına aynı kalışına. Apartınan girişinde durmuş bitişikteki dükkânın vitrinini seyreden adama bakarken öylece aktı içinden zaman ve İstanbul. Kendi zamanını, kendi İstanbul'unu eziyordu sanki o hiç tanımadığı adamın ayakları. Nasıl basabilir oraya, diye düşündü bir an. İyi de niye basmayacaktı. Orası yine bir kaldırımdı.

Mumları, çiçekleri, nar tanelerini, fotoğrafları, gazeteleri kaldırdılar çünkü o cinayetin de üzerinden zaman geçti. Her şeyi temize çekmeyi isteyen şu sabırsız zaman, artık hep arkasından baktığı ama hiç birlikte akamadığı... Mumların, çiçeklerin, nar tanelerinin, fotoğrafların, gazetelerin ve insan seli ziyaretçilerin çerçeveleyici sınırı kalkınca, basılmaması gereken bir boşluk kalmadı. Boşluk kalmayınca oraya serilen dağ gibi gövde unutulabildi. Sızan kan temizlendi. Orası yine alacalı bir vitrindi.

Hatta mevsimler geçti. Bebekler büyüdü, saçlar uzadı, tırnaklar kesildi ve vitrindeki güneş gözlükleri çeşitlendi. Birtakım sınavlar, maçlar, tatiller, seçimler, mitingler, polemikler oldu. Dolmuş kuyrukları, seyyar satıcı naraları, kurulup sökülen pazarlar, futbol karşılaşmaları ve onların tahammül ötesi yorumları vardı. Başka nasıl olacaktı...

Çevredeki her şey kanıksanmış döngüsünde çember çizerken genç kadının sabahları takılı plak gibiydi. Uyanıyor ve hatırlıyordu. Ya uyandığı için hatırlıyor ya da hatırladığı için uyanıyordu. Canının içi ölmüştü.

Sonra düzeltmek gerekiyordu en kanırtıcısından. Ölmemişti, öldürülmüştü. Ve günlerin adı yoktu, birbiri ardına sıralanışları yoktu. Sanki hep tek bir gündü yaşanan, hep aynı bomboş dolulukla. Çünkü hayat durmaz, insanoğlunun içindeki saatin o anda donmuş olması bu hayatı bağlamaz. Bütün diğer saatler ilerlemeye devam ediyorsa, senin zamanın arızalıdır. Ve tabii arıza makbul bir şey değildir. Tercihen onu kendi içinde yaşar ve hissettirmezsin dünyaya. Dünya, her şeyin her şeye rağmen sürmesini buyurur, seni de peşine takarak ilerler aldırışsız.

Cumanın ertesi Cumartesi değil, yokluğun bir sonrası, çentik hesabı. İlk o gün gitmişti gazeteye. Gazete dışında her şey olan o yere. Burası elbet. Tanıdıklığından belli. Burası mı? Ya bu kalabalık aşılır mı? Bir et yığının ortasında öylece asılı kaldı küçük gövdesiyle, ne ileri ne geri. Derken kapının önünde duran gençlerden biriyle göz göze geldi. Kim bilir hangi etkinlikten tanıdık. Çıkaramadı. Yol açın dedi o genç, kalabalığı yarıp elini uzattı ve el onu içeri çekti.

Bir merdiven sonrası yine o daire olmalı. Ya da olmamalı. Kapıdan itibaren fazla tanıdık bir adamın fotoğrafları. Mumlar, bir de çığlıklar.

Mumların ve fotoğraflarının ortasında öylece durdu. "Amma popüler olmuşsun, her yer resimlerinle dolu" diye takılmak istedi. "Takılma kız serseri" yanıtını duymak istedi bir de. Ama öylece vakur, öylece sıcak ve sadece bir fotoğraf olmanın çaresizliğiyle öylece uzaktı adam. O çok tanıdık yüze herkesle birlikte karşıdan baktı. Mesafeden. Sanki onu hiç tanımamış, sanki yıllar yılı yanı başında bulunmamıştı.

Sürekli birileri geliyordu yanına. Başsağlığı niyetine sıkılan eller vardı. Yüzler tanıdık ama isimleri çıkaramıyordu. Birileri kolunda aşağı yürüttüler Elmadağ, sonra da yukarı Şişli. Kim bilir kaç kez. Bu cadde ne zaman böyle kısaldı? Yürüdü, yürüdü, yürüdü, hiçbir yol hiçbir yere vardırmadı.

Bir zaman ve mekândı İstanbul. Kaybedilmiş bir zaman, üzerine kapanan bir mekândı. Zamansız ve mekânsızdı artık ama *kentin adı hâlâ İstanbul'du ne tuhaf.* Oysa fethedildiğinde değişmişti adı. Çağlar boyu herkes yeniden adlandırmıştı. Şimdi kendi miladında bu şehri nasıl çağırmalı? Belabul mu mesela?

Önceleri insan sıcağıyla dolu bir odaydı İstanbul. İzbe binalarda hep yeni baştan aranan başlama hayaliydi. Şehrin unutulmuş semtlerinde ya da en nezih toplantı salonlarında kovalanan hayatlardı haber bahanesiyle. Bir çoğalmaydı alabildiğine.

Bunun bedeli mi şimdi bu yokluk? Sanki her an gelecek, gelmeli, içeri girmeli. "Ne o toplaşmışsınız öyle. Hadi herkes işinin başına" demeli. Öldüğünü kabullenmeye değil, bir umut onu yeniden görme-

ye geldiğini farketti bir anda. Aczine şaşakaldı.
İnsanların birbirini daha da yalnızlaştırdığı bir acı bu. O yüzden mi bu kadar kalabalık ve birbaşınalar. Kimselerle gözgöze gelmek istemiyor. Anı anlatmak da. Di'li geçmiş zaman kullanmak da. Bunların hepsi kabullenmek demek. Kabullenmektense birkaç saat öncesini düşlüyor çaresizlikle. "Zaman lâzım" diyor birileri.
Aylar sonraki gelişinde, o kalabalıkların yok oluşu, o kaldırım parçasının sadece bir kaldırım parçası, o *dükkân* önünün seyirlik bir vitrin oluşuna gafil avlandığında daha ne kadar zaman lâzım geldiğini sormak istiyor en çok. İlk günlerin uyuşturuculuğu geçtikçe kesifleşti boşluk. Hani zamanla geçerdi? Zaman daha ziyade kendi geçti, peşi sıra gelemeyenleri eze eze. Cenazenin, haftanın, kırkın kalabalıkları dağıldı. Hayatın işleri vardı ve sabırsız insanları. Herkes eski halini geri istiyordu. "Daha iyisin değil mi?" diye soruluyordu sorular çünkü kendi dertlerini dökebilmeyi ve çözüm bulabilmeyi özlemişlerdi, yargılanmadan dinlenmeyi ve hafiflemeyi, çünkü keyfetmeyi özlemişlerdi. Bunca ağırlığı kaldırmaya halleri de yoktu istekleri de. O zaman fark etti ilk, hayat pek bir bencildi. Yaşayamıyorsan bu bir noktadan sonra senin sorunundu. Uyuşturulacak ilaçlar, katılacak seanslar vardı o zaman da. Neyi uyuşturacak, neyi anlatacaktı? Boşluğa teslim oldu.
Zembereğinden boşanan hayat koca bir şakaydı artık. En yakındakiler yabancı gibi uzaktı da, hiç tanımadıkları daha bir candı. Dinlenmek unutulmuş bir sanattı da çalışmak daha az yorucuydu. Koca koca insanların zerre anlayışı yoktu da bebekler daha bir olgundu. Şaşmıyordu hiçbir şeye. Bu saatten sonra her şey kabulüydü.
Ama işte aylar sonra bir kez daha o odada otururken eşyaların yüzüne nasıl bakacağını bilemedi. Bir kolonyalı mendil paketi mesela, yarısına kadar kullanılmış. Kendi vermişti. Bunu da, şunu da... Herbirinin peşi sıra gelen cümleler var, içine yuvarlanılan seneler. Duvarların emdiği sohbetler. Bunca şey ne vakit birikti?
Sanki tılsımlı bir sözcük var, şu Abrakadabra ya da açıl susam açıl misali. Sanki o sözcüğü bulmayı başarsa, geri döndürebilecek her şeyi. Kalemine küskünlüğü bu yüzden. Yaşamı da birlikte değişirdi

yazdıklarıyla. "Yazdıklarımı yaşıyor, yaşadıklarımı yazıyorum" gibi afili sözler ederdi. Buraya gelişi de bir yazı sayesindeydi. Edebiyat hayatının içindeydi hep. İyi de hayat ne vakit edebiyata nanik çekti?
Olmaz diyor içindeki ses küçük çocuk inadıyla. Alt dudağını büzen küçük çocuk inadıyla. Neden olmaz çünkü insan ölür ama hayat ölmez. Hayatın kendisi olan adam, onca yaşayan ölü varken, içinden hayat çağlayan adam. Zamanı katlaya katlaya yaşayan, yaşatan... Ölmez. Ölmedi zaten, öldürüldü diyor içindeki kadın. Hem sonra gidilecek cenazeler var, dans edilecek düğünler, edilecek kavgalar, katılacak toplantılar, çıkılacak yolculuklar, işlenecek hatalar, duyulacak pişmanlıklar, atılacak kahkahalar, dökülecek yaşlar var. Öyle sandı, öyle inandı.
Kıyısına ilişilecek insan olmayınca eşyalar kadar bırakılmış, eşyalar kadar mahzun şimdi. İstanbul en çok şu kendi halinde, şu biraz basık, şu tıkış tıkış dolu oda mıymış. Böyle yersiz yurtsuz mu kalınırmış. Artık kimseden sığınma talebi olmayan bir mülteci.
Apartmandan dışarı attı kendini. Burada da kaldırımla ödeşmek gerek. Dayanamadı baktı yine uzun uzun, üzerine basamadan. Lekeler var kimi taşlarda. Onun kanı mı? Yoksa bu kaçan aklı mı? Tam orada vitrine bakarken gülümsemişti kendisine. Kaç zaman önceydi? O kaldırımı birlikte arşınlamışlardı. Kaç zaman önceydi? Buraya elleriyle eşya ve umut taşımışlardı. Kaç zaman önceydi?
Bir kaldırımdı İstanbul. Önce arşınlandı, sonra kanlandı. O iki fiilin arasına kendi küçük hayatı da sığmıştı. İstanbul tedavülden kalktı.

Dört

Bütün işhanlarının tarihçesi
Bütün söz vermelerin tarihçesi
sevgim acıyor

Turgut Uyar

Polis ekipleri vardı, bir de o karanlık kalabalık.
Gazetenin kapısına yığılmış, sana, emeğimize küfrediyorlardı. Başka birinden bahseder gibiydiler. Yıllardır sözün en onurlusunu ara-

yan sana, doğana aykırı bir yafta giydirmenin peşindeydiler. Boyun da nasıl uzun, cüssen de nasıl iri. Sığmıyorsun böyle küçüklüklere. Güzelim yazından cımbızladıkları cümleyi ucubeye çevirip de saldırıyorlar sana Türklüğe hakaret ettin diye. Sana ve kurduğun dünyaya. Dahil olduğum dünyaya. Her Allahın günü en temiz sözlerle yeni baştan kurduğumuz, yoktan var ettiğimiz bakir dünyaya. Sıkıntılı, utangaç yüz halin hep gözümün önünde. "Esnafa da ayıp oldu, huzursuz ettik herkesi..."

Hani uçakta küçük bir delik açıldığında insan, eşya her şey bir girdabın içinde boşluğa yuvarlanır ya utanmayanların açtığı deliğe başkaları yuvarlanmasın diye sahiplendin utancı.

Utanç, vicdan kapısının anahtarı. Eğer onu çevirip de vicdanın kilidini açmıyorsan, insan hafsalasımn alamayacağı karanlıkları yaratmaktan da çekinmezsin. Utanç, çekinme duvarı. O duvara hiç toslamamışsan bodoslama dalabilirsin kötülüğe. İnsaniyeti reva görmeyebilirsin. Kahpe bir cürmü, top misali birbirine atabilirsin, tutanın elinde kalır. Utanç, insan olmanın harcı. Yeterince sürmemişsen, kendini ve her şeyi yıkabilirsin. Yaptığın fenalığın boyutunu bilememen, utanamaman en büyük silahındır aslında. İnsafın yokluğunda tahrip edemeyeceğin şey yoktur. Utanamamanın boşluğunu senin için doldururlar. O yüzden hep böyle dolduruşa gelirsin hiç ama hiç utanamadan...

Şimdi ne diyeyim? Ne desem savunmaya girer, savunmak da sanki açıklanması gereken bir hata varmış hissi yaratır. Yok ki... Belki cadde de utanmıştır kim bilir.

"Esnafa da ayıp oldu, huzursuz ettik herkesi..." dedi kim bilir kaçıncı voltasını atan adam. Üstüme üstüme volta atıyor, farkında değil. Volta varsa, mapushanedir dört duvar. Mapushane ise tek kişiliktir, paylaşılmaz.

Tutsaklığına tanığım yüreği ve aklı en özgür olanın. "Esnafa da ayıp oldu, huzursuz ettik herkesi..." Ezdi geçti beni o sözler. Bir şey diyemedim. Bir şey diyemediğim için "Hadi yazalım" dedim, "bildiri hazırlamak gerek."

Parmaklarını yine öyle pat pat klavyeye vura vura yazdın, bizi ezen

ne varsa. "Geç bir bak" dedin, yer değiştirdik her zamanki gibi. Okuduk, düzelttik. Ama utanç, yazı gibi tashih edilemiyor. O utanç, güneş yükselir yükselmez kendisinden kaçılamayan bir gölge gibi ülkenin önüne düşecek belli. Ve o uğursuz gölgenin altında yaşanacak artık hayat. Bizim haykıracak sloganımız yok. Bakir yürek sözleri usulca alır mesafesini.

Bir sürü televizyon kamerası gelmişti gelmesine de hiç haber yapılmıyor bu gösteri. O haliyle de ırzına geçilen kadına "Sen de çok tahrikkâr giyinmişsin" denilmesine benziyor yaşanan. Yanımıza kâr kalacak bu akla ziyan haksızlık.

Bildiri de bitti, yine voltalar başladı. Ayakkabılarını kenarından birbirine vura vura volta atıyorsun. Volta atıyorsun üzerime üzerime. Sonra "köylülüğümü özlüyorum bazen" diyorsun pat diye. Benim aklımsa bizim eski Saksı Han'da. Ayrı hayatlar içinde aynı masumiyet ve sadelik özlemi bu aslında. İsimlerin de hikmeti var. Saksı'dan Sebat'a geçtik ya, aslında Sebat etmekten çok yoruldum. Bunca şeyi öğrenmekten, satır aralarını bilmekten, denge gözetmekten, hele de bunca dolu hissetmekten çok yoruldum. O kapıdan ilk giren genç kız değilim, yıllar katlana katlana yaşandı. Saksı olmak istiyorum nostaljik Vita yağı kutusundan. Eski balkonumuzun bir köşesinde usul usul rüzgârla söyleşmek istiyorum yapraklarımla. Ama bunların hiçbirini söylemiyorum elbet sana.

"Hadi yürü çıkalım" dedin. Akşam vakti o kapıyı kim bilir kaçıncı kez kilitleyip apartmanın önüne çıktık. Dışarısını da açık hava hapishanesi hissedişimiz. Hissettiğimizin acısından hiç bahsetmeyişimiz. İlk o an... Işıklar yanmış, cadde o haliyle bitimli gözüktü bana. Tiyatro sahnesi gibi. Bitişikteki dükkâna bakıp "Kepenkler inmiş, geç olmuş epeyi" dedin. Sonra da o içimi yontan cümleyi. "İstersen yanımdan yürüme..." Allah sana böyle hissettirenleri kahretsin. Kaldırımı birlikte yürüdük.

İki

İstanbul coğrafyada ışıksız bir şehir
Tuttu ayışığını parçaladı
Her sokağa birer parça dağıttı
O Tanrı mıydı sanki –Haşa-
Ama gönlü öyle istedi öyle yaptı
Turgut Uyar

Tüm okulları ne denli uzakta şimdi. Bir zaman boyunca haftanın her günü teptiği yollar, oturduğu sıralar, başkasına ait bir hayatın gölgesi gibi. Meğer okul dışında da okul olurmuş. Sürekli öğreniyor bu gazetede.

En çok da balkonu seviyor. Kollarını açtı mı kenara konan güvercinlerle birlikte uçacak sanki. Kendisini hiç bu kadar güldür güldür canlı, hiç bu kadar özgür hissetmemişti.

Bir süredir minicik bir fare dadandı işyerine. Gün içinde kalabalıkta kendini pek belli etmemeye çalışıyor. Ama bir köşeden diğerine son sürat koştururken açık etti varlığını. Adını Mıgır koydular. Sonra gazetenin son şeklini aldığı Çarşamba gecelerinin sessizliğinde Mıgır meydanı boş bulup koşturmaya başladı. Yerler taş, kayıyor Mıgır durmadan. Derken bir gece samimiyeti iyice ilerletip telefonun üstüne çıkmış. Çağırıyor adam, yüzünde koca bir kahkaha. "Bak bak şunun tatlılığına" diyor coşkuyla, "nasıl da boncuk gibi gözleri var." Minicik gri bedenine ve sıcacık nokta gözlerine bakıyor kız da merakla. Bir fareyi de sevmeyi öğreniyor iki iş arasında.

Ortada yuvarlak bir yemek masası ve kadife sandalyeler var. Ofis eşyası yok zaten. Biraz da o yüzden ev gibi ya. Ermenice sayfaları hazırlayan Baron Seropyan müthiş hikâyeler anlatıyor. Taşıyla toprağıyla Anadolu, eski ananeler, hiçbirini bilmediği ustaların öyküleri, deyişleri... Üç kişi birlikte yiyorlar yemeklerini. Aile sofrası gibi.

Çocukluğunun masasını hatırladı. Yemek sofrası kalkınca örtüyü serer, yeşil dosyasını açardı. Yokluk yıllarında yeşil dosya, hayatın tüm güzelliklerini toplayan bir hazine sandığıydı. Şimdi başka bir sandığın içine dalıyor hevesle her gün. Yemek tabaklarını kaldırınca birine kahve, birine çay yaptı. Sonra da yazmaya koyuldu. Kalemi de nasıl açıldı...

Sırf o adam inandığı için Ermenice yazmayı deniyor. Haber yazmayı, köşe yazısını, manşet atmayı öğreniyor. Tarihi, siyaseti, felsefeyi, henüz bebek olduğu zamanların Türkiye'sini, Anadolu'yu, Ermeni'yi, türküleri, sonra hayvanlar alemini, kâinatı, felsefeyi.
Odanın camından bakınca karşı pencerenin setine tünemiş güvercinler var. Onları anlatıyor adam. Küçük dünyalarındaki tüy yolucu kavgaları, guru guru sevdaları. *Sonra* bir gün bir resim çıkarıyor çekmeceden. "Bak bu da benim Bozo" diyor. İşli bir kanepeye oturmuş, kolunu dostuna sarılır gibi uzatmış bir eşeğe. Eşek deyip geçme. Bozo kadim dost. Öyle herkese gösterilmez.
İş çıkışı kaldırımda ayaklarını tüy gibi hafif hissetti. Burası kendi yuvasından ve vapurdan sonra karadaki ilk eviydi. İstanbul'u hiç bu kadar sonsuz bilmemişti.

Beş

dünya bir sunaktır
sonunda kalemlerin bile sunulduğu
işte benim kanım ortada
akmıyor artık

Turgut Uyar

Çaresizliğin gülünesi bir yanı var. Eni konu salak oluyor insan. Sen öldürüldüğünde olanları sana anlatmayı istemek mesela... Senden başkası anlamaz diye düşünmek. Derdin kendisinden derman dilemek bir anlamda.
Öylesine aradım seni o gün. Üniversitede sınav ve toplantı vardı, Kadıköy'e ancak varmışım. Yoksa geçen Cuma olduğu gibi yanına da gelmiş olurdum o saatte. Ama o gün işim çoktu. Tabii zamanım da boldu. Öyle sanıyordum.
Yoldan aradım seni. Başın kalabalıktı. Her zamanki gibi diye düşündüm. Hatta sinirlendim bile. Ne zamandır çığrından çıktı hayatın. Kendin diye bir şey yok sanki, anonim bir biz var. Ne çok emek, ne çok özveri..."Hah, ben de seninle konuşacaktım. Bir rahata ereyim, ben seni arayacağım" dedin.

Yürüdüm biraz, eve alışveriş lazım. Tam kasaptan çıkmıştım, elimde bir kilo kıyma. Telefon çaldı. Sensin diye bir heves atıldım. "İyi günler Karin Hanım" dedi bir ses, bir televizyon kanalından. "Hrant Dink'i kaybettik, başımız sağolsun."
Altı üstü beş sözcük ama yan yana gelince ucubeye benziyor. Ne saçma..."Ne diyorsunuz siz" dedim, "Daha biraz önce konuştuk."
Tamam, kabul benim cevabım da saçma. Elbette her şey bir anda olur, daha fazlasında değil. Ama olmayacak şeyler de vardır, tövbe de.
Başın sıkışık olsun razıyım. Bir alo de, sonra konuşuruz. Ama aramama fırsat vermiyorlar. Sürekli telefon çalıyor. Tanıdık ve yabancı numaralar. Hiçbirini açmıyorum. Derken bizim mahallenin sürü halinde dolaşmayı adet edinmiş beş sokak köpeği etrafımı sarmış bir anda. Telefondaki numaraların belirip belirip kayboluşuna bakarken fark etmemişim. Elimdeki poşeti koklayıp üzerime tırmanıyorlar. Sahi kıyma almıştım. Kocamanlar, açılsınlar, yol versinler istiyorum. Her şey aşağı çekiyor beni. Köpekler, poşetler ve telefonun susmayan zili. Uğursuz bir şeyler var. Poşetler ağır, köpeklerin ağzı açık. Arayayım da gür sesinden korksunlar. Hadi bir bağır, açılsınlar.
Öylece üzerimde köpekler, cebimde çalıp duran telefon, elimde kıyma kalakaldım. Yardım edin diye bağırdım. Karşı kaldırımda kır saçlı bir adam var. İzledi öylece. Başka hiç kimse de gelmedi yardıma.
Telefon hâlâ çalıyordu. Köpekler hırlıyordu. Poşetlerin de hafifleyeceği yoktu. Bir anda kıyma poşetini attım ve koşmaya başladım. "Hrant öldü" diye bağıra bağıra koşmaya başladım. İnanırsın değil mi bana, tam o an bildim aslında her şeyi. Hayatın, edebiyatı kıskandıracak imgesinden bildim işte.
Beni evin kapısından içeri çektiler. Sonra seni gördüm ekranda. O tanıdık kaldırımda. Boylu boyunca. Sen çok yorgun olduğunda, gazetede sabahlarken uzanırsın öyle karın üstü yere. İyi de niye kaldırımda yatasın. Arkandaki vitrinde bir sürü gözlük ve saat. Dört yanında taş kesmiş insanlar. Seni niye kaldırmazlar?

Bu gerçek mi diye soruyorum hep. Yanıt vermiyorlar. Koyu bir şeyler var uzandığın yerde. Kanın. Kan mı diye soruyorum hep. Yanıt vermiyorlar. Akıttılar öyle mi güzelim kanını? Sonra birileri geldi orayı temizlemeye. Senin hiçbir izin silinmez ki kan lekesi çıksın. Hadi deterjan markaları yarışsın şimdi kendine güveniyorsa. Hani saçma sapan reklamlarda isim vermeden birbirlerinden daha üstün yıkarlar ya...
Kimse gelmedi o köpeklerle çevriliyken yardımıma. Yazsam metafor sanacaklar. Köpeklerle çevrilmiş, öyle mi. Ne kadar kaba, ne kadar *zorlama* bir simge diyecekler.
Oysa aklımdan bile geçmez böyle bir kurgu. Geçse elim varmaz yazmaya. En kötü kabusum bile değil. Uyandığımda başlıyor, uyuduğumda bitmiyor üstelik. Aklım akıyor ılık ılık. Beynim kulağımdan akıyor, burnumdan, ağzımdan. Kukla bacaklarımı oynatamıyorum, dilimi ağzımın içinde döndüremiyorum. Beynim akıyor durmadan. "Bir rahata ereyim, ben seni arayacağım" dedin. Seni hiç rahat bırakmadılar ki Hrant'ım. Seni bu hayatta bile bırakmadılar ki. Burası İstanbul olamaz. Biri değiştirsin artık şu şehrin ismini.

Üç

Ben uzun zamanlardayım aslında
Vazolar, ufak masalar, taşlar zamanında
Bir nehir çoğalır giderdi sıkıntımızdan
Bir kent bu yüzden büyürdü, dünyada
Bir ihtilâl ölüverirdi birden bizde
O sokaklardan
-üstüme sinmişliğin var-

Turgut Uyar

İğreti bir heyecanla ya da heyecanlı bir iğretilikle adımlıyor yeni yeri kız. Ara sokaktan caddeye çıktılar. Tam köşe apartmana. Tarihi bir yapı, adı Sebat. Saksı Han'ın ağır yüklere alışık proleter asansörünün yerini nazlı, kafesli bir asansör aldı. Ama şimdilik yokları ağır basıyor binanın. Balkonu yok en başta. O yüzden daha geniş metrekaresi belki ama daha ferah değil.

Ortadaki yuvarlak masa yok artık, herkes kendi köşesinde. Kendisinin de minik bir odası var. "Bu da Karakaşlı'nın boyuna uygun kibrit kutusu" diye takılıyor adam misafirlere gösterirken yeni yeri. Bir gün elinde küçük raflı bir dolapla çıkageliyor. "Al bakalım, kutu odaya kutu dolap." Ertesi gün yere halı seriyor eliyle. "Hadi iyisin yine..." Çıkartmalarla kapladı kız dolabını, kitaplarını, dosyalarını koydu oraya. Halısıyla da burası yine bir yuva. Güvercinleri ve balkonu olmasa da.

Heyetler halinde misafir var. Yabancı gazeteciler, konsolosluk mensupları, parti temsilcileri, cemaat yöneticileri. Sonra ödev hazırlayan gençler, ninesinin köyünü anlatan yetişkinler. Mahallenin delileri. Tekke ve zaviye gibi diyor kız da, gülüyor adam. Artık gülmeye daha az zamanı var, çok yorgun. Odası misafirlerle dolup taştığında bu kibrit kutusuna at yarışı oynamaya geliyor. "Birden beşe kadar bir sayı söyle bakayım abla", "Üç..."

Çok iş var. İş dert değil de, çok da sorun var. Bıçak sırtı yazılıyor her şey. Ne çok gözetilecek denge, dil içinde ayrı bir dil var. Bırakmıyor patronu kendi küçük köşesine, basın taramasına, kültür haberine. Birinci sayfa buz pisti gibi. Düşmeden kaymayı öğreniyor satırlarda. Hem artık yolculuklara çıkıyor adam sık sık. "Gazete sana *emanet*. "Yine mi turne" diyor da bir şaplak yiyor ensesine.

Her köşeden biri fırladığında ya da işler çok zorladığında dışarı atıyor kendisini. Yakındaki kitabevine girip rasgele kitaplara bakıyor. Bazen masal kitapları alıyor, bazen kırtasiye malzemeleri. Büyümek biraz da her çeşidinden pislik görmekmiş. Bu dünya biraz fazla genişledi. Saksı Han'a giriyor bazen. Hatta o eski asansörle yedinci kata kadar çıkıp, çivit mavisi demir kapının önünde oturuyor. "Nereye kayboldun yine kedi gibi" diyor da *adam* üzülmesin diye ses etmiyor. Eski zamanları özledi.

Bir sabah vakti Sebat Apartmanı'nın girişinde karşılaştılar. Bitişik dükkânın vitrinine dalmış adam. "Ne o patron, kendine havalı gözlük mü bakıyon?" Sıcacık gülümsedi kaldırımda durduğu o yerde. "Fena aranıyorsun sen yine teyze kızı" Kocaman kollarıyla sarıldı. İstanbul hâlâ tanıdıktı.

Bir

Önce İstanbul vardı o yoktu
Sonra bir gün çıktı geldi
Bütün kapılar yerini buldu

Turgut Uyar

Kendimi de İstanbul'u da vapurlardan bilirim ben. İstanbul kendi içinde memleket sayılır. Sadece büyük olduğundan değil, her bir köşesinden birbirinden habersiz ve birbirine teğet nice hayat yaşandığından. Vapur korkutmaz, orası denizde salınan bir yuvadır, tanıdık. Açıktan esen ve saçlarımı yoklayan rüzgârla ferahlar, avucumun içinde tuttuğu çay bardağıyla ısınırım. Ama her vapur ille de karaya çıkar. Ve eğer ayak basılan kara, ilk kez uğranılan bir iskeleyse acemilik başlar. Tüm aidiyetler vapurda kalır.
Karşı yakanın insanıyım. Vapura hep yıllarla değişen okullara ya da bildik insanların yanına varmaya gitmişim. Bu denli tanımadığım bir ortama bu ilk gidişim. Avuç içlerimin terleyişinden belli.
Tanımadığım yeni bir ortamdan ziyade, bambaşka bir duygu aslında. Aylar önce bir gün adamın biri aradı evi. Sesi tok, gümbür gümbür ve heyecanlı. "Kızım, öykü yarışmasında ödül kazanmışsın. Kitabevi sahibi arkadaşımdan öğrendim. Tebrik ederim." Anlamadım bu nasıl adam. Tanımaz etmez beni. Bana benden çok sevinmiş, ailemden biri gibi...
Ödül törenine geldi sonra. Kocaman bir adam, elinde kendi boyuna uygun devasa bir dergi hediye niyetine. "Hediye de boyun kadar oldu" dedi sonra. Çok güldüm o en doğal patavatsızlığına. "Gazete kuruyoruz" dedi bir de. Türkçe ve Ermenice yayınlanacakmış. "Sana da haber vereceğim."

Aylar sonrası, o habere gidiyorum. Dolapdere'de küçücük bir oda. Her şey üst üste, alt alta. Sözü hiç uzatmıyor, dolandırmıyor. "Gel burada benimle çalış" diyor pat diye. Aslında niyetim okumak. İş aradığım da yok. En fazla yazı ister açıktan diye düşünmüştüm. Ama belki tam da bunu hissediyorum. Bana iş teklif edildiği yok.

Hayatımda yeni bir eşik bu, kendi kendini var eden. Gerisi bana kalmış, ya bir cesaret içeri dalarsın ya da başka planlarım var der önünden geçer, kendi korunaklı kozalarına kayarsın. "Pazartesi kaçta geleyim?" dedim. Güldü tüm yüzünce. Gözlerinin en dibince. En sıcağından gülmek ne kadar mümkünse öyle. "Patron sensin" dedi, "kaçta istersen." Bir şey daha dedi sonra en inançlı sesiyle. "Gör bak, senin dünyanı genişleteceğim." Kalktım ayağa. Kollarını iki yana açmış, kocaman. "Kara kızım benim" dedi, sarıldı.

Çıkışta hiçbir yerini bilmediğim bu semte baktım güvenle. Savulun, ben geliyorum. Koştum, koştum çocuk gibi kaldırım boyu. İstanbul ne büyülü, ne mucizevi şehir. Sen planlarını yaparken başka kaderleri başına getiren. İyi ki de getiren... İstanbul'dan başka hiçbir yerde olmayı istemem şu anda ben.

Gönül Kıvılcım

ANNEANNEMİN İSTANBUL'U

Fatih'te küçük bir giriş katıydı. Derme çatma evinin pek de büyük sayılmayacak salon penceresinden göründüğü kadardı İstanbul. Perihan hanım ya da torunlarının ona taktığı isimle şişmananne, seher vaktini, alacakaranlığını, gecelerini ezbere bildiği Fatih'teki o dar ve tozlu sokağı seyrederek yaşlandı.

Gökyüzünün kaybolduğu bir sokaktı burası. Ağaçsız, çiçeksiz... Ama şenlikliydi, seyyar satıcıların biri susar öteki başlardı. Balıkçılar, meyveciler, sebzeciler... Şişmananne taze balığı işitti mi örgü şişlerini toparlar, önündeki alçak sehpada onları bırakacağı bir yer bulur ve yitip gitmeden satıcıyı durdururdu. Pul pul balıklar, akın akın hamsi... Ona geçmişi, Karadeniz'i hatırlatan ne varsa bir rüzgârla içeri doluverirdi.

... Vakitlerden akşam vakti. Üç katlı Rum evinde radyoda fasıl başlıyor. Geçmişte bir gün. Hasır koltuğunu pencerenin önüne çekiyor, taş plakları aratmayan sesiyle katılıyor müziğe şişmananne... Uzaktaki günbatımına dalıyor... Tirebolu'da güneş denizi tutuşturuyor. Kıpkırmızı günbatımları, herbiri diğerinden daha iştahlı, sofraya kurulmuş beş sıhhatli çocuk masada yemek yerken, fonda onların dekoru oluşturuyor. Koca bir mutfak, mutfakta sedir, büyücek bir ocak, ocağın içinde maltız, mangal, herbirinde birer kap yemek, hırçın dalgalar, kayık sefaları... Mazi olmuş artık. Fatih'teki evin manzarası mı? Yıkık dökük, iki apartmanın arasında kalmış müştemilatın damı. Seyretmeye doyamadığı dalgaların yerini bu köhnemiş binanın damında duran eski püskü eşyalar almış. Aile evindeki

neşenin, gelip giden dostların, torun torbanın yerini ise titrek görüntülü bir televizyon.

Ne oynadığı hiç önemli değil... Bir ses, sıkışıp kaldığı bu küçük, küçük olduğu kadar da muhafazakâr mahallede, onu hiç terketmeyen sesler demek televizyon. Tek başına Perihan hanım, ama şikayet etmiyor. Emekli maaşını çekerken kırdığı kalça kemiğine, koltuk değnekleriyle yaşamak zorunda kalışına, onu unutan çocuklara rağmen kuyruğu dik tutuyor.

Bir yanardağ düşünün; her daim tehdidi altında yaşadığınız, patlamaya hazır, sırtınızda gölgesini hissettiğiniz. Ama yine de dost. Dost çünkü yaşamınızı ne denli güçleştirirse güçleştirsin ondan vazgeçemiyorsunuz, ekmeğinizi yanardağdan kazanıyorsunuz. İyi ki onun cazibesine kapılıp gelen turistler var. Pencerenizin dışındaki peyzajın bir parçası yanardağ. Ufukta onun olması hırslarınızın anlamsızlığını, emek verip büyüttüğünüz her şeyin bir lav selinde eriyerek hiçleşecebileceğini hatırlatıyor.

Seksen küsür yaşındaki anneannenin varlığı da böyle bir tehdit bizler için. Her daim kaldırılmış, sınır çizen, yasak belirten bir işaret parmağı.

İşaret parmağının tarif etmekte güçlük çektiği bir şey gelmişti son günlerde başına. Bir rüya! Uzun süredir ilk kez evini, eşyalarını, eşyalarına çizdiği sınırları değil, basbayağı bir düş görüyordu. Keskin bir ışık bürümüştü evi. Bütün bina elektiriklendirilmiş gibiydi. Onun bildiği türden bir ışık değildi bu. Kuvvetli, göz alan, karanlık her odayı, loş her köşeyi ışıl ışıl yapan delici bir ışıktı. Yalancı cennet bu olmalı, diye düşündü şişmananne. Şiddetli ışıkta eşyalar silinmiş, canını sıkacak, düzenini bozacak tek bir kusur kalmamıştı.

Ölümdü ona böylesine yaklaşan. Kocasının geriye kaykılmış bedenini, bir karış açık ağzını gördüğünde anladı.

Kalakaldı. Elinde sabah kahvesiyle. Sırtında pazen sabahlığı, ayaklarında çiçekli terlikleriyle karşıladı ölümü şişmananne. Sait bey öldüğü gün, sesi hâlâ evin içindeydi. Yaşam dolu sesi. Kahve kırk yıllık kocasının istediği gibi bol köpüklü düştüğü için seviniyordu. "Perihan, kimse senin gibi yapamıyor şunu, hadi pişir de şöyle

okkalı bir kahve içeyim" diyerek yollamıştı onu mutfağa. Pohpohlayarak. Böyle yapmasa bile Perihan'ın kahvesini aksatmayacağını bilerek. Yine de! Ölüm oradaydı. Elli yıllık kocasının bedeninde. Şişmananne geri geldiğinde Sait bey ölümün boyunduruğundaydı. Yeri düşünülemeyen ölüm. Sarsaladı kocasını. Pelteleşmiş kollarında hayat aradı. Ayaklarına değdiğinde anladı, ölüm tüm soğukluğuyla inmişti yeryüzüne. Nereden ne zaman geleceği bilinemeyen ölüm. Başedemiyeceği bir durumdu bu. Şehirdeki vefasız kızını aradı.

Şişmanannenin Fatih'teki evinin duvarlarında rutubet lekeleri, yer yer sıva çatlakları ve her yıl biraz daha katmerleşen kalorifer isi... Diğer bütün eski evler gibiydi. Mozaik cepheli, altmışlardan kalma bir apartmandı dışardan bakıldığında burası. Sait bey iflas ettikten, İstanbul'daki manifatura dükkânını elden çıkardıktan sonra taşınmışlardı buraya. Eski ihtişamdan, eski şaşaadan eser yoktu artık. Oysa bir zamanlar...

Lüks vapurlarla maaile gelinirdi İstanbul'a. Yemek salonlarında piyanolar, güvertede eğlenceler, oyun salonlarında gece üçlere kadar pokerler... Giresun'da açıkta demirleyen yolcu gemisine motorlarla yanaşılır, körüklü valizler, erzaklar bir bir taşınırken yolcular da az sonra başlayacak seyahatin tadını çıkarmak üzere heyecanla geçerlerdi gemiye. Defileye çıkar gibi hazırlanılırdı İstanbul'a kalkacak ekspres vapura. Eğer vapur Karadeniz'in azgın dalgalarıyla fındık kabuğu gibi sallanmazsa, kamaralara gidene kadar konforlu salonlarda yemekler yenilir, gece geç vakitlere kadar şans oyunları, poker, yirmi bir, konken oynanırdı. Mamafih, fırtınalı günlerde bütün bu zevklerden mahrum kalınır, deniz tuttuğu için herkes kamarasında ortalığın sakinleşmesini beklerdi. İstanbul'da Meseret Otel'e yerleşilir, Konyalı Lezzet Lokantası'nda yenilir, Tarlabaşı'nın en iyi terzilerinden giyinilirdi. Kumaşları da modelleri de benzersiz Terzi Hayriye'ye diktirirdi istisnasız bütün elbiselerini şişmananne. Taksim'le Tarlabaşı arasında ferah bir yerdeydi Hayriye'nin atölyesi. Modelleri öyle güzeldi ki, macera bitip de eve döndüğünde herkes onları görmeye gelirdi kapısına. Bir efsane gibi dolaşırdı Tirebolu'nun sokaklarında, Perihan'ın eşarbı, Perihan'ın elbiseleri, Perihan'ın mantoları...

Her gece bir gazino, her gece sefahat alemleri... Tepebaşı senin, Cumhuriyet Gazino'su benim, Sait beyin dolu cepleri, Perihan hanımın Kapalıçarşı işi mücevherleri, sevdikleri sanatçının peşinde gezerlerdi birlikte. Şimdi geriye kala kala gelenin gidenin olmadığı, hayli loş bu evde ölümü beklemek kalmıştı.

Kimse onun ne denli yalnız olduğunu bilmiyordu. Hiç kimse. Adımları ondan daha yavaş, suratları nursuz Fatih parkının yalnızları bile. Caddeye bakan, bir köşesinde çocuk bahçesi, yeşile hasret ve yalnızların buluşma noktası bu parka koltuk değneklerine yaslanarak yavaş yavaş yürüyordu şişmananne. Gidiyor, tek başına oturanlardan birinin yanına yanaşıyordu.

"Senin evin nasıl peki?" diyordu kendisi gibi takma dişli hanıma.

"İki oda bir sofa, bir ocak bir soba. Kalorifer bile yok." Hayıflanmak için gelmişlerdi parka. Ama Perihan hanım oğlunun hakkını yiyemezdi.

"Allah var, bana kalorifer yaptırdı oğlum" dedi.

"Eee seninki vefalıymış."

"Vefalı ya ah ah... gelinler bırakmıyor ki çocukları."

Bank arkadaşı, "N'aapıyor gelinin?" diyerek konuyu derinleştirmek istedi dedikodunun uzamasından pek bir mutlu.

Asıl soruyu cevaplamadan, takma dişlerinden şikayet etti Perihan hanım. "Ağzımda ikinci bir ağız sanki" dedi. Dişleriyle pek ilgili görünmüyordu karşısındaki. Oysa, biliyor muydu acaba, şişmananne için gelin mevzuu kadar önemliydi boğaz konusu. Boğazına düşkündü şişmananne. Hayat demek, yemek, içmek, tadmak, yemek kazanlarının başından ayrılmamak, zengin sofralar kurmak, davetler vermek, davetlere gitmek demekti. Hepsi bitmişti. Geriye kala kala bir park kalmıştı, bir sokak, bir pencere. "Eee gelin diyordun?..." Parktaki yalnızlık yoldaşının gözleri gelin deyince büyüyordu. Biraz da onu mutlu etmek için sattı gelinini şişmananne.

"Gelini batsın" dedi "Beni oğlumun gözünde küçük düşürmek için her şeyi yapıyor. Oğlumun sevgisini kıskanıyor. Ondan başkasını sevmeyecek... Öyle istiyor..."

Onlar bunları konuşadursun, Eminönü'nde camilerin soğan kub-

beleri üzerinden martılar uçuyordu. Küçük bir erkek çocuğu güvercinlere yem atıyor, Karaköy'de iskeleye tarih kokan vapurlar yanaşıyordu. Perihan hanım deniz şehrinde, Süleymaniye'nin avlusundan denize bakmayı hayal ediyordu. Ordan baktın mı Boğaz daha derin görünüyordu. Gerçeği söylemek gerekirse deniz şehrinde denizi muazzam özlüyordu. Halbuki bir zamanlar altının, denizin, bolluğun kızıydı.

Artık sadece söyleniyordu şişmananne. "Nasıl öleceğiz, o toprağın altına nasıl gireceğiz!" Öyle ki, duyan ne kadar çok söylenirse o kadar uzun yaşayacağına inandığını sanıyordu "Her şey boşuna, madem ki ölüm var her şey boşuna" diyordu.

"Öff anne yetti artık. Ölenle ölünmez."

Küçük kızı İdil son geldiğindeydi. Nerden baksan üç ay olmuştu kapısını çalmayalı. Karşı yakada oturan zengin ve kaprisli kızı, annesinin yaşadığı mahalleyi ona yakıştıramıyor, sırf arkadaşlarının kulağına gitmesin diye, şoföre arabayı iki sokak ötede park ettiriyordu. İstanbul'un sakladığı hayatlar, İstanbul'un sakladığı sırlar.. İdil'i hoşlayıp beşlemeden gözlerini televizyona devirdi Perihan hanım ve pöhledi: "Ajansı bekliyordum." İdil'in elindeki poşette bir kilo çipura balığı, bir kilo yeşil elma. Yüzü ışıdı gümüşümsü çipuralar tezgâha yayıldığında. Kızı İdil balıkları ayıklarken, o da boş durmadı. Dışarı yetişmeyen kolunun yerine, taktı koltuk değneğinin ucuna bezi salon camını parlattı durdu o gün.

Derken, elmasını yiyebilmek için takma dişlerini kutusundan çıkardı. "Takma dişlerim bu kutuda olmasa aradığımda dünyada bulamazdım." Bir yasayapıcının kendinden eminliğini taşıyordu hareketleri. Ve tiksiniyordu doğruyu söylemek gerekirse takma dişlerinden. "Ağzımın içine yapılmış kazıklı yol bunlar," diyordu. Nefret etse de, kutusunun yeri şaşmıyordu. Kütüphaneli divanın üst gözüne kaldırıyordu onları. Yalnızca dişlerine mi? Şişmanannenin evinde her nesneye vazgeçilmez bir yer gözetilmişti. Bahçeye dikeceği çiçeklerin düzenini kağıt üstünde ince ince planlayan bir peyzajcının titizliğiyle tasarlıyordu nesnelerin konumunu. Anahtarları, gençlik fotoğrafları, seccadesi hepsi kanıksanmış, çoktan ezberlenmiş yerler-

deydi. Üstelik söz dinliyordu şişmanannenin aynalı gardrobu, saat başı ortalığı ayağa kaldıran antika saati, salondaki yemek masasının iki yanına yerleştirilmiş sandalyeleri. Dipçik gibi durmak varken salarlarsa kendilerini, sağa sola kaykılırlarsa şişmanannenin bir kaş oynatması yetiyordu.

Ama ölüm! Şişmananne yağmurun eksik olmadığı o günü, ölüme hazırlıksız yakalandığı anı tekrar tekrar anlatıyordu kızına. Ölüme evin dibinde köşesinde bir yer aradılar. Defalarca. Olmuyordu. Şişmanannenin haritalarında ölüme yer açılmıyordu. Günlerce kendi kendine konuştu durdu. Her defasında lafı eviriyor çeviriyor, ölümün etrafında dolaştırıyordu.

Perihan hanımın düşüncesine göre, ölüm, son nefesini veren insanın haline, buz tutmuş yolda patinaj yapan arabalara güldüğü gibi gülüyor olmalıydı. Gök gürlemesinin, yağmurun eksik olmadığı o günü, ölüme hazırlıksız yakalanışım defalarca anlatıyordu. Evin dibinde köşesinde bir yer aradılar. Manasız olduğunu bile bile. Gene de olmuyordu. Şişmanannenin haritalarında bu bilinmeze yer açılmıyordu.

Şişmananne için evindeki nesnelerin haritası gayet kesin, gayet net ve bir o kadar da ayrıntılıydı. Sait beyin çantası örneğin. Çantanın yeri şaşmıyordu. Geldiğinde portmantoya asılacak; yemekten sonra masanın üzerine bırakılacak, Sait bey uyumadan, yine portmantoya taşınacaktı. Elinde değildi, tüccar kocasına ve eşyalarına da evin düzeni içinde bir yer düşünmüştü. Gençliğinde akşamları iş dönüşlerinde salondaki masayı işgal ediyordu Sait bey. Akşamları onun yemeğini masanın baş köşesine koyuyor, yemek bitip de bulaşığa geçildiğinde, kocasının gazeteleri, otobüs biletleri ve çantasında biriken diğer bilumum malzeme masaya dökülüyordu. Çantanın içini gördüğünde başı dönüyordu şişmananenin. Ama eşya haritası deri çantanın kapsamına karışmasına izin vermiyordu.

Kocası dükkânın kapanacağını itiraf ettiğinde,

"Yerin hazır" dedi. Dükkânı bırakıp da nereye gideceğim diye düşünme sakın.

Arka bahçedeki ceviz ağacına bakan odayı verdi ona. Günde iki

kez terliklerini sürükleyerek Sait beyin kahvesini ayağına götürüyordu. Sabah gazetesini okurken bir sade kahve, öğle uykusunun ardından bir tane daha... Yaşıt olmadıkları, Sait beyin ölüm denen eşiğe yaklaştığı gözden kaçmıyordu. Onbeş yaş büyüktü karısından. Kalbinin teklediğine dair işaretler de oradaydı. Geceleri sırtındaki ağrılar. Ellerinin titremesi. Merdivenleri çıkarken buharlı trenden beter püflemesi. Yuttuğu ilaçlar. Kahvesini günde bire düşürmesi. Sokağa çıktığında ordan burdan gelen,

"Sait bey dinleniyor, yola çıkacak, meraklanmayın" telefonları.

Şişmananne tüm bu uyarılara rağmen bu kaçınılmaza yer ayarlayamıyor, çizdiği haritalarda ölümü hesaplayamıyordu. Hazırlıksızdı. Ölüm de evindeki eşyalar gibi git gide cisimleşiyordu oysa.

Yaşam, bir gün, elimizdeki haritaları kullanılmazlaştırır. Şişmananne için haritaların işe yaramadığı gün çoktan gelmiş çatmıştı bile. Sait dedeyi şişmanannenin yaşamın yeri bellediği yatağa boylu boyunca yatırdılar.

Ölüm yaşamın koynundaydı.

Ama yaşam, her şeye rağmen teslim olmuyor, umulmadık yerlerden uç veriyordu. Bir hafta geçti geçmedi, Fatih'teki kupkuru sokağa gülhatmi fideleri dikti belediye. Şişmananne bayram etti, ağaçların koruyucu meleğiydi o şimdi, çocuklara göz açtırmıyor, ağır futbol topu ağaçlara çarpacak diye aklı çıkıyordu. Hele bir gün ansızın ağaçlar çiçek açtığında çıldırdı sevinçten, Tirebolu'yu hatırladı, mutluluk anlarını, ölüme inat yola devam eden yaşamı, çocuklarını, onu unutan çocuklarını. İki kızma hamile kaldığı pirinç karyolayı, bu yatakta ıkına sıkına doğurduğu çocuklarını. Küçüğü dört kilo gelmişti dünyaya, bugünkü gibi hatırlıyordu. iki gün bağırmıştı şişmananne, kemikleri açılana kadar. Pişmiş yumurta basmıştı Abal Güz -ebenin adını unutmaz- onun yaralarına.

Şişmananne pencereden gülhatmileri seyrediyor, akşamın olmasını bekliyor ve akşamları yüzünü geçmişe dönüyordu. Bir akşam hava kararmaya yüz tuttuğunda günlerdir ilk defa ışıkları yakmadı. Ev zifiriydi. O kadar ki, kendi evi korkuttu onu birden. Onca tanıdık o ev ürkütücüydü şimdi. Ya yoluna beklenmedik bir şey çıkarsa, ya

tökezleyip düşerse? Şehrin ışıkları dışarda kalmıştı, içeriye yollarını bulamıyorlardı. Sokak lambaları, gökyüzünden garip garip bakan ay ışığı da öyle. Ya yatak odası. Oraya ulaşabilecek miydi şişmanane? Belki de ölüm ondan daha hızlıydı. Aynı anda, kapıcı dairesinde heyecanlı bir aksiyon filmini soluk soluğa izleyenler şişmananneyi tamamen unutmuştu. Üst kattan gelen küt diye bir sese diktiler kulaklarını. Yere düşerken, sokakların ısssızlığı bile tozlu buralarda diye geçirdi aklından şişmananne.

Ve bir yıldız gibi kayıp gitmeden önceki son saniyelerinde, İstanbul'da ölüm diye düşündü, İstanbul'da ölüm biraz tez, biraz mahzun ve hayli yalnız.

Meğerse dedi sonra içinden, meğerse severken, cafcaflı kıyafetlerini giyinirken, hırslarını bir dağ gibi önüne yığarken ölüme de bir yer düşünmeliymiş insan.

Handan Öztürk

KİLYOS'TA MAYOMU POSEYDON'A, BOĞAZ'DA BULİCİNİMİ BOSFOROS'A, ADALAR'DA YÜREĞİMİ EROS'A KAPTIRDIM

Oysa bu kente geldiğimde Grönlandlı bir balina avcısı kadar giyiniktim.

Sömürge ruhunu hâlâ yitirmediğinden olsa gerek, İkinci Dünya Savaşı'na dair film mekânlarını anımsatan istasyonda bardaktan boşanırcasına yağan yağmurun beni uğurlamasıyla ilgili değildi üşümem. "En büyük asker bizim asker" coşkusuyla bizden önce kalkan trene yaka paça atılan toy delikanlının, derinlere gömdüğü duyguları yalayıp geçen damlaların yüreğimde yarattığı ürpertiyle de ilgisi yoktu.

Aynı istasyonda, aynı yağmurla ıslanırken gördüğüm ne var ki kalkan trenin düdüğüyle yitirdiğim delikanlıyla, bilinmezler yolculuğuna arka arkaya çıkmanın yaratacağı hezeyanın farkında da değildim henüz.

Babamın birden bire aldığı göç kararıyla, genç kızlığa geçiş sorularımın bilinmez bir mekâna tahvil olmasının yarattığı korkuların katlanarak artmasının üşümesiydi belki de? Kozasından ürkerek çıkan yeni yetme bir taşralının, çocukluğunu ve onu biçimlendiren mekânı terk etmesini derin bir acıya dönüştürmesindeki tutuculuğun suçlusu yalnızca Tanrı olabilir mi? Yaşamımın geçmişe ve geleceğe ilişkin sorularını kazıdıkça ortaya çıkan hatıralarımla, şizofreni krizlerinde patlayan bilinç altım bu yaşta bile gidip aynı cadı kazanında kaynıyor...

Yolculuk boyunca gördüğüm her delikanlıya sinyal veriyor bedenim! Üstelik gönderdiğim sinyalleri adresini bilemediğim delikanlıya ulaştırılacağından da emin. Oysa annemin gözünde karanlık kutuculukları henüz açılmamış küçük bir kızım. Aynı zamanda, onun köklü aristokrasinin kurbanı olarak tabii ki daha konuşmayı öğrenir öğrenmez tepkiselliğini yitirmeye mahkum bir abideyi gurur! Yağmurdan sırılsıklam olmuş bir yüzle kendisini uğurlayan arkadaşları arasında, arketiplerindeki savaşçılıkla buluşmak için çırpınan, çırpındıkça masumiyetini katlayan yakışıklı acemiyi, yaşı geçmiş bir kulampara gibi karşıma çıkan bütün oğlan çocuklarında ararken hâlâ eli elimde annemin. Onunkiler aristokrat olduğu için suçlu, benimkilerse arzulu olduğu için güçlü.

Yeniyetmelikten genç kızlığa geçişimi bilinmez bir mekâna havale etme yerine bir tren yolculuğuna sığdırma çabamın yarattığı üşüme annemle el eleyken başlıyor. Tren İstanbul'a yaklaştıkça artıyor. Kısa bir sürede ölümcülleşen üşümelerim karşısında annemin lohusa korkuları diriliyor ilkten, sonra bebekliğimdeki sevecenliğiyle buluşuyor. Ben üşüdükçe ruhumun derinliklerine inmeye çalışıyor annem... Anlattığı öykülerle düşe kalka beni giydirmeye çalışıyor. Bir yolculuğa sığdırmaya çalıştığım büyüme paniğim, onun büyük kentlere dair bilinen tüm korku öykülerini bana öğretme telaşının gölgesinde kalıyor. Üstelik bu devasa şehir o yıllarda kolerayla savaştığından öykülerinin hepsi gidip kap kara dumanlı, fokurdayan kireç kazanlı hastalık fonuna oturuyor. Daha annemin öyküleri bitmeden tren Haydarpaşa Garı'ndan direkt boğaza dalıyor. Denizle neredeyse sınır oluşturan sol baştaki perona girdiği için aslında bana öyle geliyor. Trenin penceresinden başımı uzatıp dışarı bakar bakmaz karşımda duran bu devasa şehre, annemin anlattığı öykülerle birlikte asla sığamayacağımı şıp diye anlıyorum. Belki de bu yüzden Roma, Bizans, Cenova, Fransız, Alman ve Osmanlı üsluplarının birbirini edepsizce kışkırttığı yapılardaki göz alıcılık ne korkularımı ne de ürkek yüreğimi çelmeyi başarıyor. Aramıza giren bu aceleci kopukluk annemden dinlediğim öykülerin ruhuna sinerek beni iyiden iyiye yabancılaştırıyor. Birden bire karşıma çıkan bu gör-

sel şokun bendeki etkisinin sınırlı olmasında biraz da o arkamda bıraktığım yağmur damlacıklarının sihri var. Çocuk ellerimle bütün dünyayı sığdırdığım büyülü mekânlarımın depremle bir anda toza toprağa dönüşerek yok olmasının yarattığı hayal kırıklığını da hesaba katmam gerek. Sanıyorum bu bile hâlâ yapılarla, nesnelerle aramda gideremediğim soğukluğu bir nebze açıklayabilir. Benim, dünya yükünü eprimiş hırkasına tahvil eden derviş halimi bir nebze açıklayabilir. Belki, kırklı yaşlarımda ruhumda yeniden nükseden nihilizmin de etkisiyle baskı yaratan her türlü yapısal şıklığı ret edişimi de!

Oysa daha bu yapıların hiçbirini görmeden babamın zengin kitaplığıyla şehir halk kütüphanesindeki bütün kaynakları devirerek Ayasofya, Sultanahmet Cami, Topkapı Sarayı, Saray Burnu, Galata Kulesi, Kız Kulesi, Yerebatan Sarnıcı, Yedikule Zindanları'na dair bütün incelikleri ve zalimlikleri okuyup yutmuştum. Bu aceleci hatmim bilincimin karanlık bir köşesinde kayboluyor. Peşine düşmüyorum.

Sahip olduklarım sömürgecilik küfünün koktuğu ıslak ve kaygan bir taşra istasyonda bırakarak ulaştığım devasa garda, avucumda sakladığım asker acemisi yüz bir anda peronu dolduruyor. O tek yüzün çeşitli renklerde ve boylarda çoğullaşarak anlamını yitirmesiyle koca şehirde şeytan kadar yalnızım artık... Beni sarmalayan yersiz yurtsuzluk duygusunun ömür boyu süreceğini sezinleyince yine titremeye başlıyorum. Annem bizi bekleyen yeni evimizden söz ederek beni ısıtmaya çalışıyor. "Tabi ki konak değil, tabi ki bahçesi yok ama apartman olduğu için modern" diyor. İlk kez modernliğe bir soru işareti koyuyorum.

Daha fazla üşüyorum.

Annem trenden inerayak yeni bir öyküyle daha sarmalıyor beni.

Bu defaki de bir başka ırz düşmanı üzerine...

Yabancısı olduğum toy bir arzuyla alev alev yanan bedenime rağmen titriyorum. Sanki birden bire gökten içine düştüğüm bu koca şehirde herkesin gözü önünde donarak öleceğim. Meçhul bir durakta indiğini bilmeme rağmen hâlâ gözlerim, savaşçı ruhunun par-

çalamaya çalıştığı masumiyetiyle beni baştan çıkartan delikanlının kendisini arıyor. Onun yerine acemi telaşlarıyla oradan oraya koşuşturan çoğullaşmış hallerine rastlıyorum. Ardı sıra yol aldığımız vagonlardan, ergenlik törenini sessiz bir anlaşmayla alelacele birlikte kutsadığım yüzlerce genç, teslim olmaya hazırlandıkları karargahlarının adresini soruyor. Bu çoğulluk hali, dirilmiş bedenimi ve usul usul boy atan şehvetimi iyiden iyiye şaşkınlaştırıyor.

Sonra, Asya'yı Avrupa'ya bağlayan geminin güvertesinde ailece küpeşteye yaslanmış ve büyülenmiş bir halde hepimize olağan üstü gelen kıtalararası geçişi izliyor, bu yolculuğu gerçekleştirmenin coşkusuyla birbirimize gülümsüyoruz. Bütün o kaotik yolculuk boyunca beni içten gülümseten tek an olduğu içindir ki, ne zaman bu duyguyu küçümseyen ya da dalga geçen bir yazı okusam yazarına hemen küserim. Dönüp o anı hatırladığımdaysa, benim için yalnızca kıtalar arası bir yolculuk olmakla kalmayıp Doğu ile Batı, çocukluğumla gençliğim, geçmişimle geleceğim arasındaki geçişi ifade eden o kırılgan anda annemin elini bırakmadığım için kendime de kızarım. Zayıflığımın bilançosunu her çıkartışımda bu cesaretsizliğimi önüme koyup kendime karşı acımasızca kullanırım.

Depremin tozu toprağı arasında yitip giden çocukluk mekânlarımın gizemini ne Bizans ne de Osmanlı sarayı görkemleri, ne cenneti arayan günahkârların dadandığı eğlence mekânları, ne de arada kalmış şıklıkları ve müşterileriyle müdavim avlamaya çalışan kafeleri geri getiremeyince, kendimi şehrin adımlandıkça doğuran sokaklarına atıyorum. Rüzgârın bile yönünü yitirdiği birbiri içinde kaybolmuş, dar, loş Ortaçağ ve Yakınçağ sokaklarında geçmişle geleceğimi aynı anda arıyorum.

Annemin elini de antimilitarist-faşist-emperyalist sloganlar atarak katıldığım yürüyüşlerde bıraktım. Ağırlıklı onun payına düşen kalp kırıklığını, çok yabancısı olduğu bir alana sakladığımı hatırlamak beni hâlâ gülümsetir. Antimilitarist ve faşist sloganlarla yatışan öfkemle bir anda yer değiştiren protesto romantizminin, sömürge ruhunun sindiği garda yitirdiğim asker acemisinin hayaliyle beni buluşturduğunu belirtmeme bilmem gerek var mı? Boşta kalan eli-

miyse yanımda coşkuyla yürüyen başka delikanlılara uzattım.

Hayalimizdekileri karşılaştıklarımız kırıp dökecekse eğer, kader karşısında benim de hiçbir ayrıcalığım yok! Buna rağmen, kuzguni saçlarından yağmur damlayan acemiyi, üniversitede aşık olduğum delikanlının altın sarısı saçları ve yeşil gözleri yavaş yavaş silikleştirdikçe üşümem azalıyor. Eski vosvosuyla beni Moda ve Salacak kıyısına her götürüşünde sanki kronik üşümemi hissetmiş gibi kendi elleriyle hazırladığı termos dolusu sıcak çaylar değildi yalnızca içimi ısıtan. Arabasında dinlediğimiz Bach'ın kantatları, taşralı küçük kızın yüreğinde kaynayan cadı kazanına ulaşmayı başardıkça sokulganlığım artmasından ve Haydarpaşa Garı'nda yıllar önce darmadağınık bıraktığım şehvetimin usul usul toplanmasından biraz da!

Artık ince giyinmeye başlıyorum. İncecik giysilerim söylediğim şarkılara, ezberlediğim şiirlere benim de yabancısı olduğum bir eda katıyor. Üşümeler anneme, öyküler anlatma sırasıysa bana geçiyor. Öğrendiğim hiçbir yeni öykü onun yaşlı yüreğini ısıtmayı başaramıyor. Annem, sanki o uzun göç yolculuğunda onunkilerin beni ısıtamamasının öcünü alıyor. Özgürlük, kadın hakları, eşitlik, emperyalizm, faşizm, yoksulluk, demokrasi, aşk gibi girizgahlar daha baştan söylediklerime kulaklarını tıkamaya yetiyor.

Bu nedenle güzel bir yaz günü Kilyos sahilinde ilk sevişmemde Poseydon mayomu çaldığında bunu ondan sıkı sıkı sakladım. Ancak annemin büyük şehre dair korku dolu öyküleri bu kez de sevgilimin ağzından nüksetmeye başlıyor. Üstelik annemin naif anlatımına karşılık argo ve maço bir sosa bulanmış bir jargonla önüme sürüyor. Daha sokaklarıyla, kıyılarıyla yavaş yavaş barışmaya başlamışken bu kadim şehirle arama yine birileri giriyor. Aynı şehirde ikinci kez korkuya sürgün edilmenin bedelini sessiz sedasız yüreğime bırakıyorum. Bana özgürlük, eşitlik üzerine öğrettiği bütün sloganları bu kıskanç sevgiliye geri verip paramparça yüreğimi yanıma alarak ayrıldığımda yoğun bir özgürlük duygusuyla kuşatıldığımı dün gibi hatırlarım. Bunda sloganların içeriğini kendime saklama uyanıklığının da payı olabilir!

Bu şehrin birbiri içinde kaybolan dar ve loş sokaklarından söz et-

miştim. Bu sokaklarda kaybolmanın, bilinmezin peşine takılmanın tadını bir kez aldıktan sonra bu tadın tiryakilik yaptığını söylemenin yeriyse geldi sanırım. Yapılarla ve yapıya dayalı her türlü albeniyle kurduğum nihilist ilişkinin beni isyankar yapmasın nedenlerini de dilim döndüğünce açıklamıştım. Bundan ötürü olsa gerek, duygularımın beden üzerinden sunum mekânları olarak, sanki karada bir karış yer bulamıyormuşum gibi kendime denizi seçiyorum. Özgürlüğün, yalnızca sloganlarını değil içeriğini de paylaştığım sandığım yeni sevgilimle yalıların kuytu iskelelerinde, boğaz köprüsünün gölgesinin okşadığı yumuşak dalgalarda tüm kenti karşıma alarak bedenimi çocuksu oyunlarla kutsuyorum. Boğaz'da küçük bir sandalda, Bosforos'un şakacı bir dalgasına bulicinimi kaptırdığımda, İstanbul'u İstanbul yapan en önemli özelliği olan muhteşem doğasıyla güçlü bir kan bağı kurduğumu fark ediyorum. Onunla barışmanın yarattığı mutluluk sarhoşluğuyla kendimi azgın bir kış lodosunun ertesinde adada buluyorum.

Ne var ki, ben, annemin ve İstanbul'un bildik öykülerinden bağımsızlaşıp sıradışılaştıkça sevgilimin bağımlılıkları katlanarak artıyor. Örneğin adaya gelmekten Avustralya kıtasına gitmeyi anladığından Cihangir, Beyoğlu, Etiler arasına sıkışmış hayat biçiminin sonsuza kadar elinden kayacağını sanıyor. Bana da, dem vurduğu özgürlüğünün bağımlılık alanıyla sınırlı kaldığını öğrenmek kalıyor.

Aşık ve çırılçıplağım.

Bir Eskimo'yu aratmayacak kadar kalın giysilerle geldiğim bu şehirde Afrika cangıllarında yaşayan yerliler kadar çıplak kalmışım. Giderek saydamlaşan derimin altında iskeletime tutunan yüreğim apaçık görülüyor artık... Kazandığım bu yalınlık çok geçmeden beni cam kıza dönüştürüyor. İşte tam da bu arada, med-cezirli bir ada gecesinde Eros kolaylıkla kalbimi çalıyor! Oysa onu kaptırır kaptırmaz, bir daha eskisi haliyle bana teslim etmeyeceğini tahmin edecek kadar masumdum hâlâ... Öcümü, bütün genç kızların kulağına Eros'un romantik gibi görünen oklarının kalbimi nasıl sinsice delik deşik ettiğini fısıldayarak alıyorum.

Bu beni muzipleştiriyor. Cama dönüşmüş bedenimi Hint büyü-

cülerinin gizil sırıyla sıvayarak sihirli aynaya çevirme fikrineyse bayılıyorum. Metropolün yarı gelişmiş dişlerinde paramparça olmuş insanlara ayna olmayı arzuluyorum. Aynaya dönüşme arzumun gerçeklik kazandığı duygusuyla uyandığım sabah adanın en tepesine çıkıyorum. Yılda iki kez adakların, ümitlerin rengarenk iplere havale edilerek yüründüğü Aya Yorgi Manastırı'na tırmanıyorum. Sağ yamacındaki sarp uçurumlar oluşturan kayaların en yükseğine oturarak karşımda bir hayalet gibi duran İstanbul'un karşısına geçip dünyanın en büyük aynasıymışım gibi dimdik duruyorum. Karanlıktan kalan günahları örten sabahın ilk ışıkları altında koca şehir yine kafası karışık uyanıyor. Şarkın bütün rayihasını taşıyan kahvehanelerin ve çayhanelerinin, endüstriyel konsantreleri sunmaya hazırlanan kafelerin bile bu kadim kentin afyonunu patlatmaya yetmeyeceğini görebilecek kadar büyüğüm! Yataklarından kalkan insanlar yavaş yavaş günlük hayatlarına, kendi iç dünyalarına ve başkalarının ruhlarına yapacakları yolculuklar için giyiniyor. Sırlı yüzeyime yansıyan giyinme biçimlerinin çeşitliliğini gördükçe, uzun bir süreden sonra ilk kez o uzun tren yolculuğu boyunca muzdarip olduğum sabık üşümeyi hissediyorum. Evlerin kapıları açıldıkça, rüzgarın bile yolunu kaybettiği bu gizemli şehrin dar, çetrefilli, loş sokaklarında, dinleyici bulamadığı için başı boş kalan sayısızca öyküyle titriyorum. Tarihi ve doğal güzelliklerinden oluşan baştan çıkartıcı bir kent siluetiyse insanların dört bir yanından gelirken birlikte getirdikleri bu öyküleri iştahla soğuruyor.

"Belki de kimse kimseye öyküsünü doğru düzgün anlatamadığı ve kimse kimsenin öyküsünü doğru düzgün dinlemediği içindir ki, bu şehir dünyanın hiçbir yerinde rastlanmayacak kadar çok giyinme ya da örtünme biçimleri taşıyor" diye düşünmeye başlayınca o buz gibi soğuk tekrar içime işliyor.

Eve dönüp üstüme bir şeyler almalıyım!

Yıldız Ramazanoğlu

ANEMON ÇİÇEĞİ

Merdiven çıktıklarından yüzleri kızarmış biraz. Buraya ulaşana kadar caddede ne badireler atlattılar kim bilir. Parlak vitrinler, cafcaflı kadınlar, katil suratlılar, insanlara sürtünmeden yürüyemeyen şehir eşkıyaları, 'evde oturarak para kazanmak ister misiniz' yazılı el ilanlarını dağıtan palyaçolar, işporta tezgâhlarındaki tuhaf mallar, dönen bebekler, viyaklayan kurbağalar, ilgi çekmek için yayaların arasına atılan plastik örümcekler, yılanlar... Bu hengâmede beni azimle arayıp bulmuşlar.

Tezveren İşhanı. Birinci kat. Caddeye bakan daire. Hiç bakamıyorum ki. Sürekli müşteri görüşmesindeyim. Konuşmalarımdan kimsenin bir şey anladığı yok. Anlayamadan dinledikleri kelimeler bana olan güvenlerini daha da artırıyor. Daha ürün kullanılmadan, bir mucizeye imza atmışım gibi minnettar bakışlarla karşılaşmak çok eğlenceli. Yine aynı şey oldu. Yüzleri aydınlandı, ölgün bakışlarında tuhaf parıltılar oluştu. Günün son müşterileri. Birazdan kurtulacağım bu işten. Hiçbir yorgunluk emaresi göstermeden, bütün varlıklarını adarcasına beni dinleyen bu son insanlardan. Beden dilimi pürdikkat takip ederek hiçbir heceyi kaçırmamaya çalışan kadınların oklava yutmuş gibi oturuşlarından. Karısının ısrarıyla işhanının ikinci katına sürüklendiğinden adım gibi emin olduğum bu adam öyle memnundu ki sınırsız hizmetten, öyle çok soru soruyordu ki her bir kutunun içindeki etken maddeler hakkında, paydos saatim çoktan geçmesine rağmen çantamı alıp çıkamıyordum ofisten.

Şu elimde gördüğünüz ürün diye çığırtkanca konuşuyordum kendimle dalga geçerek, kollajenlerinizi artıracak, Aloe Vera da eklendiğinden çabuk absorbe oluyor, etkisi çok güçlü. Hiperpigmentasyonda da etkili. Sonuçta herbal bir ürün olduğundan, endişelenecek hiçbir şey yok. Bioselekt etkisi yüzünden gözaltlarının yumuşak dokusu için de...

Beyefendiye antioksidan şart. Madem emekli hakimsiniz, ülkemizde vuku bulan bunca olayı çözüp adaletle ayıkladınız, artık size hipoallerjenik bir ürün yakışır, multi vitamininizi de altmış plus olanından seçeriz bu durumda. Bu sizin yaşınızdaki hakim emeklileri için özel hazırlanmış.

- Bu tedavi ne kadar zamanda netice verir dedi adam biraz kıkırdar gibi.

Bu tabii detoks meselesi. Her bünyenin farklı biyoritmi var. İmmün sistemi uyarmak için medikal ozon tedavisi de gerekebilir. Ya da gerekirse köpekbalığı karaciğerinin yağından elde edilen bir maddeyle devam ederiz. Böylelikle önceliği serbest radikallerin bertaraf edilmesine verelim derim ben.

Hiçbir şey anladıkları yoktu ya yine de kendilerinden geçmişlerdi. Bende bir yukarıdan bakma, bir ince ince aşağılama. Öyle bir 'bunları herkes bilir' havasındaydım ki, her sözümü hiçbir şey anlayamadan onaylamaktan başka seçenekleri kalmıyordu müşterilerin azametim karşısında. Ne de olsa uzman olan benim.

- Peki ya salyangoz dedi kadın, salyangozlu kremlerden önermiyor musunuz, arkadaşlarım bahsedip duruyor, nedir görüşünüz salyangozun salyasındaki fayda hakkında.

- Evet binlerce yıldır onlar bu dünyada varlıklarını sürdürmekteler dedim az biraz teatral ağlamaklı denilebilecek bir sesle. Antik Yunan'da Hipokrat Zessos Messos gibi bilginler salyangozları cilt problemlerinde ve birçok hastalığın tedavisinde kullanırlardı ama sonraları insanların gözü doymayıp onları da yemeye başlayınca bu özellikleri ...

Nurten Hanım la havle çekiyor kaşla gözle. Akşam akşam yeter ama artık, salyangozdu şuydu buydu. Bir silip çıkayım artık şurala-

rı, evde hesap soran merciler var bakışı. O tok sesiyle biraz da kabaca "saat yirmi otuz Berrin hanım, kapanış saatimiz" demese sürüp gidecekti bu salyangoz muhabbeti.

Son bir ikram ve iyilik olarak şunu söyledim ki bu şirin mi şirin çifte, ürünlerin sadece internet satışları var fakat biz büyük yatırım yaparak bayilik aldık, yaşlanmanın bütün etkilerinden kurtulsun bizim ayrıcalıklı müşterilerimiz ve tekrar otuzlu yaşların gençlik ve güzelliğine dönebilsinler diye. Yoksa iskontolar çok düşük olduğundan fazla bir karımız yok bu satışlardan.

Kadının kocasına çapkınca bakışı görülmeye değerdi doğrusu. Kollagenlerinin artacak olması düşüncesi bile içinde bir devrim yaratmıştır. Ah şu kaplarına sığmayan, buruşan derilerin altında deli gibi kaynayıp duran ruhlar.

- Biraz kendinize odaklanmalısınız dedim günün son sözleri olarak. Biraz içinizi dinleyin, kendinize zaman ayırın. Aynaya bakın ve bu yüzün içinden bu solgun bakışların arasından, canlı ve yaşama sevinci dolu bir başka yüzü nasıl çekip çıkarabilirim diye bir sorun bakalım. Bunun yolu nereden geçer dediğiniz an, işte burada doğru adrestesiniz.

- Ozon terapisini biraz açamaz mıyız Berrin hanım dedi adam son bir atılışla. Bir emekli hakim olarak ozonu hak ettim ben.

İnsanları yargılarken, adalet dağıtırken elinden alman gençliğini geri istiyordu. Saçlarını ağartan yalancı şahitlerin, bir kiralık avukatla suçundan sıyrılmaya çalışan pişkinlerin, haksız hükümle perişan ettiği düşkünlerin kurt gibi kemirdiği bedenindeki diş izleri silinip gidecekti sihirli bir formülle sanki.

- Takmayın ozon meselesine hemen dedim. Size major ve minör hemoterapileri de düşünüyorum. Yarın konuşuruz.

- Kadına döndüm: Size daha anemon çiçeğinden gelen güzellikten bahsetmedim, yağmur ormanlarında yetişen yaprakların tozundan. Müthiş bir sürprizim olacak dedim çantamı omzuma takarken. Muzip vaatkâr bir göz kırpışla.

- Yarın geldiğinizde su yağ ve kas oranlarınızı da bir gözden geçiririz diye seslendim arkalarından, iyice bedenlerine nüfuz ederek. Yarın ama, her şey yarın.

Anemon çiçeğinin mucizesinden nasıl da kesin ve kat'i bir ses tonuyla söz etmiştim. Siz gençleşirken, tutkuyla, bitmez tükenmez heveslerle peşimde dolanıp dururken beni göçerttiniz denmiyor. Bu konuda uzmanlığı çok takdir edilen, burnu havada, sektörde bütün firmaları peşinden koşturan bir iknacı ve pazarlamacı olmama rağmen, içten içe bu işe olan inancımı kaybetmeye başlamıştım. Bu sabah beş yıl içinde üyelikten yönetim kuruluna terfi ettiğim Sade Yaşamı ve İnsan Haklarını Destekleme Derneği'nin mutat oturumunda işime olan bütün tiksintimi açığa vurdum galiba.

- Aynaya bakın ve artık kendinize odaklanmaktan kendinizi dinleyip durmaktan vazgeçin. İçimizde çınlayan bencil teneke seslere kendimizi kapatalım biraz. Durmadan bedene yatırım yapmanın sonu ne. Ne alaka diyordu insanların bakışları şık döpiyesime, pahalı broşuma, pürüzsüz cildime bakarak.

Dernekteki görevimden genelde herkese söz ediyordum, çünkü bu bana büyük prestij sağlayan bir işti. Bir sivil toplum örgütünde etkin olmam, kelimelerimi daha sağlam tutarlı ve etkin kılıyordu. Müşterilerimizin vicdanı sayılırdım bir bakıma. Birileri otuz yaşında altmış gösterirken başkası pekala tersi için uğraş verebilir ve kendini bu hedefe adayabilirdi. Çünkü buna her tarafı bilen, dengeleri gözeten ben geçit veriyordum doğrusu.

Her şey iyi de son zamanlarda üzerimde bir gariplik var. İnsanların gülüşmeleri mutlulukları yaşamdan telaşla büyük parçalar koparıp hızla yutma çabaları beni duraksatıyor. Benim bile bilmediğim farkına varamadığım ama onların keşfedip ele geçirdikleri bir sır var demek ki. Bu dünyayı ele geçirecek enerjim yok benim. Sadece her gün dünden biraz daha aşağıya düşmemenin savaşı benimki. Anemon çiçeğine güveniyorum ama, de ki bir kere methettiğin ürünü alıp da, şöyle aynanın karşısına geçip yuvarlak hareketlerle yüzüne sürdün mü. Hâlâ salatalık kabuğuyla, ıhlamur suyuyla, defne sabunuyla yetindiğimi, cildimin güzelliğini herkese her koşulda acımama, kendimi tutumsuzca harcamama borçlu olduğumu söylesem. Primler de hesaba katıldığında hiç de fena sayılmayacak bir para kazandığım bu firmadan hemen kovarlar beni, eminim.

Havada uçuşan tuhaf, sıra dışı insan resimleri yapışıyor zihnime. İş çıkışları, akşamın ağır havası sevinçlerimizin üzerini alaca bir hüzünle örtünce, arı kovanına düşmüşüm gibi vızıldıyor bu şehir. Aynada kendimi de ötekini de görmek istemiyorum. Başka birini görmek istiyorum. Herkese eşit davran diyen popüler iyilik kitaplarından okudukça, huyum bozuluyor, dişlerim uzuyor, daha da zalimleşiyorum sanki. Üzerine hiçbir şey yapışmamış, henüz kir tutmamış o ilk beni içimin derinliklerinden çekip çıkarabilir miyim. Bir yer lazım bu operasyon için. Onun için kurdum mağara fantezisini. İçimde mağaralar besliyorum. Medeniyetin beni bulamayacağı, kimsenin beni göremeyeceği, bir sadakat kayası altı. İçinde ulu bir çınar gibi ayağa kalkabileceğim bir yer ama. Kremlerin, yüzlerce vitamin kutusunun, mezoterapi ve lenf drenaj odalarının gaz gibi uçuşup gökyüzünde kaybolduğu, dayaktan morarmış kadın yüzlerinin, hançer bakışlı mültecilerin resimlerinin uçurtmanın kuyruğuna takılıp gözden uzaklaştığı bir yer.

Bir kere yaşamı sorgulamaya başlamışsanız bu nerede durur bilinmez. Benim elimi bırakan, yerden koparan bir şeyin ayırdındaydım. Bir çınara tutunmam bu yüzden. Gözlerini kapatıp ellerini yana açıp Allah'ın yüceliğini hissetmeye çalışan, onu bu şehrin kötürümleştirici parlaklığından kurtarması, soluklanacak bir ara yer bahşetmesi için deli gibi yakaran bir çınar ağacı.

Bakın bu sabah ne oldu. İşlerimi yoluna koymak için gün doğmadan kalktım. Irak'ta koca bir mahallenin ölümden dönmesine sebep olan bir Kızılhaç görevlisinden söz etmek istiyordum sabahki insaniyet toplantısında. Kadıncağızın adını tıklayınca karşıma Pompei diye bir dosya çıktı. Görevli konuyla ilgili bir toplantıya mı katılmış İtalya'da nedirse. Gözlerimi alamadım taşlaşmış şehirden. Bir solukta okudum yazılanları, kendimi tutamayıp sesli sesli defalarca bak sen! diyerek. Sonra haliyle işime baktım. İnternetten bir şeye göz atmak isterken ne acayipler gelip bulur bizi. P harfi ile başlayan bir isim başka bir dosyanın içinde alakasız bir şekilde geçiyor diye olanlara bak.

Sabah sabah bir yandan da yeni aldığım eski bir albümü dinliyor-

dum, neymiş bakalım, bu arada o da aradan çıksın diye. Bu saate yakışır mı, okuduğum yazılara gider mi John Coltrane. Yakıştı. Ses öyle detaylara indi, sabaha öyle bir yayıldı ki Pompei'nin taşlarını bir burgu gibi delip uçlarını kaldırdı. Herkes uyurken, kısık sesle, bilgisayar ekranını, sehpanın üzerindeki dergileri, kapaktaki kızın delici bakışlarını sarmaladı. Saksafonun sesi merhem gibi.

Her şeyi üst üste yapıyorum artık. Hiçbir şeyin ruhuna inecek zamanım yok. Tabakalar halinde üst üste yığıyorum hayatı. Misal, bir yandan akşamın yemeğini ocağa koyuyorum patlıcanları balta gibi iri doğrayarak. Hiç mi hiç keyfine varamadan bir sebzeye dokunmanın. Sebzelerle tahıllarla bir ünsiyet kurmanın. Öte yandan içimden birilerine cevap yetiştiriyorum internet yoluyla. Aslında tek istediğim tıpkı ulu bir çınar ağacı gibi kollarımı iki yana...

Hemen geçtim Pompei'yi. Belleğe attım. Sonra bir bakmak lazım. Bir iki dakika ayırırım günün birinde. Her şey için bir iki dakika. Coltrane etkisini kaybetti. Dosyanın kapanmasıyla beraber ses de kapandı. Soldu gitti. Bir dahaki Pompei'de açarım. Yakıştılar doğrusu. Gündoğumunun anlam ve önemine uygun olarak Doğu enstrümanlarının kullanıldığı bir performans dinlemek en iyisi. Daha şifalı. Bu dua saatinde ayakta olan herkesi selamlayan bir ezgi olmalı. Sağaltıcı bir tını kuşatmalı ev içini.

Tez canlıyım ya, bu şehir bir yerde vaktinde olmanız için vaktinden çok önce orada olmanızı zorunlu kılar ya, toplantıya yarım saat kala çoktan İstiklal Caddesi'ndeydim. Bir megavizyon dükkânına doğru sürüklendim. Neden bir kitapçıya dalmadım, vitrinlerin büyüsüne kapılıp gitmedim, hiç değilse sabah kahvesi için bir kafeye oturup etrafı izlemedim de müzik pazarı. Biri beni yönlendiriyor. Mistik yanım bunu böyle söyledi. Hiçbir standa meyletmeden yürüdüm ve şehir belgesellerinin bulunduğu rafın önüne gelince durdurdu beni bir güç.

NY Tokyo Kahire Sdney ve ötekilerin herbirinden beşer onar var. En önde duran ve güncel seriden kopuk raftan düşmüş bir belgesel. Pompei. Neşeli şehirlerin arasında. Taştan bir trajedi. Önüme düşürüldüğü kesin değil mi artık. Bir süre kıpırdamadan kapağa baktım.

Karınca duası misali karmaşık yazıları net bir şekilde okuyabiliyordum. Bir zamanlar çok zengin ve mutlu insanların yaşadığı bir şehirde yanardağın patlamasıyla taşlaşmış şehir. Hemen parasını ödeyip çantama attım. Vakti saati gelir bir gün. Kim bilir belki de evdeki okunamayan kitaplar, çalınamayan müzik aletleri, hiç sırası gelmemiş CD'ler çöplüğüne katılır. Maymun iştahlılıkla eve doldurulmuş ilkel egzersiz aletleri, sarımsak ezme elma soyma aparatları, domates ve yumurta dilimleme makineleri kategorisinden.

Yine de bu garip karşılaşmalar etkiledi beni. Taş şehir bir oyuk edindi zihnimin bir köşesinde. Caddede akan insan seli donup kalsa ayakta. Zihnim herkesi bir hal üzere sabitlemeye başladı. Engellenemez bir işleyiş. Çantamda unutuluşa terk edilen şey beni terk etmeyecekti anlaşılan.

Toplantı çabuk bitti. Herkesin işi gücü var ve toplantılardan bir görev almadan çıkmak büyük başarı sayılır bu karmaşık hayatımızda. Önümüze gelen acılarla örülmüş karmaşık dosyalarla ilgilenmeyi gelecek buluşmaya erteleyerek dağılıverdik.

Hemen koşturup işime daldım. Herkese bir mavi boncuk. Yeni ürünler. Şık kadınlar emekli büyükelçiler erken davranıp genç yaşta kapımızı çalan gencecik genel müdürler. Çok eğlenceliydi onlara hiç anlamadıkları bin bir kelimeyle hayaller satmak. Akşam tam paydos saatine yakın, çantamdan iş yerinin ödenmiş faturalarını çıkarıp dosyasına koymak isterken takıldı elime yine o şey. Evde bilgisayarın başına ahaliden biri oturup diğeri kalktığından, bürodan ayrılmadan çabucak göz atmak istedim şu bizim Pompei'ye. Seyrederken bir yandan da işlerimi toparlayabilirim. Tek bir işe doyasıya odaklanabildiğim günler çok geride kaldı dedim ya. Aynı anda üç iş görmek yaşamımın bir parçası. Çamaşır katlarken haber izlemek bu esnada telefonda hiç aramadığımdan yakınan akrabaların arkadaşların gönlünü almak.

Olay acayip. Banyo yaparken, rüşvet verirken, bir takı için adamın tekine yaltaklanırken sıcak lavlarla sabitlenmek. Film yine yarım kaldı tabii. Herkes gitmiş de pek bir insansız kalmışım gibi hüzünlenmeye vakit kalmadan, taşın altından çıkıp bir kez daha dün-

yaya sızmaya kalkışan neşeli çift çıkagelmişti. Öykünün başında anlattığım insanlar. Anemon çiçeğini soruyorlar. Salyangozdan bir haber bekleniyor. Hayata tutunmak, her neyse o şey, taşların arasından gürüldeyerek akıp geliyor. Bunu görmezden gelemem. İşimi ciddiye almak zorundayım. Bütün pırıltılarıyla üzerimize ışığını düşüren yaşamın, bizi bekleyen nihai gerçekliğe kurban edilmesine seyirci kalamam.

Çekilip gittiklerinde kafamda bir karıncalanmayla ayağa kalktım, arabamın anahtarı masanın üzerinden uçmuş gitmiş. Çekmecelere, çantama, standların önüne defalarca baktıktan sonra bürodaki insan trafiğinin yoğun olduğu bir zamanda birinin anahtarı cebine atıverdiğine hükmettim sonunda.

İnsanlarla göz teması kuracağım onları etkileyip kabuklarını kırmaya ikna edeceğim derken masanın üzerini kollamayı ihmal ettim doğal olarak. Kim olabilir. Anahtarı nöbet gelmiş gibi giderek artan bir çılgınlık haliyle aynı yerlere tekrar tekrar bakarak aradıktan sonra umudu kestim. Arabamın yanına geldiğimde henüz yerindeydi. Büronun sırasındaki ayakkabı mağazasının sahibi ricam üzerine inanılmaz bir çabuklukla arabanın kapısını açtı. Araba hırsızlarından öğrenmiş olmalı. Çünkü bu bizim cadde için vakayi adiyeden bir şey. Herkesin gözü önünde olur böyle şeyler, müdahale edilmez kolayına, ama bir yandan da yan gözle iş öğrenilir demek.

Bu durumda karanlık bir kuytuda, yardım çağırmak için arabadan uzaklaşmamı bekleyen, arabayı kolayca alıp gidecek olan biri varken ve şu an belki de alayvari bir yüzle benim şaşkınlığımı, öfkemi, çaresizliğimi gözlüyorken, biricik mülkümü bırakıp gitmem söz konusu olamazdı. Yandaki internet kafenin çırağım öteki caddeden bir oto anahtarcısı bulup getirmesi için yolladığımızda, saat dokuzu bulmuştu. İnternet kafenin sahibiyle bu kadarcık bir hukukumuz olsun artık. Her zaman gençlerle dolup taşan bir mekân. Siyasi ve toplumsal birçok görüşümüz birbirine benzemese de, müessese sahibiyle çok iyi komşuluk yapabildiğimizi söylemeliyim. Bu çok sesli şehir herkesle paylaşacak bir şey bulmamızı zorunlu kılar doğası gereği.

Arabanın şoför mahalline oturdum ve beklemeye başladım. Çırak bir anahtarcıyla çıkagelene kadar hiçbir yere kımıldayamam. Ben uzaklaştığım anda arabaya binip kontağı çevirecek ve gaza bastığı gibi ortalıktan kaybolacak biri var evet, hissettim bunu çünkü. Bu arabaya kavuşmak için döktüğüm diller, katlandığım insanlar, başka bir şey yapmak isteyip de yapamadığım günler, aylar, haftalar. Hayatımı yatırdığım bir şeyi bekliyordum sonuçta. Aracım sigortalı gerçi ama yine de işlemler haftalar sürecek, arabanın piyasa değerinin üçte ikisini bile zor ödeyecekler. Yeni bir araba almak için harcanacak zaman da cabası. Her şeyden önemlisi böyle bir şey yaşamış olmak şehri benim için daha da tekinsiz kılacak, arkamda sağımda solumda hep bir ürperti olacak, aldatılmanın, böyle aptal yerine konulmuş olmanın ezikliği beni hep takip edecek. Birçok insana potansiyel hırsız gözüyle bakacağımdan şehrin diken üstünde duran atmosferini de kirletirim. Yapışkan sisli bir hava yayarın. Bu birgün bu caddede iyilik salgını olacağına inanan herkesi yenik düşürür. Arabayı beklemek toplumsal bir sorumluluğa dönüşmüştü neredeyse. İçimde her olaydan kendi payıma üstün sorumluluk duygusu çıkarmak isteyen bir işleyiş vardı son yıllarda. Kırışıkları açılmayan her kadın için acı çekmek ve serbest radikallerinden kurtulamayan her erkek için kendimi suçlamak. Bu şehrin dipleri öyle oylumlu belalara bulanmış ki sürekli suçluluk duygusu yaratıyor. Düğmeye basıp kendimi kilitledim. Komikti bu. Çünkü anahtar kimdeyse geldiğinde kolayca açabilir. Bu önlem yine de hırsız dışındaki öteki mütecavizler için işe yarayabilirdi. Çünkü geçerken vazife şuuruyla illa ki eğilip içeri bakan , karanlık bir arabanın içindeki kadının medeni halini, yaşım ve yüzündeki ifadeyi anlamlandırmaya, sonra bu tetkikten bir iş çıkarmaya çalışan caddenin erkek taifesi, hırsızımdan daha az tehlikeli değildi.

Beklemedeyim, gerginim. Akşam ezanı okunalı bir saat oluyor. Ben de yan aynalara ve dikiz aynasına bakıyorum. Sonra tekrar sağ aynadan başlıyorum. Arkamı kontrol ediyorum. Oto hırsızını ya da şu bizim anahtarcıyı beklerken insanlar akıyor. Herbiri bana benziyor. Herkes bir halimin mükemmel canlandırması. Hem oturdum

hem öteki bedenlerin içinde hareket halindeydim. Koştum hatta. Akış hiç durmuyor. Otursam da zihnim koşanlarla gitti. Karanlık bastırdıkça bir siluete dönüştüm. Cinsiyetim de kaybolup gitti. Kim olduğum belli değil. Artık görülmüyorum. Kadın olduğumu seçkinleştirecek bir şey olmadan hiç yokmuşum gibi sürüyor akış. Geçit yapanları izliyorum sadece. Televizyon şakası gibi. On yıl önceki halime benzeyen genç bir kadın bebek arabasını iterek hızla köşedeki markete doğru ilerleyerek beni heyecanlandırdı.

Ergenlik oğlanları küfürlü sözlerle kızlardan konuşarak birbirlerine el kol hareketleri yaparak geçtiler. Arabanın sağ arka köşesinde bir çift sonu nereye varacağı belli olmayan bir tartışma içinde. Dikiz aynasından endişeyle izledim bir süre. Bir insan hakları örgütü yöneticisi olarak alacağım tutum çok önemli. Bu saatler tartışmak ve bozuşmak için çok uygun. Yorgun bedenlere eşlik eden bir ruh kıyameti kopar sanki. Kadın sesini kesmedi. Bu çağın illeti de bu bir görüşe göre. Kesmiyor kadın sesini. Kadınların da her konuda fikri var. Sonra kesti ama. Sustu. Son cümleyi adam söyledi üste çıktı da şiddetin kenarından dönülerek evin yolu tutuldu. Ya da her nerenin yoluysa.

İnternet kafenin önünde toplaşmış olan yeni yetmeler dağılıp gitti. Birazdan yıldız savaşlarına katılacaklarmış hissi veren diken diken jöleli saçlarına rağmen, içlerindeki delikanlıyı tanıyordum. Onlar da beni tanırlar. Doğal korumalarım sayarım onları. Beni görünce küfürler kesilir, toparlanırlar sağ olsunlar.

Aynadan baktığımda gözüme takılan her şey beni ürküttüğünden içimden bir şarkı söylemeye başlamıştım. Manasız bir şekilde onlarca defa "o daha on yedi, on yediymiş" diye tekrarlıyordum. Otuz yaşlarında, hiç itimat telkin etmeyen, gözlerinde acımanın zerresi olmayan bir adam, az önce kapanmış olan ayakkabı dükkânının kepengine yaslanmış dimdik bana bakıyordu. Caddede en güvenli şey sürekli akıp gitmek. Nereye gittiği belli olmayan kalabalığa karışıp et ve giysi seline bulanmak. Durmak çok tehlikeli. Bir an tereddüt etmek canınıza mal olabilir. Adamın niyetini okumak lazım. Niyetleri okumak esastır. Burada yaşamanın özüdür. Adam yok. Kay-

boldu. Hızla bütün aynalardan silindi. Şarkıyı hızlandırdım. On yedi, on yedi, on yedi, on yedi... Işık ve gölge oyunları arasında adam var yok arası. Tam olarak burada oturmuş kimi bekliyorum. Artık harekete geçmenin zamanı. Yoldan geçecek her insana ihtiyacım var. Haykırdığımda dönüp bakacak insanlara.

Usta görünüyor iki caddenin kesiştiği köşeden, yanında bizim çırak. Ustanın yüzü iyilik dolu. Kalbim duracak gibi bir sevinç. Adamın boynuna atılacağım. İki yana sallanarak huzurla yürüyüşü. Nihayet normal biri, başında güven veren bir haleyle gülümsüyor. Bu vakitte hemen anahtar yapılamazmış. Düz kontak yapıp çalıştıralım, beni yollayalım şimdilikmiş. Mümkün olduğunca istop etmemeli, durmamaya çalışmalıymışım.

Yola çıktığımda hava tamamen kararmıştı.

Güzergâhı çok kısa tutmalı ve ana caddelerden şaşmamalı bu durumda. Durmamak için neler yapıyorum, bu artık ayrı bir mevzu.

Edirnekapı'dan Fatih'e. Kırmızıda heyecanlı bir geçiş. El kol işaretlerinin, hakaretlerin biri bin para. Unkapam. Sağa yol ayrılıyor. Eminönü sapağı. Boş ver. Unkapanı Köprüsü. Eski Tüyap. Pera sağımda. Burası hiç tekin değil. Bir çay içmeye çıkarım ara sıra yukarıya. Tarlabaşı. Ana caddeden şaşma. Durmak zorunda kaldım, işe bak şimdi. Karanlık. Hiç ışık yanmayan eski tip bir binanın üçüncü katında, tek kişinin zor sığacağı daracık balkonda bir kız silueti. Caddeye bakıyor heykel gibi hareketsiz. Yan tarafta biraz daha geniş gömülü balkonun dip tarafında saçları dağınık bir orta yaş kadını karşı birahanenin penceresindeki başka bir kadın siluetine bakıyor. Anne kız mı. İki kadın aynı evin iki ayrı balkonunda, birbirlerinden habersiz besbelli. Bu görüntüye hayran kaldım. Akşamın bereketi. Kemiklerime kadar titretti beni bu unutulmaz görüntü. Yüz çeşit açıklama hücum etti. Muhtemelen hiçbiri doğru değildi. Onları yeşil yanana kadar camın arkasından seyredebilirim. Südeys'in kasetini koydum bir elimle. Kâbenin imamı. Bir dostumun hediyesi. Ayetlerden hiçbir şey anlamasam da sesten ve kelimelerin gücünden gözlerim doldu. Vakit hızla işliyor. Südeys'in sesi kıyamet anını görmüş gibi titreyince, kadın ve kız sözbirliği etmiş gibi içeri girip kayboldular.

Tam olarak arabayı ne tarafa sürmem gerekir. Akşamın bu saatinde beni koruyacak ne var. Metanetimi korumam için gözümün görmesi ve görmemesi gereken şeyler var. Ya da görmemiş gibi yapmam gereken şeyler. Görmemiş gibi yapınca görmemiş de olursunuz bir süre sonra. Bunu yapamadım. İş için arabalara işaret eden bir travestiye gözümü dikip bakmışım. Gözümü alamamışım. Bir şey söyledi. Tanıyamadın mı diyerek üzerime gelecek gibi oldu. Öfkeliydi. Tanıdım sizi kardeşim bir yerlerden demeye kalmadan yol açıldı. Bu aramızdaki yolu kesti ama. O an kaybettik birbirimizi.

Akşam dönüşlerim böyle. Hep hüzün. Bütün gün bir gösteri halinde olan ruhumun süngüsü düşüyor. Yüzüm de. Şu kaliteli denilen hayatıma ve sahip olduğum nimetlere uygun düşmeyen nankörce duygular kaplıyor içimi.

Taşın altındayız herkes biteviye bildiğini tekrarlıyor diye. Hep tekrarladığımız şeyle taş olacağız diye. Taşın altındaki son şeklimizi veriyoruz kendimize, tek işimiz bu işte diye. Yavaşlayınca hemen bana doğru seğirten, kucağında çocuk bir dilenci. Hiç durmamak zorundayım ama ben. Bunu bil. Göz gibi bakıyor kadın. Gözü hem suyun çağıldadığı yer hem yara. Böyle bir gözü vardı. Bu kadın gece vakti tam bir trans. Şehrin vecd hali.

Eve sağ salim geldim. Bunu başardım. Asansördeki aynaya yaslandım. Asansörde muhakkak ayna olmalı. Giderken ve dönüşte bir bakmalı insan suretine. Her zamanki gibi kapıyı çalmadım, kimse kalkmasın yerinden. Sonuçta baba değil anne geldi. Tören gerekmez. Hiç durmama stresinden tansiyonum düşmüş olabilir. Anahtarın dönmesiyle gözüme görünen şey, insanların ters görüntüsü. Yüzler balon gibi uçuşuyor sanki. Gözlerimin optik işleyişinde bir aksama var.

Girişteki çapraz aynada tuhaf suretler. Kızım kaşlarını almış küçücük yaşına bakmadan. Nasıl da asimetrik, komik, şefkati hak ediyor. Eşitlemeye çalıştıkça Adile Naşit'e dönmüş yüzü. Büyümüş tamam, mesaj alındı.

Bugün eve erken gelmiş nazlı kocam. İçine düştüğü gazete haberleri kadar bile merak etmedi beni. Gecikmemi umursayan olma-

dı. Biricik oğlum hırçın ve asi, uçmayı istiyor bizden en uzak olan yer neresiyse oraya. Şehrin onu yutmasını bekliyor heyecanla. Evdeki herkes bir tasarım harikası. Kesintisiz güç kaynaklarım. Yine de içimde büyük bir boşluk. İşte ben bu şımarıklığımla nasıl baş edebilirim.

Selam millet dedim. Yemek yediniz mi diye sordum yemiş olmalarını dileyerek. Yemişler. Oley! Üzerimden büyük bir dağ kalktı. Şimdi bu haberin yarattığı sevinç patlamasıyla sadece kendim için küçük bir tepsi hazırlayıp televizyonun karşısına geçebilirim.

Sonra çamaşır katlarım. Teker teker elimle kalıplarım çoğunu. Ütü sadece olmazsa olmazlar için. Her sabah kalkıp sadece yaşama mucizesini tekrarlasam. Bir süre böyle gitse hayat. Herkes beni kutlasa yine hayatta yine ayaktasın diyerekten.

Birden hepimizi bu salonda toplayan yaşam gerçekliğinden uzaklaştım. Hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı gibi hislerle doluydum. Evdeki insanların halleri duruşları kızımın incecik boynu kocamın yüz çizgileri yabancılaştı.

Televizyonun sesi kısık. Bakan yok ama o akmaya devam ediyor. Oğlumun mutfağa gidişini hissettim. Bir kek aldı onu ısırıyor. Bu tadı biliyorum. Ağzında şu an dağılmakta olan şey dün gece karıştırdığım malzemeler. Şimşek hızıyla. Dört yumurta bir su bardağı süt bir paket vanilya yarım paket un kabartma tozu bir çay bardağı yağın, biraz ceviz ve kuru üzümle karıştırılması, cevizin ve üzümün karışıma sonradan ilavesi ama biraz tarçınla. Doğru yağlanmış kalıba. Yüz yetmiş derece. Otuz dakika. Isırabilirsiniz.

Temizlik için öteki odaya geçtim. Yorgundum elbette ama yeni bir ruh vardı üzerimde. Son gün ruhu. Sabah erken çıkacağım için hazır olsun ev kalanlara. Toz aldım şevkle gece vakti. Pencere pervazlarını sildim ev hanımı komşularımın hayret ve kınama dolu bakışlarından sakınarak, durumu kollayarak. Çiçekleri suladım. Bir ağırlığı vardı her hareketimin. Sondan bir önceki anımı bulmaya çalışan bir ağırbaşlılık.

Bağışıklık sistemimize saldırdığı için savaşılması gereken serbest radikal moleküller yeni düşmanlar olarak ilan edildiğinden beri on-

larla savaşın önemli bir parçasıyım. Düşman kim, onu kim biliyor tam olarak. Bu şehir neyin üzerinde yüzüyor. Mutfağa gidip bir çay demlesem aklımız başımıza gelir mi? Anemon çiçeği siparişini verdi mi acaba elemanlar? Servisin arabanın orijinal anahtarından yaptırması kaç gün sürer? Genç banka müdürüne de köpekbalığı karaciğeri yağını önersem mi? Perihan Hanım'a evhamlarını bastırmak için sarı kantarondan yapılma St. John's Worth hapı iyi gelir mi. Anahtarı kim almış olabilir. Düz kontak her seferinde işe yarar mı. Ben bu hayata sürgit daha ne kadar dayanabilirim.

Suzan Samancı

MORSALKIMLARIN HÜZNÜNDE

Düşlerimi yok eden seslerin yumağında bir sarkacım. Ağzımda acırak bir tat. Uyanan kentin uğultusu, morsalkımların gizemli kokusu... Panjur tirizlerinden sızan güneş yabancı, sesler de... Varlığımı garipsiyor, bedenimden kurtulmak istercesine yatağımda dönüp dururken, ellerimi nereye koyacağımı bilemiyorum.

Bütün sesleri içine çeken İstanbul: Akışkan bir nehir, hercai menekşe, etnik bir espri... Belleğimin sert zemininde inci gibi dağılıyorum. Odaya dolan eflatuni koku özgürlüğümü anımsatırken, on bir yıl boyunca dost olduğum kesif nem kokusundan kurtulamıyor, uyku ile uyanıklık arasında bir düşünceden ötekine geçiyorum. Salıverildiğimde karşılamaya kimsecikler gelmemişti. Bacaklarım paslı makas, kollarım değnekti. Sırt çantamın kurtarıcılığına sığınıyor, kalabalığa karışıp, gözüme kestirdiğim birini izlemeye çalışıyordum. Durakta soluklanıyor, tabelaları okuyor, adres ya da saat sorarken, sözcükler boğazımda düğümleniyordu. Bankta oturan yaşlı adamın gözleri seğirdi, "Yabancı olduğun besbelli!" dedi.

Tahliye gününü bildirmemek de bir işkence! "Tahliye, hazırlan!" diye bağıran şopur ağızlı gardiyanın sesini duyduğumda, suç işleyip ömür boyu kalma isteğim öylesine bir düşünce değildi. "Dışarıda gürül gürül akan bir dünya!" diye güldü arkadaşlar. Küfür gibi çarpan sayım, paslı demir kapı, damlayan musluk...

Durakta ne kadar oturduğumu anımsamıyorum. Rüzgârın taşıdığı yabancılığın ötesinden gökdelenlere, büyük reklam panolarına dalıp gidiyordum. Telefonla konuşan telaşlı insanların adımlarına,

uyumlu kollarına bakıyor, boğulur gibi oluyordum. İşte böyle yaka paça salıveriyorlar. Günü bildirilseydi ablam gelecekti... Otobüse binerken, cebimdeki yirmiliği uzatıp, "Kaç para?" dedim. Şoförün pörtlek gözleri kaydı, "Pe süphanallah! Yeraltında mı yaşıyorsunuz, bilet bilet!" diye kafa salladı. Önde oturan kızıl saçlı kadın, "Bende var," diye ünledi. Yanma iliştim; gözlüğünün üstünden bakıp, "Hımm taşradan geliyorsunuz galiba!" diye gülümsedi. Nereye gitsek kimliğimiz okunuyor sesimizden, yüzümüzden... Otobüsün homurtusunda, yüzü dövmeli gençlerin bakışlarında yoğunlaşırken, kristal parçacıklar gibi kopan sesler kafamın içinde dağılıyor, eski günlerin kuşları yüreğimde kanat çırpıyordu. Gözlerimi kapadım. Süslü faytonların lagar atları gözlerimin önünden geçiyor, uçaklar mavi sonsuzluğa dalış yapıyor... Toprak damlı evler, gökdelenler... Sarı ovada bir inek böğürüyor, tepedeki ağacın dalları sarsılıyor. Gemideyim. Karşımda Kızkulesi! Gözü rastıklı firavunlar el sallıyor. Bana ait olanı yabancı haline getiren şiddetle, beni aynı duruma zorlayanlar arasındaki bağıntıyı yüksek sesle dillendirdiğimin ayrımına vardığımda, baston yutmuş gibi dikeldim. Arkamdakiler, "Klinikten kaçmış!" diye kıkırdarken, yanımdaki kadın, dervişane gülümseyişle, "Uyuyun, uyuyun" diye mırıldandı.

Taksim'de indiğimde hangi yöne gideceğimi bilemedim; öylesine durup bakınırken, mendil, sakız satan çocuklar sakırga gibi yapışıverdi. Adlarını sordum. "Rojda, Mizgin, Welat, Şilan..." Biri güldü, "Abla bunun adı Ajda'dır, Ajda!" diye bağırdı.

Akşam telaşı, uğuldayan koca karınlı İstanbul! Ürperdim. Bağımsızlığı özleyip, geri adım atanların ruh haliyle telefon kulübesine yöneldim. Aldığım kartı kullanmakta zorlanınca, sırada bekleyenlerden yardım istedim. "Ters takıyorsunuz," diye söylendi adam. Soluğum sıklaştı, "Alo," diyen ablama Taksim'deyim derken, sesim çatallaştı, yutkundum. Çiçekçinin bitişiğindeki banka oturdum. Koca memeli, oynak kalçalı Romen kadınları ağız şamatası yapıyor, avlarını gözetleyen tilki gibi gözlerini kısarak sigara içiyorlardı. Yakası açılmadık küfürlerine gülümsüyor, ilk kez duyduğum sözcükler karanlıkta uçuşuyordu.

Son görüşmemizde keyifsizdi ablam. Neyin var demedim. Biliyordum. Sinan'la olan çatışması, anlaşmazlığıydı. Oysa düzeni değiştirmek adına yola çıktığımızda nasıl da içten ve korumacıydık. Bir anma gecesinde tanışmıştık Sinan'la. Tok sesiyle Cegerxwin'den, Nâzım'dan şiirler okumuştu. Ablamın eve geç gelmeye başlamasıyla kıyamet koptu. Aklını başına topla diyordu babam. "Önce okul, sonra koca!" Gözaltına alınıp salıverildiğinde üstüne yürüdü. Sinan evimizin önünde dolanıyor, kibrit kutusuna bıraktığı notları balkona fırlatıyordu. O günden sonra Sinan'ın ailesiyle yaşamaya başladı ablam. Babam, "Evlatlıktan reddediyorum, senin gibi kızım yok!" dedi. Annem, ablamı görebilmek için, oturdukları mahalleyi alt üst ediyor, yaptığı yemeklerden gönderiyor, " Sakın baban görmesin!" diye uyarıyordu.

Ah evlilik ve çocuk uğruna kendinden vazgeçen kadınlar...

Lazer ışıklarıyla titreşen atmosferde gözüm kamaşıyor, lüksün getirdiği ezici mesafeyi düşünürken, ablam, "Ayten!" diye seslendi. Kaskatı kesildim. Hıçkırıp sarıldı. Yüzümü boynuna gömdüm, annemin kokusuydu. Göz ucuyla Ablama baktım. Bu benim ablam mı dedim içimden. Kilo almış, saçları seyrelmiş, yüzü de vaktinden önce kırışmıştı. İçimi okurcasına, "Gereksiz biriyim" dedi. İstiklâl Caddesi'nde yürürken ikide bir tökezliyor, ne konuşacağımı bilemiyordum. Işıklar, kalabalık ürkütücüydü. Gençler şakalaşıyor, dinledikleri müzikle ritmik bir şekilde yaylanıyorlardı. Ablam, Sinan'ın tekstil işinde oldukça başarılı olduğunu, yurt dışına açılım yaptığını söylerken, "Para insanı çok değiştiriyor" diye iç çekti.

Roma mimarisiyle yapılmış binanın önünde durduk. Siyah-beyaz filmlerdeki kareler bilincimin kapısını aralarken, bir an farklı zamanda yaşıyormuş duygusuna kapılıverdim. Yüksek işlemeli tavan, kafesli asansör, mermer sütun ne çok şey söylüyordu. Ellerimi cebimde saklayıp parmaklarımın ucunda yükseldim. "Bina çok eski olmalı?" dediğimde, Ablam, gizli hoşnutluk taşıyan sesiyle, "Yüz otuz yıllık" dedi. Koltuğa iliştim. Mutfaktan, "Duş alsaydın, rahatlarsın" diye seslendi. Sıcak suyun altında gevşerken, foseptik çukuru, tazyikli suyu, şişman bitleri ve küvette yıkandığım ânı düşün-

düm. Ablam okurken, bir mimarın yanında da çalışıyordu. Çocuklarına bakmak için evlerinde kalmıştık bir gece. Böylesine güzel banyoyu ilk kez görüyordum; yıkanırken, Ablamla nasıl da keyif çatmıştık.

Sofrada çocukluğumuzdan, cezaevi günlerinden, askeri darbeden söz ederken sesimiz alçalıyordu. Hem uzak hem yakındık, aramızdaki ince susku, bastırılmış acımız, öfkemizdi aslında. Pencereyi açtım. Gergin geceyi kurtarmaya çalışan ev sahibesi gibi, "Manzara güzel de..." dedi. Nikotinden sararmış parmaklarına takıldı gözüm. Gülümseyip omuz çekti, "Zaten yaşamıyorum ki! Abla!" dediğimde, zembereği kırılmış saat gibi koyuverdi kendini. "Biliyor musun en iyi yaşayan sensin! Kendi olamamak, çocuk uğruna biten bir ilişkiyi sürdürmek... Ne ararsan var Sinan'da." Gözleri bir noktaya kaydı, "Babam affetmedi, ölüm döşeğinde bile..."

İstanbul'a topluca göç eden yakınların perişan hallerini anlatırken, kapı çalındı. Sinan'dı. Beni coşkuyla kucakladı. Ne çok değişmişti. Giyim kuşamı, kalın bedeniyle tam bir tüccardı. Küstahlığa varan rahatlığıyla, "Eee anlat bakalım!" derken, içindeki düşmana sarılırcasına içkiye yöneldi. Piyasa ideolojisi taşıyan yüzü genişlerken, sömürge valisi edasıyla can sıkıcıydı. Onun gözünde yaşamı çalınmış bir zavallıydım. "Profesyonel dönek!" dedim içimden. "En iyisi sen git yat, yoksa büyük bir kavga çıkacak aramızda!" diye çıkıştığımda, Ablam "Ne olur yapma," dercesine boynunu büktü. Sinan ağzına sığmayan diliyle saçmalıyordu. Onu harekete geçiren suçluluk duygusuydu biliyordum. Ablam, yatağımın ucuna oturdu. "İki çocukla, beş parasız halimle nereye gidecektim?" Ağzım dolu doluydu, kıyamadım. "Rahat bırak beni," dedim. Seğirtti. "Korkak, bilmem, neyin nesi!" diye geveledim.

İstanbul'un bin bir yüzlü gecesi içimde yankılanıyordu. Yalnızlığımın pencerede gezinen fısıltısını duyarken, demir atmış gemiler, fatihleri selamlamaya, kahramanlar yenildiğinde ağlamaya hazır gelinler gibi süzülüyorlardı.

Sabah mutfaktan gelen seslerle uyandım. Öte yakada titreşen deniz umut taşıdı yüreğime, gerindim. Arkadaşlarımı düşündüm.

Tam bu anlar eğitim çalışması saatleriydi. Gülümsedi Ablam, "İyi ki Sinan gitti" dedi. "Gençler neredeler? "Yüzlerini gören var mı? Geç gelip, erkenden işe gidiyorlar" dedi. "Büyümüşler," dedim. Benden teselli beklercesine, "Biz de yaşlandık!" diye mırıldandı. Fotoğrafta gülümseyen yeğenlere baktım, "Bunlar ekmeğin kaç lira olduğunu biliyorlar mı?" Derin bir kuyudan seslenircesine, "Nerdee!" derken, aklı sucuklu pastırmasındaydı. Ablama, sesin yöresini kaybetmiş diyemedim. Aramızdaki uzaklığı anne şefkatiyle onarmaya çalışıyordu. "Şundan da ye, alış veriş yapalım, hamam keyfine ne dersin?" Sinan'ın yok oluşundan başlayıp onun zavallılığından çıkmayı düşünürken, gıdısı inip kalkıyor, "Ye ye," diyordu. Balkona çıktım. Ilık yel, morsalkımların hüznünde oynaşıyordu. Kollarımın, bacaklarımın uyumsuzluğunu düşündüğümde, derinimdeki korku kımıldadı. İçimdeki sese kulak verdim. Çantamı alıp dışarıya fırladım. Ablam "Nereye nereye?" dedi. Yokuşu çıktım. Daracık parke taşlı sokaklardaki yüz yıllık evlerden yayılan iyimserliği içime çektim. Bazı evlerden sabah türküleri duyuluyor, çiçeklerini sulayan famacı kadınlar şakalaşıyor, eşiklerde güneşlenen yaşlılar gelen geçeni yakınsayarak bakıyorlardı. Galata Köprüsü'ne geldiğimde adımlarım gevşedi, kollarım, bacaklarım benim değildi. Köprünün korkuluğuna yaslandım; özgürlüğe olan tutkum denizin mavisinde eridi. Memleketimin dağlarını, ovalarını düşündüğümde, ürperdim. Kavşağa yürüdüm. Taksi çevirdim. "Otogara!" dedim.

Jale Sancak

DİLAN

TARLABAŞI
ZERDALİ/ SAKIZAĞACI/ DERNEK ÜÇGENİ
Özlem Turizm
Müjde..!
Yeni Midyat Seyahat
Her gün 15.00 arabası Dargeçit'e kadar gidiyor.
Bilgilerinize duyurulur.

Mardin Midyat Dargeçit

Vay lele'ler... Boğuk sesli bir kadının söylediği yakıcı bir uzun hava sokağa düşen... Dilan küf kokulu odada yalnız, ayna karşısında Dilan yabancı, pencerenin kıyısında mahzun, kapı önlerinde oturan Mardin kokulu kızlardan biri Dilan. Kaç yıl sonra şehrin ortasında hâlâ şehre uzak, hâlâ Dargeçit'te Dilan.

Tarlabaşı... Sakızağacı yokuşundan kopan Senegal karası hızlı zenciler... Ne zamandır iş tutmayan yaşlı, üzgün bir ibne; adres soranlara alesta... Elinde çakısıyla bir çocuk dalgın... Tinerci tayfası ve geceyi mekân tutan paryalar... Yani ötekiler. Ahşap tornacı utların uzun boyunlarına, biri diğerinden bir milim farklı olmayan akort burguları biçmekte. İşinin ehli. Buralı değil, Cideli, ne ki ötekilerden değil o. Parasını aslanlar gibi kazanıyor, ev bark tamam, şıkır yani. Eskiden otel olan binanın alt katında dükkânı. Oteli zamanında Fransızlar işletiyorlarmış, sonra Rumların eline geçmiş. Burgucu çoktan öğrenmiş şehrin raconlarını, bütün yollarını şehrin. Şimdi ne Fransızlardan ne Rumlardan eser var. Şimdi çeteler işletiyor her şeyi. Her şeyde rant ayarı. Sarı bir kedi uzanmış eşiğe.

Sonuncu cinayet evvelki gece işlendi.

Yüksek tavanlı taşlığın ortasındaki, oymalı tırabzanlarıyla yukarıya çıkan ikiz merdiven iki yüzyıllık; bütün ayak seslerini içmiş. Geniş odaların çift kanatlı pencerelerindeki camların çoğu kırık, tavan işlemelerinin varaklarıysa kim bilir ne zaman dökülmüş, güller solgun, yapraklarda sonbahar. Zemin tahtaları yer yer sökülmüş odalardan birinde uçumsuz onlarca güvercin, bir başkasında plaka plaka esrar, biraz melek tozu, tabanca, şiş, ustura. Polisler demir kapının kilidini parçalayarak girmişlerdi metruk eve.

Melek tozu ve hapsedilmiş güvercinler Tarlabaşı.

Dilan usul adımlarla indi serin taşlığa, sesin içinde duraksadı bir an... Çekilen bir silahın içinde Dilan. Vay lele, vay! Onu bir kamyonetin altında kalmaktan kurtaran Afrikalı genç yok artık. Babası bu can borcunu hiçe sayıp "Su testisi su yolunda kırıldı" dedi. Her cinayetin ardından aynı söz. Babası birkaç sokak ötede eski eşyacı, eski kokan, yayları pırtlamış ceviz kanepe, asırlık aynalı konsol, küflü sandık kokan bir adam. Sözünün üstüne söz söylenmez ve ne yazık ki tezgâhı, kirli peşkire nikahlı, ağır yağ kokan pideci de orada, Zerdali'de. Meryemce'nin canı pide çekmişti. Yatalak kadını yalvartacak değil a. Lâkin "Kırarım bak bacaklarını" demişti babası, " ortalarda dolaşma" bu son cinayetten sonra.

Pidecinin tozlu camına vuran yansı, yaşlı, dalgın bir kadının. Kaşlar kınalı çizgi, saçlar hâlâ kınalı. Aç, parasız bir mama eskisi. Rengi kaçmış bir pazenle sokağa atılmış. Bir zamanlar Peşirci'de üç evi vardı. Geniş yokuşta, Rum bir marangoza kiraladığı bir dükkânı... Balatlı bir orospu vardı komşusu, sokakta oynayan çocuklara kamışını gösteriyor diye bir güzel dövmüştü marangozu. Sonra kınalı mamanın, kumarcı sevgili uğruna mülkleri teker teker satılmıştı. Şimdi o evlerden biri yıkılmak üzere, ötekilerde, gündelik hayhuy bitince kapı önünde eğleşen, kapı önünde yazmalarını, çatkılarını savurup şehir suyuyla ve çıplak ayakla halı yıkayan kadınlar oturuyor. Hoyrat erkek sesleri, din iman küfürler, çocuk ağlamaları, Kürtçe mırıltılar dolaşıyor odaları.

Odaları, üç yıl önce geldiğinde, "İstanbul burası mı, burası gerçekten İstanbul mu?" diyen, "televizyonda gördüğüm şehir bu değildi" diyen, "biz buraya ne umutlarla gelmiştik" diyen, yedi çocuğunu bir türlü doyuramayan, üstelik birinin kalbi delik, "isteseler buraları düzeltirler" diyen bir kadının, "Silahtan, cinayetten korkulmaz mı, elbette korkuyoruz" diyen bir başka kadının, "Kocam seyyar satıcıydı, ayağını kestiler, şimdi sekiz aydır işsiz" diyen çok yorgun bir kadının, "Zeytinburnu'nda ablam oturuyor, biz oralara taşınamıyoruz, kiralar çok pahalı " diyen çok kederli bir kadının, "şu ev her an üstümüze çökebilir" diyen ürkmüş bir kadının mırıltıları dolaşıyor.

Tamam, tekinsizdi buralar. Şehir öfkeydi, hınçtı, kanla kuşatılmıştı şehir. Öldürülen kara delikanlı da tekinsizdi. Silahlar çekildiğinde bakmıyorlardı dışarı, çekiveriyorlardı hemen perdeleri. Korkuysa, Dilan da korkuyordu. Hem de çok. Lâkin Dilan mı istemişti gelmeyi?

Dilan yatalak kadının yanında merhamet, serin taşlıkta kararsızlık, sokakta bir korkaktı bu yüzden. Ne ki, gene de babasına görünmeden gidip almalı kıymalı pideyi, Meryemce'yi sevindirmeli.

Pidecinin karşı çaprazında döküntü bir internet kafe, aynı zamanda da kebapçı dükkânı; tuhaf bir birliktelik. İçeride kimsecikler yok, artist kılıklı bir adam masaları silmekte. Pideciye varmadan, sol tarafta çöplüğe dönüşmüş boş arsa, pideciyi geçer geçmez Özlem Turizm. Oğulları dağa çıkmasın diye, ekmek, şehirde daha kolay diye toprağını terk edip gelmiş Dargeçit'li eskici karşı sırada. Köşeyi dönünce ahşap burgucu... Ut yapanların eli mahkum ona. Yüzlerce yılın kokusunu saklayan odalardan birinde genç bir zenci ölüsü.

Belki de üstten, Dernek Sokak'tan caddeye vurup öyle inmeli Zerdali'ye. Böylece dükkânın önünden geçmek zorunda kalmayacak. Babası kapıda dikilmiyorsa mesele yok. Çabucak alıp pideyi gittiği yoldan dönmeli. Yoksa kızı da karısı gibi kaçıp gider diye mi kaygılanıyor Kasım Efendi?

Türk sinemasının iyi hasılat yapmış namlı filmlerinden Eşkıya'daki, diskotek sahnesinin çekildiği Manastır Bar, Dernek Sokak'ta bir zamanlar rahibe okulu olan iki yüz yıllık, görkemli bir taş kona-

ğın giriş katında. Bir delikanlı barın arkasında hohlayarak bardakları silmekte. Artık burası bar değil, film platosu. Geceleyin içkinin su gibi akışı, taze külhan kızların bedenlerinin her yanını titreterek sabaha kadar döktürmesi, uykusuz genç çocukların hiphop, punk, rap sevdası yukarıda, çatıdaki yazlık ibadethanede devam ediyor sabahlara kadar. Girişteki yarı karanlık, rutubet kokulu geniş koridorun diğer ucundaysa manastırın küçük kışlık kilisesi, reklam filmlerinin, dizilerin, moda kataloglarının yeni mekânı. Yani ibadetle ticaret bir arada. Bir de dram sanatından geriye kalanlar, boşlukta uçuşan replikler, uzun tiradlar ve perde!... Binada bulunan Tiyatro Kumpanya yerini daha sonra Tiyatro Oyunevi'ne bırakmış. Nice oyun: Komedya, tragedya, avangard, absürd, epik... Sonra Tiyatro Oyunevi de terk etmiş burayı. Şimdi koridorda acemi, heveskâr oyuncu adayları gönüllü voltada.

Taşkonağın caddeye bakan kapısının önü, polis basana dek, endamlı travestilerin bekleme ve buluşma yeri.

Polis her daim pusuda.

Senegalli genç polislerle çatışırken vurulmuştu. Kurşunlardan biri, olayla hiç ilgisi olmayan bir konuğa, balkonda günün yorgunluğunu atmaya çalışan bir öğretmene isabet etmişti. Parçalanmış bir beyin boşluğa dağılmış, iplere asılı beyaz çamaşırlara sıçramıştı kan.

Pezevenklerin hesap kitap saati şimdi Tarlabaşı, orospuların uyku vakti. Ergen çocuklar yaşlı bir köpeğe eziyet ediyorlar. Kopuk heriflerse her an tetikte, sokağın ahvalini dikizlemekte. Dilan usulca çıktı, geçmişin bütün hikâyelerini bilen, kim bilir belki de geçmişi özleyen yıprak evlerin hâlâ son bir çabayla birbirine yaslandığı sokaktan, arsız çocuklarını susturmaya çalışan avaz avaz kadınların arasından geçti. Nusaybin, Silopi, Cizre, Şırnak kadınlar, uzak, terk edilmiş şehirler gibi kadınlar. Hamileyken ya da balkonda soluklanırken kaza kurşununa gelen kadınlar. Yokuşu başı önünde, ağır ağır tırmandı, Meryemce halası üç yıldır yatağa çakılı, emlakçıyla bakkal tavla oynamakta, Dilan, anası bilmiştir halasını, hiç evlenmemiştir Meryemce, bir buyruğu dinleyip seve okşaya yeğenlerini büyütmüştür. Yokuş boydan boya ipe asılı çamaşırlar. Yeşil, mavi, kır-

mızı demir kapılar. Duvarlardaysa bu güne yabancı arkaik, ince süslemeler. Lağım kokusu, küf kokusu, yemek kokusu, kirli ten, çürümüş nefes kokusu. Aldanış, açlık, korku, öfke. Esrar, hap, eroin. Çakısıyla oynayan erken büyümüş çocuk geceleyin bir yerleri soymayı düşlemekte. Dilan, Dernek sokağa döndü, abisinin arkadaşı çingene kemancıyı görmezliğe geldi, kınalı mamadan selamı esirgedi, başı önünde yürüdü hep öyle.

Lâkin merak tuhaf illet. Gözlerini kaçırıp başını eğse de, rahibelerin manastırı çağırıyor onu. Niye, Dilan da bilmiyor. Kilise, bar, tiyatro... Dünyanın en tuhaf mekânı belki de. Hiç unutmadı, annesiyle birlikte Mardin'de bir adak için gittikleri Süryani kilisesini. Hiçbir şeyi unutmadı Dilan. Barları, diskotekleri televizyondan biliyor. Peki tiyatro nasıl şey?...

Unut şimdi tiyatroyu Dilan, unutma Meryemce pide bekliyor. Caddede, camlarına kırmızı harfler düşülmüş shop'lar. Kırmızı erotizmin rengi Dilan, sadece kıymalı pideyi düşün. Giderek çoğalan sahte çüklü erotik shop'lar Dilan. Erotik ne demek, shop ne demek unut hepsini; canını bağışlayan delikanlıyı, çekilen silahları, kıyımı, bu hiçbir yere varmayan sokakları Dilan, kırmızı harfleri... Pide beklemez, pideyi unutma, bitiverir. Boş ver, bırak tuhaf tuhaf süzsün seni ahşap burgucu.

Caddenin öte yanı Beyoğlu Dilan. İki adım ötesi Beyoğlu, beysoylu artığı. Sesler, renkler, ışıklar Dilan, hem yakın hem uzak. Hesapta Beyoğlu'nda herkes özgür, herkes kafasına göre. Unut bunu da, unut gitsin! Sonra yumrukla morartılmış gözlerinden nefret edebilirsin Dilan, unutma!

Hiçbir şeyi unutmasa da Dilan, buyruğa boyun eğip başı önünde yürüse de...

Mine Söğüt

KENDİMİ NEDEN İSTANBUL'DA ÖLDÜRDÜM

Hani uzak ülkelerde ölmek için gidilen kutsal şehirler vardır ya, inananlar nehrin kıyısındaki harabe tapınaklarda kirli döşeklere uzanıp usulca ölümü beklerler ya, ben de onlar gibi, bu şehre çok uzaklardan ölmek için... Kendimi öldürmek için geldim.

Aslında bıraksalar doğduğum yerde de ölebilirdim. Zamanı gelince, kendiliğinden. Ama hayat beni rezil bir değnekle dürttü. Kalk, deliliğin peşine takıl, akılsızlığın peşine, hırsın peşine, inançsızlığın peşine takıl, kalk o şehre git, sokaklarında dolaş, kuytularında seviş, tepelerinde öldür, çukurlarında öl dedi.

Şehre geldiğim ilk günden beri kılıktan kılığa girer, tehlikelerden tehlikeler seçerim. En sakin mahallede, sıradan bir apartmanın sıradan bir dairesinde, sıradan kocamla ve sıradan çocuklarımla, sıradan... Gerçekten çok sıradan bir hayat yaşasam bile, kızıl, sarı, siyah, kestane saçlarım pencereden aşağıya uzanır, tehlike saçlarımdan yukarı tırmanır.

Bir gün kıskançlık yüzünden ben kalbimden bıçaklanırım, bir başka gün kocamı ben kalbinden bıçaklarım. Mutfağımda hep kara saplı bir bıçak. Yoksulluk mutlak ölüm kokacak.

Çocuklar doğururum peş peşe. Kimini büyütürüm, kimini sokağa bırakırım. Yangınlar çıkar evimde. Bazen çocuklarımı kurtarmak için alevlere atılırım; bazen alevlerin yuttuğu çocuklarım yüzünden çıldırırım. Tüpten sızan kokudan, bacadan tüten dumandan öldüğümüz de olmuştur çocuklarımla, koyun koyuna.

Bazen bir kuaför salonunda çalışan küçücük bir kızım. Asla aynı elbiseleri giyemeyeceğim, asla aynı adamları sevemeyeceğim, asla aynı şeylere üzülemeyeceğim kadınların ellerini, ayaklarını kucağıma alır, ince titrek dizlerime dayar, kısa pembe tırnaklı parmaklarımın arasında, makas, törpü, pamuk, oje, aseton, sabun, krem, zevk, acı ve nefret, cinnet geçiririm. Cinnetim içime döner, onların biteviye konuşmalarını sessizce dinler. Bir gün içimden çıkacak, ya sizi, ya beni, ya da hepimizi teker teker öldürecek, demek isterim. Susarım.

Suskunluğum koca bir çığlığa dönüştüğünde çok uzaklarda olurum. Tüm akrabalarımdan, tanıdıklarımdan, hayallerimden, tutkularımdan... Çok uzakta. Mesela Beyoğlu'nda bir otel odasında. Aynanın karşısına geçip solgun yüzüme bakarım. Makyajım akmış, göz bebeklerim küçücük. Boyası gelmiş saçlarımın uçları kırılmış, rengi kaçmış ruhumun kalbi yarılmış. Kendime her gün yeni bir isim koyarım. Hepsi de çiçek isimleri olur. Her erkeğe başka bir isim. Gül benim, Menekşe benim, Nergis, Yasemin, Mine... Bazen de Kadife.

Geceler boyu sokaklarda gezdiğim olur. Elimde bir içki şişesi kaldırımlarda uyurum. Bazen duvarlara yaslanır, taşlara çömelir, tanımadığım insanların arabalarına binerim. Kamyonlarda görürsünüz beni, elimde sigara, ağzımda küfür; tepemde hep vahşi bir rüzgâr, kaderimi oradan oraya süpürür. Kamyonun camından dışarı bakarım. Kaldırımda oturmuş küçücük bir kız çocuğu takılır gözüme. Üzerinde kirli mi kirli bir çaput, ayakları çıplak, burnu sümüklü. Bilirim annesi oralarda bir yerdedir. Bir ağaç dibine çöker, gizli gizli onu izler. Çocuk başını kaldırır yanından gelip geçenlere şaşkın şaşkın bakar. O yok kadar küçük elleriyle göz göze geldiklerinin paçasına yapışır, "Para" der "bana para ver". Arada altına işer. Çişi yol boyunca minicik bir ırmak gibi akar gider. O ırmakta ölen bir sürü çocuk doğurdum ben.

Bazen ben bu şehirde 16 yaşında hamile bir kadın olurum. Evdeki çekyata uzanır, ya da masanın başına geçer ağlarım. Kocam ya eve dönmezse. Kocam bu gece beni ya yine döverse. Karnımdaki çocuk ölecek mi? Karnımdaki çocuk ölürken beni de öldürecek mi? Ba-

bama gitsem. Kurtar beni desem. Kapılar açılır mı? Silahlar çekilir, taşlarla kafama vurulur mu?

Sonra evde tek başıma doğururum çocuğu. Bir kedi gibi dişlerimle koparırım göbeğini. Üç gün hiç durmadan ağlar. O ağladıkça kocam duvarları yumruklar. Sonunda tutar zıbınından, pencereden dışarı atar. Çocuğu öldürülmüş bir anne, bu koca şehirde tek başına ne yapar?

Sokaklarda kadınların çantalarını çalan benim, kirli yataklarda tanımadığım adamların altına yatan da. Şalvarımın içindeki gizli cepler hap dolu. Çok uzaklardan bu şehre geleli yüzyıllar oldu.

Bana ait tek odanın penceresi hep karanlığa bakar. O yüzden geçmişimi de göremem geleceğimi de. Zifiri bir hayatın içinde hem kalabalık, hem yalnızlık.

Sorsanız şehri severim aslında. Kocamandır, renkli ve cazibeli. Vaatlerle doludur sanki. Ama sanki. O yüzden başım döner, gözlerim kararır, aşklarım da, cinnetlerim de hülyalıdır.

Hapishanelerinde yatarım. Üzerimde bombalar, cebimde silah, düşler kurarım. Yenemediğim şehri havaya uçursam. Sevişmediğim erkekleri paramparça etsem. Doğuramadığım çocukları kalplerinden bıçaklasam. Geldiğim dağların türkülerini söyleye söyleye çıksam mahkemelerine. Şehir mi yaman, ben mi yaman?

Karanlık mahallelerine daldığım olur bazen şehrin. Kadınlar siyah, kapkara. İlahi bir yalanın içinde yuvarlana yuvarlana, tüm mezarları teker teker ziyaret ederim. Bildiğim tüm dualar yağmur olur başımdan aşağıya akar. Her şeye inamrım o an... En çok da cehenneme, kabir azabına, günahların peşimi ne bu dünyada, ne de öbür dünyada asla bırakmayacağına... Baştan aşağıya bizzat günah olduğuma.

Şehri avucumun içine alsam, elimde bir bez, her yanını ovalayıp parlatsam... Şehir tehditten arınır mı... Bin bir çeşit kadınlık hali yepyeni bir kadere kavuşur mu?

Bu şehir yüzyıllardır erkektir ve kadınları sevmeyi bilmez. İşte bu yüzden, bu şehirde ben her gün kendimi defalarca öldürürüm. Bomba olur patlarım; kulesinden, köprüsünden aşağıya atlarım.

Elimde bir bıçak her yerime saplarım. Tavandaki tüm ipler kendimi asmam için sallanır. Arabalar önlerine atlamam için yol alır. Denizinde, lağımında, çöpünde kimliksiz cesedim. Kimsesizler mezarlığında daracık çukurlara sığar dev cesaretim.

Feryal Tilmaç

CAN'LA BAŞLA

Gülümsemek yeterli mi? Acaba hoş bulduk mu deseydim? Yok artık! Ne acayip, başka ülkelerde de böyle midir? Binlerce kişi geliyor, koskoca alışveriş merkezi. Herbirine hoş geldiniz! İyi vallahi, aslında bunlar da bize has şeyler. İnsanca davranışların tam olarak soyutlandığı durumlara katlanamıyoruz. Yürüyen merdivenleri seviyorum. Hep sevmişimdir. Çok eğlenceli. Mutlu ediyor insanı. P5, kırmızı. Arabayı koyduğum yerde ne yazıyordu? R9 muydu? K9'u seyretmemiştim, seyrettim mi yoksa? Niye bazı filmleri seyretmediğim halde seyretmiş olduğum duygusuna kapılıyorum? Önce kahve mi içsem? Bir köpekle adam vardı. Starbucks'a uğrayayım. Bir şey de yesem mi? Yuh! Ye ye, az fışkırıyor ya yanların! "Love handle" diyormuş Amerikalılar. Daha mı rahat kavranıyordur? Bodyshop! Baksam mı? Sattıkları her şeyi almak istiyorum, bugüne kadar aldığım hiçbir ürünlerini doğru dürüst kullanmadım. Niye ben tarif edilen ideal kadın gibi davranamıyorum? Niye yüzümü her gece temizlemiyorum? Tonik, nemlendirici, nem dengesi... Yağlı cilt iyidir kırışmaz. Ne yersen osun, ne alaka! Bir tuvalete gireyim önce çok sıkıştım. Kahvemi de rahat içerim. Ne baktı ki bu kadın bana, tanıyor gibi. Kadınlar tuvaleti. Neyse boş. Çantamı kucağımda mı tutsam? İğrenç ya! Sifonu çeker insan. Bakmadan çek. Düşünme. Sarı sarıydı. Düşünme. Bir karikatür vardı. Selçuk Demirel. Lütfen bulmak istediğiniz gibi bırakın diyordu tuvaleti, bir hazine dolduruyordu adam klozetin içine, etraftan sarkan zincirler, mücevherler, kupalar, kadehler... Aslında bu kan davası gibi bir şey. Bir umumi tuvalete

girdiğinde sifonun çekilmemiş olduğunu gördüğünde iki şey yapabilirsin. Birincisi sifonu çeker, tuvalet temizlenince de kullanırsın. Çıkana kadar depo yeniden dolamayacağı için tuvaleti senden sonra gelene kirli bırakırsın. O da aynı şekilde davranırsa her giren tuvaleti kirli bulur. İkinci yapabileceğin şey ise şudur; girersin, o pisliği görürsün, tüm iğrentini bastırarak tuvaletini yaparsın ve sifonu çekip senden sonra gelene tuvaleti temiz bırakır, dahası sifon terbiyesi almamış olan kullanıcının neden olduğu kısır döngüyü kırarsın. Bir kan davasını durdurmak için acısını içine gömüp sağduyulu davranan, intikamdan vazgeçen tarafın durumu da biraz buna benzer; çişin üzerine çiş yapan tuvalet kullanıcısı, kısır döngü kırıcısı. Bu döngüyü kırmalıyım! O zaman deponun dolmasını bekle. Bekle. Bekle. Bekle... Tamamdır. Sabuna da ne demeye su karıştırırlar ki? Ne demeye sence? Vermeden almak istiyor herkes. Düzen böyle. Merkezin yöneticisini bulup söylesem mi? Lütfen sabunlara su karıştırmayın! Kâğıt havlu, kâğıt havlu... Bu kurutma makinelerinde bakteri birikiyormuş. Herkes kullanıyor ama. Öf anne öf! Kullanma! İyi peki. Neyse varmış kâğıt. Bir. Düzgün kopmadı. İki, olmadı. Üç, tek sayı olmaz. Dört... Ruh hastaları sağ kapıdan lütfen! Tatile gideceğim ne güzel. Uçağa bineceğim. Neyse gerilmeyeyim. Kitap okurum, niye sigara içilmiyor ki? Eskiden içerdim ne güzel. Nesi güzel? O basınçta biri sekiz sigara kadar zarar veriyormuş. Ben en az beş tane içiyordum herhalde. 40 tane, iki paket. Oh! Her seferde iki paket! Şuranın ayakkabıları da ne klasiktir, kim alır bunları? Alan var demek! Yoksa buranın kirasını nasıl ödeyecek. Dışarıda boş yer... Var. Kahvemi alayım. Merhaba. Günün kahvesi. Short. Ne demekse! Küçük desek olmuyor mu? Havuçlu kek yesem mi? Yeme, ye, yeme, ye... Sade, sade. Bozuklarla vereyim. Teşekkür ederim. Okuyacak bir şey olsaydı yanımda keşke. Adamlar tuhaf tuhaf bakıyor, kadınlar da çok yüksek sesle konuşuyor, yalnız çocuğun yanındaki masa en iyisi. Arkanı dönüp oturursun. Aman be! Bir kül tablası alabilir miyim? Siyah, pis. Siyah ve pis bir kül tablası alabilir miyim dermişim! Teşekkürler. Telefonumuzu çıkartalım. Belki Can arar. Bu kadar zamandır beklemişsin, tam kahveni içerken ararmış, duymazmışsın.

Arar falan dikkat et! Yine de gözümün önünde dursun. *Ara beni ara yar, ara sıra ara yar, ara sıra arasan, kapıları aralar.* Merdiven. O solistleri ne yapıyor acaba? Güzel şarkı yazardı. Bazen bir şeyi iyi yapmak da yetmiyor. Şans işte. Parfüm ne ağır koktu. Tıkandım, bir insan nasıl bu kadar parfüm sürebilir? Ne bu yani şimdi, çekici mi oldu? Kusacağım, midem ağzıma geldi. Kendi duymuyor tabii nasıl koktuğunu. Duyuyordur, bu kadar sürersen duymaktan öte olursun. Hatta ötenin ötesi. Ötekini dinlemek. O seriden başka bir şeyler de okusam. Schreber Vakası hoşuma gitmişti. Narsisistik. Narsist. Nar düşkünü. Çarşıdan aldım bir tane... Çakmak aranıyorum, şu oğlan da yakmasını istediğim için sahteden arıyorum sanmasın. Çabuk bul. Çabuk. Takınca da hiç bulunmaz. Bu çantada bir şey bulduğuma şükredeyim. Bir ben yokum içinde. Aslında bunların hepsi ben değil miyim? Hah! Gördün mü? Kendi çakmağımı arıyordum sahiden. Çal telefonum ya. Bir kere arasa rahatlayacağım. Son arayan o olmuş olacak. Bir kere. Dur, yoğunlaşırsam zihnine ulaşabilirim belki. Aslı'yı ara, Aslı'yı ara. *Aramazsan arama yar aramazsan arama, zaten merhem olmazsın sen benim gönül yarama.* Ne zannediyor kendini? Bulunmaz Hint kumaşı. *Bulunmaz Hint kumaşı bulunur.* Mudo'nun o reklâmı güzeldi bence, niye değiştirdiler ki? Her sene başka bir slogan. Neden? Nedensiz. Böyle bir şey okumuştum. Zaman sızısı sen, ben nedensiz. Neden biz? Of kahve ne sıcakmış! Bütün gün ağzının içinde hisset dur şimdi o garip duyguyu. Dil yâresi. *Çare bulunmaz bilirim yâreme. Olmaz ilaç sine-i sad pâreme.* Sıkıldım. Kıyafetlere bakarsam iyi gelir. Sarı bir bikini alsam! Güneş yağı reklâmı gibi olurum. *Delial, bronzlaşmak için ideal.* Ne kadar güzel kokardı! Yaz tatilleri. Narlıkuyu'da balık, kaya koruğu... Bir de Off vardı, sinek kovucu. Uzak tutar anlamındaymış meğer! Ben onu sivrisineklerden şikâyet gibi anlardım. Çocuk aklı işte. Akıl yaşta değil baştadır. Kim demiş? Bir sigara daha içsem mi? Kahve bitmedi, ürüyor sanki. Görev gibi de içilmez ki, kalsın kahve de. Kalk hadi, yeyip içmekten elin başka bir şeye değmiyor. Daha bir sürü şey alacaksın, valiz yapacaksın. Pek bir şey götürmeyeceğim aslında. Yine de dünya kadar şey çıkar şimdi. Şöyle bir sırt çantasıyla seyahat eden insanlara nasıl özeniyo-

rum. Hadi bakalım! Ha gayret! *Hadi yüreğim ha gayret, hele sıkı dur hele sabret, başını eğme dik tut, bu bir rüyaydı farz et.* O Erovizyon'da birinci olan şarkısı neydi? Şalvarlı dansçılar. *Good evening London. Here are the results of the Spanish jury... United Kingdom twelve points, Royaume Uni douze point...* Ne uyduruk yarışmaymış meğer. Kandırıldık! Vasati kırk çöp yalanına son! Puanlama iyi olurdu ama. Bülent Özveren. *Sevgili izleyiciler heyecan dorukta.* Sırf son bölüm için katlanılırdı sanki o sıkıcı şarkılara. Severim puanlamaları. Artistik buz patinajı. Şu elbise hoş gibi, denesem mi? Yanınca güzel durur, giyerim bir akşam. *Fünf koma neun, fünf koma neun.* Başka bir rengi var mı? Jane Torwill, Christopher Dean. Kabin ne tarafta? Teşekkür ederim. *Şimdi artistik puanlar: Sechs, sechs, fünf koma neun, sechs...* Esas Rus bir çift vardı. Irina Rodrina, Aleksander Zaitsev. Ben Irina olurdum, Osman Aleksander, salonda gösteri yapardık annem yeri cilalattığında. Ne güzel! Fermuarı kapanmıyor. Yemeye devam et, yakında içine de giremezsin. Büyük bedenini istesem! Ne sıcak bu kabin. Büyük bedenini istersem aldığım kiloları kabullenmiş olurum. Teslim oluyorum size ve sana yeni bedenim. Hayır. Başka kıyafet mi yok? Bir üst bedeni kabul edersem sonum olur. Sonra al Allah delini, zapt eyle kulunu... Olmadı, teşekkür ederim. İlayda! Niye koyarlar ki bu isimleri çocuklara? *İlyada* gibi. Okumadın. *Odysseus*'u da. Zamanı etkin kullanamıyorsun. Bu gidişle sadece okuman gerekenleri bile okuyup bitiremeyeceksin. Niye bakıyor ki ters ters bu kadın! Almak zorunda mıyım yani? *İlahi Komedya*'yı da okumadın. Dante'nin babası tefeciymiş. Babasına bak oğlunu alma. Babasına bakma oğlunu al! Beatrice. *Beatrice'nin Son Yüz Yılı.* Ne kadınmış. Şansa bak! Sen hâlâ telefon bekle! Postacı'da adamın âşık olduğu kadının adı da Beatrice'ydi. Mesaj geldi. Buyurun bakalım! Kesin Can'dır! Arasa daha iyiydi ama olsun... Göster. *Yaza özel indirim! Kredi kartına peşinatsız on iki taksit imkânı Shaya mağazalarında.* Seçenek. Sil. Can'ı da seçip silebilsem ya! Yapabilirsin, seni tutan ne? Mutlu olmak istiyorsan romantik aşkı hayatından çıkarıp atınalısın. *Tristan ve Isolde*'yi düşün. Romantik aşk sevgi bile değildir. Karşındakine zarar vermek istersin, canını yakmak. İnsan sevdiği kişinin canını

yakmak ister mi hiç? Âşık olduğumuz insanı sevmiyoruz bile yani. Saçmalık. Çürümüşlük. Yanılsama. Testideki sihirli şarabı içme meselesi. Aşk olmazsa mutlu olmak işten bile değil! Tamam, bundan sonra böyle bir insan olacağım. Dönüp içime bakacağım. Kıyafete falan boş ver, tatile hangi kitapları götüreceğine bak. Kitapçıya gideyim en iyisi. *Sen yine iyisi mi çal söyle bildiğin gibi bu gece.* Rezzan Yücel. Televizyon. Siyah beyaz. Bir de Rânâ Alagöz vardı. Bak şimdi! Hey, yürüyen merdiven! İnen merdiven. Ben. Sağdan inen. Ey alt kattakiler! Size doğru yaklaşıyorum... Ne güzel kokuyor bu dükkân. Kiosk gibi, nefis bir kağıt kokusu, bir dokunuş da şeker. Yeni çıkanlar. Çok satanlar. Klasikler. Homeros. *İlyada.* Boş ver şimdi. Yavaş yavaş ilerlemek gerek. Çağdaş dünya edebiyatı. Thomas Mann. Ingeborg Bachmann. Herman Hesse. Daha kanlı canlı bir şeyler lazım bana. Latin belki. Maria Vargas Llosa. *Üveyanneye Övgü.* Bir. Türk edebiyatı. Haldun Taner. Ayla Kutlu. Sait Faik. Ahmet Hamdi Tanpınar. *Huzur*'u okusam huzur bulur muyum? Sabahattin Ali. *Kürk Mantolu Madonna.* Hep okumak istemişimdir. Tamam. İki. Şiirsiz olur mu? Nasıl döneceksin kendine? *Sevda Sözleri.* Seninkini Can'a hediye etmiştin. İyi işte. Üç. Can'a neden şiir kitabı hediye ediyorsun ki? Aslında Can'a neden herhangi bir şey hediye ediyorsun ki? Okuyunca Cemal Süreya'ya mı dönüşmesini umdun acaba? Dili kil gibi yoğurup şekillendiren bir adam: Can! Doğru dürüst mesaj bile yazamıyor yahu! Cok yogunum iş cikisi aricam öptüm. Bak hâlâ aynı yerdesin. Tatilde kendini yüzmeye ve kitaplara vermelisin. *Yokluğunda çok kitap okudum.* Okurum ben de. Yeter bu kadar, öde çık. Hepi topu bir hafta kalacaksın. Güzel bir elbise bulsam moralim ne biçim yükselir. Elinizde Aslı morali varsa bozdurmayın tutun, her an tavan yapabilir. Ayyyy! Kredi kartıyla. Buyurun! **** Giriş. Ben teşekkür ederim. Ne çok şifre var hayatımda! Dumur olup hepsini unutsam bir gün... Hadi bakalım Zara'ya. Önce bir kahve molası. Yine aynı yere gitsem beni hatırlarlar mı? Hatırlasalar ne olacak? Laf! İstediğim kadar kahve içerim. Parama geçer hükmüm. Bir şey diyen yok zaten. Dırrrt! Aslı ve gölgesi. Birinci raund sona erdi, ayrılın. Ayaklarım ağrıyor, ağrımadığını düşünerek önleyebilirim. Bilir mi-

yim? Bilirim. *Yaparım bilirsin. Deliyim gözü kara deliyim, yakarım Roma'yı da yakarım, bulurum seni yine bulurum, olurum yine senin olurum.* Bir double espresso lütfen. Aslı. Şu kadının yediği yeşil şey ne? Somonlu dürümmüş. Böğğğg! Soğuk, soğuk. Teşekkürler. Gün içinde kaç kez teşekkür ediyorumdur? Dur yarın unutmayayım da sayayım! Şurası boş. Üniversite öğrencisi bu kızlar galiba. Oğlanlar İngiliz herhalde. Kızlar da amma kıkırdıyor. Hayda! Cep telefonuyla fotoğrafını çekiyor. Say cheese! İnanamıyorum, diyor. Cheese! Ayva gibi sırıtmak dediğimiz... Dayanamıyorum. Dinleme. Yapamıyorum. Kalk başka masaya otur. Kalkma dinle, Burcu'ya anlatırsın. İşten çıkmış mıdır acaba? Arasam. Arayıp Can'ı arasam mı diye sorsam! Çok istiyorsan ara. Ararsan aynı kısır döngüye kapılacaksın. Sen kısır döngü kırıcısısın unutma. Bundan sonra sadece okumak var. Yaşasın kitaplar, kahrolsun romantik aşk! Kahrolası türün sürekliliği. Türe hizmet etmeyeceksin. Zincirin bir halkası olmayı reddetmelisin. Saadet zinciri. O adamın acayip ceketi. Yakasının yarısı yok. Hey hey hey hey! O da bir nevi cezbe hali tabii. Paranın cezbine tutulmak. Belki de artık parayı amaçlayan biri olmalıyım. Parayı sevenler başka bir şeyi sevemezler kolayına. Can'ı unutabilirim belki böylece. Can! Yüz kere Can desem içi boşalır mı? Can Can Can Can... Gam Gam Pasajı. Kızıl saçlıya Türkçe öğretiyor. Bir o eksikti. Bu nasıl bir geyiktir ki nesiller boyu devam eder? *İstanbul çok güssel!* Ben yine var gelmek demeyi de öğret de tam olsun bari. Kimseyi sevmiyorum. Can'ı sevmiyorum. Can'ı seviyorum. Ağlama. Burada olmaz, burada olmaz. Güzel elbiseler, deniz, Bodrum! Hiç sevmiyorum. Tatile gidiyorum. Sadece yeterince alış veriş edemedim. Beni umursamayan birini sevmem için kişiliksiz olmam lazım. Kişiliksizimdir belki. Belkisi mi var? Yok mu? Var mı? *Varla Yok Arasında.* Aslında Sami Baydar'ın şiirlerini çok ilginç buluyorum. Yanımda kağıt mendil vardır umarım. Gözyaşı. Ne tuzlu! Sidik gibi bir şey demişti birisi. Gözyaşlarını yalamak. Kendi çişini içmek. *Çikolata Dağlarında Gün Batımı.* O kızın babası kendi çişini içerdi sabahları aç karnına. Ben de sıcak su içiyorum. Neden içiyordu çişini? İçini temizlediğini mi düşünüyordu? Anlamamıştım okurken de. *Çatı*'da çocuk

kardeşlerine protein olsun diye kolunu kesip kanını içiriyordu. O yaşlarda o abuk subuk şeyleri okumasaydım şimdi böyle paranoyak düzenekte düşünen biri olmayacaktım. Paranoya genetik olabilir. Ne der annem? Irsî. Ne güzel kelimeleri vardır. Canım benim. Dur bir arayayım... Yalnız tatile gitmeme bir türlü alışamadı. Biraz çağa ayak uydurur insan yahu! Ben de bilirim herhalde kocamla, sevgilimle gitmeyi. Olsa! O kadarına benim de aklım yeter. Sesini duyayım iyi olayım diye arıyorum büsbütün sinirlerimi bozuyor. Şaka gibi! *İstemem diye naz ediyorsun amma, senin bana gönlün var gibi gibi!* Barış Manço'yu ne kadar severdik! Çık söyle! *Pat pat söyle! O dut ağacını kesmesinler de!* Niye hiçbir şeyi yürekten sevemiyorum artık? Can'ı seviyorsun ya! O sayılmaz. Aşığım. Sevmiyorum demek ki. Aşığım öyleyse sevmiyorum. Düşünüyorum öyleyse varım. Düşünüyorum öyleyse vurun. *Vurun Kahpeye!* Türk edebiyatında kadın yazarlar okumama devam etmeliyim. *Sinekli Bakkal.* Bizim yazlıktaki bakkal tavana yapışkan bir şey asardı, sinekler gelip üzerine yapışırdı, biz de o iğrençliğin ortasında hiç bir şey yokmuş gibi alış veriş ederdik. Bir Pınar süt, iki ekmek, on yumurta bir Hürriyet! Devenin nalı! Deve bunca deyime, atasözüne konu olduğunu bilse ne hissederdi acaba? Arabistan çöllerinde binlerce deve esrarengiz biçimde telef olmuş diyordu gazete. Gelin binmiş deveye gör kısmetim nereye. Gelin. Gelmeyin. Annemle konuştum ya bilinçaltıma sızdı yine. Evlensem de rahatlasa. Hani o dakka boşansam ona da razı gibi, yeter ki evleneyim. Can'la evlensek nasıl olurdu? Terlik giyer miydi evde? İnsan terlikle gördüğü birine aşkını nasıl koruyabilir? Akıl var mantık var. Emin misin? Hani sende pek yok gibi de. Aslı ve gölgesi. Ayrılın, ayrılın! Şu sigarayı söndürüp kalkayım. Parmaklarım kötü koktu. Önce tuvalete gidip ellerimi yıkayayım... Derz dolgu malzemesi. Ne güzel bir tanımlama. Şu beyaz elbise... Bir de moru alayım, soyunmuşken ikisini de denerim. Daha önce birisi denedi mi acaba? Bu sıcakta terli falandır da. Eve gidince duş alırım. Elbiseyi de yıkarım. Vakit yok. Ama hoşuma gitti, hem de çok rahat. Aklına getirme! Belki de ilk giyen benimdir. Umar tatlı canların. Annem bana kız diyor umudum az. Anneciğim zihnimi biraz rahat bırak! Bak yine Can

geldi aklıma. Ne zaman gelmiyor ki? Gönül ne kahve ister ne kahvehane, gönül Can'ı ister anne bahane. *Bahane! Bahane!* Pop işgali altında bir zihinsin. Busun işte! Gürültü kirliliği. Ülkedeki gürültü kirliliğinin desibeli kalıcı ruhsal bozukluğa neden olabilir. Evet, bunu alıyorum, moru da alayım. Of, biraz zor giyiliyormuş ama güzel. Ekstreler geldiğinde çıra gibi yanacağım. Çayda da değil, kuru. Kurunun yanında yaş da yanar, o zaman alayım. Tamam, güzelliğimin önünde hiçbir engel kalmadı. Niye hâlâ tedirginim? Ayakkabı almadın da ondan. Tamamlanman an meselesi. Can en çok ayaklarımı severdi. Bir anormalliği olduğunu oradan anlamalıydım. Yıkayıp kremlemesi neyse de ayak tırnaklarıma oje sürmesi... Derin kırmızı. Derin Darbe. Deep Impact. Dünyanın sonu geldiğinde sarılacak kimseniz var mı? Evet, evet anlamalıydım. Malı mıydım? Eşsesli sözcükler. Ertuğrul Bey. Türkçe öğretmenimiz. Ne yapıyor acaba? Kredi kartıyla. Kaça bölüyorsunuz? Bölün, bölün. Sinirlendi mi fırlatırdı Türkçe kitabını arka sıralara doğru. Nasıl gülerdik! Amma arızalıymış aslında. Böyle öğretmenler var mı artık? Belki de benim şu andaki yaşımda falandı o zamanlar. Bana ne kadar yaşlı gelirdi. Ben de ortaokul çocuklarına yaşlı mı geliyorumdur? Teşekkür ederim. Ertuğrul Bey'le ben bir miyim? Onun saçları beyazlamıştı. Beyaz ayakkabı alırsam iki elbiseyle de iyi olabilir. Can. Balıklar ne güzel unutuverirlermiş her şeyi. İnsan imreniyor tabii bir yerde. Can mı? O da kim? Ben eskiden ne güzel unuturdum herkesi. Unuttuğumu bile unuturdum. Şuraya bakayım. Olan oldu ayakkabıdan mı kısacağım? *Beni unutma beni unutma, bilirsin unutulmak dokunur ya her insana, sen de kendi payından bir hatıra seç, o ben olayım unutma beni unutma.* Evet, vitrinde önde duran beyaz. Şu ayakkabıyı dene de sonra bunaltırsın kendini. Melankoli zevkli bir seçim yapmana engel olur. Parayı çaydan toplamıyorsun. Biraz mantıklı ol. Evet, öbür tekini de giyeyim. Tamam, çok güzel. Dünyanın en şık kadını Aslı. Ve en yalnız. Değil. Öyle. Değil. Öyle. Dünyada bir milyar erkek var. Evet, bölün tabii. Paketlerim ve ben. *Kan ve gül. Gül ve diken.* İskender Doğan. Ceketinin cebine de çiçek mi takardı? *Zil, şal ve gül. Endülüs'te Raks.* Endülüs turu yapacaktık Can'la. Aslında ne kadar iyi

gibiydi ilk başlarda. O kadar kolay teslim olursan aşkı da yatışır tabii. Önemli olan karşılık verdiği halde sevilmesi değil midir insanın? Oyunlar, oyunlar. Ne anlamı var? Yoruluyorum. Açık kalpli olan yalnız kalır. Açık kalp ameliyatı. De Backey miydi o doktorun adı? Burcu'yu arayıp sorayım bak aklıma takıldı, rahat edemem şimdi... De Backey'miş. Neyse. Önüne bak be çocuk. Eve götürseydin. Bonus. Elma. Pacman oynuyor sanki. Başım ağrımaya başlayacak. İlaç içmeliyim. Su alayım şuradan. Buradan. Oradan. Hayat. Su hayattır. Danone. Şeker Pınarı. Pozantı. Soğuk lütfen. Yirmi dakikaya kadar etki eder. Belki ağrımayacaktı, acaba içmeyip beklese miydim? Yılanın başı küçükken ezilmeli. Ağacın yaşken eğilmesi var bir de ama o tamamen alakasız. Sus Aslı. Sus Aslı. Üç tane al iki tane öde. Yüzde otuz üç virgül üç üzeri çizgi. Sonsuzluk duygusu. Artı sonsuza giderken Can aşkının limitini almak istiyorum, evet artı sonsuza lütfen. Teşekkürler! Gideyim artık yoruldum, daha valiz yapacağım. Yürüyen merdiven arabaya kadar götürse ne güzel olur. P5. Yine detektörden geçirsenize. Dıııt! Buyurun, dış dünyaya açılmanızda bir sakınca yok. P5. Kırmızı. H, J, M, R, R, R, Ra, Ra, Ra... Hıh! R9. Arabam ne kadar kirli. Beni yıka yazmışlar cama. Bayılıyorum yılların eskitemediği bu mizah anlayışına! Hadi değmeden binmeyi başarabilirsin. Paketler arka koltuğa. Sırası mıydı şimdi? Ahha! Efendim Can?.. İyiyim sen nasılsın?.. Ne yapayım, dolanıyorum... Yok, bu akşam olmaz, yarın sabah Bodrum'a gidiyorum... Olmaz daha valizimi bile yapmadım... Yeni işime... Dönüşte... Teşekkür ederim... Kutlarız... Tabii dönüşte artık... Teşekkür ederim... Hoşça kal. Ne zannediyor beni? Hazır asker mi? Her istediğinde eliyle koymuş gibi bulacak. Asistanını götürsün yemeğe. Ya götürürse? Pişman olmak yok! Unutma, ne diyordu Rüyacı: *En kötüsü hem kayısıyı yeyip hem pişman olmaktır.* Amma zor oluyor şu park yerinden çıkmak! Radyo da çekmez ki. Hah! Çalıştı. *Yalnızlığım, katlanmak zorunda olduğum beraberliğimsin, yalnızlığım, canımsın, kanımsın, sen benim vazgeçilmezimsin...* Maslak, Kapalı Otopark. Beşiktaş, Mal Kabul. Hiç ağlama, müstahak sana, beter ol!

Aslı Tohumcu

FİT

Ablam Banu'ya...

BİR

... Sokak'ın orta yerinde durmuş bağırıyor. Dükkân sahipleri alışık böyle şeylere; en çok da insanların delirmesine. Kimi, elleri ceplerinde gülerek bakıyor bir şaklabanlık seyreder gibi, kiminin ne dünya ne de bu çatlak sakini umrunda. Bir de, şehre ucubelerle dolu bir sirk gelmiş gibi ürküntüyle dükkânların içlerine doğru kaçanlar var. Bu sonuncular, içeride kendilerine hemen bir iş icat ediyorlar; en çok, geçici körlük konusunda ustalar.

Topluca, kısa boylu bir kadın bağıran. At kuyruğu yaptığı doğal sarı, kıvırcık saçları ensesinde terden ıslak. Boştaki eliyle soluk pembe tişörtünün yuvarlak yakasını, kendisini boğmasını engellemek ister gibi aşağı çekiştiriyor ara ara. Diğer elinde şeffaf bir naylon torba var; içinde, üzerindeki gibi yıpranmış iki tişört, bir halkanın ucunda üç anahtar, az yamulmuş plastik bir güneş gözlüğü, bir gazetenin bulmaca sayfaları ve çıtçıtlı bir bozuk para cüzdanı. Akbili, kalçalarının gerdiği kot pantolonun sol arka cebinde.

İki yanma çantacılar, ayakkabıcılar, penyeciler, birkaç döşemeci ve mobilyacı, bir beyaz eşya dükkânı, bir eczane, bir sahaf, iki üç tane de kafe dizili sokak, Kadıköy çarşısı içinde sıradan bir hafta içi gününü yaşıyordu. Sessizdi, sakindi. Derken, yoldan geçen diğer insanlardan görünüşte bir farkı olmayan bir kadın, aniden durup "Hay aleti düşesice!" diye bağırmaya başladı.

Birkaç kişiyi ürkütse de, sokağın erkek çoğunluğunu güldüren bu nakaratı epeyce bir tekrarladı. "Hay aleti düşesice! Sikecek başka

adam mı kalmadı memlekette gittin türbanlıya! Adam mı kalmadı türbanlıdan başka ha, haaaaa?" Öfkesi bağırdıkça azalacağı yerde artıyor, sesi gırtlağından dışarı yırtılarak fırlarken ademelması hızla kalkıp iniyordu. Bağırırken, etrafındaki beton ormanı sanki iki yana açılıyor, açılırken de kadına geçici bir ferahlık veriyordu. O derece geçici ki, kadın ne geldiğini fark ediyordu ferahlığın ne de gittiğini.

Kadının öfkeden kızarmış ve bağırdıkça garip bir hal alan suratı anlamayı zorlaştırsa da, çirkin bir kadın sayılmazdı. Üstelik, memleketteki kadınların ancak yarısı kadar tombul ve bodurdu. Fakat mutsuzdu ve içi yanıyordu. Etrafındaki kimi geniş kimi dar, kimi çok katlı kiminin boyu da boyası gibi güdük kalmış, ama neredeyse hepsinin cephesi envaiçeşit tabelayla süslü, çok bakımlı olmasa da genel olarak yüzüne bakılır bu binalar... Bu binalar üstüne kapanıp bir böcek gibi ezseydi de onu, kurtarsaydı kalbini her saniye daha da katılaştıran bu öfkeyle karışık kederden.

İKİ

Koşar adım geçiyor boş bahçeden, sokağa çıkan merdivenleri ikişer üçer iniyor ve atıyor kendini okulun koca, demir kapısından dışarı. "Buraya kadarmış," diye düşünüyor, "buraya-kadar." Sokağa adımını atar atmaz bir kaçak gibi sırtım okulun duvarına yaslayıp bekliyor soluk soluğa; bakıyor peşinden gelen var mı diye. Sadece kahrolası, güzel anılar!

Okulun duvarı boyunca sağ tarafa, çarşıya doğru ilerliyor. Böylece sadece okulundan değil, evinden de uzaklaşıyor yavaş yavaş. Ama... Ama çekip gidemeyecek kadar küçük görünüyor dışarıdan; bir daire çizip çarşının etrafında ya da bir iki tur atıp çarşıda, ağlamasının geçmesini bekleyip öyle gidecek evine. Herhalde gitmezlik etmeyecek.

Belki öğleden sonraları için bir iş bulsa, bir boğaz eksilir gibi olsa, izin verir babası sabahları okula gitmesine. Belki daha az diklense, şimdi yaptığı gibi dikkat çekmese, şunu öğrendik bunu öğrendik demese, salar babası okula. Belki köydeki talibi daha bir okumuş kız ister kim bilir. Belki her sene iftiharla geçtiğini bir daha hatırlasa,

merhamete gelir babası. Yoksa Nurgül herhalde ölür. Bir daha okula gidemezse ölür.

Zaten düşük olan omuzları, bu tatsız düşüncelerin ağırlığıyla iyice düşüyor. Ne yapmalı okumak için? Biraz daha çocuk kalmak için?

Az uzak bir bağırtıyla dünyaya dönüyor Nurgül. On beş, yirmi metre ileride kadının teki, sokağın orta yerinde durmuş, yakası açılmadık küfürler ediyor. Kadının küfretmesi değil de, esas esnafın bir şey yokmuş gibi işine gücüne devam etmesi, hatta birkaçının açık açık gülmesi rahatsız ediyor Nurgül'ü. İnsanların ne dertleri var kim bilir, diye geçiriyor içinden ve şükrediyor haline. Okuldaki dersleri kadar, ne halde olursa olsun, haline sürekli şükretmeyi de iyi belledi Nurgül.

Küfreden kadını seyreden başka bir kadın, ama bu defaki genç, nedense dikkatini çekiyor. Omzuna gelen düz sarı saçları, lacivert kaprisi ve soluk yeşil, kısa kollu bluzuyla şu İngiliz kafesinin kapısında duruyor; elinde bir fincan kahve, bir yandan çarşıyı izlerken bir yandan kahve keyfi yapıyor. Oysa kendisi de okusa, o kadın gibi bir dükkân sahibi olabilir, aslında daha azıyla da yetinebilir, evet, bunu kesinlikle yapabilir. Nurgül'ün o daha azını hayal etmesine fırsat bırakmadan dükkâna giriyor genç kadın.

Geri dönmek istemiyor Nurgül, ama şu ağzı bozuğun yanından geçmeye de korkuyor. Elinin terinden ıslanmış ve istemeden sıkıca yumduğu parmaklarının arasında buruşmuş karnesini göğsüne bastırıp hızını kesmeye çalıştığı adımlarla geçiyor oradan. Galiba uzunca bir süre eve dönmeyecek. Bu düşünceyle gözleri doluyor, adımları kendiliğinden yavaşlıyor Nurgül'ün. Geri dönmeyecek evet, bunca şükürden sonra sıra bildiğini okumaya geldi çünkü, bunu hissediyor.

ÜÇ

Kapı ağzında ayaklı, küçük bir karatahtaya sarı tebeşirle yazılmış menüsü, uçuk yeşil camlarından görünen kitap rafları, pencerelerinin alt kenarına iki cephesi boyunca bir bilye gibi geçilmiş bir dizi İngilizce kitap posteri, kapısının üzerindeki yoga ve yemek kursu

ilanlarıyla, sokağın girişinde hemen sol köşede Greenhouse Cafe duruyor. İçeride çay, İngiliz usulü, yanında sütle geliyor. Sunduğu birkaç çeşit Avrupai tatlı ve yemek ile gerçek kitap meraklılarının ilgisini çekmeyen çoğu çoksatar, İngilizce kitap çeşidiyle kim bilir hangi şansın eseri ayakta duruyor.

Aynur, elinde az önce boşalan masadan kaldırdığı kahve fincanı, kafenin açık duran kapısına yaklaşıyor. Gözleri, küfürleri izleyerek, bağıran kadını buluyor. İşittiklerinden utandığından mı, yoksa kadın için duyduğu üzüntüden mi; eski moda, burnu açık pabuçlarına çeviriyor gözlerini. Tam o anda, vapur, o pabuçların altında ezilmiş gibi zor duyulur bir sesle düdüğünü inletiyor. Yolcular yanaşmak ve kendilerini vapurdan dışarı atmak için sabırsızlanıyor.

Kafenin, Kadıköy Meydanı'na inen sokağa bakan tarafında, sokağın tam ağzına yol kesen bir haydut gibi dikilmiş ahşap gazete bayiinin beyefendi sahibi Murat, zararsız bir deliden korkacak tiplerden değil. Bir eli cebinde, diğer elinde kapağında son günlerin popüler isimlerinden, karga sesli ama seksi bir kadın şarkıcının tangasının (ve dolgun poposunun) yakın plan fotoğrafının bulunduğu bir magazin dergisiyle yelpazeleniyor. Kadının tekinin, bütün kirli çamaşırlarını çarşının orta yerine dökmesi bir yana, bunu bu sıcakta yapabilmesi şaşırtıyor onu. Bayiinin gölgesine dönerken, "Bari gölgede dursa garip, bi başına güneş geçmesi eksik" diyor kendi kendine. Cümlesini bitirirken ona gülümsediği için olacak, Aynur yanlış anlayıp hemen içeri kaçıyor.

İçeri kaçtığı anlaşılmasın diye, müşterilerden biri kendisine seslenmiş gibi yapmayı ihmal etmiyor Aynur. Onu ürkek sansınlar istemiyor, soğuk sanmalarında bir sakınca yok ama. Bir isteği olan var mı diye müşterilere bakıyor; yok, sadece iki masa dolu zaten. Yeşilbeyaz, plastik kare masaların yanından dolanarak tezgâhın arkasına geçiyor. Kirli kahve fincanını lavabonun içine bırakıp kendine bir bardak çay koyuyor. Sütsüz, adam gibi Türk çayı. Müşterilere, göz kulak olması gereken anaokulu öğrencileriymiş gibi bir kez daha göz gezdirip, tezgâhın üzerine kapattığı "İktisada Giriş" kitabını alıp başlıyor kaldığı yerden okumaya.

Kadının kelimeleri kitabın kelimelerine baskın geliyor. "Ulan ne... gördün hayvan herif. Allahından değil benden bul inşa... Geberesice peze... hay taşakl... kopasıca, dölü kuruya..." Birden, istemeden aklı kendi annesine gidiyor. Hayatı boyunca hiçbir şeye, hiç kimseye gıkı çıkmamış annesine.

Aynur sevmiyor saymasını ama annesi öleli oluyor epey. On altı yaşında evlendiği günden beri perdeleri, pencereleri, kapısı, her şeyi ama her şeyi dünyaya ve insanlara kapalı bir evde oturmak zorunda kalan güzel annesini düşününce, içini bir tiksinti kaplıyor her defasında. Oysa insan annesini sevgiyle, artık onun tarafından sevilemiyor olmanın acısıyla anmalı diye düşünürken safrası ağzına geliyor.

Aynur'un istediği sadece birazcık televizyon açmaktı. Ne vardı bunda izin vermeyecek, yarın okul var, dersini çalış diyecek! Aynur o sinirle, babası geldiğinde, ikindileri annesiyle alt kattaki Hanife teyzelere kahveye gittiklerini, bazen kahveyle bırakmayıp Hanife Teyze ve onun üniversite çağındaki oğluyla iskambil oynadıklarını söyleyivermişti. Laf daha ağzından çıkarken çocukça intikamından emin, annesinin bir daha televizyon konusunda aptal yasaklar koymayacağını düşünüyordu. Babası bütün mahalleyi kapıya toplayacak bir sesle dakikalarca bağırmış, bağırırken de tekme tokat girişmişti annesine. Annesinin güneş görmemekten sarı beyaz bir renk almış zayıf suratı önce kızarmış, çok geçmeden yol yol kan olmuştu. Annesi o gece yatmadan Aynur'a bakmaya gelmemişti. Annesi, ertesi sabah Aynur'un kahvaltısını vermeye, onu okula geçirmeye çıkmamıştı. Annesi, ertesi gün öğle okuldan döndüğünde Aynur'a kapıyı açmamıştı. Aynur, hıçkırıklarının sesi Hanife Hanım'a ulaşana dek kapıda beklemiş, bu arada çok sıkıştığı için altına kaçırdığından korkusu öfkeye dönüşmüştü. Annesinin kendisine kızmasını anlıyor ama bu kadarını da fazla buluyordu.

Annesi kendini asmıştı. Ona çok üzgün olduğunu söylemesi, ondan affedildiğini anlayacağı bir sarılış, son bir iyi uykular öpücüğü alması mümkün olmamıştı. Oysa ne o gece ne de ertesi sabah yüzüne bakan, bir 'üzülme' demeyi, bir 'günaydın'ı, bir 'Allah zihin açık-

lığı versin'i kendisine çok gören annesi, Hanife Teyze'ye uğrayıp, geceki fırtına ve kocasının kendileri hakkında sarf ettiği, kulaklarına çalınmış olabilecek kötü sözler için ondan ve oğlundan özür dilemişti. Anneler affedici olurlardı güya, değil mi?... Peki, ispiyoncu kızlarını bile affederler miydi?

Sokakta bağıran bu kadın, kendi öfkesinden bir ipi Aynur'un boynuna geçiriyordu sanki. Annesi böyle bağıramamıştı sıkıntısını; koyu renk güneşliklerin altına, açılıp açılmadığını anlamak için konan kibrit çöpleri yüzünden, belki yaşadıkları sokağı bile doğru düzgün görmemiş, evleneli beri kocasıyla birlikte annesi ve kayınvalidesine gidişleri dışında (bir de doğumevine, ilkokul çağında çocuğu vardı), ayda iki defadan fazla çıkmamıştı herhalde sokağa; o da gözleri yere çevrili, kocasının iki adım ardından... Sarı kaşlarını, bıyığını ve diğer tüylerini kendi alır; evin temizliğini ütüsünü kendi yapar; kocası eve ne getirirse onu pişirir, onu yer içerdi. Kapı çalmazdı ya, çalsa da kapıyı kimseye açmazdı; kapıya gelen öz babası bile olsa açmazdı, ana babasının da pek arayıp sorduğu olmazdı zaten; pencereden dışarı kirpiğinin ucunu bile çıkarmaz, Hanife teyzelerdeyken bile fırsat bu fırsat diyerek dönüp dışarı bakmazdı. Telefonu ancak, bir kere çalıp kapandıktan sonra tekrar çaldığında açardı; bir kere çalıp kapanırsa anlardı ki, arayan kocasıdır.

Annesinin tatsız yaşantısının o gün kavrayamadığı boktan ayrıntıları, hiçbir şeye gıkı çıkmamış annesinin sessiz patlaması dolanıyordu boynuna Aynur'un. Soluksuz bırakıyordu onu, o günden beri her vakit. O yüz kızartıcı suç, annesinin intiharına neden olması, Aynur'un kendine ait bir hikâyesi olmasını engelliyordu.

Aynur ağzına gelen safrayı, müşterilerin içini kaldıran bir öğürtüyle lavabonun içine boşaltıyor. Safra attıkça, gözleri yaşarıyor, ne kustuğunu nereye kustuğunu göremiyor. Annesinin o ipi boynuna, kısıtlandığı için değil, evdeki huzuru kaçtığı için geçirmiş olabileceği düşüncesiyle, az sonra organları da ağzından dışarı çıkacakmış gibi bir korku doluyor içine. Bir allahın kulu bakmaz mı, iyi misiniz diye sormaz mı! Öğürürken nefes almayı unutuyor, yüzü kızarmaya başlıyor. Başı dönüyor.

Sanki kusmuğunda gördüğü kocaman bir öcüden kaçar gibi uzaklaşırken lavabodan, gerçek bir korku içinde; ölüm korkusu, öldürmüş olma korkusu, bu anın geçmemesi korkusu ve daha bir dolu korku içinde; tam arkasında, dükkân sahibinin daha geçenlerde satın aldığı üç katlı cam pasta tezgâhının durduğunu unutuyor. O telaşla geri geri, hızla uzaklaşmaya çalışırken öcü sandığı hatıralarından...

DÖRT

Sürme iskele verilmesini beklemeden atlıyor vapurdan Zehra. Eskilikten yamulmuş topuklarının üstünde alışkanlıkla sağlıyor dengesini. Oysa vapurdan inmek için sakin sakin beklese iskele verilmesini, en son inen o olsa ya da, inmemekte diretse de insin diye zor kullansa mesela görevliler; bunlardan biri ya da diğeri olsa ne çıkar! Arkasına bakmadan kaçması gereken yere koşa koşa gitmesindeki yersizlik içini daraltıyor Zehra'nın. Oysa sırası değil hiç, bir yalan düşünmesi gerek eve varmadan; bugün için ve geçen altı ayınkileri tamamlayacak bir yalan.

Ne olurdu tapusu da gönlünün olduğu kişide olaydı?

İyice darlanıyor bu düşünceyle ve her şeyden kurtulmak istiyor; İstanbul'un bu yakasından, eve varmadan geçeceği çarşıya sinmiş çürük sebze meyve kokusundan, esnafın bir şeyler vermesini bekleyen yılışık kedilerden, üstünden başından, az sonra kapısından içeri gireceği evdeki yaşantısından, her akşam baktığı apartman boşluğundan, şekilsiz mobilyalarından, masa ve sehpalara örttüğü dantellerden, herifin her cumartesi ve pazar gecesi aksatmadan üzerine çıktığı yataktan, içine akıttığı suyundan ve düşünmek bile istemediği daha bir dolu şeyden. Teyze kızıma yardıma gidiyorum yalanı işlemeyecek bundan böyle, ona bedava iş yapacağına birkaç yere temizliğe gitsinmiş, öyle demişti herif, ana babası da ona arka çıkmıştı. Gözleri doluyor. Çıldıracak gibi oluyor ona gidememe ihtimalini düşündükçe. Küçük el çantasını sanki işin ucunda onu kaybetmek varmış gibi kuvvetle bastırıyor göğsüne.

Işıkları beklemiyor karşıya geçmek için. Yüreği vuruk zaten, bir de araba vursa ne çıkar! Hamdi, onun herif işte, Hamdi olsa, nerden

buluyorsun bu arabesk lafları derdi. Aynı anda hem frene hem de kornaya basan beyaz Fiesta'nın kadın sürücüsüne, "Sana ne, SANA NE! Nerden buluyorsam buluyorum, sana mı kaldı sorması! Sana mı kaldı be!" diye bağırıyor. Sürücü, hangisinin daha kötü olduğuna karar veremiyor tekrar yola koyulurken, kaza ihtimalinin mi, bir deliye çatma ihtimalinin mi!

Şu üstüne bastığım yol açılsa ayaklarımın altında da yutsa beni, kurtulsam bu hayattan diye düşünüyor Zehra. Yusuf'u, güzel sevgilisi duysaydı bu düşüncesini, kadere karşı konulmaz derdi. Zehra'nın istemediği bir kocaya verilmesi kaderdi çünkü. Yusuf'un da kendi gibi görücü usulü evlendirilmesi kaderdi. Birbirlerini evlendikten sonra bulmaları kaderdi. Bir türlü kavuşamamaları nasıl kaderdi peki? Hepsi aynı anda nasıl kader oluyordu! Hamdi kaderi idiyse, Yusuf'un Zehra'nın karşısına çıkmaması gerekmez miydi?

Birinin omzuna çarpmasıyla kaderle ilgili kafasını karıştıran bu problemden bir anlığına uzaklaşıyor. Öylesine dönüp baktığında, sıska, genç bir kızın, elinde buruşmuş karnesi ve bastırmaya çalıştığı hıçkırıklarla sadece bastığı yere bakarak hızla ilerlediğini görüyor. Ya sınıfta kaldı ya karnesinde kırık olacak, diye düşünüyor, ilahi, sanki dünyanın sonu gelmiş gibi o haller ne öyle, şükredeceğine...

Çarşının içinden hiç durmadan geçip, Sokak'a çıkacağı yere geldiğinde tıkanır gibi oluyor. Tek tük sigaraya alıştı Yusuf'la, ama sigaradan değil tıkanması, daha o kadar olmadı tütünle yarenliği. Üç dört adım sonra varacağı sokakta, yolun ve yolunun tam ortasında onu gördüğü, sesini duyduğu için duruyor. Şimdi olsa bir sigara ne güzel giderdi, gönlünün acısını alırdı.

Olduğu yerde kalakalıyor büyülenmiş gibi Zehra; bu acıklı, tek kişilik tiyatrodan mümkün değil alamıyor gözlerini. Canına tak etmiş olacak, çarşının orta yerinde durmuş, kendini yırtarcasına, bütün mahremini bağırıyor kadının teki. Bağırdıkça acısı geçmediği gibi hem çoğalıyor hem de sanki bulaşıcı bir hal alıyor. Zehra'nın kafası karışıyor; kendine acımakla şu yırtınan kadına acımak arasında gidip geliyor. Aylardır gizlice yediği haltın olası sonuçlarını görmekten kaçınamıyor.

ALTI

Selma bir an kendini patlayacakmış gibi hissediyor. Ama öyle bir patlama ki, Kadıköy çarşıdan başlayıp İstanbul'u iki yakasıyla aşıp durmadan, durdurulamadan süren, süren, süren bir patlama... Öyle kuvvetli. Bu dükkâna düşmeden sanki saraylarda yemek pişirmiş gibi bir hallere giren aşçıyı, sırf yenisini bulmakla uğraşacak gücü olmadığından kovmadığı düşüncesiyle uzaklaşıyor patlama hayalinden. Aklının onu zorladığı bu acizliğe hınçlanıyor. Biliyor, kendine zarar bütün hınçlar; üstelik öyle uzun boylu hınç besleyecek mecali de yok.

Garson tutmak ayrı dert. Bir çatalı bıçağı, tabağın hangi yanına yerleştireceğini bile bilmeyen herifler maaş beğenmez, üstüne bir de sürekli birbirleriyle didişip dururlar. Birini işe alırken öbürü istifa eder; daha doğrusu öğle olur, bakarsın işe gelmez, anlarsın o defter kapanmış. O patlamayı asla yaşayamayacağını bildiğinden, içini şişiren bu düşünceleri sağ elinde tuttuğu bıçakla kovalıyor. ... Bankası'nın müşteri temsilcisinin midesine inecek Akdeniz salatasının marullarını doğradığı o bıçağı azıcık suya tutup bulaşıklığa bırakıyor. Elini musluğun yanına asılı küçük el havlusuna kuruluyor. "Hemen geliyorum," diye mırıldanarak aşçıya, mutfaktan çıkıp ön tarafa geçiyor.

Kafe boş; yarım saate kadar tek tük gelen olur öğle yemeği için. Esnaftan da, eh işte, akmasa da, damlayan olur. Eczacı Hale Hanım kararsızlığıyla, beyaz eşyacı Akif Bey pazarlığıyla fıtık eder insanı. Ama kafe şu an boş ... Ve Selma bu kafenin onlarca Hale, onlarca Akif'le dolması için bile neler vermezdi. Kasanın yanındaki telefon çalıyor, ama ona acı acı ötmüş gibi geliyor. Ortağı hem dükkânın gidişatına hem de kocasının sıkıştırmalarına dayanacak gücü kalmadığından, çalıştığı hukuk bürosundan sürekli telefon açıp Selma'ya ağlanıyor. Komi kıza ben yokum diye işaret ediyor sesini çıkarmadan Selma.

Güzel şeyler düşünmeye zorluyor kendini. Geçen gün belediyeden gelen ve mutfağın resimlerini çeken adamın dediklerini hatırlıyor hemen ardından; "Amirim, bir kere de örnek bir mutfak resmi

çekelim, hazır bulmuşken." Bu anımsayış da yüzünün buruşmasına neden oluyor ama. Bu bir yılda en iyi, ticarette dürüstlük, çalışkanlık, kalite, titizlik gibi şeylerin beş para etmediğini belledi çünkü.

Sokaktan bir ses çalınıyor kulağına, "Gül gibi mesleğini bıra... lokantacı olurs... olacağı buydu. Otursaydın ya ann... babanın dizi... İstanbul senin neyin..."

Neler olduğunu anlamak için, kapı ağzında durmuş kıkırdayan garsonları kışkışlıyor. Daha kafasını sokağa uzatırken düzeliyor kulakları: "Geberesice pezevenk... hay taşakları kopasıca, dölü kuruyasıca... Ulan hayvan, ulan ne kötülüğümü gördün. Bir orospuluğumu mu gördün de gittin başka karıya, orospuluğumu muuuuu..."

Birden, "Bacım," diye sesleniyor Selma kadına, ayakta duracak gücü bulmak için bir eliyle kapıya yaslanarak. Düşünmüyor niye seslendiğini; aksi halde o feryadın dinmeyeceğini sezdiğinden mi, artık canına yettiğinden mi, az dertleşmek için mi acaba kendisinin yapamadığını yapan bu kadınla? Amannnn, kim bilir!

Ama kadının kendi bağırtısından, Selma'nın seslendiğini duyması mümkün mü? Bu 'bacım' seslenişiyle hikâyenin renkleneceği, yeni bir hal alacağı umudu çarşı esnafının içini titretiyor. Bu haz bulutu ağzı bozuğa değiyor. Selma tam son bir kez daha seslenip boşvermeye karar vermişken kadın arkasını dönüyor ve Selma'yı görüyor.

"Bacım!"

Kendisine seslenme cüretini gösteren kadının yüzündeki canı çıkmış, ağzına edilmiş ifade mi durduruyor bu çarşı delisini kadına küfretmekten, yoksa bir el uzatılması mı...

"Bacım, adını bağışlar mısın?"

"Ayser," derken içinden mi geçirdi, dışarıya mı konuştu emin olamıyor.

"Selma benimki de. Bir çay içip dertleşelim ister misin kadın kadına?" Ayser, başını usulca sallıyor ve sanki bağırmamış da koşmuş gibi ayaklarını sürüyerek Kantin Kafe'ye doğru ilerliyor. Eğlencenin bittiğini anlayan esnaftan püfleyenler, bu deliye kucak açma cesaretini gösteren kadını alayla süzenler oluyor. Dükkân içlerine kaçanlar

hâlâ tedirgin, tehlikenin geçtiğinden emin olmak için bir süre daha bekleyecekler.

Ayser hanım tatlılıkla çağırıldığı dükkâna daha adımını atarken sarılıyor Selma'nın beline. Sarsıla sarsıla ağlıyor ama çıtı çıkmıyor.

Onlar sahneden çıkarken, sokağın gerisinde dehşetli bir gürültü kopuyor. Esnaftan birkaç kişi sese doğru bakıyor ilgisizce; bir yerlerde bir cam kırıldı belli, o yüzden yeni bir eğlence beklemiyor kimse.

Oysa sokağın tam orta yerine, en güzel köşesine, ağaçlarla dolu bir bahçeye konuşlanmış Caferağa Cami'nin musalla taşı biliyor; iş çıktı kendisine. O İngiliz çaycısındaki canlı cenaze misafiri olacak çok yakında.

Semra Topal

SEVİNÇ DUMAN'IN SESSİZLİĞİ

Yeryüzü ister bir günde ister yedi günde yaratılmış olsun, daha ortada insana benzeyen bir şey yokken tarih vardı. Öteden beri bu yaşlı tarih bütün canavarlıkları çok iyi hazmederdi. Eskiden sadece bir balıkçı kasabasıyken ne olduysa ünlülerin ele geçirdiği Cannes kasabasında, altın palmiyesini kucaklayan Doğulu bir kadın, Madam Butterfly inceliğiyle, dünya çok güzel, diyordu. Haliyle o an öyleydi. O tarihlerde İstanbul ve aynı kaderi paylaşan Anadolu kentlerinde Cumhuriyet mitingleri yapılıyordu, bayrak satışları ayyuka çıkmıştı ve gökyüzü kıpkırmızıydı. Bayrak her gösterinin şahıydı. Bu sefer de Atatürk kızları, tesettürlü kadınlara karşı sallıyordu bayrakları. Yani dünya çok güzel değil, çok nemrutçaydı.

Galata'da çok eski bir apartmanda tek bacaklı ve altın kalpli bir adamın evinde kalıyordum o sıra, her gün uyandığımda karşılaştığım ilk şey, gözümün önünde koca bir fallus gibi dikilen Galata Kulesi oluyordu. Nedense zamanla o tarihi dev sikle, tek bacaklı adam birleşerek aynı şey oldular. Hayat boyu tek bacağa mahkum olan bu adam, kaslarını vücut geliştirmesiyle güçlendirmiş ve Hıristiyanların iyilik timsali Noel Babası gibi sakal bırakmış biriydi. İşte bu tek bacaklı esmer ve altın kalpli Baba, yürüdüğünde tahta döşemede sanki atlar azıya kalkmış gibi oluyordu. Gezmişliği görmüşlüğü herkesten fazlaydı, hatta bir ara çılgın ülkesinden iyice kopmuş, döndüğünde ise, bütün tanıdıklarının televizyona çıktığını görünce hayretler içinde donakalmıştı. İşte böyle ara ara zamandan kopuyordu ve ne kadar şanslı olduğunu bilmiyordu. Sonuçta şanslıydı ve deyiş ye-

rindeyse evini de bok götürüyordu, Gürcistan'dan Çin'e uzanırken de aynı pasaklılığı göstermişti. Zihni dağınıktı ve toparlamak için hiçbir çaba göstermezdi. Bana gelince, evinde sinsi bir yılan gibi dolaşıyordum, tıpkı Havva'dan da önce gelen bir Lilith gibi.

Apartmanda bir sürü ünlü kişi oturuyordu, şarkıcı T. de oradaydı, beynimizde martıların uğuldadığı garip ve kocaman odalarda aradığı kasveti bulmuş olmalıydı. Noel Baba T.'ye, iyi çocuk, diyordu, zaten başımızı nereye çevirsek haddinden fazla iyi çocuk görüyorduk. Cumhuriyet mitingleri de iyi çocukların eseriydi, şarkıcıların vazifesi halklarını coşturmak olduğu için, halkı yönlendirme sırasını kürsülerden halka seslenen üniversite hocaları ve şarkıcılar kapmıştı. Bu mutlaka durumdan bir istifadeydi. T.'nin dışında, yakından tanınan ve yüzleri bilinen birkaç gazeteciyle tiyatrocuyu da barındırıyordu sadece İstanbul'a özgü olanı üstünde biriktirmiş tarihi apartman. Giren çıkana, akan kanları, kardeş cinayetlerini ve biraz da mutluluğu üfürüyordu görünmeyen binlerce minik kuş ağzından. Kısaca kutsanmış bir hali vardı, uzun süre kalındığında çıldırmaya kalkabilirdi insan. Neyse ki bu apartmanda geçici biriydim, aslında ne misafir, ne kiracı, ne sevgili, ne fahişe, ne de birisinin karısıydım, belki her insan gibi olasılıkların fazlalığından yararlanıyordum. Kadınlar, keşke iyi bir adama yemek pişirmek için yaratılmış olsaydım, diyordu.

Sabahı stüdyosunda, akşamı Kuruçeşme'deki barlarda geçiren T., uyandığında apartmanın arkasındaki kafeteryada oturur çay içerdi, uzaklardaki bir masada birkaç emekli adamın okey oyunundan başka hiçbir gürültü olmazdı. Bazen gecenin karanlığında da öyle tek başına otururdu T., belki de herkes gibi melankoliden mustaripti. İnsan yığınları, kalabalıklar onu her ne kadar çeken bir şey olsa da, sosyalleşmemiş bir tarafı olduğunu sezerdim. Her zaman banal olmaktan şeytandan korkar gibi korkan T.'nin derdi kadınlardı esasen. O kadından bu kadına koştuğu biliniyordu, zaten kliplerinde de *aranan kadına*, nasıl diyeyim, *ideal kadına* bir türlü ulaşamadığını görebiliyorduk. İşte o kliplerden birinde, çılgın kalabalığın yirmi dört saat yaşayabildiği ve doğallıkla uykunun bilinmediği Be-

yoğlu'nda, gotik makyajlı bir sürü köpeksi kız T.'nin kalbini çalmaya çalışıyordu çılgınca. Ama sonuç nafile oluyordu, çünkü şarkıcımız hepsine birden kucak açıyor, hepsini birden reddediyordu. Sürekli hüznü, aşırı doymuşluğun ve istenmişliğin hüznüydü belli ki. Arkasından, sevişmelerden sonra karanlık limanlarda bir hayvan gibi uzun uzun uluyordu, bilmiyordu ki, insana düşen tek şey ulumaktır. T.'nin ölümü mutlaka kalbinden olurdu, diyordum. Bazen de sürpriz yapıyor, aynen kendine benzeyen ve kot pantolon giyen bir çizgi kahramanda acıları diriliyordu -yoksa her şey aynıydı. Çayın, kahvenin, sigaranın tadı da aynıydı. Gazeteler körün birinin karısını banyoda satırla doğradığını yazıyordu -kıç kadar küçük banyoda keskin satırı rast gele sallamıştı. Köre göre kadının suçu, evlikleri boyunca kendiyle seks yaptığı gibi eski kocası Beytullah Kansandık'la da seks yapmış olmasıydı, karısının ikinize de yetiyorum itirafı bu körü katil yapmaya yetmişti. Kör karısının arkasından, seksomanyaktı, beni hep ereksiyonda tutuyordu, diyordu. Aynı gazeteler bir TRT spikerinin iç çamaşırlı fotoğraflarının internete düştüğünü haber veriyordu, spikere göre fotoğrafları yayan boşandığı profesör kocasıydı. Olay kahramanı dul profesör karısı için, arkadaşlarıma da sorabilirsiniz oynağın biriydi, diyordu.

Her şeyin ama öyle, ama böyle bir sonu geliyordu, bir anda, deyiş yerindeyse akşamdan sabaha, olmaz dediğimiz şeyler bile olabiliyordu. Galata'daki günlerimin hızla sonuna yaklaşıyordum, sanki her şey nefes nefese yaşanmaya mahkumdu. Biliyordum ki, Galata'dan sonra Tünel beni gizemli ışığıyla bir anne gibi içine çekecekti. Ama şimdi, Noel Baba'nın deliğinde geçirdiğim son geceye geçelim.

GALATA'DA SON GECE:

Mitingli havalara aldırmadan her zamanki gibi alış verişe çıkmıştım (neyse ki parayı bir şekilde buluyordum), civarda süpermarket falan olmadığı için günlük nevaleyi küçük esnaftan tedarik etmek zorundaydım, işin tek kötü tarafı bunların çenelerine maruz kalmaktı, üstelik insan hiçbir zaman birinin sağından mı solundan mı

kalktığını anlayamıyordu. Noel Baba benzersiz bir aşçıydı, önüne dizdiğim malzemeyle harika sofralar kurabiliyordu. O gece de her günkü gibi soframızı özenle kurduk, yiyeceklerimiz gayet sıradandı: mercimek çorbası, patlıcan oturtma, pilav, cacık, yemekten sonra da dondurmalı ekmek kadayıfı derken, şarkıcı T. geldi. Onda hiç görmediğim bir zevke tanık oluyordum, beyaz bir deri mont giymişti, içinde de incecik ve muhtemelen ipekten beyaz bir gömlek uçuşuyordu, altına erkeklerin sık sık kısırlık tehlikesiyle uyarıldığı daracık bir pantolon giymişti. Müthiş neşeliydi, bizimle birlikte aç karnına kaç bira içtiğini bile hatırlamıyorum. Kısaca neşeden çatlıyor ve içiyordu, yiyeceklere karşı mesafeli duruşuna öteden beri alışıktık, bir ceset olasıya kadar formunu korumak zorundaydı. Parayla tuttuğu form hocaları, yakında onu insan kılığından çıkarmış olacaktı -ömrümüz yeterse görürdük hani. Masanın başında koca karnı ve tek bacağıyla oturan Noel Baba sanki lir çalmış gibi esmer hassas parmaklarıyla kibrit aranıyordu -sürekli başkalarının sigaralarını içmesi tipik bir özelliğiydi.

"İstanbul dışında asla başka bir yerde yaşayamam, burası benim mabedim, yurdum, annem..."

Dediklerine aldırmadık, ara ara duygusallaşırdı ve aynı şeyleri yumurtlardı, ama dediklerine inanmak zorundaydık, çünkü dünyayı gezmişti, ne T.'nin ne benim yanından geçemeyeceğimiz bir zaferin sahibiydi. Elini cebine sokmadan yaşayabilen bir finansman yaratıcısıydı, zaman bu yeteneği neye çevirirdi bilmem, yaşlandıkça ağırlaşıyordu bir kere. Şurası açık ki, onun günden güne taşlar kayalar gibi ağırlaştığını gözlemlemiştim, gözümden bir şey kaçmamıştı. İşte kapkara sakalı bile grileşmişti, yakında da tek tek dişleri dökülmeye başlardı, daha şimdiden gecelerimizi zehirleyen diş ağrılarına maruz kalıyordu. T. şarkılarında ruhsal acıyla ulurken, o fiziksel acıları yüzünden uluyordu, Galata'da herhalde bir insana ömür boyu yetecek uluyuş biriktirmiştim, haliyle ben de çileden çıkıyordum zaman zaman. Televizyona çıkan konuşmacılar, bize gerekli olan tek şey mantık, diyordu.

T.'nin beyaz pantolonu kısa zamanda manyakça lekelerle doldu,

sık sık tuvalete gitmişti, göz açıp kapayasıya kadar çiş ve bira lekesi edinmişti. Gece böyle akıyordu, derken Noel Baba'nın yattığı kızlardan biri geldi: Sevinç Duman. İki üç ay önce annesi ve hiç çalışmayan erkek kardeşiyle (dünyada en çok onu seviyordu) yaptığı bir tartışmadan sonra aynı evde yaşamayacaklarını anlamış ve bir kız arkadaşıyla Kuledibi'nde dökülen bir harabeyi ev diye tutmuştu, Noel Baba'ya gelince, Sevinç Duman için Noel Baba hem yatak hocası, hem de akıl hocasıydı. İşte o tip bir şey. Kızı açıklayacak tek bir kelime vardı: melankoli. Melankoli sayesinde hiç gizemi olmayan insanlar bile gizemli görünür, şimdilerde dizilerde kostümcülük yapan Sevinç Duman, işte üstünde bu elbiseyle dolaşıyordu. Yanaklarında hafiften sivilceler vardı ve kafa derisinden tüm dişiliğiyle fırlamış saçlar. Buğulu sesiyle sabaha kadar konuşsa konuşurdu, ne anlattığının önemi olmadığı kadınlardan biriydi ve tek işinin de bu ayrıcalığın tadını çıkarmak olduğu görülüyordu.

Sevinç Duman gıyaben tanıdığı T.'yle ilk defa karşı karşıya geliyordu ve lekeli Tanrı, kendini hiç durduramıyor, bembeyaz dişleriyle gülüyordu o gece. Esrikliği nerden kaynaklanıyordu bilmem, enerjisini Galata'da bu delikte zapt etmesi hakikaten zordu. Sevinç Duman adımını içeriye atar atmaz T.'yle ilgili müthiş bir hayal kırıklığına uğramıştı, daha doğrusu birkaç saniyede şok geçirmişti. Kendi deyişiyle ne olduğunu anlamadan soğuk bir duş almıştı, bense T.'nin varlığından son derece memnundum. Daha ilk saniyelerden itibaren T. ona, bebeğim, diyordu. Haliyle kızda kötü intiba bırakmıştı, nasıl oluyor da kızlar T.'nin her istediğini yapıyordu, Sevinç Duman'm gücüne giden bir şeyler oluşmuştu aniden. Bu arada Noel Baba'dan bir nakarat daha geliyordu:

"İstanbul'da hayatta göremeyeceğin insanlarla bir araya gelirsin, dünyanın hiçbir yerinde gerçekleşmez bu..."

Ona inanmak zorundaydık, bıraksak en büyük tutkusu İstanbul hakkında üç gün konuşurdu, ona göre İstanbul Freudcu karmaşık duyguları ve aşkı temsil ediyordu. İşte ısrarla dünyanın her köşesine bakmış, ama sonunda, hiç dilinden düşürmediği o anne gibi şefkati ve zalimliği nasıl paylaştırdığını bilen İstanbul'una koşmuştu.

Diyecek bir şey yoktu. Sevinç Duman'la Noel Baba aralarında kuralları olmayan bir sigara içme yarışına girmişti sanki, T.'nin beyaz pantolonunu lekelerden sonra is kaplayabilirdi, aslında her şeyi şu kara is alıp götürse diyordum. T. gözlerini korkuyla sonuna kadar açıyor ve şöyle diyordu:

"Bebeğim ciğerlerine bunu yapan, artık her midesizliği yapabilir, ööhhh..."

Bu sefer de Noel Baba kıçından bile duman çıkararak haykırıyordu:

"Hayatımda senin kadar temiz bir varlık görmedim, seni çok seviyoruz ama bizim yanımızda ancak süt dişleri çıkmış bir çocuk gibisin. Uhrevi bir şeysin, adeta bir melek..."

Bir anda T., Noel Baba sayesinde bir cinsiyetsizliğe kavuşmuştu, Sevinç Duman'ın gözlerinde de belli belirsiz yaşlar vardı, içinde onu durmadan acıtan şeyin ne olduğunu bilemiyorduk. Ucundan tutacağımız ve çekeceğimiz hiçbir belirti yoktu. Yakında aşiretli bir dizinin kostümlerini yapmak için Güneydoğu'ya gidecekti, çünkü bu diziler modaydı ve yerinde çekiliyordu. İnsanlar mertlik ve şerefle kafayı bozmuş gibiydi, birisi bir beyanat vermeye görsün, ağzından şereften başka bir şey çıkmıyordu, çünkü rivayete göre (işin acıklı yanı rivayetlerin bilimsel gerçeklere dönüşebilmesiydi) tümümüz de bilmem ne boylarından çıkıp gelmiştik. Şu soluduğumuz ve zevkle içimize çektiğimiz tatlı havanın her metre küpü, şan ve şeref sapıtmasıyla doluydu. T.'nin dizginsiz neşesi ara ara Sevinç Duman'a da bulaşacak gibi oluyordu, ama o neşe, toprağını beğenmeyen tohum gibi anında terk ediyordu kızın güzelim bedenini. Gerçekten de bedeni bir gizem başyapıtı gibiydi ve bu arada evin içinde kocaman bir fare salınıyordu ve bu yaratığı kimse umursamıyordu. Bu hayvancıklar hayatımızın değişmeyen unsurlarından biriydi, bu kadar mide bulandırıcı olmasalar insanlar kedi ve köpeklerle kurdukları yakınlığı onlarla da kurabilirdi anında. Sevinç Duman her gün Kuledibi'ndeki penceresinden baktığında bu hayvanlardan tonlarca görüyordu, yaşam mücadelesinde belki onlardan da ilham almak gerekirdi.

Bir müddet sonra T.'yle birlikte bira ve sigara almak için dışarıda bulduk kendimizi. T. o haliyle gecenin içinde fener gibi yanıyordu, sokaklardaki insanların kedi bakışlarından boğazlarına kadar aşka bulandıklarını görebiliyorduk, sanki alınlarından bile sivri sivri boynuzları çıkmıştı. Böylece elele tutuşarak ve şarkı söyleyerek Hansel ve Gratel ikilisi gibi azığımızın peşine düştük. T. ne olduğunu anlayabilmişti herhalde, Noel Baba'yla Sevinç, çok sevdikleri yer minderinde sevişiyorlardı o sıra. O pireli ve fare boklu yer minderinde Sevinç'in kot pantolonundan çıkmış irice ve bembeyaz bacaklarına karşılık, Noel Baba'nın idare ettiği tek bacağı, çocukken bir anne hatası üstüne oluşmuş o kaybedilmiş çirkin bacağı, saf T. bile düşleyebiliyordu herhalde. Bizi sözümona gizli kapaklı sepetlemişti, şimdi de kendinde aşırı bir hırsa neden olan bacaksızlığıyla düzüyordu kızı -minderdeki kız sivilcelerin bile onu daha seksi yaptığı gizemli bir yapıttı. Kız tavşanlar gibi sıcacıktı.

Biz Hansel ve Gratel olarak Taksim'de hınca hınç dolu birkaç bara da girdik, kızların asıldığı gibi erkekler de asılıyordu T.'ye, erkekler saç şekilleriyle olsun süzülmeleriyle olsun kızlardan daha güzel görünüyorlardı, her biri ayrı tanrıydı, geçicilikleri müstehcen tanrılar yapıyordu onları. Kafaları boşalmış, sırf bedenden ibaret gibiydiler. İşte bu tanrıları tutuşturan saçma sapan şarkılardı, gündüzleri dinlenmesinin hiçbir anlamının olmayacağı parçalarla yüz yüzeydik. O ara, tavana ve duvarlara ağ atılmış bir yerde, T.'nin ayaklarının dibinde kızlı erkekli bir grup şöyle haykırıyordu:

"Ye bizii, parçala bizii T."

"Canikom, boka sarmadan kaçalım..."

Ağlı yerde beyaz gömleği boydan boya yırtılmış ve ısırılmıştı. Birileri köpek gibi ısırmıştı onu. T.'nin ayaklarına kapanan başka birileri de ısırığın üstüne susuz rakı dökmeye çalışıyordu -ailesinden öyle mi görmüştü ne. O ara herkes 'siktir'li bir şeyler söyledi ve uzaklaştık. Evden çıkalı kaç saat olmuştu bilmem, Galata'daki deliğe döndüğümüzde Noel Baba'yla Sevinç Duman'ı tırnaklarını yerken bulduk, çünkü içecek bir şey bulamamışlardı, şişelerin ve kutuların üstüne fareler gibi yapıştılar ve T.'nin morluklarına dikkat et-

mediler. Sevinç Duman'ın amının kokusu her yerdeydi, minderlerde, yerde, gökte. Dediklerine göre biz yokken kızı böcek ısırmıştı, Noel Babamız gayri ihtiyari şöyle diyordu:

"İstanbul'da insanın başına her türlü saçmalık gelir..."

Kız beter bir şekilde kaşınırken, Noel Baba aynanın karşısına geçmiş, dertlerden tasalardan azade geriniyordu, güçlenen kaslarını daha iyi gözlemleyebilmek için göğsündeki kılların tümünü kazımıştı, karşımızdaki işte öylesine bir pamuk insandı. T.'nin azgın kurt gülüşleri de aynaya yansıyordu, o sıradaki vahşiliği inanılır gibi değildi. Sevinç Duman'ın gıyaben tanıdığı T. mutsuz aşk kahramanlarına pek benzemiyordu, o kocaman sulu gözleri, yarabbim hiç durmadan ideal kadınını arayan bu T. miymiş, diye soruyordu. Böcek ısırığı yüzünden daha da hassaslaşan kız ömrübillah cevabını alamayacağı sorular sormuştu kendine. Herkesin kafese kapatılan kaplanlar gibi mutsuz olduğu bir çağdaydık. Sabaha karşı kıpkırmızı bir kimononun içinde şöyle hırlıyordum:

"Bittim artık T..."

Noel Baba'nın ayna önündeki saçmalığı devam ediyordu, her an gaipten bir ses, özgün sirk numarası için onu sahneye davet edebilirdi, hani buna da kimse şaşırmazdı, ama sirk dünyası için gereken bilgelikten yoksundu, sonuçta garip olmak kendi başına hiçbir işe yaramıyordu. T. ayakta sallanıyordu ve kir pas içindeydi, uyumaları için çocuklara masal anlatılması gerekmeyen bir yerdeydik. Ama bu çocukların koruyucu azizi, bu anne hatası kurbanı şöyle diyordu:

"İstanbul kadar kozmopolit bir yer zor bulunur, ayrıca iyi seks, iyi felsefe, iyi kafalar..."

"Yanılgı, bebeğim yanılgı dinliyorsunuz şu an..." diyordu T., tuvalet kağıdıyla beyaz çizmelerini temizleyeceği tutmuştu, tahta döşemeye flamenko dansçısı Joaquin Cortes gibi ayaklarını vuruyordu. Dostlar için küçük mahrem bir gösteri havasındaydı, müzik yok, söz yok, ama T.'nin bacakları vardı -esasen başka somut bir şeye de gerek yoktu. Sevinç Duman'ın gittikçe buğulanan gözleri deliliğinin bir parçasıydı, birden bire sırtımdaki yarı açık kimono gibi kıpkırmızı bir yüz edinmişti. Bir an yediği şeylerin hepsini çıkaracak sandım,

atalarından ona intikal eden hastalığını nerden bilelim. T., Joaquin Cortes taklidinden vazgeçmeyerek, ona şöyle diyordu:

"Hadi bebeğim içindeki köpeği dışarıya sal..."

Noel Baba'nın kılsız ve yaşlı sırtının üstünden şöyle diyordum:

"T. sen kimseye komut veremezsin..."

T. yüksek sesle kahkahalar atıyordu, acınması gereken biri diye düşünüyordum, hayatını halledemediği kadın sorunuyla kazanan biriydi sonuçta. Noel Baba dumanlı kafasıyla şöyle diyordu:

"Dünyanın en güzel kadınlarıyla İstanbul'da karşılaşılır, bir altın madeninin üstünde oturuyoruz..."

Erkeklerin üstüne konduğu bu miras hakkında sabaha kadar konuşacağa benziyordu, tam basıp gitmenin zamanı diye düşünüyordum, Sevinç Duman düşüncelerimi okuyormuş gibi deli deli bakıyordu.

Noel Baba tek bacağıyla azıya kalkmış atlar gibi şahlanıyor ve şöyle diyordu:

"Sevinç Duman bir şizofren. Hadi anlat onlara Tanrı'nın sevgili kadını olduğunu, nerdeyse bir Türk Meryem Anası olduğunu anlat, yakında hiçbir erkekle cinsel ilişkiye girmeyerek İsa'yı doğuracak, ama tabii oğlan doğumunun dışında hiçbir şeyiyle İsa'yı andırmayacak. Yahya'ya benzeyecek, biliyoruz ki Yahya herkesten daha güzel. Allah'ın bütün isteklerini yerine getiren bir kadın ve yakında ödüllendirilecek, biz de gözlerimizle Müslüman bir kadının nasıl ödüllendirildiğini göreceğiz..."

Bu itiraftan sonra herkesten çok T. rahatlamış görünüyordu. Sabaha karşı hiç de sarhoş değildi ve bu kez de Noel Baba'yı taklit ederek şöyle diyordu:

"İstanbul kadın tuzaklarıyla doludur..."

Üstümden edepsizce kaymış kırmızı kimonoyla oturuyor ve şöyle diyordum:

"İstanbul'da kadınlar ya Allah'a ya da erkeklere aittirler, boşuna değil kıçımıza daima sivri bir şeylerin girmesi..."

İşte bunu bildiğim en gerçek şeymiş gibi söylüyordum ve sabaha karşı ağlayacağım tutuyordu, sabaha karşı kader karşıma bir şizof-

ren manyağını çıkarıyor ve beni ağlatıyordu, yaşlı köpekler gibi hırlıyordum. Sevinç Duman bir köşede dua ederken çok karmaşık bir söz dizimiyle uluyordu, yarı açık kimonomun içinden bu Müslüman uluyuşunu dinliyordum. T. sabaha karşı tamamen ayılmış, soruyordu:

"Ne diyor?"

"Dindarca şeyler söylüyor, tamamen büyüsel..."

T. ihanete uğramış gibi bağırıyordu:

"Neden herkesin ortasında yapıyor bunu!"

Sevinç Duman, seccade niyetine diz çöktüğü küçük bir halının üstünde ellerini göğe açmış uluyordu, Noel Baba'nın çıplak vücudunu ter basmıştı, T. ise manyakça lekelerinden ötürü beyazlığı bile fark edilmeyen kılığının içinde nakaratından bir türlü vazgeçmiyordu:

"Ne diyor?"

"Tamamen büyüsel şeyler, kendini geliştirmeden ya da delirmeden çözemeyeceğin sözcükler..."

T., Sevinç Duman'ın sözcüklerine ulaşmak için can atıyordu, galiba hayatında ilk defa bir kadını ciddiye almak zorunda hissediyordu kendini, bundan sonra aşktan zor bahseder, diyordum. Aynada tıpkı üstümdeki kimono gibi kaymış gözlerimi görüyordum.

Menekşe Toprak

TRANSAKSİYON

Ona garip bir sonsuzluk duygusu yaşatan şehir kavranılmazdı, kayıtsızdı. Her türlü düşü ve imkânı, her türlü kötülüğü içinde barındırıyor; inançları da inançsızlıkları da alaşağı edebiliyordu. Onun kendi korunağından adımını hafif dışarıya atmış olması umurunda değildi şehrin. Oyunlara bir çağrısı vardı sanki. İşte o da böyle bir oyunun yıldızıydı o akşam. Hangi hamlenin ne zaman atılacağının az buçuk belli olduğu, kendisinin ise o hamleleri kontrol edebileceğine inandığı biraz muğlak bir oyun. Konulacak son noktayı tam bilmiyordu. Bir sınır vardı ve o sınırda duracaktı. Zannediyordu ki sınırları kendisi belirleyecek, o sınırları da yine kendisi kaldıracaktı. Hem oyunun içinde, hem de seyircisiydi sanki.

Oysa, bilmeliydi ve biliyordu da. Her şeyin bir maliyeti var bu dünyada. Hiçbir şey karşılıksız, öylesine verilmez kimseye. Sevgi de, anlamlı bir bakış da, elini tutmaya çalışan bir el de. Her şeyin bir bedeli, bir de getirisi var. Babası yaşındaki bir adam, genç diri bedeninden, çiğ ateşinden medet umuyor, umarken sıkılıyor; sohbetsizliğine, neşesinin ardına gizlemeye çalıştığı sabi suskunluğuna, utangaçlığına katlanırken ona tatlı tatlı gülümseyebiliyorsa...

Düşünmedi bunun bedelini. Kendini hakim zannetti akşama, adama ve kendine. Ve oyunu bir yerde keseceğini, sonuna kadar gitmeyeceğini düşünmedi. Kördü biraz. Kör ve çocuk saflığındaydı. Sunulan her iltifatı sessizce kabullenişinin bir sözleşme, karşılıklı içilen her yudumun bir bedelinin olduğunu düşünmeden, çupranın yanında rakısını yudumladı, adamın hayran bakışları altında meze-

sini götürdü çatalıyla nazlı nazlı ağzına. Zaman zaman kendisine adeta küçük bir kıza ders verir gibi bakan, alnına düşmüş iki tel saçı çekingen parmaklarla tutup itinayla yana iten adamı kâh bir amcası, kâh bir üniversite hocasıymış gibi görmeye devam ederek.

Adam sevgilisinin olup olmadığını sordu.

Var, dedi.

Söylediğine kendisi de inandı. O da herkes gibi genç bir kadındı işte. Dengeli. Cıvıl cıvıl. Ak pak. Normal. Belki sıradan. İyi uyuyanlardandı mesela, cildinin temiz ve parlak olması için akşamları bir bardak süt içerdi, elma yerdi bol bol, bazen diyet yapardı. Dişleri parlak, diş etleri tek milimetre dahi çekilmemiş, pembe gül renginde... Sevgilisi, sevgililer gününde iş yerine çiçek gönderirdi. Kısaca hayatla uyumlu, kendisiyle barışık.

Adamın bunu böyle anlamış olduğundan emindi ve bu sevgiliyi şimdi farklı şekillerde biçimlendirebilirdi onun için. Cenk gibi birini mesela... Onun bu şehirden neden nefret ettiğini işin içine katmadan hakkıyla anlatılabilir miydi ama? Cenk için bu şehir bir orospudur; erkekleri aşkı adeta parayla satın alınmış gibi hemen yaşayıp tüketir, kadınları ise şaşkın, kızgın ve bu yüzden yalnızdır. Aşk acısı yaşayan erkekler, neden erkek arkadaşlarına değil de bir kadına açılırlar, siz söyler misiniz? diye sorabilirdi şimdi adama. Sizin yaşınızdaki adamlar âşık olurlar mı? Siz hiç aşk acısı çektiniz mi? Cenk çekiyor. Cenk buradan kopamayan sevgilisi yüzünden nefret ediyor yaşadığınız bu şehirden. Bense acıyorum ona. Haklı sevgilisi, Cenk âşık olunacak bir erkek değil, ancak sığınılacak güvenli bir ada. Havası ağır, kasvetli... Bazen bütün dünyanın yükünü omuzlamışcasına o çaresiz ve acılı yüz ifadesiyle bilgisayarının başında, karşımda otururken, gidip onu tokatlayasım gelir. Sen bu kadar iyi olur, bu kadar acı çeker ve o ağlamaklı sesinle böyle yalvarırsan ... demek gelir içimden. Cenk kesinlikle mühendis değil, yazar olmalıydı. Onlar gibi bunalımlı, takıntılı... Belki de Kağan gibi birini canlandırmalı şimdi. İsim vermeden anlatsa, onun kim olduğunu çıkarır mı? Amaan, bir haftalık seminerde bir sürü adamla birlikte kendisini dinle-

miş olan birini nereden tanıyacaktı karşısındaki? Hem kendisi ne kadar tanıyordu ki Kağan'ı? Hayır! Kağan konusunda temkinli olmalı, onu içinde büyütüp hayallerini doldurmasına izin vermemeli henüz.

Ama adamın niyeti ne Cenkler ne Kağanlar hakkında bilgi sahibi olmak, ne de babasının ölümünden sonra bedeni dokunulmadan kağşamış, yalnız yaşlanmış memur emeklisi annesiyle süren yaşamlarını dinlemek. O fazla vakit kaybetmeden sadede gelmek istiyor. O isteklerini erteleyemeyecek kadar tanıyor hayatı. Şimdi bu kadar apaçık ortadayken bu niyet ya tam karşılık vermeli ya da bir buluşması olduğunu söyleyip çıkmalı; olmadı, tuvalete gidip bir kız arkadaşını ya da Cenk'i cepten arayıp telefonunu çaldırmasını ve kendisini acilen bir yerlere çağırmasını tembihlemeliydi. Adamı kızdırmadan bu oyuna nokta koyabilirdi.

- Kuzum, şirketin Amerika'dan getirttiği yeni cerrahi ürünleri pazarlamanın yöntemlerini anlatırken, edebiyattan, sinemadan, resimden dem vurmanız da neyin nesi?
- Siz sahiden algılanmak istediğiniz gibi beyninizde dev bir kütüphaneyi barındırıyor musunuz, yoksa konu başlıklarına hakim olanlardan mısınız? Yoksa siz de yanlış bir dünyada, yanlış insanlarla birlikte yanlış bir yaşam sürdürdüğünüze inananlardan mısınız?
- Parmağınızda alyansın izi duruyor, beyaz beyaz. Söyleyecek misiniz son medeni halinizi? Hoş, beni ilgilendirmez bu, bir sevgilimin olması sizi nasıl etkilememişse.

Tabii ki gereksiz, saçmaydı bu sorular. İş yerinde son zamanlarda dillerine doladıkları *take it easy* sözü geldi aklına. Tamam, o da öyle yapıyordu işte. Hafif, çok hafif dünya. Yaşam gençliğini buharlı banyolara saklamış, kırık aynalarda eskitmiş annesinden uzak, onun kendisi için dizdiği dantelli beyaz mendillerin, özel gecelere saklanmış duru havluların, ipekli geceliklerin çok çok dışında. Öğretilmiş, tembihlenmiş, omzuna yüklenmiş hiçbir korku yok üzerinde. Öylesine yapılan bir daveti kendisi gibi cıvıl cıvıl genç bir kadın ni-

ye reddetsin ki? Ne tesadüf diye düşündü, temiz bir gencin bir gün elinde bir paket çikolata, bir demet çiçekle kapılarını çalmasını kendisinden daha fazla hayal eden annesi, seminerin bittiği saatte kendisini aramamış, lafı uzatıp seminerin verildiği binadan geç çıkmasına neden olmamış olsa, muhtemel ki kırkından sonraki kadınlara yaşlı muamemelesi yaptığı için kendisinden nefret edeceği bu adamla karşılaşmamış ve şimdi burada oturmuyor olacaktı.

Ne zaman dikkatimi çektin, biliyor musun? Hoş, senin dikkati çekmemen mümkün değil ya. Dün çantanı karıştırırken, masaya koyduğun kitabı gördüm. Önce şunu düşündüm, edebiyatla ilgilenen hoş, genç bir kadın. Hem de dünya edebiyatıyla... Amerika'da master yaptığım dönemde keşfettiğim bir yazar John Updike. Hatta, sendeki kitapta yer alan bir öykü var ki... muhteşem! Bende bu öykünün bir de sesli CD'si var. Erkek cinselliğinin nasıl da kadının zevk alıp almadığına bağlı olduğunu anlatan nefis bir hikâye.

Kızardığını hissetti ama bozuntuya vermedi. Okumadım, dedi. Zaten, İngilizcemi geliştirmek için bir sahaftan yeni almıştım. Henüz ikinci öyküsündeyim. Adı ne demiştiniz öykünün?

Transaction.

Elini çantasına atıyordu ki, boş ver, dedi adam. Sonra okursun. Benim Şişli'de içine kolay kolay kimseyi almadığım ufacık bir dairem var. Orası benim çok çok özel bir köşem. Orada müzik dinler, kitap okur, film izler ve özellikle de gözlerimi yumar, zaman zaman İngiltere'den, Amerika'dan getirttiğim sesli edebiyatı dinlerim. Hatta istersen, şimdi oraya gider, sözünü ettiğim hikâyenin CD kaydını beraber dinleriz. Muhteşem! Cinsellik ancak böylesi bir iştahla, böylesi bir aşkla anlatılabilir.

Adamın göndermelerini, özel köşeciğine davetini duymamazlıktan geldi. Updike'ı aslında tanımadığını, nasıl bir yazar olduğu konusunda hiçbir fikri olmadığını söyleyebildi. O anda kalkıp tuvalete gitmeyi tartıyor, telefonunu çaldırması için kimi arayabileceğini düşünüyordu.

Ama kalkmadı. Çakırkeyfti, hatta biraz sarhoş olmuştu. Böyle olduğunda hafifler, gülerdi bol bol.

Güldü, hafifledi. Lokantanın kalabalığı fülulaşıp sade bir uğultuya dönüştü, zaman ise hesabı yapılmayan bir an'a. Adamın neşesi, coşkulu, iştahlı bakışları... Gencecik bir kızken, aynada kendisini izler ve sevdiği ya da sevebileceği birinin tıpkı aşk romanlarındaki erkek kahramanlar gibi aşk dolu bakışlarla gözünü nasıl kendisinden ayıramadığını hayal ederdi. Şimdi de yine o aynada kendini seyrediyor, adamın gözüyle kendine hayran kalıyordu.

Ama aynı dili konuşmadıkları için mi adam sözü sürekli cinselliğe getiriyordu? Aslında sıkılıyor muydu kendisinden? Eşit olmayan bir erkekle bir kadın arasındaki köprünün bedenin gevezeliği, cinselliğin kaba kuvvetiyle kurulacağına mı inanıyordu?

Adam, Updike'ın kadınlarından, onun orta sınıf Amerikalıların en heyecanlı ve gerçek aşkı sıkıcı evlilikler dışında yakaladığını nasıl ustalıkla anlattığından bahsetti. Paris'te Son Tango filmine vardı düşünceleri. Kendisini oradaki genç kadına benzettiğini, o kadın gibi hoş ve yaşam dolu olduğunu. Gece Bekçisi'ni izleyip izlemediğini sordu sonra. O halde mutlaka izlemeliydi, ha aslında filmin DVD'si kendisinde de vardı. Kadınla erkek arasındaki o sınır tanımaz çekimin doruk noktasını o filmde görmek mümkündü.

O ise adamın şimdi açık açık göğüslerine kayan bakışlarını da, cinsel göndermelerini de hep bir oyun olarak algılıyor, adeta duymamazlıktan geliyordu. Adam elini alıp dudaklarına götürürken bu oyunun doruk noktasının bu olduğuna karar verdi. Parmaklarına tek tek öpücükler kondurup serçe parmağını dudaklarının arasına aldığında, ağızın ıslaklığını, dilin parmağına sürtüşünü, dişlerin basıncını hissetti. Gerçek anlamda adamın tenini, çiğ etini duyumsadı, soluğu yapıştı nefesine. Ürperdi. Yabancılaştı. Mekân somutlaştı. O çok uzaklardan geliyormuş duygusunu veren yeknesak uğultu çatal bıçak şakırtılarıyla, bir kadının şen şakrak kahkahaları ve mırıltılar halinde yükselip inen seslerle bölündü; karşı masada karşılıklı oturan iki kadından esmer olanının meraklı bakışlarını yakaladı üzerinde. O bakışlardan kurtardı kendini, lokantanın penceresinin ardından uzayan denizin koyu örtüsünde şehrin kırık ışıklarına takıldı.

Usulca çekip çıkardı elini adamın avuçlarından.

Geç oldu, ben kalkayım artık! dedi, elinden oyuncağı alınmış kocaman, iri bir çocuk gibi mahzunlaşan adamın bakışlarından gözlerini kaçırmaya çalışarak.

Demek bu kadardı! Olsun bu da yeter bana, dedi adam hayal kırıklığına uğramış ses tonuyla. Ama, saçmalama, diye devam etti, ben bırakırım seni.

Adam yol boyu, sesinde yitmeyen kırgınlıkla bir dahaki seminerin hangi tarihte olduğunu, işinden ve hayatından ne kadar da sıkıldığını, bu kalabalık ve hırçın şehrin katlanılabilir tek tarafının kendi dünyasına çekilebildiği o herkesten, her şeyden uzak köşesi olduğunu anlatıyordu. Onun ise aklında ertesi gün şehri beraber gezmek için sözleştiği grup, o grup içindeki Kağan vardı. Kağan, seminerin yöneticisi olan bu adamla çıktığını duysa, ilgilenmeye devam eder miydi kendisiyle? Kağan hoşlanıyor muydu ki kendisinden? Yoksa bu bir kuruntu mu sadece. Bu adam bu kadar rahat, fütursuzca yaklaşabildiği halde, onun kaçamak bakışlarla yetinmesi sinirlerine dokundu. Oysa denizin olduğu bir şehirde insanlar farklı olmalıydı. Bunun nasıl bir fark olduğunu çıkaramıyordu sadece. Denizden gelen fırtınanın ruhunda, bir medcezirlik duygulanımında mesela? Usul usul dalgalanışına takılan her içe dönük bakışı, kendine acımaya yönelik her hüznü genişletip unutturuyor olmalıydı deniz. Denizin, engin hüznü baskın gelmeliydi her şeye. Karşıda Kız Kulesi, ışıklarla donatılmış, küçük bir kız gibi nazlı nazlı göz kırpıyordu. Başka zaman olsa, kıskanırdı bu şehri, bu şehrin insanlarını, camilerini, denize nazır beyaz yalılarını, tarihî taş mekteplerini, yazarlarının yaza yaza tüketemedikleri eski hayalini... Kalabalık, kalabalık, kalabalık... kahvelerden taşıp dışarılara dökülüyordu. Bu uğultu, koca şehrin bu akşam ayakta ve bir arayış içinde olduğunu hatırlatıyordu. Genç, çok genç, çok genç yüzler. Adamın rakı kokan nefesi... Eli kolunda mı? Genç yüzler, sanki bir kendisine bir de adama bakıyorlar. Bula bula baban yaşındaki bir adamı mı buldun, dercesine... Bu düşüncelerinden utandı, bu utançtan mıydı adamı geri çevirememesi. Adamı kırmama isteğinden mi?

Bildiği bir şey varsa, birazdan, odasına gideceği, ekşimeye başlayan midesini boşaltacağı ve yine kendi eski rutin, güvenli dünyasına döneceğiydi. Tek inandığı şey buydu.

Kaldığı otele yaklaştıklarında, kolunu adamın elinden gevşetmeye çalışırken adam daha da sıkı kavradı. İçindeki tedirginlik arttı. Ağaçlıklı sessiz kuytu bir köşeye vardıklarında, geldik, çok teşekkür ederim bu akşam için, dedi ve kolunu sıyırdı adamın elinden. Ama el şimdi kulağının memesinden başlayarak, boynunu, ensesini okşuyordu. Adamın yüzüne bakamadan, korunma ve saklanma içgüdüsüyle omuzlarını büzdü, boynunu bükerek gömdü arasına. Hemen kaçıp gitmek ve odasına kapanmak istiyordu.

Birden kendini, sırtı sert bir ağacın kabuğuna bastırılmış bir halde, adamın kollarında buldu. Beni deli ediyorsun, şimdi böyle bırakamazsın dedi adam ve ağzını dudaklarına yapıştırdı. Dili, üst üste kenetlenmiş dudaklarını açıp içeriye kaymaya çalıştı. Dilin ağırlığını ve gücünü hissetti. Hayatında ilk kez tecavüze uğrayabileceğini ve tecavüz edilen bir kadının bir erkeğin gücü karşısında hiçbir şansının olmayacağını hissetti. Korktu. Korku tüm varlığını ele geçirdi. Can havliyle adamın ağzından, kollarından kurtarmaya çalıştı kendini.

Adam geri çekildi, onun dehşetle büyümüş gözlerine baktı. Adamın yüzünde bir şaşkınlık... Adam hiçbir şey söylemeden arkasını döndü, bedeni tedirgin ve sinirli, koşar adım terk etti orayı.

Adalara gideceklerdi ertesi gün. Faytona bineceklerdi belki. Kağan kendisine açılacaktı, kim bilir. Hatta o sevinçle, insanların içinde adeta kopkoyu dalgalanarak rengini kaybettirdikleri İstiklal Caddesi'ni, onun ara sokaklarını dolaşmayı planlıyordu sabahın erken saatlerinde. Ama şehir de, Kağan da şimdi uzak ve iticiydi. Tanıdığı, sevmiş olduğu bütün erkekler gibi. Kart pezevenk, bütün sevincimi, bu şehirde bir hafta sonu geçirme, sadece telefonlaştığım, hep yüzünü merak ettiğim bir adamla flört etme isteğimi bile aldı elimden. Bense, nasıl zorlanırım flört etmekten. Bense, nasıl korkarım, herhangi bir vaadin aşk acısına dönüşmesinden.

O gece, uzun süredir ağlamadığı kadar çok ağladı. Aslında herkes gibi rahat ve neşeli olamadığı için ağladı. Yaşamın hafifliğini kavrayamadığına ağladı, sınırları bilemediğine, sınırları koyduğunda kabul görmemekten bu kadar korktuğuna.

Evine dönmek için sabahın erken saatinde otobüse binerken de yol boyunca da sürdü kendi kendisiyle hesaplaşması. Yaşadığı şehirde olsa, böyle bir şey asla yapmazdı. Cenk haklıydı, bu şehrin insanları gerçekten farklıydı; bu şehir hızlıydı, sertti, soluksuzdu, anlayışsızdı.

Evine geri döndükten sonra, adamla geçirdiği o akşam aklına geldikçe bazen adama, bazen de kendisine kızdı. Ne annesine ne pek çok şeyini paylaştığı Cenk'e ne de iki yıllık evliliğinden sonra şimdi hamile olan, en büyük sırdaşı eski bir fakülte arkadaşına bir şey anlattı. Kızgınlığı adamın sözünü ettiği öyküyü okuduktan sonra daha da arttı. Öyküde orta yaşlı bir adam, çok genç bir fahişeyle geçirdiği bir geceyi anlatıyordu. Fahişe sadece bir saatlik bir anlaşmada işini bir an önce görme ve parasını alıp gitmenin hesabını yaparken, erkek, fahişeden sıcaklık arıyor, roller değişiyor, kadın adama hizmet edeceğine, adam kadının zevk alması için uğraşıyordu. Cinselliğin adeta pornografiye varan detaylı anlatımı ve hikâyenin bir fahişe ile müşterisi arasında geçiyor olması onu adeta çileden çıkardı. Adamın, cesaretine, göndermiş olduğu mesaja, kendisini hemen aynı gece yatağa atma düşüncesine, kendisinin ise adamın niyetini bile bile oyunu neredeyse sonuna kadar sürdürmüş olmasına.

Zamanla kızgınlığı da, hatırlamaları da azaldı. İş yerinde aynı odayı paylaştığı Cenk'in bitmek bilmez aşk acısını izliyor, bazen onu dinliyor, acıyı unutmak için belki de kendisiyle bu kadar yakınlık kurduğunu düşünüyor, sevgilisinden aldığı en ufak bir mesajla hemen değişiverişine tanık oluyordu. Her zamanki gibi şirketin merkezinde yürütülen projelerden sorumlu Kağan'la iş gereği telefonlaşıyordu, eski heyecanını, şen şakrak muhabbetini yitirmiş halde. İş çıkışı eve geliyor, annesinin hazırladığı yemekleri yerken televizyondaki dizilerden birini izliyordu. Yaşam, eskisi gibi akıp gidiyor-

du işte. Öyle zannediyordu ki, hiçbir şey yaşamamıştı ve dokunduğu hiçbir şey onu kendi rotasından çıkaramazdı. İyi de bu sıkıntı niye, bu iştahsızlık? Niye duramıyor aklı bir yerde, diziler bayağı, en heyecanlı bir romanın bile sözcükleri ağır ve yabancı; annesinin sebepli sebepsiz her zamanki serzenişleri, onun damat adayları listesi niye bu kadar sinirlerine dokunuyor? Bu eksiklik, ruhun bu başıboşluğu...

Uykunun tutmadığı bir gece, yatağına uzanmış, yine akıp giden kelimelerin izlerini yitirmiş kitap okurken, gece lambasının ışığında, kıvrılmış yorganının uzayıp kabaran gölgesine dikkat kesildi. Bir ele benzetti gölgeyi, iri, uzun parmaklı. Adam geldi aklına. Bedeni ürperdi. Uzun süredir unuttuğu bir haz yayıldı bedenine, kasıklarına saplandı. Kurtulmak istedi bundan. Yorganı avuçladı, gölge kaldı yerinde. Yana çevirdi başını, gölge uzandı, döndüğü tarafa düştü. Yaklaştı. Kavradı ellerini, itip başının arkasındaki duvara dayadı sıkıca, onu etkisiz hale getirdi; sonra parmaklarıyla uzun kollu geceliğinin düğmelerini açtı, göğsünü kavradı sertçe, meme uçlarını sıktı, morarıp dikleşti memelerin uçları, etrafı pütür pütür oldu. Sert ısrarcı ağız dudaklarından ayrıldı, memelerine kaydı; dili göbeğini geçti, bacağının arasına indi. Bütün mahremiyetini açtı, savunmasız çırılçıplak bıraktı onu. Orospu, dedi adam. İnledi. Aslında her önüne gelene siktirirsin kendini, şimdi bende sıra... Bir çığlık attı. Al istiyor musun, hadi al ağzına, dedi adam. Aşkım, aşkım, erkeğim diye haykırdı. Adam orospum olacak mısın? diye ısrar etti. Olurum, olurum dedi. Sadece bu gece. Evet sadece bu gece diye inledi..

Ama bir geceyle yetinmedi. Çalan her telefonun sesiyle dirildi, sinyali öten masajları, işyerindeki bilgisayarına düşen her yeni e-maili, ona ait olabileceği umuduyla açtı. Aradan haftalar geçmesine rağmen, şimdi adamın da kendisini düşündüğünü ve kendisiyle sevişti̇ğine inandı. Gecelerce adamın en pis fantezilerini yokladı, dinledi, bıkmadan usanmadan.

Ama hayal yetmedi.

Bir gün adamı telefonla aradı. Adam hemen tanımadı kendisini ya da tanımamazlıktan geldi. Ya da o anlamak istediği gibi anladı aslında. Adam telefonunu not etti, o gece kendisini arayacaktı.

Haftalar önce kaldığı yerden devam etmek istiyordu adam.

Ne var üzerinde? diyerek söze başladı.

Kadın üzerindeki siyah kadife eşofmandan söz etti. Adam ellerinin nerede durduğunu bilmek istedi. Bir kağıt parçasıyla oynadığını, şimdi tek eliyle onu bir uçak haline getirdiğini anlattı. Adam, kendisini düşünüp düşünmediğini sordu. Düşünmeseydim arar mıydım? diyebildi. Anlat, diye ısrar etti adam, nasıl düşünüyorsun? Çok iyi öpüşebileceğini hayal ettim. Sonra, başka ne yapabiliyorum? Telefonda söyleyemem, dedi. Yapma, diye söylendi adam. Ben yaşlı bir adamım, oraya gelirsem hayal kırıklığı yaşayabilirsin. Sen yaşlı mısın? Öyle değil miyim? O akşam bu yüzden reddetmedin mi beni? Güldü, ulaşılmazlığın keyfini çıkardı. Gençlikle yaşlılığın arasındaki onarılmaz, affedilmez ayrılığın farkına vardı bir an. Oyunun ipleri hâlâ elindeydi demek. Şansı hep vardı. Nazlanmaya hakkı ve zamanı vardı.

Biz daha hiç dokunmadık birbirimize, telefonda seks yapacak kadar yakınlaşmadık henüz.

Peki, dedi adam, bu akşam güzel uyumamı sağlayacak bir söz söyle ve telefonu kapat.

Ne zaman sevişeceğiz? dedi ve telefonu kapattı.

Ertesi gün kuaföre gitti, ağdacı kızın biraz daha uzasaydı tavsiyelerine aldırmadan, henüz uçlanmış tüylerini aldırdı, manikür-pedikür yaptırdı. Saçlarını kendisini daha da genç gösterecek şekilde kısacık kestirdi. Annesinin domates püresi, yoğurt, yulaf ezmesi ve nane yaprağıyla yoğrulmuş yüz maskesiyle dolaştı evin içinde. Pahalı yumuşatıcılar, kremler aldı; dantelli, tanga kilotlar, şifon sütyenler beğendi, içi ürpererek, maaşının yarısını gözden çıkararak. Bekledi. Çalan her telefonu, sinyali öten her mesajı heyecanla açtı. Dakikaları, saatleri, günleri saydı. İştahı kesildi, uykuları kaçtı, neşesi, sevinci yitti. Kâh inanarak bekledi, kâh umutsuzca. Adamdan ses

çıkmadı. Sonra fazla nazlandığını, şimdi sahici bir adım atma sırasının kendisine geldiğini düşündü ve hafta sonu otobüse binip adamın sözünü ettiği o özel köşeciğine gitmeye karar verdi. Numarasının karşı taraftan okunduğundan emin, adamın telefonunu çaldırdı. Telefon açılmadı. Adamın kendisini geri aramasını bekledi. Beklerken tüyleri uzadı, ağdalık hale geldi; tırnaklarının kenarları etlendi; etleri yoldu istemsizce, kanatırcasına. Coşkuya, hazza inanmış bedeni kaskatı kesildi, teni acıdı. Acıyı unutmak için geceleri Cenk'i ayartmaya ve onunla sevişmeye karar verdi, gündüzleri ise bunu unuttu... Adamın kendisini araması halinde telefonuna çıkmayacağına, en az kendisini beklettiği kadar onu bekleteceğine karar verdi.

En sonunda adamın telefonunu mutlaka duymadığına, numarasını okumuş olsa bile onun kime ait olduğunu çıkaramamış olduğuna inandı. Cep telefonuna bu kez bir mesaj yazdı.

Ne zaman?

kadın öykülerinde

İstanbul*

Hazırlayan: Hande Öğüt

Bu kitapta yer alan yirmi dokuz kadın yazarımızın öykülerinde, neredeyse her köşesinin bir hikayesi, her kaldırımında orada yaşamış insanların renkli izleri var İstanbul'un.

Gündelik hayatın ayrıntılarındaki İstanbul, kadınların bakışıyla zenginleşiyor. Öykülerin içinde gezinirken, satır aralarında kendi İstanbul'umuzla karşılaşıyoruz.

Çağlarını yansıtan bütün sanatçılar gibi, kitapta yer alan öykülerde, yeni duyarlılıklarla, yitip giden, değişen ve gelişen İstanbul'un edebiyatımıza etkilerini bulacaksınız.

Yüzlerce yıllık tarih ve kültür birikimi olan, derin siyasal ve toplumsal dönüşümler yaşayan İstanbul'u yazarlarımızın öykülerinden okumak onun son yıllarına tanıklık olacaktır.

ISBN 978-975-570-344-2

* SEL YAYINCILIK